

Nr 153.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, om lagstiftning
angående blockad m. m.

Vid 1929 års riksdag hemställdes dels i motion i första kammaren av herr Frändén m. fl. (nr 12) och dels i motion i andra kammaren av herr Nygren m. fl. (nr 21), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lämpligaste lagstiftningsåtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt, varvid frågan om skadestånd till näringsidkare, som drabbas av i motionen berörda övergrepp, måtte särskilt beaktas, samt därefter för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet. I motiveeringen till motionerna, som voro likalydande, framhöllos särskilt de för landets köpmän och övriga varuförmedlare skadliga verkningar av de mot neutral tredje man riktade bojkottåtgärder, som blivit allt vanligare stridsmedel i de på arbetsmarknaden pågående striderna mellan företagare och arbetare. Det vore även för samhället och varukonsumenterna vådligt, att dylika ingrepp i varuförmedlarnas eljest i lag fastslagna näringsfrihet opåttalt finge äga rum, och då gällande rätt icke gäve tillräckliga garantier till skydd för neutral tredje man i nyssnämnda avseende, vore det ett rimligt och berättigat krav, att statsmakterna ägnade frågan sin uppmärksamhet.

Andra lagutskottet, dit motionerna hänvisades, begärde i den ordning, 46 § riksdagsordningen föreskriver, yttrande över motionerna av kungl. socialstyrelsen. I huvudsaklig anslutning till de synpunkter, som socialstyrelsen i avgivet yttrande anfört, hemställde utskottet, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. I den ena av de båda reservationer, som funnos fogade vid utskottets utlåtande (av herr Westman m. fl.), uttalades, att utskottet borde hemställa, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om föranstaltande av utredning i ämnet. Reservanterna framhöllo i sin motivering bl. a., att det icke överensstämde med statens uppgift att uppehålla rättssäkerheten, att staten, i förlitande på att arbetsstridernas antal komme att minskas, underlåte att vidtaga åtgärder för att meddela rättsskydd i de fall, då arbetstvist verkligen utbrutit och rättsskydd visade sig vara erforderligt. Lika litet syntes det reservanterna — i motsats till utskottet — vara en tillfredsställande utväg att göra den utomståendes ekonomiska trygghet beroende av de stridande arbetare- och arbetsgivareorganisationernas goda vilja.

Vid frågans behandling i kamrarna godkände första kammaren genom lottning den av herr Westman m. fl. vid utskottets utlåtande avgivna

reservationen, varemot andra kammaren biföll utskottets hemställan med uteslutande av dess motivering.

Genom beslut den 22 november 1929 uppdrog Kungl. Maj:t åt professorn vid universitetet i Lund R. Bergendal att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande med frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spörsmål. Vid detta beslut anförde departementschefen, bl. a. under hänvisning till vad under årets riksdag förekommit vid frågans behandling, att den offentliga diskussion, som förekommit i frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, oftast haft sin utgångspunkt i särskilda fall av övergrepp, mot vilka rättsmedvetandet hos stora befolkningsgrupper reagerat. Härav hade följt, att man för det mesta rört sig med mera allmänt formulerade önskemål och begrepp. Då det gällde att söka bot för antydda missförhållanden, mötte man emellertid svårigheter med hänsyn till ärendets oklara läge. Uppenbarligen vore det därför i första hand angeläget att söka klargöra de avsedda missförhållandenas art och omfattning. Därjämte borde undersökas, i vilken utsträckning redan gällande lagstiftning beredde möjlighet till ingripande, samt anledningen till att sådant ingripande hittills icke i avsevärd utsträckning syntes hava förekommit. Slutligen borde noggrant övervägas, vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder, som vore ur lagteknisk synpunkt möjliga, och den sannolika effektiviteten därav.

Vid 1931 års riksdag hemställdes dels i motion i första kammaren av herr Petrus Nilsson m. fl. (nr 131) och dels i en likalydande motion i andra kammaren av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. (nr 193) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lagstiftningsåtgärder för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet stode utanför arbetskonflikt men likväl oförskyllt tillfogades skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktades mot honom, samt snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag i ärendet.

Vid samma riksdag hemställdes ytterligare dels i motion i första kammaren av herr Trygger m. fl. (nr 129) och dels i en likalydande motion i andra kammaren av herr Lindman m. fl. (nr 187), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans neutralitet i arbetskonflikter utvidgas till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida, samt att förslag i ärendet förelades senast 1932 års riksdag. I motiveringen till motionerna framhölls, att även om en effektiv lagstiftning för skyddande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter åvägabragtes och neutralitetsrätten däri bestämdes så vidsträckt, att såsom neutral betraktades var och en som icke i

egenskap av organiserad arbetsgivare eller arbetare ingrepe i pågående konflikt för att stödja ena parten, man likväl icke därmed skulle kunna komma till rätta med åtskilliga av de missförhållanden, som de på senaste tid skärpta kampmetoderna medfört. Under hänvisning till vissa särskilt påtagliga fall av missbruk av blockadvapnet i arbetsstrider och därvid skedda allvarliga ingrepp i den personliga oantastligheten och självbestämmningsrätten funno motionärerna det oundgängligt, att statsmakterna snabbt och effektivt inskrede till värn för enskild rätt och medborgerlig frihet, därvid uppenbarligen spörsmålet om stridsmetoderna vid arbetskonflikter i hela dess vidd måste upptagas till prövning. Den pågående utredningen om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister borde sålunda utvidgas, på sätt framginge av motionärernas redan anförda hemställan.

Andra lagutskottet, dit samtliga fyra motioner hänvisades, hemställde, i huvudsak under hänvisning till sina vid 1929 års riksdag i frågan framförda synpunkter, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Vid utskottets utlåtande funnos fogade tre reservationer, av vilka en (av herrar Österström och Andersson i Rasjön) biträdde utskottets hemställan på den grund, att den pågående utredningens resultat borde avvaktas innan riksdagen vidtog någon åtgärd i ärendet.

Kungl. socialstyrelsen anförde i en den 13 mars 1931 till utskottet avläten skrivelse, att styrelsen på vissa närmare angivna skäl funne den av motionärerna (i motionerna I:129 och II:186) påyrkade utvidgningen av den pågående utredningen om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter vara önskvärd.

Riksdagens beslut fattades i överensstämmelse med den av herrar Österström och Andersson i Rasjön avgivna reservationen.

Vid 1932 års riksdag hemställdes dels i motion i första kammaren av herr Trygger m. fl. (nr 187) och dels i en likalydande motion i andra kammaren av herr Lindman m. fl. (nr 264), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter så snart ske kunde slutfördes, samt därefter förelägga samma års riksdag det förslag till åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda. Motionärerna hänvisade till de skäl för en snabb handläggning av ifrågavarande lagstiftningsärende, vilka framförts vid behandlingen av likartade motioner vid tidigare riksdagar, samt påpekade nyligen inträffade fall av maktmissbruk och kränkning av enskilda personers intressen i samband med timade arbetskonflikter. Dessutom framhölls vikten av ärendets avgörande vid samma års riksdag även med hänsyn därtill, att vissa ändringar i gällande tryckfrihetsförordning torde bliva nödvändiga för att förläna en blivande lagstiftning på förevarande område erforderlig effektivitet. Genom frågans förhållande

äventyrades möjligheten att låta behövliga grundlagsändringar träda i kraft under valperioden näst efter 1932 års nyval till andra kammaren.

Andra lagutskottet, dit motionerna hänvisades, beredde vissa organisationer tillfälle att yttra sig över de av motionärerna anförda exemplen, i vad dessa berörde organisationernas verksamhet. Under framhållande av de skäl, som talade emot ett föregripande av den sakkunniges utredning i ämnet, hemställde utskottet att förevarande motioner icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Tvenne reservationer funnos fogade vid utskottets utlåtande och i den ena av dem (av herr von Sydow m. fl.) hemställdes, att riksdagen måtte i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter så snart ske kunde slutfördes i vad den avsåge behövliga ändringar i tryckfrihetsförordningen, samt därefter förelägga samma års riksdag det förslag till åtgärder i sådant avseende, till vilka utredningen kunde föranleda.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Vid 1933 års riksdag anhöll herr Nilsson i Antnäs efter ett anförande i andra kammaren om dess tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet framställa spørsmålet, huruvida statsrådet hade för avsikt att vidtaga åtgärder för att den år 1929 påbörjade utredningen rörande vissa med frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spørsmål snarast möjligt måtte kunna slutföras. Denna anhållan bordlades och någon vidare behandling av interpellationen förekom icke vid 1933 års riksdag.

Under sommaren och hösten 1933 kom med anledning av vissa uppmärksammade övergrepp mot tredje man och parter i olika typer av intressekonflikter ifrågavarande lagstiftningsspörsmål i brännpunkten för den offentliga diskussionen och i pressen förekommo åtskilliga uttalanden från olika håll, vari den pågående sakkunnigutredningens resultat efterlystes och nödvändigheten av frågans lösning påpekades (bil. 1—6). Härtill torde i ej ringa mån ha bidragit, att en bojkottlagstiftning genomfördes i Norge i början av juli, vilken snabbt kom i tillämpning (bil. 7—10).

Professor Bergendals utredning avslutades under samma tid och avgavs till Kungl. Maj:t den 30 november 1933 samt befordrades därefter till trycket (Statens offentliga utredningar 1933: 36).

Den sakkunnige lämnar i betänkandet en ingående utredning från allmän, historisk och komparativ synpunkt av de med tredje mans ställning i arbetskonflikter sammanhängande spørsmålen, giver en översikt av gällande svensk rätt på området samt redogör för de grunder för en blivande lagstiftning på området, som enligt den sakkunnige böra komma i fråga. Utredningen utmynnar i ett — med vissa anmärkningar kommenterat — utkast till lag i ämnet, men den sakkunnige framhåller uttryckligen (sid.

140), att utkastet, med hänsyn till ämnets i vårt land obearbetade beskaffenhet, med nödvändighet måst bliva av mycket preliminär natur.

Utkastet till »lag med vissa bestämmelser mot ekonomiska stridsåtgärder» avser att förbjuda vissa mot tredje man riktade stridsåtgärder i anledning av ekonomiska tvister. Utkastets 1 § giver legala definitioner dels å begreppet »stridsåtgärd», varmed i utkastet avses »blockad, bojkott, arbetsinställelse (lockout eller strejk), uppsägning av avtal eller annat avbrytande av ekonomisk förbindelse» och dels å begreppet »stridsåtgärd mot tredje man». Den sakkunnige skiljer härvid på tre huvudkategorier av stridsåtgärder, nämligen:

1) de som vidtagas »i anledning av pågående arbetstvist eller annan ekonomisk tvist mot någon, som ej är part i tvisten, såvitt stridsåtgärden är av annan art än uppsägning av kollektivtal, arbetsinställelse eller arbetsblockad, som verkställes i samband med arbetsinställelse»; 2) de som vidtagas »efter upphörande av arbetstvist eller annan ekonomisk tvist i syfte att öva vedergällning mot någon, som varit part i tvisten eller som eljest därunder vidtagit stridsåtgärd eller underlåtit att efterkomma uppmaning därom»; 3) de som vidtagas »för att förmå den därmed angripne eller annan att inträda eller kvarstå i eller ock att utträda ur förening av arbetsgivare eller fackförening eller annan dylik sammanslutning eller att ansluta sig till överenskommelse om gemensamt uppträdande vid ingående av avtal». Slutligen göres i 1 § av utkastet i anslutning till neutralitetsbegreppet det tillägget i ovan refererade definitioner, att »stridsåtgärd mot tredje man icke skall anses föreligga, då stridsåtgärd i anledning av pågående tvist riktas mot någon, som genom övertagande av egendom eller rörelse bisprungit eller ock efter antagande av arbete eller efter förändring av sin näringsverksamhet understödjer part eller annan, vilken ej själv är föremål för stridsåtgärd mot tredje man». Vidare tillägges: »Ej heller skall till sådan stridsåtgärd hänföras uppsägning av avtal, vartill någon äger rätt på grund av att avtalet brutits».

Genom de nu citerade bestämmelserna har professor Bergendal angivit dels själva omfattningen av en blivande lagstiftning och dels innebörden i de förfaranden en dylik lagstiftning borde förbjuda. I sin allmänna motivering utför den sakkunnige (sid. 141 f. f.) den tankegång som härutinnan ligger till grund för utkastet. Han framhåller därvid, att skillnaden mellan angrepp mot part och mot tredje man icke nödvändigt måste göras till ledande norm för gränsdragningen mellan tillåtna och förbjudna stridsåtgärder, ehuru likvisst den angripnes egenskap av tredje man torde vara ett kännetecken på otillbörliga blockader av mera allmängiltig betydelse. Med utgångspunkt från den tanken att vissa stridsåtgärder få anses som normala och tillåtna i ekonomiska intressekonflikter, om avtalsfrihetens princip antages, redogör den sakkunnige för de mer eller mindre otillbörliga utvidgningar av dessa stridsåtgärder, vilka komma i fråga. Bortsett från de s. k. sympatiaktioner, som i gällande lag om kollektiv-

avtal (4 §) äro tillåtna, anser den sakkunnige att en utvidgning till tredje man regelmässigt bör anses otillbörlig, och att därför till utgångspunkt för en lagstiftning i ämnet bör tagas behovet av skydd för utomstående (tredje man).

Vid en dylik lagstiftning — framhåller professor Bergendal vidare — är det icke möjligt att begränsa sig till en reglering av åtgärder i samband med arbetskonflikter. Den sakkunnige belyser här liksom i den allmänna redogörelsen för de ekonomiska stridsåtgärderna (jfr sid. 56 f. f.) det sakförhållandet, att bojkott och liknande kampmedel äro juridiskt sett likartade, vare sig de äro knutna till arbetsstrider eller till andra ekonomiska intressekonflikter. Utkastet till lagtext jämställer därför i fråga om stridsåtgärder »arbetstvist» med »annan ekonomisk tvist». (1 § 2 st. under 1) och 2)).

Den sakkunnige motiverar vidare, att lagstiftningen ej kan begränsas till stridsåtgärder i anledning av aktuella intressekonflikter. Särskilt uppmärksammas därvid stridsåtgärder i anledning av redan avslutade arbetskonflikter, vilka åtgärder ofta taga formen av hämndeakter utan direkt ekonomiskt syfte, samt angrepp med tanke på framtida arbetstvister, särskilt i syfte att utöva organisationstvång. Utkastet beaktar också stridsåtgärder i de nu nämnda situationerna (1 § 2 st. under 2) och 3)).

Ehuru utgångspunkten för lagstiftningen enligt den sakkunniges utredning bör vara skyddet för tredje man, synes det den sakkunnige angeläget, att de viktiga problemen om skydd för part i vissa situationer, där gällande lag visat sig otillräcklig, beaktas även i förevarande sammanhang. Av skäl, som närmare utvecklas, anser den sakkunnige lämpligt, att skyddet för tredje man mot angrepp i anledning av en redan upphörd konflikt utsträcker jämväl till dem, som under konflikten intagit partsställning. Utkastet har också avfattats i överensstämmelse med denna synpunkt (1 § 2 st. under 2)).

För gränsdragningen mellan tillåtna och otillåtna stridsåtgärder synes det den sakkunnige ytterligare nödvändigt att fixera i vad mån skydd enligt de anförda reglerna bör vägras tredje man, som är eller varit oneutral i förhållande till intressekonflikten. Han utvecklar därvid närmare, hurusom ett oneutralt partitagande icke bör anses föreligga vid fortsättning av en ekonomisk verksamhet efter de linjer, som före konflikten följts vid dess utövning, även om denna fortsättning medför ingåendet av nya avtal inom ramen för den ena kontrahentens föregående verksamhet. Under hänvisning till rådande värdering inom de samhällslager, vilka beröras av arbetskonflikter, anser dock den sakkunnige, att nämnda regel måste lida undantag i de fall att en strejk eller lockout förenats med blockad av arbetsplatsen respektive utestängning från anställning vid andra arbetsplatser. I dessa fall bör antagande av arbete såsom strejkbrytare respektive anställande av strejkande eller lockoutade arbetare enligt den sakkunniges mening städse anses såsom oneutralt handlings sätt i konflikten. Det framhålles likväl, att dylik oneutral tredje man

likaväl som part bör åtnjuta skydd för stridsåtgärder sedan primärkonflikten blivit bilagd, och härmed förbjudas bl. a. de s. k. prickningarna av förutvarande arbetsvilliga. Den sakkunnige betonar i detta sammanhang, att »prickningarnas bojkottverkan alltför ofta är måttlös, såväl till intensitet som varaktighet, och kan för den därav drabbade helt omöjliggöra ett ordnat förvärvsarbete». Neutralitetsbegreppet har i utkastet bestämts i anslutning till de nu refererade övervägandena (1 § 3 st.).

I sin utredning om de ekonomiska stridsåtgärdernas förekomst (sid. 56 f. f.) påvisar professor Bergendal mångfalden av handlingsformerna i berörda avseende. Han betonar vidare (å sid. 161 f. f.), att för begreppet stridsåtgärd (blockad, bojkott o. d.) ej är nödvändigt att en samverkan mellan flera personer föreligger till kränkning av tredje mans intressen. Ehuru det är både vanligt och ofta ekonomiskt sett nödvändigt, att stridsåtgärder verkställas genom massaktioner, finnes enligt den sakkunnige ingen anledning att begränsa den blivande lagstiftningen till dylika handlingsformer eller ens att göra en avgörande åtskillnad, allteftersom ett stridsmedel användes av en person ensam eller i samverkan med andra. Däremot gör den sakkunnige gällande, att ej varje deltagare i förbjuden stridsåtgärd ovillkorligen bör drabbas av lagens påföljder vid rättsstridig handling. Den handlingsfrihet, som bör skyddas för tredje mans del, bör sålunda skyddas även när det gäller en rent passiv deltagares i bojkott »frihet till underlåtenhet» att ingå ekonomiska förbindelser med den bojkottade. Man måste därför enligt den sakkunniges mening för rättsstridighet hos den enskildes handling kräva något mera, än att denne anslutit sig till en av andra organiserad stridsåtgärd, och här torde komma i fråga mera aktiva förfaranden såsom hot om stridsåtgärd eller försök att förmå annan till deltagande däri. Med hänsyn till de synpunkter den sakkunnige utvecklar om de olika handlingsformernas farlighet för det sociala livet, föreslår han i utkastet rättsliga påföljder för »den som muntligen eller skriftligen eller på annat sätt uppmanar eller eljest uppsåtligen söker förmå annan att anordna, vidtaga, delta i eller vidmakthålla stridsåtgärd mot tredje man» (2 § 1 st.); detsamma gäller ock den, som »muntligen eller skriftligen eller på annat sätt uppsåtligen framställer hot om att anordna, vidtaga eller vidmakthålla stridsåtgärd mot tredje man» (2 § 2 st.).

Vad därefter angår de påföljder, som böra stadgas för de nämnda rättsstridiga handlingarna, diskuterar professor Bergendal lämpligheten av straff såsom sanktion utöver skadeståndsskyldighet. Resultatet av hans överväganden angives vara den övertygelsen, att det är nödvändigt att i vissa fall kriminalisera de otillättna stridsåtgärderna i en kommande lagstiftning. Det huvudsakliga skälet är för den sakkunnige härvid det förhållandet, att enbart skadeståndsskyldighet icke kan antagas giva tillräcklig garanti för de föreslagna lagbudens efterlevnad. Det framhålles

bl. a., att påvisbar ekonomisk skada icke alltid blir följden av de otillåtna stridsåtgärderna och att ersättningsskyldigheten ofta blir en ren fiktion på grund av bristande möjlighet att utkräva skadeståndet av den skyldige. Ehuru beaktansvärda sociala skäl tala för den motsatta ståndpunkten, synes det alltså den sakkunnige nödvändigt att med straff belägga otillåtna stridsåtgärder av den art som, efter vad ovan angivits, nämnes i utkastets 2 §.

Skadeståndsskyldigheten åvilar enligt utkastet (3 och 4 §§) i första hand »den som gjort sig skyldig till förfarande, som enligt 2 § är belagt med straff», och »äro flere ansvariga för skada, skall skadeståndsskyldigheten dem emellan fördelas efter den större eller mindre skuld, som prövas ligga envar till last». Men utkastet ålägger dessutom (i 5 §) förening, vars medlem företagit otillåtna stridsåtgärder, en rättsplikt »att, där så ske kan, hindra medlemmen från att fortsätta det olovliga förfarandet och att förebygga skada genom detsamma», vid äventyr att föreningen ådrager sig skadeståndsskyldighet efter samma grunder som den positivt verksamme. Stadgandet, som korresponderar med 4 § i gällande lag om kollektivavtal, avser förening, i vars »verksamhet ingår företagande av stridsåtgärd av den art, varom fråga är», och synes den sakkunnige erforderligt, då eljest en kamporganisation, som står bakom en stridsåtgärd, skulle kunna undandraga sig allt ansvar genom att gent emot yttervärlden använda bulvaner. Den på många håll brukliga tillsyn som utövas av organisationerna över medlemmarnas stridsåtgärder skulle på detta sätt legaliseras och förvandlas till en rättsplikt, varigenom ohemula stridsåtgärder i många fall skulle förekommas. I utkastet föreslås dessutom en regel av följande innehåll: »För ändamål, varom nu är sagt, äge föreningen mot medlem tillämpa varje påföljd, som enligt stadgarna kan inträda på grund av åsidosättande av förpliktelse, som åligger medlem. Föreningen må jämväl, oavsett vad stadgarna innehålla, utesluta medlem för en tid av intill ett år» (5 § 2 st.).

Angående skadeståndsskyldighetens omfattning innehåller utkastet också regler: »Under skadestånd skall inbegripas jämväl ersättning för personligt lidande samt för intrång i den kränktes intresse av att ostört bedriva sin näring eller annat liknande intresse, som ej är av rent ekonomisk betydelse» (3 § 2 st.). »Om det med hänsyn till den skadevällandes ringa skuld, den skadelidandes förhållande, skadans storlek eller omständigheterna i övrigt finnes skäligt, må skadeståndets belopp nedsättas» (3 § 3 st.).

Utkastet innehåller i övrigt åtalsregler (6 §), preskriptionsbestämmelse (7 §) samt stadgande om förvandling av ådömda böter (8 §).

Vid sidan av det nu refererade utkastet föreslår professor Bergendal ett nytt stadgande i allmänna strafflagen (11 kapitlet 16 §) av innehåll, att »den som å ställe, varom i 15 § förmåles, genom personligt tilltal, utspridande av skrift, vakthållning eller på annat dylikt sätt söker förmå

allmänheten till deltagande i blockad eller bojkott», skall vara förfallen till straff. Slutligen framläggas ett utkast till ändringar i tryckfrihetsförordningen med syfte att åstadkomma överensstämmelse mellan de ovan refererade straffbuden och tryckfrihetslagstiftningen för de alls icke ovanliga fall, att stridsåtgärder företagas med tillhjälp av tryckt skrift. De synpunkter, som ligga till grund för den sakkunniges förslag i detta ämne, skola nedan i annat sammanhang närmare behandlas.

Redan i de ovannämnda vid 1931 års riksdag avgivna motionerna (I: 129 och II: 187) betonades starkt nödvändigheten av att utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter utvidgades till att avse åtgärder överhuvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida och att sålunda spörsmålet om fackorganisationernas kampmetoder måste upptagas till prövning i hela dess vidd. Denna nödvändighet synes oss under de senaste åren ha framträtt allt tydligare. Allvarliga maktmissbruk och övergrepp äga icke sällan rum i den ekonomiska intressekampen även på andra områden av vårt näringsliv. Det sagda innebär icke någon kritik av professor Bergendals utredning, som tvärtom utmärker sig för grundlighet, allsidighet och uppriktig vilja till objektivitet vid behandlingen av de juridiskt och socialt ömtåliga spörsmål, som förelegat till undersökning vid utredningen i ämnet. I enlighet härmed ha vi också ansett angeläget, att professor Bergendals förslag omedelbart föreläggas riksdagen, och i annat sammanhang framlagt motion härom.

Det Bergendalska förslaget gör, såsom nyss framhållits, icke anspråk på att vara uttömmande. Det synes oss därför oavvisligen nödvändigt att oförtövat fortsätta utredningen av frågan om reglering av de i näringslivet verksamma organisationernas kampmetoder. Blockadvapnets utomordentliga effektivitet i händerna på starka och hänsynslösa organisationer nödvändiggör skydd i betydande utsträckning även för parter i ekonomiska konflikter. De »vilda» stridsåtgärderna måste lagbindas genom att vissa formella krav uppställas för kampmedlens användning. Ett verkamt rättsskydd måste beredas ej endast genom att organisationernas ansvar utvidgas utan också därigenom, att anordningar för en säker och snabb rättsskipning i blockadmål tillskapas. Vi redogöra nedan för vissa synpunkter, som enligt vår mening måste beaktas vid utredningen.

I professor Bergendals utkast saknas i stort sett allmänna bestämmelser om anordnandet av blockad och därmed sådana garantier mot rättskränkningar och ekonomisk skadegörelse vid blockadvapnets begagnande, vilka kunna vinnas genom regler om stridsåtgärders beslutande och kungörande. De av den sakkunnige föreslagna stadgandena om förenings ansvar i vissa fall för medlems stridsåtgärd förlora väsentligt sin effektivitet, om de ej kombineras med en principiell regel av innehåll, att det tillkommer föreningen ensam och ej dess enskilda medlemmar att använda blockadvapnet.

Likaså krävas lagregler om huru dylika föreningsbeslut skola fattas, för att hindra en mindre grupp av medlemmar eller rent av vissa ledande funktionärer i föreningen att besluta åtgärder, för vilka föreningen som sådan bör och måste ansvara. Vådliga konsekvenser — icke minst med avseende å möjligheten att indriva skadestånd som ådömes i anledning av olovlig blockad — uppstå dessutom, om lokala eller andra smärre avdelningar av en större yrkesorganisation tillåtas fritt besluta stridsåtgärder med kanske vittomfattande ekonomiska verkningar. Överrumplingsåtgärder eller hemliga aktioner böra ej få vara tillåtna metoder i den ekonomiska intressekampen. Den enskildes rättssäkerhet och den allmänna rättskänslan måste också anses kräva, att den mot vilken stridsåtgärd riktas omedelbart får kännedom om åtgärdens orsak och syfte ävensom om vilka den eller de äro, som företaga denna aktion mot honom. En dylik kännedom är nödvändig dels för att uppnå ett snabbt biläggande av intressemötsättningarna och dels för att den angripne må kunna bedöma åtgärdens laglighet och sitt rättsläge för övrigt i den föreliggande situationen. Särskilt i de fall, då stridsåtgärder mot enskild arbetare, arbetsgivare eller varuförmedlare företagas genom meddelanden eller uppmaningar i tidningspressen, har bristen på rättregler i nu angivet syfte i många fall lett till oåtkomlighet för angripna och praktiskt taget rättslöshet för den mer eller mindre oskyldigt förföljde. Lögnaktiga och eljest vilseledande framställningar om grunden till eller ändamålet med stridsåtgärd måste kunna effektivt beivras.

Ett område, som måste göras till föremål för särskilda lagstiftningsåtgärder, är de allmänfarliga eller eljest samhällsskadliga konflikterna. Dessa behandlas emellertid av oss i särskild motion, till vilken vi tillåta oss hänvisa. Vissa exempel återfinnas i de härvid fogade bilagorna (bil. 11—14).

Av utomordentligt stor nationalekonomisk och social vikt är att förhindra de ödeläggande aktionerna mot smärre företagare och näringsidkare. Även om samhället i viss utsträckning tillåter angrepp mot annans ekonomiska intressen såsom ett led i intressekampen mellan varandra motsatta men dock ur maktsynpunkt tämligen jämspelta organisationer eller enskilda rättssubjekt, blir läget ett helt annat, om angriparens maktställning är väsentligt starkare än den angripnes. Den självbestänningsrätt för mindre näringsidkare det här är fråga om är av stor betydelse icke blott för den enskilde själv och hans existens, utan ock för det sociala livets sundhet över huvud taget. Professor Bergendal framhåller i sin utredning (sid. 136 ff.), att samhället i allmänhet endast synnerligen försiktigt ansett sig för sina egna syften av största betydelse kunna kringskära medborgarnas individuella frihet och ekonomiska självbestänningsrätt. »Vid jämförelse härmed», framhåller den sakkunnige, »vore det en egendomlig inkonsekvens, om samhället skulle stillatigande åse, att dess medlemmar skulle av en privat organisation, vars syften äro av samhället okontrollerade, kunna mot sin vilja underkastas frihetsinskränkningar utan annan begränsning än den mycket otillräckliga, som betecknas av de rent faktiska maktförhållandena.» Vi

instämman till fullo i detta uttalande och anse, att den ekonomiska och personliga frihetens princip fordrar ett särskilt skydd för smärre näringsidkare, vilkas hela existens kan bero på deras rätt att få utöva sin näring under skydd av lagen. Själva äro de ofta i avsaknad av stöd från någon mäktigare organisation, medan de genom blockadåtgärder få emot sig hela trycket av en väl organiserad föreningsapparat. Under de senare åren ha också upprörande fall av övergrepp i denna del förekommit mot isolerade företagare (bil. 15–22). Samhället måste enligt vår mening ofördröjligen ombesörja att lagstiftningen skyddar enskild företagsamhet och därigenom en även för konsumenterna nödvändig sund konkurrens i arbete och varuförmedling. En motsvarighet till stadgandet i norsk lag, att blockad ej må riktas mot företag, som utom familjemedlemmar ej sysselsätter flera än tio arbetare, måste snarast införas i svensk lagstiftning. Det uppges med bestämmdhet från Norge, att denna s. k. tiomansregel redan visat sina goda verkningar med hänsyn till arbetstillgången, i det att ett ej obetydligt antal företag igångsatts av personer, som förut ej vågat starta ekonomisk verksamhet av fruktan för terrorn på arbetsmarknaden.

Vidare måste uppmärksammas vissa fall, då blockad bör vara olovlig med hänsyn till sitt syfte. Härvidlag bör principiellt ingen skillnad göras mellan åtgärder, som rikta sig mot part i konflikt eller mot tredje man. Sålunda bör förbjudas blockad, som har till syfte att framtvunga eller förhindra åtgärd av statlig eller kommunal myndighet. Vid mera upprörda tillfällen i den sociala kampen kan det befaras, att åtgärder företagas av mer eller mindre asociala element att genom blockad söka förhindra eller åtminstone försvåra ordningsmaktens arbete på olika sätt. Och utan aktuellt intresse äro ju icke heller blockadåtgärder mot exekutiv myndighet för att hindra vräkning i större omfattning av hyresgäster etc. i samband med hyreskonflikter. Här behöver icke närmare utvecklas det betänkliga däri, att enskilda medborgare eller grupper av sådana söka hindra samhällsorganen i utövandet av deras lagliga funktioner. Sker så direkt, är gärningen kriminaliserad genom åtskilliga lagbud i 10 kapitlet strafflagen, men de indirekta tvångsförsöken genom blockadåtgärder kunna stundom vara lika allvarliga för de offentliga funktionernas ostörda upprätthållande.

Det synes också tydligt, att sådan stridsåtgärd måste förbjudas, vars syfte är att framtvunga rättsstridig handling eller underlåtenhet av enskild person. Det torde väl kunna sägas utgöra ett minimikrav på fri självbestämmanderätt för den enskilde, att han icke genom tvång på sin handlingsfrihet skall kunna förmås till rättsstridig handling eller underlåtenhet, varigenom han kan komma att ådraga sig ersättningsskyldighet mot tredje man eller kanske rent av straffansvar. Dessutom innebär ju ett dylikt tvingande en åtgärd, som indirekt riktar sig också mot den person, vars rättsintressen kränkas genom den rättsstridiga handlingen. Visserligen är denne ofta just det rättssubjekt, med vilken den tvingande

befinner sig i tvist, men detta förhållande är icke i och för sig avgörande. Då 10 kapitlet 14 § strafflagen bestraffar den, som på visst sätt uppmanar till brott eller söker förläda till ohörsamhet mot lag eller laga myndighet, synes det rimligt att förbjuda blockad, som har till syfte att förmå annan till rättsstridigt handlingssätt.

Vad angår de s. k. hämndblockaderna kan man icke såsom professor Bergendal stanna vid att lämna skydd åt dem, som angripas för sitt förhållande i avslutad arbetstvist eller annan ekonomisk tvist. Rättsskydd måste också i viss omfattning tillerkännas den, som på grund av sitt ställningstagande i annat avseende än i ekonomisk tvist ådragit sig misslag från enskilds eller viss organisations sida. Professor Bergendal har väl observerat dessa fall (sid. 76 f. samt 150 f.), men ansett ämnet falla utom ramen för hans utredningsuppdrag. Vi kunna icke biträda den sakkunniges yttrande, att skälen för ett legislativt ingripande i dessa fall äro jämförelsevis svaga. För ett rättssamhälle måste det vara en självklar plikt att såtillvida trygga varje medborgares existens och utkomst-möjligheter, att dessa icke helt äventyras av förföljelse från oliktankande genom direkta eller indirekta rättskränkningar. Det får icke förekomma, att man varaktigt berövar någon möjligheten att försörja sig med arbete eller annan förvärvsverksamhet (bil. 23—26).

De s. k. organisationsblockaderna ha behandlats av professor Bergendal, till vilkens utredning i denna del vi kunna hänvisa (sid. 75 f. samt 147 ff.). Det av honom föreslagna förbudet (1 § 3 p.) synes emellertid behöva utvidgas. Sålunda bör uppmärksammas, att syftet, då arbetsgivare blockeras enär han använder oorganiserade arbetare (även dessa arbetare blockera understundom själva), visst icke alltid är att tvinga dessa att söka inträde i yrkesorganisation. Tvärtom äro dennas medlemmar icke alls angelägna om föreningens tillväxt, men väl om monopol för sig själva på arbeten inom yrket. Dylika åtgärder kunna rubriceras såsom konkurrensblockader och skola nedan närmare behandlas. Förbud synes böra stadgas mot stridsåtgärd i syfte att förmå någon att avskeda person, som är anställd i hans tjänst, eller att i sin tjänst anställa viss person. Sådana åtgärder kunna ofta ha karaktären av hämnd eller förföljelse mot en person, vars existens man omöjliggör genom att göra honom permanent arbetslös. För övrigt äro dessa slag av blockader ofta nära besläktade med följande grupp; någon skarp gräns kan svårigen dragas (bil. 27—34).

Konkurrensblockaderna kunna vara av skilda slag. Syftet kan vara att framtvinga ett monopol för viss grupp av arbetare eller viss företagare att i visst fack eller på viss ort få utföra allt förekommande arbete eller eljest dominera marknaden för varuförmedling eller varuavsättning. Det är ej alls ovanligt att tillförsel- eller avsättningsblockad anordnas som påtryckningsmedel mot den person, med vilken de stridande vilja ingå avtal eller vilken de vilja förmå att reglera sina förhållanden genom kollektivavtal eller eljest på sådant sätt, att viss grupp av arbetare eller

arbetsgivare skall intaga en gynnad ställning framför andra grupper. Man synes därför böra förbjuda stridsåtgärd i syfte att förmå någon att ingå kollektivavtal, som ej begåtts av flertalet av de hos honom anställda (jfr norska lagen), eller att i sådant eller annat arbetsavtal intaga bestämmelse att endast medlem av viss förening eller sammanslutning skall erhålla arbetskraft eller anställning. Men stridsåtgärden kan också ha till syfte att framför allt förmå den part, som genom det eftersträfvade monopolet skulle ställas utanför den ifrågavarande ekonomiska verksamheten, att avstå från eller underlåta denna verksamhet. Det bör icke få förekomma, att man genom tvångsåtgärder söker förbehålla medlemmar av viss förening eller annan sammanslutning visst arbete eller annan ekonomisk verksamhet. Blockaden kan ytterligare ha till syfte att förmå en konkurrent på arbetsmarknaden eller inom annan näringsverksamhet att biträda överenskommelser till förhindrande av konkurrens på området i fråga. Fall av alla dessa slag förekomma tämligen ofta (jfr professor Bergendals utredning sid. 64 ff. samt bil. 35—45) och hava genom att skapa osunda monopolistiska strömningar inom näringslivet bidragit till ökad arbetslöshet, konstlad prisnivå och kränkning av allmänhetens och de av åtgärderna drabbades intressen. Röster hava inom skilda läger höjts emot dessa missförhållanden, vilka t. o. m. tagit den formen att enskilda personer av organisationer förbjudits utföra arbete för egen räkning, t. ex. nedlägga arbete på egen fastighet eller tomt. Konkurrensstriderna mellan olika yrkesföreningar utgöra också ett i hög grad störande moment på arbetsmarknaden. För övrigt må framhållas, att vi här rikta oss lika mot övergrepp på såväl arbetsmarknaden som i näringslivet i övrigt. Konkurrensblockader böra motarbetas av vad slag de vara må och på vilket ekonomiskt område de än visa sig.

Bland de blockadfall, som på sista tiden tilldragit sig allmän uppmärksamhet, framstå som särskilt betänkliga de allt vanligare utpressningsblockaderna (bil. 46—49). Mot de förfaranden, som här avses, saknas tillräckligt skydd i gällande lag. Icke heller den ifrågasatta nya lagen om straff för utpressning kan härvidlag lämna hjälp. De ändringar, som i kungl. prop. nr 15 till innevarande års riksdag föreslagits i 21 kapitlet strafflagen, innebära nämligen blott en kriminalisering av utpressning eller utpressningsförsök, där tvångsmedlet består av dels hot om visst slag av brottslig gärning och dels hot att åtala eller angiva någon för brott eller att om någon lämna ärekränkande meddelande. Utgöres åter tvångsmedlet vid utpressningen av blockadåtgärd, faller förfarandet utanför det blivande utpressningsbrottets gränser. Professor Bergendal behandlar i sin utredning (sid. 68 ff.) även stridsåtgärder i utpressningsyfte, vilka kunna förekomma såväl mot part i ekonomisk tvist eller i avtal som mot tredje man, t. ex. den som övertagit blockerad rörelse. Den sakkunnige gör skillnad på det — enligt hans mening utomordentligt sällsynta — fall, att den angripande söker tilltvinga sig något, varpå

han icke har något som helst rättsanspråk, och de fall, att den förmån man vill tilltvinga sig, visserligen icke äro lagligen grundade, men dock ha ett visst samband med ett rättsanspråk. Skillnaden mellan dessa grupper av fall är helt teoretiskt spekulativ och uppbäres icke av några reella olikheter. I varje fall läser icke någon skillnad böra göras dem emellan. De för rättssäkerheten vådliga följderna av utpressning bliva desamma i ena som andra fallet lika väl som vid utpressning i allmänhet, där ju det tilltvingade kan ha karaktären av skäligt skadestånd. Att utpressningsblockad bör förbjudas vare sig den riktas mot neutral tredje man eller mot part eller oneutral tredje man (successor i blockerad verksamhet i vissa fall), synes uppenbart.

I enlighet med denna uppfattning ha vi i särskild motion föreslagit utvidgning av utpressningsbrottet till att omfatta jämväl hot om arbetsinställelse, blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd, därest densamma är att anse såsom rättsstridig.

Att straffsanktion är nödvändig för bekämpande av olovliga blockader kan icke gärna vara underkastat tvivel och har också antagits av professor Bergendal (sid. 169 ff.) Man torde kunna instämma med denne däruti, att icke varje person, som deltagar i en blockad, bör drabbas av straff, utan blott den, som mera aktivt verkar för dess igångsättande eller vidmakthållande. Emellertid formulerar nämnde sakkunnige sitt utkast på ett sådant sätt, att icke alltid själva anordnandet av blockaden — alltså det avgörande för att angreppet skall komma till stånd — drabbas av straffhotet, utan blott mera sekundära yttringar av detta anordnande, nämligen förfaranden, som gå ut på att förmå annan att vidtaga vissa stridsåtgärder etc., ävensom hot om att vidtaga stridsåtgärd. Det torde emellertid böra övervägas, om det icke blir nödvändigt att låta straffet drabba den primära åtgärden för den olovliga stridsåtgärdens iscensättande. Härav skulle följa den lagtekniska vinsten att, även om anordnandet av blockaden åtföljes av uppmaning till deltagande i densamma genom tryckt skrift, åtgärden icke i första hand blir att bedöma såsom överskridande av tryckfriheten. Vilken vinst detta lösgörande av blockadmålen från vår föräldrade tryckfrihetslagstiftning innebär med hänsyn till rätts-säkerhet och frihet från godtycke, förstår var och en, som närmare känner de otillfredsställande resultaten av tryckfrihetsförordningens rättegångsregler. Professor Bergendal framhåller i sin utredning (sid. 179), att därest man lagstiftningstekniskt vill undgå de olägenheter, som äro förknippade med de tryckta blockadmeddelandenas hemfallande under tryckfrihetsförordningen, den ovan antydda vägen bör beträdas. På samma sätt har motsvarande problem lösts i fråga om illojal konkurrens genom 1931 års lagstiftning (härom se utredningen sid. 176 ff.). Det torde om man inslår på nämnda väg icke vara nödvändigt att låta med antagande av ny lagstiftning anstå till dess en ändring av tryckfrihetsförordningen kan komma till stånd; att likväl en dylik lagändring är önskvärd för-

nekas härmed ingalunda. Yttermera må framhållas som en fördel med den antydda konstruktionen av blockadens straffbarhet, att envar som medverkat såsom principiell gärningsman till de straffbara förfarandena direkt hemfaller under lagens straffbud, medan enligt professor Bergendals förslag strafflagens regler om anstiftan och komplott i många fall måste tillämpas på den straffrättsliga situationen, för att de egentliga upphovsmännen skola kunna drabbas av lagens repression.

Vid sidan av vissa former av blockad torde särskilt böra straffbeläggas lämnande av vilseledande uppgifter av den, som uppmanar till deltagande i blockad, vare sig denna är lovlig eller ej. Erfarenheten lär, att blockader, som verkställas med hjälp av vrängda meddelanden om konflikter och dess orsaker, ofta verka upphetsande på meningsmotsättningarna mellan olika grupper av medborgare och sålunda åstadkomma svåra störningar i samhällslivet. Rättsmedvetandet kräver, att intressekampen inom samhället föres med blanka vapen likaväl som med tillbörlig humanitet.

Vad angår förenings eller annan sammanslutnings ansvar för blockadåtgärd, som företagits av medlem av föreningen eller av annan förening, torde följande böra bemärkas. Förening såväl som annan densamma överordnad eller därtill ansluten förening eller annan sammanslutning bör vara pliktig att förhindra att medlem anordnar eller vidmakthåller blockad utan att föreningen i laga form beslutat därom. Om förening anordnat olovlig blockad, bör föreningen överordnad och därtill ansluten förening eller annan sammanslutning vara pliktig att söka få blockaden hävd. Asidosättande härav bör medföra skadeståndsskyldighet. Bevisbördan för att förening eller annan sammanslutning gjort vad på densamma skäligen ankommer i nämnda hänseende bör ligga på föreningen eller sammanslutningen. Lägges bevisskyldigheten för det motsatta rent negativa förhållandet på den med blockad angripne, lär skadeståndsplikten ofta bli illusorisk.

I fråga om rättsskipningen i blockadmål framhåller professor Bergendal i sin utredning (sid. 159 f.), att inrättandet av en specialdomstol för hithörande mål utan tvivel skulle erbjuda beaktansvärda fördelar. »Däri genom att i domstolen är företrädd en speciell sakkunskap», yttrar den sakkunnige, »och genom att alla ämnet berörande rättegångar koncentreras till densamma, skulle vinnas, att fasta grundsatser ganska snabbt kunde antagas bliva utbildade för bedömandet av spörsmål, vilkas lösning ej redan i lagen blivit fixerad. Genom en sådan på sakkunskap grundad enhetlighet skulle domstolens avgörande få lättare att erhålla en moralisk auktoritet i jämförelse med spridda avgöranden av än en och än en annan bland de allmänna domstolarna, vilkas domslut måhända skulle ganska ofta komma att ändras under prövningen i högre instanser. Ett snabbt förfarande, vilket på förevarande område framstår såsom i hög grad önskvärt, skulle lättare kunna organiseras vid en sådan domstol än vid de

allmänna domstolarna, vilkas rättegångsskick i denna del ännu lämnar mycket övrigt att önska. Det skulle på grund av denna snabbhet väl låta sig göra att anordna en provisorisk prövning av stridsåtgärders laglighet, varigenom skulle möjliggöras, att mot åtgärder, som genomföras i strid med ett provisoriskt beslut av innehåll att de vore olovliga utan obillighet inskrida med särskilt effektivt verkande påföljder.» Härmed äro angivna de väsentliga skäl, som i Norge medfört inrättandet av en specialdomstol för bojkottmål och vilka måste anses väga minst lika tungt för vårt lands del. Utan tillgång till en blockaddomstol blir rättsskyddet mot olovlig blockad alltför litet effektivt. Vidare må betonas kravet på enhetlighet i bedömandet av blockadfrågor, vilka, såsom professor Bergendal på annat ställe i sin utredning framhåller, förete en mångfald skiftningar och hava en ur gängse juridisk synpunkt på visst sätt svårgripbar karaktär. De skäl den sakkunnige anför mot inrättandet av en blockaddomstol synas skäligen svaga. Med den ståndpunkt, som ovan intagits i fråga om blockaddeliktets konstruktion, mister det av honom framförda argumentet, att åtskilliga rättegångar bliva av den art, att de måste handläggas i den för tryckfrihetsmål stadgade ordningen, sin tyngd. Framhållas må, att resultatet under fem års tid av arbetsdomstolens verksamhet manar till efterföljd, när det gäller en uppgift av sådan art som rättskipningen i blockadmål. Statsrådet Undén framhåller i sin skrift: Från arbetsdomstolens praxis (Uppsala 1932), att arbetsdomstolen under de gångna åren otvivelaktigt tillvunnit sig respekt och förtroende inom de kretsar, som äro närmast intresserade av dess rättskipning, och liknande uttalanden hava gjorts från fackföreningshåll. Vi hålla därför för troligt, att inrättandet av en blockaddomstol i samband med antagandet av en lag om blockad skulle småningom häva det mistroende, som på vissa håll kan finnas mot den blivande lagens sociala opartiskhet, på samma sätt som arbetsdomstolens verksamhet undanröjt det motstånd, som år 1928 restes mot lagstiftningen om kollektivavtal.

Beträffande organisationen av en blivande blockaddomstol torde 1928 års lag om arbetsdomstol kunna tjäna som förebild, dock med iakttagande av att de mål, som komma att handläggas av blockaddomstolen, få karaktären av brottmål. Av skäl, som professor Bergendal anför (sid. 172 f.), böra brott mot blockadlagen falla under allmänt åtal. En särskild åklagarmyndighet torde böra inrättas vid blockaddomstolen för utförande av talan i blockadmål.

Efter mönster av den norska lagen lär i lagen om blockaddomstol böra föreskrivas, att domstolen på ansökan av någon, mot vilken blockad anordnats eller som hotats med anordnande av blockad, äger förbjuda blockadens anordnande eller vidmakthållande till dess det avgjorts om blockaden är lovlig. En sådan bestämmelse skulle otvivelaktigt vara av stort värde för personer och företag, som hotas eller angipas med blockad, då

eljest fara är att den ekonomiskt underlägsne dukar under för övermakten innan han hunnit åt sig utverka lagens skydd.

Det förbud mot hämndblockad, som ovan ifrågasatts, tarvar en komplettering ur i viss mån annan synpunkt än hänsynen till den angripnes ekonomiska intressen. Professor Bergendal framhåller i sin utredning (sid. 151), att det stundom förekommit, att hämndblockad anordnats mot personer, som avlagt vittnesmål vid domstol angående oroligheter vid arbetstvister och dylikt. Den sakkunnige yttrar härom följande: »Att dylika stridsåtgärder kunna verka mycket störande på ordningens och rättsskipningens behöriga upprätthållande ligger i öppen dag och bestyrkes tillfullo av utländska erfarenheter (i synnerhet från Irland). Även mycket enstaka dylika händelser måste anses vara synnerligen betänkliga på grund av den fruktan för upprepning därav, som kan sprida sig i vidsträckt kretsar och verka avhållande från uppfyllande av allmänt medborgerliga skyldigheter». Tyvärr saknas icke erfarenheter av liknande art från vårt land (bil. 51—52). En utvidgning av straffbudet i 11 kapitlet 8 § strafflagen är därför erforderlig i den riktningen, att enahanda straff som för våldsgärning stadgas för blockadåtgärd mot part eller person, som lämnar upplysning i rättegång eller i annat förfarande inför offentlig myndighet, för att öva vedergällning mot honom för hans uppträdande eller för att hindra honom från processuell åtgärd. Tillhandagående vid polisundersökning måste också omgärdas med samma fridgaranti som vittnesmåls avläggande. Härvid förutsättes, att i överensstämmelse med professor Bergendals förslag omedelbart till 11 kapitlet strafflagen fogas en 16 § av det innehåll dennes förslag utvisar.

Under hänvisning till vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för nästkommande riksdag av förslag dels till lagstiftning om blockad och dels ändringar i strafflagen i överensstämmelse med ovan angivna grunder.

Stockholm den 23 januari 1934.

J. B. Johansson.

Gösta Bagge.

Joh. Nilsson
i Kristianstad.

A. O. Frändén.

Fritiof Gustafson.

Th. Borell.

O. Bergqvist.

M. Svensson.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning den 29 juni 1933.

Bojkottlagstiftning.

På nordiska juristmötet i Köpenhamn år 1928 framhölls, hurusom för närvarande föreningarna (korporationerna, organisationerna) för tredje gången kommit att intaga en plats, som giva dem en huvudroll i samhällslivet. Första gången det hände var i det senare Rom, den andra under medeltiden. Båda gångerna ledde det till en sammanstötning med statsmakten, som ledde till organisationernas kuvande. Det samma är just vad nu för tredje gången synes i färd med att ske. År 1928 hade denna revolutionerande förändring redan kommit till stånd i Sovjetryssland och Italien. Kan någon misskänna, att det, som nu tilldrager sig i Tyskland till sin innebörd är detsamma?

Det är självklart, att ett samhälle icke står sig med att hava stater i staten. Föreningarna äro genom den sammanhållningens kraft de förläna en samhällelig tillgång. Föreningarnas självstyrelse innebär likaledes ett gott för samhället. Men ju större föreningarnas makt, dess större frestelsen att missbruka den. Taga sig föreningarna före att med tillhjälp av det sociala tryck, vars utövning står dem till buds, bruka denna makt på sådant sätt, att det innebär intrång på statens suveränitet eller leder till åsidosättande av rättsordningen, kan det till slut icke undgås, att föreningsmakten och statsmakten komma till en öppen konflikt med varandra, som icke kan sluta på mer än ett sätt: föreningarnas underkastelse under statsmakten. Det enda alternativet härtill är samhällsupplösning, kaos. Det ena som det andra bör så vitt möjligt undvikas. Enda möjligheten härtill är att föreningarna i tid bringas in under statens rättsordning. Deras självstyrelse behöver icke därigenom tillintetgöras. Den bör tvärtom omsorgsfullt bevaras. Den måste blott underkasta sig den begränsning, som ålägges av hänsyn till den statliga rättsordningens krav.

Insikten härom har i vårt land nyligen på ett vackert sätt kommit till uttryck i den uppmaning landsorganisationens representantskap tillställt till densamma anslutna fackförbunds styrelser att noggrant tillse, »att enskilda avdelningar icke genomföra aktioner som äro stridande mot det allmänna rättsmedvetandet». Fråga är, om det är tillrådligt att slå sig till ro enbart härvid. För det första gives det föreningar, som stå utanför landsorganisationen och icke ledas av samma ansvarskänsla som den. För det andra råder ej sällan även inom till landsorganisationen anslutna föreningar, när det egna intresset skymmer blicken, oklarhet om, huru långt egenmäktigheten kan tillåtas sträcka sig utan att komma i strid med det allmänna rättsmedvetandet. För det tredje slutligen kan inträffa, att det för landsorganisationen själv brister i effektiv kontroll med att tillbörlig hänsyn tages till detta. I »Social-Demokraten» anfördes för ett par dagar sedan ett exempel på flagrant missbruk av blockadförklaring. Grovarbetareföreningen i Stockholm hade belagt en medlem av murareförbundet, som tillika var tomtägare, med blockad, därför att han på sitt eget husbygge utfört rörningsarbete, en specialitet, som enligt föreningens dom med ensamrätt och uteslutande av alla andra tillkomme dess medlemmar, fast överenskommelse därom aldrig kunnat träffas. I det socialdemokratiska huvudorganet tillägges, att sådana blockadfall icke äro sällsynta, men enklast borde bringas ur världen genom en noggrannare gränsdrag-

ning av arbetsområdena för olika fackförbunds monopol. Det kan väl dock ifrågasättas, huruvida det överensstämmer med en god rättsordning att lägga i föreningars hand att egenmäktigt uppdraga gränser för en medborgares rätt att iör egen räkning utnyttja sin arbetskraft, när hans yrkesutbildning ej lägger hinder i vägen därför.

Det gives för övrigt svarare blockad- och bojkottmissbruk än av det anförda slaget, intör vilka både fackförbund och landsorganisation stå maktlösa.

Det lider intet tvivel, att föreningsväsendet även i de nordiska länderna med dess i allmänhet jämväl i förhållande till den statliga rättsordningen väldisciplinerade befolkning kan förledas till maktövertagande, som äro ägnade att föra samhällsordningen på glid mot vad alla äro ense om att betrakta som motsatsen till önskvärt. Vore icke vid sådant förhållande tillrådigt, att på de ansvarskännande organisationernas eget initiativ och med deras medverkan vissa rättsregler uppdroges särskilt på det svårreglerade bojkottområdet, vilka försäges med statlig lagstiftnings sanktion och ställdes under domstolsrättskipnings kontroll? En härtill syftande lagstiftning måste naturligtvis uppdragas med varsam hand, men borde under denna förutsättning kunna komma till stånd till samfällt gagn för både staten, föreningarna och i deras förehavanden implicerade utanförstående. »Livet är en god läromästare», yttrade med rätta en socialdemokrat under en riksdagsdebatt helt nyligen som skäl för sin förändrade inställning till 1928 års arbetsavtalslag, vilken i praktiken befunnits så god, att han numera ej ville vara med om dess upphävande. En bojkottlagstiftning i anknytning till det levande livets verklighet under sorgljaligt avvägande av befintliga, mot varandra stridiga, men vart på sitt sätt berättigade intressen och noggrant hållande sig inom ramen av invunna erfarenheter, skulle säkert snart nog kunna inom alla samhällsklasser påräkna ett lika gynnsamt bedömande. Dröjsmål med upptagandet av arbetet på en sådan lagstiftning är icke motiverat. Ögonblicket just nu, då en socialdemokratisk regering sitter vid makten här hemma och händelserna ute i världen giva en maning åt föreningarna att icke spänna bågen för högt, förefaller icke ogynnsamt för vinnande av ett resultat. En samförståndslösning vore med säkerhet att föredraga framför en lösning med majoritetens maktmedel på sätt en sådan nu ernåtts i vårt västra grannland; om dennas beskaffenhet skall icke här uttalas något omdöme. En skicklig jurist, vilken redan länge ägnat sig åt inträngandet i de med en bojkottlagstiftning förenade invecklade problemen, är till hands att lämna bistånd med den juridiska expertisen.

Ett synnerligt skäl för frågans upptagande föreligger, som redan antytts, i de med kollektivavtalslagen och arbetsdomstolen vunna goda erfarenheterna. I friskt minne är det misstroende, varmed propositionen härom blev mottagen, då den förelades 1928 års riksdag. »Det är ett dråpslag mot själva kollektivavtalets tillvaro», yttrades det då i riksdagen av landsorganisationens främste man: »lagen måste ovillkorligen komma att medföra ett uppblussande av stora strider på arbetsmarknaden och ett undergrävande av kollektivavtalens existens». En opineringsapparat av demonstrationer och protestresolutioner utan tal sattes till synes spontant i gång till förhindrande av propositionens antagande. Lyckligtvis lät sig riksdagen icke avskräcka varken av olycksprofetior eller demonstrationer. Och dåvarande justitieministern Thyréns förutsägelse, att det ej skulle dröja så länge, innan arbetarna så pass förstode sitt eget bästa, att de med glädje funne sig i lagen, visade sig redan inom två år vara riktig.

Vid 1931 års landsorganisationsmöte avvisades från upptagande till prövning ett förslag om arbetsdomstolens undanröjdande. Av dem, som påkallat arbetsdomstolens biträde, ha hittills över $\frac{3}{4}$ härrört från arbetarsidan, icke ens en full $\frac{1}{4}$ från arbetsgivaresidan. Vid årets riksdag ha motioner om arbetsavtalslagarnas upphävande från socialdemokratiskt håll mötts med ett lika kompakt motstånd, som endast fem år förut de k. propositionerna. Opinionsomslaget bör giva anledning till eftertanke beträffande den viktiga fråga som här förts på tal.

Bil. 2.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning den 1 juli 1933.

Ett missgrepp.

En viktig kommunal befattning, omfattande det administrativa chefskapet för stadens sjukhusväsen, har i dag tillsatts. Utnämmande myndighet var den nyinrättade sjukhusdirektionen, och bland de sökande till tjänsten befann sig även direktionens egen ordförande. Med fyra röster mot tre utsågs han till tjänstens innehavare.

Redan det förhållandet, att en ordförande i en kommunal styrelse sällar sig till aspiranterna på en under denna styrelse sorterande befattning, kan med något skäl nämnas säreget. Det har icke kunnat undgås att utnämningsfrågan därigenom på ett olyckligt sätt komplicerats. Misstanken för mannamån står på vakt vid alla tjänstetillsättningar. I ett fall som det förevarande, då en styrelse hade att bedöma sin egen ordförandes kvalifikationer, kom den såsom en inbjuden gäst.

Den hade kunnat tystas endast genom att kandidaturen i fråga skjutits åt sidan. Lämpligheten av att kommunala förtroendemän »avancera» till fast anställda tjänstemän är icke oomstridd. Förhållandet är det motsatta. Kommunalpolitiska meriter och tjänstemeriter äro två skilda ting, vilka i det allmänna intresse böra hållas åtskilda. Det kan till och med sägas att de förstnämnda på ett ganska allvarligt sätt måste inkräkta på de senare. En mångårig vana att bedöma ärenden ur politiska synpunkter och med huvudsaklig hänsyn till kommittenternas önsknings och intressen skapar inga förutsättningar för en verksamhet, där det främst kommer an på objektivitet, insikt, personligt ansvar och oberoende.

Man hade i denna sak helt kunnat bortse från hr Hugo Höglunds personliga kvalifikationer. De må vara vilka som helst, så har sjukhusdirektionen ändå gjort en otjänst genom att utnämna honom till sjukhusdirektör. När därtill kommer, att de meriter, han till äventyrs haft att åberopa, endast med stor tvekan kunna tillmätas något värde vid bedömandet av hans behörighet, framstår valets olämplighet såsom obestridlig. Det får icke bli någon praxis att vid tillsättandet av kommunala tjänster blunda för de formella förutsättningarna och den administrativa erfarenheten. Och det får icke ske, att dylika tjänster utskiftas såsom belöningar för långvarig och trogen tjänst hos de olika politiska meningsriktningarne. Misstanken att så skett vid valet av sjukhusdirektör kan icke på något övertygande sätt gendrivs och därför var valet ett missgrepp.

Mer än någonsin ligger det makt uppå att den folkliga självstyrelsen

icke i dessa dagar ger lastarenom rum. Den har nu sin besökelses stund och dess frejdebetyg är icke så oantastligt, att den riskfritt kan synda på nåden. Vanskötseln av de offentliga finanserna är och förblir en bister anklagelse, för vilken den icke kan fria sig. En myckenhet självsvåld har innästlat sig såväl i det offentliga livet som i den enskilda sammanlevnaden. Dess ohämmade framfart innebär en uppenbar fara för demokratiens bestånd. Diktaturens tillskyndare ha inga mera effektiva röstvärvare än de fackföreningsmatadorer, vilka sällan försumma något tillfälle att bringa sina organisationer i misskredit och att missbruka den makt de besitta.

Det finns ingen anledning tro, att icke dylika tendenser skola kunna stävjas. Arbetsfredslagstiftningen har i icke ringa mån bidragit att lagbinda förhållanden, vilka dessförinnan lämnade godtycket alltför vidlyftig rörelsefrihet. Dess obestriddliga framgång har klart ådagalagt framkomligheten av den väg, som där utpekats. En väl avvägd lagstiftning mot otillbörliga övergrepp från fackföreningsmaktens sida kan, i synnerhet om den från början ges en provisorisk och prövande karaktär och först så småningom under hänsynstagande till inhämtade erfarenheter definitivt utformas, bli icke blott samhället utan även fackföreningsrörelsen själv till ett verksamt skydd. Det tjänar ingenting till att söka dölja det, rörelsen behöver ett stöd i vedertagna rättsnormer för att komma till rätta med okynne inom de egna leden. Mycket sådant måste nu antingen stillastående fördragas eller under upprivande inre stridigheter oskadliggöras. Med lagens hjälp skulle man kunna göra processen kort och smärtfri.

Det kan bli allvarligare än så att komma till rätta med andra självstyrelsens defekter. Mot missbruk av styrelsemakten i stat och kommun hjälpa inga lagar, endast den anda av besinning och självtukt, som en vakande allmän opinion förmår att bibringa de styrande. En sak är viss, skall demokratin bestå får dess fortvaro icke göras till ett särintresse för fackföreningsrörelsen och socialdemokratien. Den dag så sker är den förlorad. Det hör till dess livsvillkor, att den anammas även av andra medborgargrupper än den de företräda. Den måste följaktligen värna om sitt anseende även åt detta håll, akta på sitt goda namn och rykte och icke låta sig av egennyttan exploateras. I dessa hänseenden ställer den nuvarande situationen stränga och oblidkeliga krav. Folkväldet lever i ett belägringstillstånd. Det har intet annat val än att ställa sig under krigslagarna och inrätta sig efter den hårda disciplin, som därmed följer.

Bil. 3.

Svenska Morgonbladet den 22 augusti 1933.

Vågar Excellensen?

Högerpressen söker påskina, att den mycket omskrivna palatsrevolutionen inom Nationella ungdomsförbundet är av ytterst oskyldig art och ingalunda betecknar en eftergift åt nazistbetonade strömningar. Det ser dock misstänkt ut. Bara detta att till ordförande valts en herre, som nyss utgivit en av nationalsocialistisk fraseologi alltigenom präglad stridsskrift — en skrift, som man på många håll inom högerlägret skäms för — är ju bevis nog. De nya hövdingar högerungdomen korat åt sig äro uppenbart

mer nazistbetonade än deras föregångare. Det är en beklaglig företeelse, denna högerungdomens brist på hållning och balans.

Icke desto mindre har man svårt att finna det hysteri befogat, som den socialdemokratiska pressen inför underrättelsen härom givit fritt utlopp åt. Man skriar och hojtar, som om redan gamla Sverige vore på väg att övergå till en fascistisk regim. I själva verket är detta att tillägga Nationella ungdomsförbundet en betydelse som i intet avseende motsvarar verkligheten. De där gossarnas demagogiska fasoner kunna nog förtjäna att kritiskt synas i sömmarna. Men icke förmå de mycket i praktisk politik, knappast ens heller i propagandaavseende. Den svenska demokratiens bestånd är i intet avseende hotat. Här i Sverige äro vi så pass lugna av oss, att vi utan att råka i eld och lågor kunna åse en sådan företeelse som den tyska Hitlerismen eller den italienska Mussolinismen. Den ojämförligt övervägande delen av befolkningen ser på dylika rörelser i svårt hemsökta, av otaliga paroxysmer skakade länder med kylig och häpen skepticism. Faran av att vi skola få ett Hitlervälde på svensk mark är därför minimal, ja, till synes alldeles obefintlig. Demokratien är i Sverige en makt, som inga tillfälliga kastvindar i utlandet förmå sätta ur spelet.

Under en förutsättning dock. Nämligen den, att demokratien, ej minst den nu i så hög grad maktägande socialdemokratien, förmår att ärligt och samvetsgrant öva självtukt inom egna led. Det är uppenbart, att här är den ömma punkten. Men fåfängt spanar man efter tecken till en sådan allmän, allvarlig och djupgående självprövning och självbesinning inom den mäktiga svenska socialdemokratien. Väl kan en och annan minister, en och annan tidning någon gång uttala ett frimodigt ord gent emot ett frappt fackföreningsövergrepp eller en desperat grupps samhällsskadliga strejktaktik. I sitt senaste politiska anförande vitsordade statsministern, att det vore önskligt, att demokratien vore på sin vakt mot urartningstendenserna. Men det sker i regel bara en passant. Det sker i så vaga och lama ordalag, att man mest känner sig böjd att tro, att vederbörande egentligen i grund och botten anse allt i det stora hela väl beställt. Det är här ett uppvaknande *måste* ske, om allt skall gå väl. Icke allt som kallas för fackföreningsterror är det, men allt som verkligen är fackföreningsterror måste bort. Svensk folkmening låter ej länge till huttna med sig på den punkten. Det är det nya i tidens psyke. Allt för länge ha svenskarna låtit kujonera sig av allsköns ogenerade, med påvelater uppträdande tvångsmän, som med stöd av en fackförening diktatoriskt övat förtryck gent emot andra medborgare. Dessa talrika egenmäktiga okynnesblockader, dessa förbud för otörvitliga medborgare att köpa och handla var de vilja, dessa förbud för oorganiserat folk att arbeta där arbete finns och på de villkor man själv anser rimliga, dessa långtgående och djupt inhumanitära trakasserier, dessa vidriga hämndorgier gent emot sådana, som någon gång brutit mot fackföreningarnas heliga lag — långt helligare än Sveriges rikets lag — dessa ständiga, förhatliga ingrepp i den personliga friheten ha svenskarna, beskedliga som de äro, sedan länge funnit sig i utan att mucka. Man har i otaliga fall helt sonika böjt sig för dessa övergreppstendenser såsom vore de fullständigt oundvikliga. Fackföreningsrörelsens makt har ansetts så stor att man ej funnit det lönt att protestera. Man har tigit och lidit. Nu har ett omslag börjat. Man har börjat undra, om inte tiden är inne för en resning mot övergreppen. Obygheten från den andra partens sida har ju ock blivit allt större. Nu tycks det inte längre vara tillåtet överallt i Sveriges rike för en far,

som vill bygga ett hus åt sig, att anlita sina egna arbetslösa söner för att få kåken i ordning. Försöker han det, vips har han blockadhotet svävande över sitt huvud. Eller tänk på den där olycklige muraren i Bällsta, som sysslade med gipsröring till sitt eget bygge och blev lyst i bann av grovarbetarnas fackförening, som säger sig ha monopol på all gipsröring. Slika händelser voro betydelselösa, de voro allenast kuriösa, om de uppträdde enbart sporadiskt. Men de äro uttryck för ett system och det är detta som är betänkligt och ohållbart.

Det går igen i en mängd skiftande skepnader och på en mängd områden. Det gemensamma i denna regims alla yttringar är detta att skaffa de organiserade klickarna extrema förmåner på andras och samhällets bekostnad — sak samma på vilka vägar.

Vill Social-Demokraten och vill hr Per Albin Hansson utföra en fördömlig gärning till den svenska demokratiens värn och skydd, borde de sätta in sitt inflytande just på denna punkt. Den är viktigare än herrarna i den socialistiska rörelsens ledning för närvarande synas föreställa sig. Den är till och med viktigare än att larma mot Hitlerismen och det fraserika följande, som här i Sverige i kritiklös eldfångdhet givit den sin tro och loven. Men, förstås, den är otrevligare att röra vid.

Bil. 4.

Svenska Morgonbladet den 5 september 1933.

Demokratiens flathet.

Skall självsvåldet få regera landet?

Demokratien seglar i motvind för närvarande. Många människor även i vårt land räkna med den som en antikverad styrelseform eller i varje fall som en bristfull och otymplig form. Kritiken mot demokratiens svaga sidor har skärpts. I en sådan situation vore det naturligt, om demokratiens vänner sökte strama upp sig, visade sig på styva linan, visade prov på rådighet och handlingskraft, och det i högre grad än tillförne.

Raka motsatsen är fallet. Vad man ser för sina ögon verkar som en uppvisning av demokratiens oarter, som en exemplifiering av dess otymplighet, dess klumpiga långsamhet, dess oändliga talförhet, medan tiden går och ögonblicket att handla försittes.

Det mest drastiska exemplet är byggnadskonflikten.

Det är tragikomiskt att se herrar regeringsledamöters maktlösa vrede inför de strejkandes halsstarrighet. Hr Per Albin Hansson är så sur han törs, och hr Möller grinar så illa han vågar. »Hundra miljoner av beviljade statsmedel äro infrusna, så länge strejken pågår», klagar regeringsorganet. Men landsorganisationen är slätare, och arbetarpressen i stort sett är slät. Man håller konferenser, man pratar och diskuterar i det oändliga, men ingenting blir gjort. Månad efter månad går, och ingenting göres. Alla se det tokiga i att en liten desperat arbetargrupp topp rider ett helt samhälle och lamslår ett helt lands arbetslöshetspolitik, man skär tänderna, men det är också allt. Man kommer inte längre. Byggnadsarbetarna spekulera i att dra åt sig en så stor del som möjligt av de infrusna hundra miljoner, som staten vinkar med. Ju högre löner de kunna

strejka sig till, ju större del av statens hundra miljoner få de. Och genom den olyckliga bestämmelsen om avtalsenliga löner vid reservarbetena (vari även ingå vissa slag av byggnadsarbeten) ha ju olika grupper av arbetslösa ett bestämt intresse av att dessa avtalsenliga löner hållas uppe på så hög nivå som möjligt. Det ödesdigra i regeringens metod att koppla samman arbetslöshetslöner med fackföreningslöner ligger i öppen dag och har nu blivit ytterligare belyst. Men summan är: man ligger i träsket och kommer icke upp. Den svenska demokratin företer i detta nu sannerligen ingen imponerande anblick. Den visar snarare bilden av vanmakt, rådvillhet inför grupp- och särintressenas attacker mot samhällsintresset. De mot demokratin avogt stämda folklagren skulle vara dummare än de äro, om de icke utnyttjade denna situation. »Se, ropa de, »detta självsvald, detta otyglade 'allas krig mot alla', och jämför det med enigheten, målmedvetenheten, den fosterländska framåtandan i diktaturländerna».

Att enstaka dylika röster höras av, är ju i tider som dessa ej underligt och behöver icke vara så oroande. Mer allvarlig blir saken, om den allmänna utvecklingen går i sådan riktning, att dessa röster ha utsikt att vinna visst gehör inom tänkande och ansvarskännande kretsar.

Ty ovan antydda självsvaldssymtom äro icke enstaka. Vad skall man exempelvis säga om den av oss i går påtalade urbota skandalen visavi sjukhusbyggena i Oskarshamn och annorstädes?

Här förefaller det, som om arbetsgivarna bure huvudparten av ansvaret för att åtminstone vissa av dessa för många tusentals sjuka absolut nödvändiga byggen ej hinna bli färdiga före vintern. Men frågan om, vem som bär skulden, är i detta sammanhang en andrahandsfråga. Det härresande är, att vecka efter vecka, månad efter månad få gå, utan att det handlas, utan att de för sjukvården nödvändiga byggena fullbordas. Detta är ett slapphetsregelemente, som i längden icke kan tolereras, en eftergift för den rena oordningen, som är ömklig att bevittna. Allt flera människor i detta land fråga sig, om det är en rimlig ordning, att enbart vad Oskarshamnsbyggets nedläggande beträffar »30,000 människor riskera att i vinter bli utan lasarettsvård» (se lasarettsläkarens framställning till regeringen) bara för att en lönetvist pågår inom resp. bransch. Det är undfallenhet, så det förslår. Inför slika företeelser frågar man sig, om det är nödvändigt, att dumheten, fräckheten, bristen på samhällsanda alltid en tid skall få triumfera här i landet, att de intriganta, de trotsande, tjurhuvudena skola få bestämma över dem, som ännu ha en smula besinning och sunt förnuft i behåll.

Självsvaldets triumfgång i det svenska samhället ter sig alltmer djärv. Det bör erinras om vissa drag i samband med den senaste hyresfejden i Göteborg. Med bestämdhet uppgives, att rent skandalösa utpressningsförsök ägt rum på föranstaltande av den kommunistiskt anstuckna aktionsledningen. Det meddelas exempelvis, att hyresgästföreningen genom blockad velat tvinga en fastighetsägare att betala organisationens böter och rättegångskostnader i en process, som motparten vunnit!!! Man baxnar inför dylika tendenser. Men det har gått långt, när en landshövding och en ledande kommunalpolitiker få slå sig ned och bjuda »medling» i strider av denna horribla art.

Man svarar, att även fastighetsägarintresset genom sitt glupska profitbegär provocerat fram övergrepp från motsidan. Må vara. Mot en hyresgästorganisation, som går fram på lagliga vägar och anlitar rättsligt godtagbara metoder — som här i Stockholm — ha vi icke en vitten att in-

vända. Men i Göteborg går man fram efter så skrupelfria och brutala linjer, att de ej kunna försvaras. Man företar godtyckliga och hänsynslösa blockadraider gent emot enskilda fastighetsägare och man väjer inte ens för en så rent rättsstridig, rent desperat taktik som den att vilja tvinga sig kvar i bostäderna utan att betala fastställd hyra. Och när nystanet trasslat in sig i en fruktansvärd härva, då begär man, att samhällets främsta skola stå bugande med hatten i hand, ivriga att erbjuda sina tjänster. Vilket de givetvis ej heller försumma.

Nej, frihet är nog bra, men självsvåld är inte bra. Det svenska samhället skulle må väl av lite strängare disciplin, lite fastare hand vid styret, lite mer bestämd och allvarlig reagens gent emot godtyckets, gruppintressenas och gåpåarakthetens hejdukar. Nu ser det ofta ut som vore det de mest påstridiga elementen som styrde här i landet. Det är ett tillstånd, som icke kan vara länge. Allra minst i tider som dessa borde demokratin finna sig i slik mjälig och tafatt undfallenhet. Den är icke bara oklok, den kan bli farlig.

Bil. 5.

Svenska Dagbladet den 1 oktober 1933.

Ett beaktansvärt uttalande

gjordes av borgmästare Fant, då han å Stockholms magistrats vägnar hälsade överståthållare Nothin välkommen. Anförandet återgavs i sin helhet i gårdagens referat, men det är särskilt några satsar däri, som tilldraga sig särskild uppmärksamhet. De lyda:

»När eder av oss alla högt vördade och avhållne företrädare i ämbetet sista gången befann sig i vår krets uttalade han sin förvisning om att domstolarna komme att utgöra den fasta klippan i det svenska rättssamhälle som hölle stånd mot alla påfrestningar från samhällsupplösande krafter. Sedan dessa ord uttalades, har hotet mot rättssamhället i mångahanda avseenden framträtt i än skarpere dager. De för närvarande måhända mest allvarliga angreppen mot rättssamhället hänföra sig till det tvång och hot, ibland förenat med utpressning och ofta drabbande fullständigt oskyldig tredje man, som haft sin grund i en visserligen i och för sig välbefogad, men med skyggglappar mot samhällsintressena försedd klass- och gruppsolidaritet. I detta avseende är faran för rättsordningen desto allvarligare som effektiva rättsmedel däremot ännu icke finnas och sålunda de lojala medborgarnas tilltro till rättssamhällets förmåga av reagens undergräves.»

Här lade ordföranden i landets främsta underdomstol, vilken förvisso icke går något särskilt partis ärenden, fingret på den för närvarande ömmaste punkten i svenskt rättssväsen. Därvid tolkade han icke blott den mening, som inför de senaste årens upprörande händelser med stigande kraft gör sig gällande hos det allmänna rättsmedvetandet inom nationen, utan man måste även däri se ett borgmästare Fants och rådhusrättens samfällda nödrop, att lagen snarast måtte giva rättskipningen de vapen i händerna, som behövas för att hävda den enskildes rätt mot organisationernas övermakt. Frånvaron av effektiva rättsmedel på detta område medför även, som borgmästare Fant till sist framhöll, den faran att med-

borgarna mista tron på rättssamhällets förmåga att hävda sig självt. Det är i denna sinnesstämning, som tron på diktaturen spirar upp och stärkes vid den hart när dagliga åsynen av det rådande demokratiska samhällsskickets svaghet gent emot det fackliga feodalväsendet. Det passar bra i stycket att Soc.-Dem. i sitt referat av borgmästare Fants tal uteslutit just ovan citerade passus.

Bil. 6.

Fackföreningsrörelsen. Organ för Landsorganisationen i Sverige Nr 34 den 25 augusti 1933.

Fackföreningsrörelsen och nutidsläget.

Av Stefan Oljelund.

III.

Om det irrationella väsen som heter människan i frihet får verka är det alltid svårt att säga vart det bär hän. I ett civiliserat samhälle regleras hennes verksamhet av vissa gemensamt erkända rättsprinciper. Vi ha vår rättsordning som fått uttryck i det man kallar det allmänna rättsmedvetandet. Det tillkommer filosoferna och religionslärarna att söka fastställa vad allmänt rättsmedvetande är, gemene man har vissa föreställningar som säger honom att detta är rätt och detta är orätt. Det har exempelvis i arbetartidningar sagts, när vissa händelser inträffat inom den fackliga rörelsen, att denna icke får handla så att den utmanar det allmänna rättsmedvetandet. Därmed erkännes att det finns vissa rättsbegrepp som äro gemensamma för oss alla, oavsett på vilken sida av fronten vi stå. När det gäller denna, i ett civiliserat samhälle fast lagda etiska kulturgrund, är det teoretiska konstruktioner om det påstås att i samhället dväljas tvenne olika rättsuppfattningar, som icke förstå varandra. I de avgörande tingen måste människornas känsla för det rätta och moraliskt hållbara vara lika. I annat fall vore allt samhällsliv omöjligt. Till detta kommer att fackföreningsrörelsen i vårt land oförbehållsamt och positivt bejakar den demokratiska samhällsformen. I striden för denna ha fackföreningarna på sitt område deltagit, och i denna ha de full frihet att utveckla sina krafter. Denna frihet, begränsad av gemensamt förbindande rättsregler, är det värdefullaste vi ha. Fackföreningarna kunna icke sätta nog pris på den.

Går man att svara på frågan om det är tillräckligt och för organisationens medlemmar tillfyllest, att fackföreningarna begränsa sig till femörespolitiken och den krassa vakthållningen kring materiella intressen, så räcker det att hänvisa till denna frihet. Om människor fritt få utveckla sina krafter inom en organisation måste därur spira värdefullare ting än blott matnyttighetens. Arbetarna ha medelst sina fackföreningar frigjort sig från det personliga behovet av arbetsgivarna. Naturligtvis äro de alltjämt beroende. Den samhällsform kan icke tänkas där icke den ene är beroende av den andre liksom vi alla äro beroende av denna planet. För dem som stå i tjänsteställning hos en annan får beroendet karaktär av ofrihet. Ofriheten blir så mycket större om den enskilde arbetaren icke har någon förmåga att göra sig gällande gentemot arbetsgivaren. Med

fackföreningens hjälp erhåller han denna förmåga. Fackföreningen förverkligar därmed en frihetsprincip. Från denna frihetsprincip härstammar en rad rättigheter åt arbetarna, som vi se uttryckta bland annat i kollektivavtalet. Från samma frihetsprincip härleder sig den sociallagstiftning vi ha. Arbetstidslagen, arbetarskyddslagen, lagen om minderårigas och kvinnors användande i industriellt arbete m. m. Över allt är det principen att skydda den enskilde från ett beroende, som kan bli honom övermäktigt, som fått uttryck. Man kan gå för långt som i allt annat i detta skyddsarbete. Det riktiga och rätta i själva saken kan därför icke bestridas.

Fackföreningarnas innersta mening såsom bärare av ovan omtalade frihetsprincip har därmed klart framträtt, och deras uppgifter: löne- och socialpolitiken äro fullt tillräckliga. De behöva icke lägga sig till med något samhällsprogram i övrigt eller med några revolutionära principer. De behöva det så mycket mindre som de av alla tecken att döma i en ekonomisk ordning där staten har större inflytande än nu måste hävda arbetarnas fri- och rättigheter gent emot denna. Det kan mycket väl hända att en sådan stat innesluter en del socialistiska element. Om fackföreningarna i olika skiften med framgång skola kunna uppträda som arbetarnas representanter, kunna de icke binda sig vid ett bestämt samhällsprogram. Det skulle då kunna hända att de i ett visst skede måste uppträda mot arbetarna. De bli under sådana omständigheter icke längre uttryck för dessa senares önskningsar och behov utan de bli dess behärskare. En ny ofrihet har uppstått. Vi ha exemplen i de karrikatyrer av fackföreningsrörelser som existera i Ryssland, som förmodligen komma att förverkligas i Tyskland och som fått ett kanske något hyggligare uttryck i Italien. Vad man kan hoppas är att de i dessa organisationer inneslutna arbetarnas frihetskänsla en gång skall bli så stark att den spränger statens tvångströja. Här är ett av skälen för och, synes det oss, det starkaste, att fackföreningarna icke böra förena sitt öde med något politiskt partis. Av samma skäl är det en överloppsgärning, när en del fackförbund i stadgarna inskrivit att de skola förverkliga en socialistisk samhällsordning.

Den svenska fackföreningsrörelsens förhållande till det socialdemokratiska partiet kännetecknas icke, som förut är sagt, av att de två äro ett. Det är ingen svårighet att upptäcka att den svenska fackföreningsrörelsen är en fullt självständig organisation. Här finns ingenting av Esaus händer och Jakobs röst. Det samarbete som existerar tål dagens ljus och ingen har känt behov av att dölja det. Sambandet mellan socialdemokratiska partiet och den fackliga rörelsen är historiskt betingat och förklarat bland annat av den svenska arbetarklassens läge vid tiden för arbetarrörelsens framträdande. Det är naturligt att det fortsätter så länge vägnarna löpa jämsides. Men med fackföreningarnas maktutveckling och med det socialdemokratiska partiets ökade inlytande i samhället uppstå nya problem som till slut kunna bli omöjliga att bemästra. Ett för långt drivet och intimt samarbete kan ända om inte i en katastrof, så dock i händelser som försvaga parti och fackföreningar. Fackföreningsrörelsen uppehåller en dogm att inte ens den demokratiska staten skall äga rätt att medelst lag reglera dess verksamhet. Förespråkare för rörelsen göra gällande att den fackliga friheten skall vara ohämmad. Den får i varje fall icke begränsas av annat än arbetarnas verkliga eller föregivna intressen och det förstånd om rätt och billighet som ledarna hysa. I vissa fall är det mer eller mindre bolsjevikiska inflytanden som slå ut ledar-

nas begrepp om saker och ting. Det är oss omöjligt att förstå, att ett socialdemokratiskt parti, med majoritet i folkrepresentationen och innehavande regeringsmakten, skall kunna undgå att lagstifta om fackföreningarna och i vissa fall uppställa lagligt gällande regler för deras verksamhet. Det finns anledning att tro att just detta blir en av de angelägnaste uppgifter som främst måste genomföras. Så pass mycket har man märkt av mentaliteten inom vissa delar av den fackliga rörelsen, att den icke låter hejda sig av den omständigheten att en socialdemokratisk regering sitter vid makten. För närvarande rulla händelserna tämligen ostört vidare tack vare det faktum, att riksdagens majoritet icke är socialdemokratisk, men det är varken fackföreningarnas eller partiets mening att så skall förbli. Bojkott- och blockadförfarandet har redan på sina håll urartat till den grad att lagstiftningsingripanden icke kunna förhindras med mindre än att fackföreningsfolket självt resolut och radikalt sätter stopp för ofoget och övergreppen. Men förmå de detta? Dess goda vilja bör ej betvivlas, men den räcker inte långt, när det gäller att få bukt med individer och grupper av individer, som sätta en ära i att kompromettera fackföreningsrörelsen inför den allmänna opinionen.

Det är icke fackföreningarnas sak att hemställa om sådana ingripanden från den lagstiftande maktens sida. Man kan icke begära att de skola medverka därtill. Det är högst otroligt att de stillatigande skola låta det ske. Partiet däremot, som i majoritetsställning måste tänka på hela folkets intressen och främst, i enlighet med dess program och hela bekännelse, värna om den demokratiska friheten, kan bli tvunget att genomföra en dylik lagstiftning. Fackföreningarnas opposition komme i så fall att vändas mot det socialdemokratiska partiet och det bleve i hög grad olyckligt för båda parter. Vi ha sett några tecken. Nu senast den svårighet som uppstått med anledning av att uppgörelse icke kunnat åstadkommas i byggnadsfacket. Regeringens arbetslöshetspolitik äventyras därigenom. Det är orimligt att tänka sig att en regeringsmakt, som sätter en ära i att verkligen regera, i längden skall låta sina till hela folkets väl syftande åtgärder omintetgöras av en grupp, den må vara att finna på ena eller andra sidan av den front som skär igenom den industriella arbetsmarknaden. Den måste tillgripa de maktmedel staten har och de äro dess bättre kraftigt verkande. Vid ett tidigare tillfälle fann en socialdemokratisk regering anledning att låta utreda hela härvan av problem som beröra den fackliga rörelsen och som bland annat uttryckes i blockadväsendet. Det var icke den socialdemokratiska regeringens fel att denna utredning gick om intet. Den uppmärksamme iakttagaren av samhällsfenomenen behöver icke flera exempel. De ge sig alltför ofta själva till känna.

Att en motsättning som den här nämnda mellan parti och fackföreningsrörelse kan uppkomma är det lätt att förutse. Den blir oundviklig när det socialdemokratiska partiet kommit så långt att det måste taga ansvar för hela samhället. Den fackliga rörelsen representerar blott ett delintresse. Fackföreningsrörelsen måste underordna sig samhällsintresset. Den har i en demokratisk stat att frivilligt ge vika för det som är hela folkets intresse eller också bli underkastad tvång. Den kan icke, får icke vara en stat i staten eller en sammanslutning så mäktig att den icke kan bli föremål för ingripanden. Den som uppmärksamt iakttagert rörelsens andliga yttringar kan dock icke värja sig för intrycket att den lider av en viss exklusivitet. Dess maktvilja är för starkt utvecklade för att tolereras i en demokratisk stat. Den menar att dess uppgift är så hög att den

icke får utsättas för några hämningar från samhällets sida. Det är idéer om arbetarklassens frigörelse som gå igen, om att arbetarklassen är den evigt förorättade och på grund därav ständigt berättigad att ohämmad av lagar och reglerande föreskrifter föra sin kamp. Denna anda fick ett mycket tydligt och betecknande utslag under den tid då kollektivavtalslagarna stodo inför att antagas i riksdagen.

Dylikt är politiska idéer som icke höra hemma i en fackföreningsrörelse, vilken i hela sin praktiska verksamhet är hänvisad till samhället sådant det utvecklar sig under ett demokratiskt styrelsesätt.

I den energiskt bedrivna oppositionen mot samhällseliga ingripanden hämtar rörelsen vapen från den socialistiskt politiska ideologins rustkammare medan den i sin praktiska gärning nöjer sig med att befrämja arbetarnas dagliga intressen och behov. I här nämnda stycken politiserar rörelsen gärna. Arbetarna vars intressen den företräder har icke givit rörelsen fullmakt att söka skapa om samhället. De ha anslutit sig i den lovlige avsikten att få sina legitima intressen tillgodosedda och att erhålla skydd mot övergrepp. De ha icke begärt att den eller den nya produktionsformen skall åstadkommas. Vore så fallet hade icke politisk neutralitet behövt proklameras vid medlemsanskaffningen. Ej heller hade det varit nödvändigt att så kraftigt som sker betona att rörelsen står öppen för alla, även för dem som beträffande samhällets gestaltning hysa mot socialismen helt avvikande åsikter.

Bil. 7.

Lov om arbeidstvister av 5 mai 1927 med endringslover av 19 juni 1931 og 6 juli 1933.

Første kapitel.

Innledning.

§ 1. *Betydning av uttrykk som loven bruker.*

Denne lov forstår ved:

1. **A r b e i d e r** — enhver, som mot vederlag utfører arbeid av hvilken som helst art for:
 - a. privat arbeidsgiver;
 - b. stat eller kommune, såfremt han arbeider på akkord eller med en opsigelsesfrist av 14 dager eller derunder, og såfremt han ikke må regnes for offentlig tjenestemann.
2. **A r b e i d s g i v e r** — enhver, som sysselsetter en eller flere arbeidere.
3. **F a g f o r e n i n g** — enhver sammenslutning av arbeidere eller av arbeideres foreninger, når sammenslutningen har det formål å varetta arbeidernes interesser overfor deres arbeidsgivere.
4. **A r b e i d s g i v e r f o r e n i n g** — enhver sammenslutning av arbeidsgivere eller arbeidsgiveres foreninger, når den har det formål å varetta arbeidsgivernes interesser overfor deres arbeidere.
- 5.) **A r b e i d s n e d l e g g e l s e** (streik) — en hel eller delvis arbeidsstans som arbeidere i fellesskap eller i forståelse med hverandre iverksetter

¹ Lov av 6 juli 1933.

- for å tvinge frem en løsning av en tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening.
- 6.¹⁾ *Arbeidsstenging* (lockout) — en hel eller delvis arbeidsstans som en arbeidsgiver iverksetter for å tvinge frem en løsning av en tvist mellom ham selv eller en annen arbeidsgiver og en fagforening eller mellom en arbeidsgiverforening og en fagforening, uten hensyn til om andre arbeidere tas inn istedenfor de utestengte.
 7. *Arbeidsoppsigelse* — arbeidernes opsigelse av sine arbeidsplasser eller arbeidsgiveres opsigelse av arbeidere i hensikt å iverksette arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging.
 8. *Tariffavtale* — en avtale mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om arbeids- og lønnsvilkår eller andre arbeidsforhold.
 - 9.¹⁾ *Boikott* — en opfordring, tilskyndelse, felles beslutning eller annen foranstaltning som for å tvinge, skade eller straffe noen, tar sikte på å hindre eller vanskeliggjøre en persons eller virksomhets økonomiske samkvem med andre.

§ 2. *Oplysningsplikten.*

Fagforening og arbeidsgiverforening eller sammenslutninger av sådanne plikter på anmodning av vedkommende regjeringsdepartement eller riksmeglingsmannen å meddele opplysninger om foreningens eller sammenslutningens organisasjon, medlemsforhold m. v. En sammenslutning av foreninger plikter å gi sådan meddelelse også om sine underavdelinger.

§ 3. *Tariffavtaler.*

1. Tariffavtaler skal opprettes skriftlig og inneholde bestemmelser om utløpstid og opsigelsesfrist. Senest to uker, etterat avtalen er underskrevet, skal en bekreftet avskrift sendes til riksmeglingsmannen.
2. Hvis ikke annet er fastsatt om tiden for en tariffavtales gyldighet, anses den som sluttet for tre år, regnet fra den dag, den blev underskrevet.
Blir en tariffavtale ikke sagt op innen den tid, som er fastsatt for opsigelse, eller hvis ingen opsigelsesfrist er nevnt i avtalen, minst tre måneder før gyldighetstiden utløper, anses avtalen fornyet for ett år. Opsigelse skal gis skriftlig.
3. Hvis en arbeidsavtale mellom en arbeider og en arbeidsgiver, som begge er bundet av en tariffavtale, inneholder noen bestemmelse, som strider mot tariffavtalen er denne bestemmelse ugyldig.
4. Et medlem eller en underavdeling av en forening blir ikke ved å utmeldes eller utstøtes fri for sine forpliktelser etter de tariffavtaler, som gjelder for foreningen ved uttreddelsen.

§ 4.¹⁾ *Ansvar for foreninger.*

Fagforening eller arbeidsgiverforening hefter for brudd på tariffavtaler som foreningen har inngått med bindende virkning for sine medlemmer, jfr. § 3 nr. 4. Dette ansvar kan ikke gyldig fraskrives. Har medlemmer av en fagforening eller arbeidsgiverforening gjort sig skyldig i ulovlig arbeidsstans eller ulovlig boikott, hefter foreningen, medmindre den godtgjør at den ikke selv har skyld i eller ved de midler som står til dens rådighet, har søkt å hindre rettsbruddet eller fortsettelsen av det rettsstridige forhold.

Såfremt foreningen er et ledd i en mer omfattende organisasjon med det

¹ Lov av 6 juli 1933.

samme almindelige formål (jfr. § 1 nr. 3 og 4) hefter også de overordnede foreninger efter de samme regler som er gitt i første ledd.

Foreningen har alltid, selv om dens lover eller avtale mellom medlemmene ikke gir adgang dertil, rett til å utelukke et medlem så lenge det rettsstridige forhold vedvarer og i inntil 1 år etter dettes ophør eller for et sådant tidsrum å inndra medlemmets understøttelse eller annet pengebidrag som ydes det under arbeidsstans såfremt medlemmet ikke etterkommer styrets pålegg om å opphøre med sådant rettsstridig forhold som i første ledd nevnt. Denne regel får tilsvarende anvendelse i forholdet mellom en overordnet og en underordnet forening.

§ 5.¹⁾ *Erstatning for brudd på tariffavtale og for ulovlig boikott.*

Ved fastsettelsen av erstatning for brudd på tariffavtale eller for ulovlig arbeidsstans eller ulovlig boikott, skal retten ikke bare ta hensyn til skadens størrelse, men også til den utviste skyld og til mislig forhold fra den skadelidendes side. Under særlig formildende forhold kan erstatningen falle helt bort.

§ 6. *Ulovlig arbeidsstans.*

1. En tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om en tariffavtales gyldighet, forståelse eller beståen eller om krav, som grunner sig på en tariffavtale, må ikke søkes løst ved arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging.
2. Har Arbeidsretten avgjort ved dom, at der foreligger tariffbrudd eller arbeidsstans i strid med § 6 nr. 1, og det tariffstridige forhold eller den ulovlige arbeidsstans ikke er bragt til ophør innen 4 dager etter domsavsigelsen, kan den skadelidende part eller den organisasjon han er medlem av begjære Arbeidsrettens samtykke til å iverksette arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging.

Begjæring herom sendes Arbeidsrettens formann, som snarest mulig etter fristens utløp berammer møte til behandling av begjæringen. Arbeidsretten kan ikke gi samtykke, medmindre rettens formann og minst ett av de to medlemmer som er nevnt i § 10 nr. 3, siste ledd, er enige.

Iverksettelse av arbeidsstans med samtykke av Arbeidsretten berettiger ikke den annen part eller den organisasjon, hvorav han er eller har vært medlem, til å iverksette eller fortsette arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging i anledning av tvisten.

3. En tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om ordningen av arbeids- eller lønsvilkår eller andre arbeidsforhold, som ikke omfattes av en tariffavtale, må ikke søkes løst ved arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging, før de i §§ 29 og 36 bestemte frister er utløpet. Gjelder tvisten opprettelse av en tariffavtale, som skal avløse en tidligere tariffavtale, må dessuten gyldighetstiden for denne være utløpet.

Så lenge arbeidsstans ikke må iverksettes (jfr. § 29) skal de arbeids- og lønsvilkår, som gjaldt ved tvistens utbrudd, stå ved makt, hvis ikke partene enes om noe annet.

§ 6 a.¹⁾ *Ulovlig boikott.*

1. Boikott i anledning av arbeidsforhold er rettsstridig:
 - a. når den blir foretatt uten at den som boikotten er rettet mot, har fått rimelig varsel eller uten at der på forhånd overfor ham og dem som

¹ Lov av 6 juli 1933.

- en boikottopfordring er rettet til, er gjort fyldestgjørende rede for grunnen til boikotten.
- b. når den blir foretatt eller holdt vedlike ved rettsstridige midler eller på en unødigg ophissende eller krenkende måte eller ved usanne eller misvisende opplysninger.
 - c. når den har et rettsstridig formål eller vil forårsake et rettsbrudd om den når sitt mål, eller vil skade vesentlige samfunnsinteresser eller virke utilbørlig eller når det ikke er noe rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig.
 - d. når den uten samtykke av Domstolen for boikottsaker er foretatt fordi den som foranstaltningen er rettet mot, har deltatt i eller støttet noen av partene i en tilendebragt arbeidstvist under arbeidsstenging, arbeidsnedleggelse eller boikott —
 eller fordi han eller personer som han sysselsetter eller står i økonomisk forbindelse med, står eller ikke står som medlemmer av en fagforening eller arbeidsgiverforening —
 eller for å tvinge noen arbeidsgiver eller arbeider til å gå inn i eller ut av en arbeidsgiverforening eller fagforening eller inngå eller medvirke til inngåelsen av en tariffavtale som ingen eller bare et mindretall av arbeiderne i vedkommende bedrift har stillet krav om —
 eller når den til støtte for noen av partene i en arbeidstvist, rettes mot en tredjemann, som står utenfor tvisten og ikke har iverksatt økonomiske forholdsregler for å støtte noen av partene i tvisten i anledning av denne —
 eller når den rettes mot fløtningsvirksomhet av vesentlig betydning for forsyning av tømmer til industriell virksomhet.
2. Sådan tvist som § 6 nr. 1 nevner, må ikke søkes løst ved boikott.
 3. En tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om ordningen av arbeids- eller lønnsvilkår eller andre arbeidsforhold, som ikke omfattes av en tariffavtale, må ikke søkes løst ved boikott før fristene etter § 39 a er utløpet. Heller ikke må et krav fra en av de nevnte parter mot en annen av dem søkes gjennomført ved boikott før utløpet av disse frister.
 4. Boikott i sådanne tilfelle som nr. 3 nevner er rettsstridig:
 - a. når den er rettet mot arbeidsgiver som foruten medlemmene av sin familie ikke sysselsetter mer enn 10 arbeidere. Til familien regnes, foruten ektefelle og slektninger i op- og nedstigende linje, også søsken og søskenbarn og likeså nær besvogrede.
 - b. når den foretas av fagforening eller arbeidsgiverforening som er med i en hovedorganisasjon, uten at hovedorganisasjonen har gitt skriftlig samtykke til den. Det samme gjelder for arbeidsgiver som er med i en arbeidsgiverforening.

2net kapitel.

Arbeidsretten og Domstolen for boikottsaker.

§ 7.¹) *Arbeidsrettens sæte og domsmyndighet.*

Der opprettes en arbeidsrett med sæte i rikets hovedstad til å behandle de tvister som er omhandlet i § 6 nr. 1 og § 6 a nr. 2 og treffe de avgjørelser som er nevnt i § 6 nr. 2.

¹ Lov av 6 juli 1933.

Disse saker kan ikke bringes inn for noen annen domstol. Men partene kan vedta privat voldgift.

Er arrest gjort for å sikre erstatningskrav hvis avgjørelse hører under Arbeidsretten, må sak om erstatningskravet reises innen 6 dager.

§ 8. *Søksmål i anledning av en tariffavtale.*

Er en tariffavtale sluttet av en fagforening eller en arbeidsgiverforening, kan de enkelte medlemmers rettigheter eller plikter etter tariffavtalen bare gjøres gjeldende gjennom søksmål, som reises av eller mot foreningen på vedkommendes vegne.

Hvis en part vil nedlegge påstand mot særskilt nevnte medlemmer av en forening, skal disse stevnes ved siden av foreningen.

§ 9. *Krav, som utspringer av arbeidsavtaler.*

Under sak om en tariffavtale kan også inndras krav, som utspringer av en arbeidsavtale, hvis kravet vil få sin umiddelbare avgjørelse ved dommen i hovedsaken.

Har Arbeidsretten i sin domsslutning fastslått en viss forståelse av en tariffavtale, gjelder denne forståelse også for enhver arbeidsavtale, som er bygget på tariffavtalen.

§ 10. *Arbeidsrettens medlemmer.*

1. Arbeidsretten skal bestå av en formann og seks andre medlemmer.
2. Arbeidsrettens formann, dens øvrige medlemmer og to varamenn for hvert av disse opnevnes av Kongen for tre år. Fire medlemmer med varamenn opnevnes etter innstilling som i § 11 bestemt.
3. Medlemmene av Arbeidsretten må være norske statsborgere, ha fylt 30 år, være vederheftige og ikke fradømt stemmerett i offentlige anliggender og adgang til å opnå offentlig tjeneste, eller dømt etter nærværende lovs § 42. De må ikke være medlem av en fagforenings eller arbeidsgiverforenings styre, og de må ikke være fast ansatt i en sådan forenings tjeneste.

Formannen og det ene av de to medlemmer, som der ikke avgis innstilling om etter § 11, skal dessuten opfylle de betingelser som er foreskrevet for høiesterettsdommerne. Det annet medlem må ikke inneha sådan stilling eller sådant hverv, at han kan betraktes som representant for nogen av partene.

§ 11. *Innstillingsretten.*

1. Arbeidsgiverforening, som omfatter minst 100 arbeidsgivere, der til sammen beskjeftiger minst 10,000 arbeidere, samt fagforening, som teller minst 10,000 arbeidere, kan hver for sig fremsette forslag til to medlemmer av retten med varamenn. Hvert forslag skal dog omfatte det dobbelte antall menn. De, som foreslås, må ha erklært sig villige til å motta hvervet.
2. Blandt dem, som således er bragt i forslag, opnevnes to medlemmer med varamenn fra hver side. Er konkurrerende forslag fremkommet fra forskjellige foreninger av arbeidere eller arbeidsgivere, kommer antallet av medlemmer innen vedkommende foreninger i fortrinnsvis betraktning ved valget av menn.
3. Er ikke innstilling kommet inn til vedkommende regjeringsdepartement innen en frist, som det selv fastsetter, skjer opnevningen uten innstilling.

§ 12. *Opnevning av nytt medlem.*

Hvis et rettsmedlem eller en varamann dør eller blir fritatt for sitt hverv eller ikke lenger fyller de krav, som § 10 nr. 3 stiller, skal nytt medlem eller ny varamann opnevnes for den tid, som er igjen.

Bjelder det et medlem eller en varamann, som er opnevnt etter innstilling overensstemmende med § 11, skal der gis vedkommende organisasjoner adgang til å avgi ny innstilling.

§ 13. *Ugildhet.*

1. Et medlem av Arbeidsretten er ugild i de samme tilfelle som en dommer i almindelige borgerlige saker. Når andre særlige omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til et medlems uhildhet, skal han likeledes vike sæte. Spørsmål herom kan reises både av ham selv og av partene.
2. Retten avgjør ved kjennelse, om noen skal vike sæte som ugild.

§ 14. *Stedfortreder for en dommer, som er ugild eller har forfall.*

Hvis formannen er ugild eller har forfall, opnevner Kongen stedfortreder.

Hvis et annet medlem av retten er ugild eller har forfall, skal formannen tilkalle en av varamennene for dette medlem i den rekkefølge, opnevningen viser.

§ 15. *Rettsens forhandlingsdyktighet.*

Retten er ikke forhandlings- eller beslutningsdyktig, uten at alle medlemmer er til stede.

Hvis et medlem av retten under forhandlingene får forfall, som må antas å ville vare lenger enn en uke, opnevnes stedfortreder etter § 14.

De rettsmedlemmer, som har begynt på en sak, skal føre den til ende, selv om deres tjenestetid løper ut under behandlingen av saken.

§ 16. *Dommerløfte.*

Ingen må gjøre tjeneste som medlem av Arbeidsretten, før han har avlagt skriftlig forsikring om, at han samvittighetsfullt vil opfylle sine plikter.

Forsikringen sendes til vedkommende regjeringsdepartement. Kongen fastsetter, hvordan den skal lyde.

§ 17. *Partenes representanter.*

Partene kan møte selv og ved fullmektig. Fler enn tre personer kan ikke møte for noen part.

Partenes representanter må være fullmyndige, norske statsborgere og ikke fradømt stemmerett i offentlige anliggender og adgang til å opnå offentlig tjeneste.

Vedkommende departement kan dog dispensere fra påbudet om, at partenes representanter skal være norske statsborgere.

Fullmakten må være uinnskrenket.

§ 18. *Forberedelsen av saken.*

1. Saken bringes inn for Arbeidsretten ved en skriftlig stevning, som sendes til rettsens formann. En bekreftet avskrift vedlegges.

Stevningen skal inneholde:

- a. begge parter fulle navn og adresse,
- b. en fremstilling av saken og de krav som saksøkeren vil reise,
- c. oppgave over de bevis, som saksøkeren akter å føre, hvordan han tenker å skaffe dem til veie, og det, han akter å godtgjøre ved dem,

- d. opgave over de bevis, som saksøkeren ønsker fremskaffet av motparten eller ved rettens hjelp,
 - e. forslag med hensyn til tid og sted for behandlingen av saken.
- Er der mangler ved stevningen, skal formannen snarest mulig gjøre saksøkeren oppmerksom på dem og forklare hvordan de bør rettes.
2. Med stevningen skal sendes utskrift av de forhandlinger, som er ført mellom partene om tvisten, eller bevis for, at sådanne forhandlinger er ført eller søkt fra saksøkerens side.
- Mangler sådant bevis, skal formannen gjøre saksøkeren oppmerksom herpå og meddele ham, at retten ikke kan behandle saken, medmindre forhandlinger er ført eller forgjeves søkt av saksøkeren.
3. Når stevningen er i orden, og formannen finner det godtgjort, at forhandlingen om tvisten har vært ført av partene eller forgjeves har vært søkt av saksøkeren, sender han uten opphold avskriften av stevningen til saksøkte. Samtidig anmodar han saksøkte om å gi skriftlig tilsvaret innen en viss tid og i dette fremsette sine bemerkninger til stevningen, nevne de krav, som fra hans side vil bli reist, og gi bevisoppgaver svarende til dem, som er nevnt under nr. 1 c og d. Med tilsvaret skal følge en bekreftet avskrift.
 4. Så snart formannen har mottatt saksøktes tilsvaret, eller så snart fristen for dette er utløpet, fastsetter han tid og sted for behandlingen av saken i retten. Rettsmøtet skal holdes snarest mulig. Det kan holdes også utenfor rettens faste sete.
 5. Formannen varsler de øvrige medlemmer av retten. Likeså varsler han varamann, hvis der kan ventes fremsatt en ugildhetsinnsigelse, som han tror kan bli godkjent av retten.
 6. Formannen utferdiger innkallelse til partene og lar den forkynne med en varselfrist, som ikke må være under 48 timer, heri ikke medregnet den nødvendige reisetid. Har saksøkte gitt tilsvaret, skal formannen sende avskriften til saksøkeren.
 7. Formannen innkaller de vidner, sakkyndige eller andre personer, som han finner bør avhøres. De som innkalles, har krav på aftensvarsel utenom den nødvendige reisetid. Til forberedelse av bevisførselen har formannen for øvrig samme myndighet som retten efter § 19.

§ 19. Saksbehandlingen.

1. Formannen leder forhandlingene.
2. Saken behandles og bevisene føres på den måte, som retten finner høvelig. Hovedforhandlingen skal være muntlig, medmindre begge parter samtykker i skriftlig behandling, og retten finner den ubetenkelig.
3. Retten skal sørge for, at saken blir fullt opplyst.
4. Retten kan innhente forklaringer av parter, sakkyndige og enhver annen, hvis prov kan være av betydning for saken. Enhver kan nekte å svare på et spørsmål, når svaret kan utsette ham selv eller hans ektefelle, slektninger eller besvogrede i rett opp- eller nedstigende linje, søsken eller likeså nær besvogrede for straff eller tap av den borgerlige aktelse. Det samme gjelder spørsmål, som på sådan måte berører hans forlovede, fosterforeldre eller fosterbarn, når retten så beslutter. Det, som er bestemt om ektefeller, gjelder selv om ekteskapet er oppløst.
5. Retten kan kreve fremlagt dokumenter, forretningsbøker og andre bevisligheter, som en part, eller noen som plikter å vidne i saken, har rådighet over. Den kan pålegge en part eller et vidne å undersøke regnskapsbøker eller andre bevisligheter og å gjøre optegnelse derom og ta dem med sig.

6. Retten kan foreta syn og gransking enten selv eller ved et eller flere av sine medlemmer eller ved opnevnte sakkyndige. Herunder kan også redskaper kreves brukt, maskiner satt i gang og arbeidsmåter påvist.
7. Retten kan kreve bevis optatt ved enhver av de almindelige underretter. Bevisoptagelsen skal fremmes hurtigst mulig, om nødvendig ved ekstrarett. Dommeren skal av eget tiltak sørge for å fremme forretningen. Vidner gis aftensvarsel. Partene innkalles bare, når det er krevd i rettsanmodningen.

§ 20. *Partenes uteblivelse.*

Hvis noen av partene uteblir, og det er opplyst eller sannsynlig, at han har gyldig forfall, skal saken utsettes.

Er det ikke opplyst eller sannsynlig, at han har gyldig forfall, og den annen part møter, kan han kreve saken fremmet. Saken skal i så fall såvidt gjørlig behandles, som om den uteblevne part hadde vært til stede.

Hvis begge parter uteblir, og det ikke er opplyst eller sannsynlig, at noen av dem har gyldig forfall, skal saken heves.

§ 21. *Møteplikt for vidner og parter.*

1. Enhver plikter etter innkallelse fra rettens formann å møte som vidne for Arbeidsretten, når han bor eller opholder sig innenfor en sådan avstand fra rettsstedet, at han for å nå dette ikke behøver å reise over 600 km. med jernbane eller 300 km. med dampskib eller 100 km. på annen måte eller en tilsvarende veilengde dels på den ene og dels på den annen måte.

Er det maktpåliggende, at et vidne møter, kan formannen av eget tiltak eller efter ansøknig fra en av partene utvide møteplikten.

2. Enhver som er til stede på rettsstedet eller i nærheten av det, kan retten pålegge å fremstille sig uten opphold for å avgi vidnesbyrd. Møtende vidner kan den pålegge å komme igjen senere.
3. Vidner, som formannen har innkalt, kan kreve godtgjørelse av statskassen efter straffeprosesslovens regler for vidner i lagmannsrettssaker. Vidner, som partene fremstiller, kan retten tilstå sådan godtgjørelse, når avhørelsen har vært av betydning for saken.
4. Om partenes plikt til å møte personlig efter særlig pålegg gjelder samme regler som for vidner efter nr. 1 og 2.

§ 22. *Sakkyndige.*

Enhver som plikter å vidne i saken, er efter opnevning av retten eller formannen pliktig til å gjøre tjeneste som sakkyndig.

Opnevnte sakkyndige har krav på godtgjørelse efter reglene i lov av 21 juli 1916.

Deres tilkommende utres av statskassen.

Sakkyndige, som ikke er opnevnt, kan retten efter omstendighetene tilstå sådan godtgjørelse.

§ 23. *Forhandlingenes offentlighet.*

Forhandlingene føres for åpne dører, hvis ikke retten beslutter å utelukke offentligheten. Dørene skal lukkes, når forhandlingene kommer inn på forretnings- eller foreningshemmeligheter eller annet som ikke uvedkommende bør få kunnskap om.

De deler av fremlagte bøker, som ikke vedkommer saken, kan retten forsegle.

Enhver, som har vært til stede under forhandlinger for lukkede dører, plikter å bevare taushet om det, som er forhandlet, hvis ikke retten tillater offentliggjørelse.

§ 24. Rettsbok.

I rettsboken føres inn tid og sted for rettsmøtet, navnene på dommere, rettskriver, parter og deres representanter, vidner og sakkyndige.

Fremlagte dokumenter nevnes, og forhandlingenes gang gjengis i kort-het. Påstander og innsigelser føres inn fullstendig eller vedlegges. Likeså føres inn alle rettens avgjørelser og forlik, som sluttes mellom partene.

Retten kan beslutte, at forhandlingene skal optas med hurtigskrift.

§ 25. Rettens avgjørelser.

1. Rettens avgjørelser treffes med stemmeflerhet. Jfr. dog § 6, nr. 2.

Dom skal avisvis snarest mulig, efter at saksbehandlingen er slutt. Går der mer enn 3 dager, før dom blir avsagt, skal grunnen nevnes i dommen.

2. Skrivfeil, regnefeil, utelatelse og andre åpenbare feil kan formannen rette av eget tiltak. Om rettelsen skal han uten opphold underrette partene gjennom anbefalt brev.

Er noen av partene misfornøiet med rettelsen, kan han kreve saken forelagt for den samlede rett. Begjæringen må rettes til formannen senest en uke, efterat meddelelse om rettelsen er mottatt. Formannen skal uten opphold forelegge saken for retten.

3. Er dommen ufullstendig eller uklar, kan den rettes av den samlede rett efter begjæring fra en av partene, og efterat den annen part er hørt. Begjæringen må være kommet til formannen senest 2 uker efterat dommen er avsagt.

4. Prosessledende kjennelser og andre beslutninger kan retten omgjøre, hvis ingen erhvervet rett er til hinder for det.

§ 26. Kjæremål og anke.

1. Kjennelse, hvorved en sak blir avvist, kan påkjæres til Høiesteretts kjæremålsutvalg. Kjæremålsfristen er en måned.

2. Den, som ikke er part, kan påkjære en kjennelse, som pålegger ham å avgi forklaring, ed eller forsikring, fremlegge eller gi adgang til skriftlige bevis eller andre ting eller gjøre tjeneste som sakkyndig, eller som ilegger ham straff-eller omkostningsansvar. Partene kan påkjære kjennelser, som ilegger dem selv straff- og omkostningsansvar efter §§ 41 og 43.

Kjæremålet må erklæres straks, hvis vedkommende er til stede i retten, men ellers senest tre dager, efterat han har fått meddelelse om avgjørelsen. Såfremt nogen har optrådt som motpart eller kan betraktes som motpart, bør han underrettes om kjæremålet. Kjæremålet har opsettende virkning for den kjærende.

3. Formannen sender uten opphold kjæremålsforklaringen med de nødvendige dokumenter og utskrifter til Høiesteretts kjæremålsutvalg. Retten, den kjærende og andre, som kjæremålet har betydning for, kan gi skriftlig uttalelse om saken. Påberopes kjennsgjæringer, som ikke tidligere er nevnt, skal uttalelsen alltid sendes gjennom retten.

4. Arbeidsrettens dommer og andre kjennelser enn de, som nevnes under nr. 1 og 2, er endelige og kan fullbyrdes efter reglene for høiesterettsdommer. Dog kan en dom påankes til Høiesterett til ophevelse på det grunnlag, at saken ikke høres under Arbeidsrettens domsmyndighet. Fristen for sådan anke er en måned.

§ 26 a.¹⁾ *Domstolen for boikottsaker.*

1. Domstolen for boikottsaker skal ha sitt sæte i rikets hovedstad. Den er domfær i tvister om boikott er ulovlig efter § 6 a nr. 1, 3 og 4 eller om krav som bygger på at en boikott er ulovlig efter de nevnte regler eller efter nr. 6 i denne paragraf.
2. Domstolen skal ha en formann, en næstformann og tre medlemmer, med to varamenn for næstformannen og to for hver av de tre andre medlemmer. De blir opnevnt av Kongen for tre år.
3. Reglene i § 10 nr. 3 skal gjelde på tilsvarende måte.
Formannen, næstformannen og ett av de tre andre medlemmer må ikke ha sådan stilling eller sådant hverv at de kan regnes som representanter for arbeidsgiver- eller arbeiderinteresser. Av de to andre medlemmer bør ett ha særlig innsikt i arbeidernes forhold, og ett i arbeidsgivernes. Formannen og næstformannen skal fylle de krav som stilles til høiesterrettsdommere.
4. Er formannen ugild eller har forfall, gjør næstformannen tjeneste som formann. Er også han ugild eller har forfall, gjør hans første varamann tjeneste som formann. Ellers skal reglene i §§ 12 til og med 26 gjelde på tilsvarende måte, men ikke § 18 nr. 2.
5. Før sak reises for Domstolen for boikottsaker, må megling ha vært prøvet efter reglene i tvistemålslovens 21de kapitel, såfremt boikotten ikke omfattes av meglingsreglene i § 39 a.
Med stevningen skal følge attest for at megling har vært prøvet efter tvistemålsloven eller efter § 39 a eller for at riksmeglingsmannen har fått boikottmelding efter nevnte paragraf uten at meglingsmyndigheten har funnet å burde gå til megling.
6. Er boikott foretatt eller har noen grunn til å frykte for at boikott vil bli foretatt overfor ham, kan Domstolen for boikottsaker, om krav derom blir fremsatt, gjøre midlertidig forbud mot boikotten til det er avgjort om den er lovlig. Kravet om forbud behandles snarest mulig og kan avgjøres av formannen. Avgjørelsen kan treffes uten innkallelse til muntlig forhandling. Blir forbud gjort, må sak om lovligheten av boikotten reises innen en samtidig fastsatt frist. Blir fristen oversittet, kan forbudet kreves ophevet vid kjennelse av domstolens formann.
7. Blir en boikott kjent ulovlig, kan Domstolen for boikottsaker om begge parter begjærer det og Domstolen selv finner det formålstjenlig, helt eller delvis avgjøre den tvist eller det krav som skulde fremmes ved boikotten.

*3dje kapitel.**Megling.*§ 27¹⁾ *Meglingsmenn.*

Kongen opnevner en fast meglingsmann for det hele rike (riksmeglingsmann) og en eller flere faste meglingsmenn for enkelte meglingskretser (kretsmeglingsmenn). De opnevnes for tre år. Meglingskretser fastsettes av Kongen.

Derhos kan vedkommende regjeringsdepartement efter instilling fra riksmeglingsmannen opnevne særskilte meglingsmenn for enkelte tilfelle.

Meglingsmennene må opfylle betingelsene i § 10 nr. 3 første avsnitt.

¹ Lov av 6 juli 1933.

² Lov av 19 juni 1931.

Riksmeglingsmannen er kretsmeglingsmennenes og de øvrige meglingsmenns overordnede. Det nærmere forretningsforhold mellem dem fastsettes ved instruks som utfærdiges av Kongen.

§ 28. *Meldinger til meglingsmennene.*

- 1.¹⁾ Når arbeidsopsigelse foretas i anledning av en sådan tvist som § 6 nr. 3 nevner, skal der straks sendes melding til riksmeglingsmannen.
2. Meldingen sendes i telegram eller anbefalt brev og skal inneholde opplysning om, hvad tvisten gjelder, ved hvilke bedrifter opsigelse foretas, hvor mange arbeidere ved hver bedrift opsigelsen omfatter, når opsigelsesfristen løper ut og om forhandling mellom partene er åpnet samt om den fremdeles pågår eller er avbrutt.

Pågår forhandling, skal melding om senere avbrytelse på samme måte sendes av den, som har sendt den første melding.

Meldingene sendes av den fagforening, arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, som har foretatt opsigelsen. Er vedkommende tilknyttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsgiverforening eller andre organisasjoner som i § 11 nevnt, sendes meldingene gjennom disse organisasjoner styrer til riksmeglingsmannen.

Av meldingene sendes samtidig en gjenpart til motparten.

3. Melding som angår bedrift på Svalbard skal alltid sendes i telegram til riksmeglingsmannen. Sendes meldingen gjennom en av partenes hovedorganisasjoner, skal den uopholdelig videresendes til riksmeglingsmannen på hurtigste måte.

§ 29. *Regler om arbeidsstans.*

1. Arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging må ikke iverksettes, før opsigelsesfristen er utløpet, og ikke i noe tilfelle, før fire virkedager er forløpet fra meldingen om, at forhandlinger ikke er optatt eller at de er avbrutt eller arbeidsopsigelsen utvidet — er innkommet til meglingsmannen.

- 2.¹⁾ Så snart riksmeglingsmannen har fått melding om, at forhandlinger ikke er optatt eller at de er avbrutt eller så snart han på annen måte er blitt kjent med avbrytelsen, skal han forby arbeidsstans inntil megling efter dette kapitel er sluttet, hvis han antar at arbeidsstansen enten på grunn av bedriftens art eller på grunn av sitt omfang vil medføre skade for almene interesser.

Bli arbeidsopsigelsen utvidet, skal han under samme betingelser forby den derved tilsktede arbeidsstans.

Forbudet rettes i telegram eller i anbefalt brev til den fagforening, arbeidsgiver, arbeidsgiverforening eller hovedorganisasjon, som har sendt eller skulde ha sendt meldingen om arbeidsopsigelsen, og meddeles samtidig til motparten.

Forbudet må, for å være bindende, være sendt innen utløpet av 2 dager efterat riksmeglingsmannen har fått melding om at forhandlinger ikke er optatt eller at de er avbrutt eller arbeidsopsigelsen utvidet.

§ 30.¹⁾ *Meglingsmennenes ugildhet og forfall.*

Reglene om ugildhet i § 13 gjelder også for meglingsmennene.

Anser riksmeglingsmannen sig for ugild, eller har han forfall, eller er han optatt med megling i en annen sak, melder han det uten opphold til vedkommende regjeringsdepartement. Er departementet enig i, at han ikke

¹ Lov av 19 juni 1931.

bør behandle tvisten, overdrar det behandlingen til en kretsmeglingsmann eller til en som det opnevner for saken.

Er en kretsmeglingsmann i noe tilfelle som er nevnt i annet ledd, melder han det uten opphold til riksmeglingsmannen. Denne kan enten selv overta behandlingen av saken eller overdra den til en annen kretsmeglingsmann eller til en som vedkommende regjeringsdepartement opnevner for saken.

§ 31.¹⁾ *Forberedelsen av meglingen.*

1. Når riksmeglingsmannen i henhold til § 29 har forbudt arbeidsstans, skal han uten opphold skride til megling. Riksmeglingsmannen kan dog overdra meglingen til en kretsmeglingsmann eller til en meglingsmann opnevnt for det enkelte tilfelle. Han kan også selv overta meglingen i saker som hører under kretsmeglingsmennene.
2. Selv om arbeidsstans ikke forbys, kan riksmeglingsmannen eller en kretsmeglingsmann skride til megling i tvisten enten av eget tiltak eller etter begjæring av en part.
3. Meglingsmannen fastsetter tid og sted for behandlingen av tvisten. Møte kan også holdes utenfor meglingskretsen.

Han innkaller partene på den måte han finner høvelig.

Om innkallelse av vidner og andre hvis forklaring kan være av betydning, og om forberedelse av bevisførselen for øvrig gjelder reglene i § 18 nr. 6, forsåvidt dertil er anledning.

§ 32. *Meglerløfte.*

Ingen må gjøre tjeneste som meglingsmann før han har avlagt sådan forsikring som nevnt i § 16.

§ 33. (Ophevet ved lov av 19 juni 1931.)

§ 34.¹⁾ *Partenes representanter.*

Reglene i § 17 om partenes representanter gjelder også under meglingen. Men praktiserende advokater og sakførere må ikke brukes som fullmektig uten samtykke av meglingsmannen.

§ 35.¹⁾ *Meglingen.*

1. Meglingsmannen skal på den måte og i de former som han selv velger, hurtig og omhyggelig innhente alle nødvendige opplysninger til utredning av tvisten og efter evne søke å opnå enighet mellom partene om et rimelig forlik.

Han kan innhente de opplysninger som er nødvendige til utredning og bedømmelse av tvisten, selv om en eller begge parter uteblir.

Til fremme av sine undersøkelser har meglingsmannen sådan myndighet som nevnt i § 19. Men han kan ikke kreve ed av vidner og sakkyndige. Reglene i §§ 21 och 22 gjelder også ved megling.

Kommer forlik i stand, skal tariffavtale i overensstemmelse hermed opprettes under medvirkning av meglingsmannen og undertegnes av parterne eller deres representanter.

2. Meglingsmøtene skal holdes for lukkede dører. Møtebok føres efter reglene i § 24.
3. Når avstemning over et meglingsforslag skal finne sted, skal organisasjonen dra omsorg for at alle stemmeberettigede medlemmer før avstemningen får adgang til å gjøre sig bekjent med meglingsforslaget i dets helhet.

¹ Lov av 19 juni 1931.

4. När et meglingsförslag har vært underkastet avstemning og er blitt forkastet, skal partene gi meglingsmannen skriftlig meddelelse om hvor mange stemmer der er avgitt for og imot forslaget og hvor stort det samlede antall av stemmeberettigede er.

§ 36. *Meglingens slutning.*

1. Er der gått ti dager etterat forbudet mot arbeidsstans eller i tilfelle det første forbud blev avsendt, kan hver av partene kreve meglingen sluttet, hvis vedkommende part ikke ved uteblivelse eller på annen måte har unddratt sig fra pliktmessig medvirken til meglingen.

Senest fire dager, etterat lovlig krav om avslutning av meglingen er fremsatt, skall meglingen sluttet. Har meglingsmyndigheten forelagt partene et endelig forslag til løsning av tvisten, skal forslaget føres inn i møteboken.

- 2.¹⁾ Er forlik ikke kommet i stand, kan riksmeglingsmannen eller den kretsmeglingsmann som har ledet meglingen kunngjøre en beretning om saken på den måte han finner høvelig.

Har en meglingsmann ledet meglingen, skal han snarest mulig sende riksmeglingsmannen beretning om saken. Denne skal inneholde det endelige meglingsförslag, hvis sådant er fremsatt.

§ 37. *Senere vedtagelse av et meglingsförslag.*

Vil noen av partene vedta meglingsmyndighetens förslag til løsning av tvisten, etterat meglingen er sluttet, kan erklæring derom sendes til meglingsmannen, som sender en avskrift av erklæringen til den annen part. Godkjenner også denne part forslaget, berammer meglingsmannen et møte mellom partene til opprettelse av tariffavtale.

§ 38.¹⁾ *Gjenoptagelse.*

Om meglingen er sluttet, kan partene i fellesskap kreve den gjenoptatt.

Er der gått en måned etterat meglingen blev sluttet, uten at tvisten enda er løst eller bragt inn til ny megling, skal den meglingsmann som har behandlet saken opfordre partene til nye forhandlinger.

For øvrig kan så vel riksmeglingsmannen som meglingsmannen når som helst rette sådan opfordring til partene.

§ 39.¹⁾ *Kjæremål.*

Sådanne kjennelser som § 26 nr. 2 nevner, kan påkjæres efter de regler som der er gitt.

Andre kjennelser av en meglingsmann er endelige og kan fullbyrdes efter reglene for høiesterrettsdommer.

§ 39 a.²⁾ *Megling i boikottsaker.*

1. Vil en fagforening, en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening gå til boikott i anledning av sådan tvist eller sådant krav som § 6 a nr. 3 nevner, skal det meldes til riksmeglingsmannen.

Meldingen skal gi opplysning om hvad tvisten eller kravet gjelder, om utstrekningen av den boikott som er påtenkt og om forhandling mellom partene er åpnet, fremdeles føres eller er brutt.

2. Boikott må ikke foretas før 8 virkedager er gått fra melding efter nr. 1 er kommet til riksmeglingsmannen.

¹ Lov av 19 juni 1931.

² Lov av 6 jull 1933.

Så snart riksmeglingsmannen har fått boikottmeddeling eller så snart han på annan måte er blitt kjent med at boikott er påtenkt, kan han forby boikotten til megling er prøvet og 4 virkedager er gått fra meglingen er sluttet. For forbudet gjelder på tilsvarende måte reglene i § 29 nr. 2, tredje og fjerde ledd.

Hver av partene kan i samsvar med reglene i § 36 nr. 1 kreve meglingen sluttet når 10 dager er gått siden boikotten blev forbudt. Meglingen skal i så fall slutte senest 4 dager etter.

For meglingen gjelder reglene i §§ 31, 34, 35, 36 nr. 2, 37, 38 og 39 på tilsvarende måte.

4de kapitel.

Straffebestemmelser.

§ 40. *Ulovlig arbeidsnedleggelse, arbeidsstenging og boikott.*

- 1.¹⁾ Med bøter fra 5 til 25,000 kroner eller med fengsel inntil 3 måneder eller med begge disse straffer, straffes
- a. den som er med på beslutning om å iverksette, fortsette, støtte med bidrag eller godkjenne ulovlig arbeidsnedleggelse eller ulovlig arbeidsstenging eller som medvirker hertil;
 - b. den som opfordrer til å begynne eller fortsette sådan arbeidsstans eller som støtter den eller innsamler eller utdeler innsamlede bidrag til dens iverksettelse eller fortsettelse eller som medvirker hertil;
 - c. den som foretar ulovlig boikott (jfr. § 6 a og § 26 a nr. 6) eller som medvirker hertil.

I dommen kan det bestemmes at utlegg for bøtene kan tas hos den forening etter hvis foranledning den skyldige har handlet. Det samme gjelder den forening hvis tillits- eller tjenestemann den skyldige er eller har vært, for såvidt den straffbare handling er begått i hans virksomhet som sådan. Dette gjelder dog ikke hvis han har handlet i strid med foreningens vedtekter eller beslutning som er fattet på foreningens vegne.

2. Med bøter fra 5 til 25,000 kroner eller med fengsel inntil 3 måneder straffes den arbeidsgiver eller arbeidsgivers representant, som foretar eller fortsetter ulovlig arbeidsstenging.
3. Med bøter fra 5 til 25,000 kroner eller fengsel inntil 3 måneder eller med begge disse straffer straffes den som under ulovlig arbeidsstans:
 - a. bevirker eller søker å bevirke, at noen taper eller opgir sitt arbeid eller ikke søker eller ikke får arbeid, når det skjer for å søke arbeidsstansen gjennomført;
 - b. opfordrer eller medvirker til noen sådan handling som nevnt i litr. a;
 - c. bevirker eller søker å bevirke, at en arbeidsgiver deltar i den ulovlige arbeidsstenging eller at han ikke beskjeftiger arbeidere, som er gjenstand for ulovlig arbeidsstenging, eller at en bedrift foretar andre handlinger eller undlatelser, hvorved den ulovlige arbeidsstenging støttes;
 - d. opfordrer eller medvirker til noen sådan handling som nevnt i litr. c.

§ 41. *Fornærmelig adferd m. v.*

- 1.¹⁾ Den som under et møte for arbeidsretten eller for Domstolen for boikottsaker fornærmer retten eller noen som møter for den, eller forstyrrer møtet, krenker rettens verdighet eller ikke lyder påbud fra retten eller formannen, kan utvises og ved kjennelse under saken ilegges bøter.

¹ Lov av 6 juli 1933.

Den som skriver noe usømmelig eller fornærmelig i et søksmålsskrift, kan likeledes ved kjennelse under saken ilegges bøter.

2. Bestemmelsene under nr. 1 gjelder også under saksbehandling for meglingsmyndighetene.
3. Om noen straffes efter denne paragraf, kan han dog forfølges på vanlig måte for gjerningen. Men bøkene kommer i betraktning ved straffutmålingen.

§ 42. *Brudd på taushetsplikt.*

Den, som bryter sin taushetsplikt efter § 23, jfr. § 35, straffes med bøter.

§ 43. *Uteblivelse m. v.*

1. Hvis et vidne eller noen, som ellers har fått særlig pålegg om å møte personlig, uteblir uten gyldig forfall eller ikke i tide har meldt forfall eller uten lov forlater møtet før det er slutt, kan han ved kjennelse under saken ilegges bøter og pålegges helt eller delvis å erstatte de omkostninger, som han har voldt.

Uteblir han efter ny innkallelse eller opfordring til å møte, kan han enda en gang ilegges bøter og omkostningsansvar.

Like med uteblivelse uten gyldig forfall regnes det, at en sakkyndig uten gyldig grunn nekter å overta sitt hverv eller forsømmer sin plikt, og at noen må avvises fordi han møter beruset.

2. Nekter noen uten gyldig grunn å forklare sig eller avlegge ed eller forsikring, kan han ved kjennelse under saken ilegges bøter og pålegges helt eller delvis å erstatte de omkostninger, som er voldt ved nektelsen. Han kan ikke ilegges sådan straff og sådant omkostningsansvar mer enn to ganger i samme sak.

3. Hvis noen ikke efterkommer pålegg om å fremlegge et dokument eller fremvise, forelegge eller gi adgang til en ting eller å efterse og gjøre utdrag av et dokument eller lignende, regnes det like med, at han nekter å forklare sig.

§ 44. *Ansvar for kjæremål.*

For åpenbart grunnløst kjæremål kan Høiesteretts kjæremålsutvalg ilegge bøter og omkostningsansvar.

5te kapitel.

Slutningsbestemmelser.

§ 45.¹) *Saksomkostninger.*

1. Der betales ikke for behandlingen av en sak ved Arbeidsretten. Domstolen for boikottsaker og meglingsmyndighetene eller for bevisoptagelser til bruk for en sådan sak.

Men Arbeidsretten og Domstolen for boikottsaker kan ved kjennelse pålegge en av partene eller begge å godtgjøre statskassen helt eller delvis dens utgifter ved behandlingen for disse domstoler.

2. Omkostningene ved en sak for Arbeidsretten og for Domstolen for boikottsaker kan den ene part få sig tilkjent hos den annen efter reglene for saksomkostninger i almindelige borgerlige saker. Derimot skal hver part i mangel av annen avtale selv bære sine omkostninger ved megling.

§ 46.¹) *Lønninger m. v.*

1. Lønninger og honorarer til medlemmene av Arbeidsretten, Domstolen for boikottsaker, riksmeglingsmannen og meglingsmennene utredes av

¹ Lov av 6 juli 1933.

- statskassen. Utgiftene til kontorhold, lokaler og skriverhjelp under møtene utredes likeledes av statskassen.
2. Arbeidsrettens formann og riksmeglingsmannen skal ha fast årlig lønn. Kretsmeglingsmennene skal ha fast årlig lønn og et honorar bestemt av vedkommende regjeringsdepartement for hver enkelt sak. De øvrige medlemmer av Arbeidsretten og medlemmene av Domstolen for boikottsaker og de særskilt for hvert tilfelle opnevnte meglingsmenn tilstås honorar for hver sak av vedkommende regjeringsdepartement. Medlemmene av Arbeidsretten og av Domstolen for boikottsaker kan også tilstås fast lønn.
 3. Under reiser har medlemmer av Arbeidsretten og av Domstolen for boikottsaker og meglingsmennene krav på skyss- og kostpenger efter lov av 25 juni 1926 nr. 1.
 4. Kongen gir de nødvendige bestemmelser om utførelsen av rettsskriverforretningene ved Arbeidsretten og ved Domstolen for boikottsaker.

§ 47. *Lovens ikrafttreden.*

1. Denne lov trer i kraft straks. Fra samme tid opheves lov om arbeidstvister av 6 august 1915.

2. Fra 1 juli 1927 skal følgende paragrafer lyde så ¹⁾:

— — — — —
 Lov av 19 juni 1931 har følgende ikrafttredelsesbestemmelse:

II.

Denne lov trer i kraft 1 juli 1931.

— — — — —
 Lov av 6 juli 1933 har følgende ikrafttredelsesbestemmelse:

II.

Denne lov trer i kraft efter Kongens nærmere bestemmelse, dog senest 1 oktober 1933.

Avskrift.

Bil. 8.

År 1933 den 12te September blev rett satt av Domstolen for Boikottsaker til domsavsigelse i ovenstående sak. Der blev avsagt sådan

D o m.

I skrivelse av 10. august 1933 til Domstolen for boikottsaker fremsatte advokat Evard Lochen på vegne av Joh. Rasmussen & Racine A/S, Stavanger, krav om nedleggelse av midlertidig forbud mot en overfor firmæt av en rekke fagorganisasjoner fra 24. april 1933 og senere foretatt boikott.

Efterat domstolen hadde innkalt partene til muntlig forhandling, blev kravet om nedleggelse av forbud av domstolen ikke tatt tilfølge.

Firmæt har derefter ved stevning av 23. august 1933 innbragt spørsmålet om den omhandlede boikotts lovlighet til prøvelse av boikottdomstolen. Som saksøkt i saken har firmæt innstevnt følgende:

¹ Inn tatt under §§ 16, 22 annet ledd, 26 og 32.

1. Stavanger Handels- og Kontorfunksjonærers Forening.
2. Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund.
3. Stavanger og Omegns faglige Samorganisasjon.
4. Norsk Transportarbeiderforbund.
5. Norsk Matros- og Fyrboterunion.
6. Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.
7. Norsk Bygningsarbeiderforbund.
8. Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.
9. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.
10. Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund.
11. Norsk Formerforbund.
12. Norsk Kommuneforbund.
13. Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Saksøkeren har fremlagt skrivelse av 22. august d. a. fra Riksmeglingsmannen om at han ikke finner grunn til å gå til megling i anledning av den omtvistede boikott. Videre har saksøkeren fremlagt forliksklage med attestasjon om at forliksmegling har vært anstillet uten resultat.

Saken blev irettført den 5. september d. a.

Saksøkeren har nedlagt sådan

påstand:

1. Den boikott og nerunder den arbeidssperring og de sympatistreiker som de 13 saksøkte driver overfor saksøkeren kjennes rettstridig, og de saksøkte pålegges å heve boikotten, herunder arbeidssperringen og sympatistreikene samt å kunngjøre meddelelser herom på samme måte som boikotten (med arbeidssperringen og sympatistreikene) i sin tid er kunngjort.
2. Saken utsettes til videre behandling av erstatningssøksmålet og fastsettelse av saksomkostninger for saksøkte.

De saksøkte har ved sin felles rettsfullmektig overrettssakfører Trygve Lie nedlagt sådan

påstand:

Principalt: saken avvises.

Subsidiært: de saksøkte frifinnes.

I begge tilfeller: De saksøkte tilkjennes sakens omkostningar hos saksøkeren.

På grunnlag av de fremlagte dokumenter, partenes uttalelser og deres rettsfullmektigers prosedyre legger retten følgende faktiske forhold til grunn for sin dom:

I medten av oktober 1932 undertegnet 19 av saksøkerens personale en forevrig udatert fullmaktserklæring til Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund (nedenfor kalt forbundet), hvori de anmoder forbundet og dets avdeling i Stavanger om å søke gjennomført overenskomst med saksøkeren angående lønns- og arbeidsforhold, og bemyndiger forbundet til, hvis saken ikke blir ordnet i mindelighet, å opsi deres plasser med lovlig varsel. De underskrev blanketter til innmeldelse i foreningen i Stavanger. Imidlertid tilbakekalte 13 av disse funksjonærer nogen dage senere fullmaktserklæringen. Disse blev derfor heller ikke optatt som medlemmar i foreningen — iallfall er der aldri avkrevet dem kontingent. En av de 19 personer fratratte snart sin tjeneste hos saksøkeren, og det blev således 5 som blev optatt i foreningen.

Efter den stedfundne tilbagekallelse blev der av forbundet og foreningen intet videre foretatt og ingen henvendelser rettet til saksøkeren i henhold til fullmaktserklæringen.

Efter å ha innhentet Arbeidernes Faglige Landsorganisasjons Sekretariats tillatelse til å fremsette lønnskrav tilskrev forbundet den 1. mars 1933 saksøkeren og foreslog at der skulde optas forhandlinger om oprettelse av overenskomst for de i firmæt beskjeftigede lagerfunksjonærer.

I skrivelse av 10. mars meddelte saksøkeren at han intet prinsipielt hadde imot å opta forhandlinger med forbundet men henstillet til forbundet å avvente definitivt svar inntil o. r. sakfører Upsaker, som var medlem av selskapets direksjon, i løpet av næste uke kom tilbake fra en reise.

Under konferenser som saksøkeren i denne tid hadde med sine folk fikk han opplysning om at størsteparten av disse ikke stod i forbundet og at dette ikke hadde fullmakt til å utpære på deres vegne. Han fikk også beskjed om at en flerhet av funksjonærer stod tilsluttet Stavanger Handelsfunksjonærers forening av 1907 som på sin side anmodet om å få overenskomst med firmæt.

Der blev så opsatt et forslag til overenskomst mellom firmæt og foreningen av 1907 som blev tiltrått og underskrevet av 19 av firmæts personale, den 20. mars 1933.

Derefter blev overenskomst mellom firmæt og foreningen av 1907 opprettet og undertegnet den 22. mars 1933. Denne overenskomst blev undertegnet bl. a. også av 4 personer som stod i forbundet men som i skrivelse av 21. mars til forbundet hadde meddelt, at de tilbakekalte sin fullmakt til å fremme krav på deres vegne.

I skrivelse datert Oslo 22. mars til saksøkeren skriver forbundet, at det har fått opplysninger om at saksøkeren gjentagne ganger har inkalt dets medlemmer til konferense i den hensikt å få dem til å melde sig ut av forbundet og bryte den fullmakt hver enkelt skriftlig hadde undertegnet. Forbundet mener at saksøkeren derved forsetlig har krenkert de mest elementære prinsipper for retten til å være organisert og gjennom sit fagforbund på regulær måte å kunne vareta sine interesser. Efter denne optreden fra firmæts side så forbundet sig nødsaget til å be firmæt betrakte plassene som opsagt med lovlig varsel til fratredelse ved arbeidstidens slutt mandag 24. april, hvis der innen den tid ikke blev nogen enighet om overenskomst mellom firmæt og forbundet.

Opsigelsen blev den 23. mars sendt til Riksmeglingsmannen med opplysning om at tvisten gjaldt krav om overenskomst og berørte 5 organiserte og 4 ikke organiserte arbeidere.

Efter 1. mars hadde foruten de 5 lagerfolk, 1 butikkfunksjonær meldt sig inn i forbundet.

I skrivelse av 24. mars oversendte forbundet i tilslutning till sin skrivelse av 22. s. m. forslag til overenskomst mellom saksøkeren og forbundet på vegne av dets avdeling »Stavanger Handels- og Kontorfunksjonærers Forening».

Bestemmelsene i forslaget angis å gjelde butikk- og lagerpersonalet.

I skrivelse av 25. mars oversendte forbundet i tilslutning til sin skrivelse 22. s. m. meddeler saksøkeren at forbundet må være feil underrettet, når det er av den oppfatning at firmæt har forandret standpunkt og nu ikke skulde være villig til å opta forhandling om lønns- og arbeidsvilkår for de av lagerfunksjonærene som er medlemmer av forbundet. Firmæt opplyser at det samtidig fikk henvendelse fra en annen fagforening om å opta forhandlinger om overenskomst, og at det derfor hadde måttet un-

dersøke hvordan medlemstallet fordelte sig på de to foreninger. Der hadde de vist sig at en sterk majoritet av funksjonærene var medlemmer av foreningen av 1907, og at kun 6 av firmæts 31 funksjonærer stod som medlemmer av forbundet. Det tilføies at 4 av disse efter å være blitt bekjent med forslaget fra foreningen av 1907 til overenskomst hadde akseptert dette forslag og tilbakekalt den fullmakt, som var gitt til forbundet. Av de to gjenværende medlemmer av forbundet var den ene en ung mann som under enhver omstendighet skulde slutte. Det annet medlem var Alf Eie, som muntlig hadde erklært sig tilfreds med den trufne ordning, og overfor firmæt hadde oplyst at han samme dag hadde henstillet til foreningen å trekke tilbake kravet om aksjon.

Alf Eie har i retten forklart at han som medlem av forbundet hadde vegret sig ved å underskrive forslaget til overenskomst med foreningen av 1907.

I skrivelse av 18. april til saksøkeren meddeler forbundet at det fastholder sitt krav om forhandling om opprettelse av overenskomst ang. personalets lønn- og arbeidsforhold. Der meddeles at forbundets sekretær, O. Gjestebys, vil komme til Stavanger. Efter Gjestebys ankomst blev der 20. april holdt et møte mellem representanter for firmæt og forbundet. Møtet ledet ikke til noe resultat. Saksøkeren sier at han erklærte sig villig til å oprette overenskomst med forbundet overensstemmende med den overenskomst som var truffet med foreningen av 1907, Gjestebys mener derimot at noget sådant tilbud ikke fremkom, men det var forøvrig på det rene under forhandlingene at forbundet ikke under noen omstendighet kunde godkjenne en overenskomst som den med foreningen av 1907.

I skrivelse av 21. april fra saksøkeren til Gjestebys uttaler saksøkeren, at han efter fornyet overveielse kun kan bekrefte den opfatning han igår gjorde gjeldende, nemlig at lønns- og arbeidsvilkårene ved firmæt er ordnet på lovlig måte ved den tariff som den 22. mars blev opprettet med foreningen av 1907. Han anser denne tariff for bindende for sig, ikke bare overfor den nevnte forening og dens medlemmer, men også overfor de øvrige i firmæt ansatte funksjonærer. Det tilføies at det under disse omstendigheter ikke står klart for ham hvad forbundet bygger sitt fremsatte tariffkrav på, og at han derfor vil sette pris på å høre Gjestebys opfatning av situasjonen.

I svar av samme dag uttaler Gjestebys: »Deres spørsmål om vår opfatning av den situasjon Deres firma er kommet i efter de manipulasjoner firmæt har foretatt, efterat det mottokk vårt første brev om forhandlinger, kan vi ikke innlate oss på å drøfte skriftlig. I det heletatt betrakter vi som meddelt igår den side av saken oss uvedkommende. Av hensyn til de meddelelser vi akter å gi pressen om sakens stilling må vi anmode om Deres definitive svar innen imorgen 22. april kl. 10 om hvorvidt Deres firma vil forhandle med oss om overenskomst eller ikke.»

I skrivelse av 22. april 1933 til forbundet ved Gjestebys tilbakeviser firmæt insinuasjon om »manipulasjoner» og »noterer» at forbundet ikke respekterer en av en annen forening ingått fullt lovlig ordinær overenskomst, som det er fullt klar over at firmæt ikke uten videre kan gå bort fra all den stund den iallfall er absolutt forpliktende for firmæt vis a vis denne forening og samtlige firmæts funksjonærer. Firmæt konstaterer på basis herav, at det er forbundet som må ta ansvaret for at situasjonen tilspisses og en saklig drøftelse utelukkes. Firmæt krever oppgave over hvilke funksjonærer forbundet omfattar og protesterar mot arbeidsnedleggelse fra funksjonærernes side som ulovlig.

Ved opsigelsesfristens utløp mandag 24. april nedla ialt 14 av firmæts folk arbeidet. De streikende var: De 6 personer som var medlemmer av forbundet, hvoriblandt de 4 som i skrivelsen av 21. mars hadde tilbakekalt sin fullmakt med opplysning om at de hadde godkjent overenskomsten mellom firmæt og foreningen av 1907, og 6 personer som den 25. april ifølge skrivelse av samme dag fra forbundet til firmæt var blitt optatt som medlemmer av forbundet. Ved siden av disse 12 deltok i streiken en chauffør som stod tilsluttet det lithografiske forbund, og en kjørekar som var uorganisert. For disses vedkommende foreslå ingen opsigelse, og de var heller ikke omfattet av kravet om tariff.

Ifølge en av saksøkeren fremlagt oppgave beskeftiget firmæt, da forbundet fremsatte sitt krav om tariffavtale og då arbeidsnedleggelsen fant sted, tilsammen 33 personer. Derav var ansatt ved lageret 10 personer, i butikken 6 personer ved kontoret, kalkulasjonen og centralen 9 personer, derhos 4 visegutter, 2 reisende, 1 vaskekone og 1 chauffør.

Den 24. april innrykket Stavanger Handels- og Kontorfunksjonærers Forening, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund og Stavanger og Omegns faglige Samorganisasjon følgende avertissement i Bladet »Den 1ste Mai»:

Blokadevarsel.

Joh. Rasmussen & Racine A/S.

Da ovennevnte firma nekter å forhandle med vårt forbund om overenskomst, er plassene opsagt til fratredelse ved arbeidstidens slutt mandag 24. april. Fra den tid vil alt arbeide i transport fra og till forretningen og forretningens varor være blokert, hvis der i mellemtiden ikke opnåes enighet.

Den 25. april stod i samme blad innrykket følgende avertissement:

Blokade:

Da firmæt Joh. Rasmussen & Racine A/S nekter å forhandle med fagorganisasjonen om overenskomst ang. personalets lønns- og arbeidsvilkår, er streik etter lovlig foretatt opsigelse inntrått fra og med tirsdag 25. april 1933. Alt arbeide i og for forretningen og dens varer er derfor blokert.

Avertissementet er undertegnet av de samme organisasjoner.

Den 23. mai er i samme blad inntatt følgende avertissement:

Blokade.

Da enighet om overenskomst med Joh. Rasmussen & Racine A/S ikke er oppnådd, er streik utbrudt. Firmæts varer, sjø- og landtransport, samt losse- og lastearbeide av varer til og fra firmæt er blokert. Ingen hederlig arbeider eller funksjonær må ha nogen befatning med firmæt eller dets varer før konflikten er ordnet».

Avertissementet er undertegnet av de samme organisasjoner.

Der er dokumentert at likelydende avertissement er innrykket i »Den 1ste Mai», den 10. august og 22. august.

Det erkjennes fra de saksøktes side at disse avertissementer med regelmessige mellomrum har været inntatt i samme blad.

Der er opplyst i retten at Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ikke har gitt samtykke til eller hatt befatning med disse »blokade»-foranstaltninger.

Der blev også trykt og utdelt et stort antall løpesedler med samme inn-

hold som de foran nevnte avertissementer. Løpesedlene var undertegnet av de foran nevnte organisasjoner.

Den 24. april utferdiget de før nevnte 3 organisasjoner en skrivelse underkrevet av Omar Gjestebý til samtlige funksjonærer og arbeider i firmæt Rasmussen & Racine, hvori det meddeles at alt arbeide i og for firmæt blir blokert i og med at streiken inntre, og at enhver som utfører blokert arbeide blir betragtet som blokadebryter, uansett om angjeldende funksjonær eller arbeider er fagorganisert eller ikke. Det heter videre i skrivelsen: »*Kolleger!* De har ennu anledning til å velge: Om De vil optre mot Deres stands fagforbund og den samlede fagbevegelse. Eller stille dere side om side med de kolleger som ikke har sviket den beslutning som blev vedtatt enstemmig på møtet i Folkets Hus ifjor. La dere ikke påvirke av andre men optre efter deres egen vurdering av hvad De bør som *kollega* og som lønsmottager, der har arbeidet for en meget dårlig lønn helt til *våre* organisasjoner tok affære. De er vel opmerksom på årsaken til de lønnstillegg som nylig er gjennomført. Eller tror De virkelig at en forening som går chefenes erend *kan* og *vil* forsvare Deres interesser?

Tenk. Og velg riktig. Enhver som stiller sig på vår side loves all den beskyttelse og støtte som fagbevegelsen med sin organisasjoner og över 150,000 medlemmer i dette land rår over.

Stiller De Dem derimot på lakeiforeningens side og optrer som blokadebrytere overtar vi intet ansvar for den ringeakt, forhånelse og andre ubehageligheter De kan bli utsatt for.»

I skrivelse av 27. mai undertegnet av forbundet v/Omar Gjestebý, uttales det:

»I de særkonferanser som settekremsmeglingsmannen advokat Kluge har holdt i disse dage har vi bl. a. meddelt, at der ved eventuell enighet om overenskomst med firmæt vil bli krevet at samtlige som streiker skal gjeninntas, og at alle som har utført blokert arbeide fjernes før våre medlemmer optar arbeidet.

I henhold til foranstående er der i vårt forslag till overenskomst tatt med en bestemmelse om at firmæt kun skal beskjeftige fagorganiserte funksjonærer og arbeidere. Den stilling De har inntatt under konflikten og den forpliktelse firmæt har påtatt sig ved å forlede Dem til å falle Deres kolleger og arbeidskammerater i ryggen, idet De arbeider efter streikens utbrudd, vil sikkert vanskeliggjøre en løsning. Vi beklager sterkt den stilling De selv har satt Dem i. Blir det dessuten til at De mister Deres arbeide, fordi Di har brutt en lovlig varslet streik og blokade, så vil det kunne bli til stor skade for Dem i fremtiden. Da vi imidlertid er tilbøielig til å tro at De selv ikke har vært helt klar over rekkevidden av de ubehageligheter og den risiko De har utsatt Dem for, har vi besluttet å gi Dem ennu en anledning til å komme ut av Deres vanskelige stilling ved å ordne Deres forhold til fagorganisasjonen. Dette tilbud kan dog ikke holdes åpent lenger enn til og med lørdag 3. juni d. a. — — — For ordens skyld gjør vi tilslutt opmerksom på at efter 3. juni vil denne anledning til å bli reddet ut av den kjedelige stilling De er kommet i og til samtidigt å rydde avveiden for firmæt en av de største vanskeligheter for løsning av konflikten, ikke lenger være tilstede, i det kravet om fjernelse av alle streikebrytere efter den tid vil være ufravikelig.

Fra begynnelsen av mai 1933 og fremover inntil 11. august har for-

skjellige forbund tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og med samtykke av dennes sekretariat erklært *betinget sympatistreik* til støtte for den pågående konflikt.

1. Den 5. opsier Norsk Transportarbeiderforbund i skrivelse til Norsk Arbeidsgiverforening til betinget sympatistreik for lossning og lastning og transport av varer til eller fra saksøkeren. Det tilføies at opsigelsen er betinget således at alt arbeide som ikke kommer i berøring med nevnte firma kan foregå som vanlig.
2. Lignende skrivelse blev 9. mai sendt Norsk Arbeidsgiverforening og Norges Rederforbund fra Norsk Matros og Fyrbøterunion.
3. Den 16. mai opsier Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund i skrivelse til Norsk Arbeidsgiverforening sine medlemmer ved Sildeoljefabrikene i Stavanger og ved Lilleborg fabrikker sammesteds til fratredelse 31. mai, idet det tilføies at opsigelsen er således å forstå at arbeiderne er villig til å utføre sitt vanlige arbeide, men er berettiget til å fratre sine plasser, hvis de settes til å arbeide med varer som er kommet fra Rasmussen & Racine. I melding til Riksmeglingsmannen datert 29. mai utvides forbundets opsigelse til å gjelde også arbeiderne ved Electric Furnace Products Company.
4. I meldinger til Riksmeglingsmannen av 22. og 23. mai meddeler Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund at de har op sagt til betinget sympatistreik sine medlemmer ved Stavanger Margarinfabrik og Tou Bryggeri.
5. Den 29. mai opsier Norsk Bygningsarbeiderforbund samtlige medlemmer som er beskjeftiget hos bedrifter stående i Norsk Arbeidsgiverforening i Stavanger forsåvidt de beordres til å benytte varer fra Rasmussen & Racine.
6. I skrivelse av 31. juli til Stavanger Formandskap meddeler Norsk Kommuneforbund, at det er oplyst at Stavanger kommune anvender verktøi eller varer fra Rasmussen & Racine, hvorfor forbundet op sier til sympatistreik de kommunale arbeidere i Stavanger. Opsigelsen er betinget således, at hvis det blir spørsmål om bruk av verktøi eller varer fra nevnte firma, vil forbundets medlemmer nekte å utføre dette arbeide eller anvende dette verktøi. Alt annat arbeide for kommunen kan kommunearbeiderne og brannkorpsets medlemmer utføre. Opsigelsestiden utløp for brannkorpset den 21. oktober og for de øvrige kommunearbeidere den 5. august.
7. I skrivelse av 22. juli opsier Norsk Jern- & Metallarbeiderforbund sine medlemmer ved Stavanger Blikemballagefabrik & Vestlandske Bliktrykkeri, Stavanger Bliktrykkeri & maskinverksted, Stavanger Skibsofhugning, Det Stavangerske Dampskibsselskap, Rosenbergs mek. verksted og De forenede norske Låse- og Beslagfabrikker med tilføielse at opsigelsen kun trer i kraft, hvis arbeiderne efter den ordinære opsigelsestids utløp blir beordret til å arbeide eller ha befatning med verktøi eller varer fra Rasmussen & Racine. Det er i retten oplyst at opsigelsesfristen utløp den 30. juli.
8. I skrivelser av 22. juli til Elektrotekniske firmærs Landsforening, Oslo, og til Stavanger elektrisitetsverk opsier Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund sine medlemmer til betinget sympatistreik ved samtlige installasjonsforretninger i Stavanger (ca. 20 forretninger) og ved elektrisitetsverket. Det er i retten oplyst at opsigelsesfristen for elektrisitetsverket utløp 5. august og for installasjonsforretningene den 30. juli.

9. Den 22. juli opsa Norsk Formerforbund sine medlemmer til betinget sympatistreik ved Stavanger Elektro Staalverk, Jørpeland, og hos C. Bowitz, samt ved Sandnes Jernstøperi og Rosenberg mek. Verksted. Opsigelsesfristen er i melding til Riksmeglingsmannen angitt å utløpe 5. august, mens det i retten er gjort gjeldende at opsigelsesfristen kun var 8 dage og att den derfor utløp den 30. juli.
- Om de foran omhandlede opsigelser fra Jern- og Metallarbeiderforbundet, Bygningsarbeiderforbundet og Formerforbundet har Riksmeglingsmannen først motatt melding den 16. august.
10. I skrivelse av 28. juli 1933 til Norsk Arbeidsgiverforening opsier Norsk Transportarbeiderforbund til sympatistreik for transport av varer som utføres av byggmester Christensen forsåvidt arbeidet kommer i berøring med Rasmussen & Racine. Opsigelsesfristen utløp den 12. august.
11. Den 9. august har Norsk Transportarbeiderforbund i skrivelse til Norges koop. Landsforening, Oslo, med 14 dages varsel opsagt sine medlemmer ved landsforeningens bedrifter i Stavanger til betinget sympatistreik forsåvidt bedriften fortsetter å sende varer med M/S Vindafjord med tilkjennegivende om at sympatistreiken tilbakekalles såfremt Vindafjord erklærer ikke å ville transportere til og fra Rasmussen & Racine inntil konflikten er ordnet. Samme opsigelse er også sendt Produksjonslaget »Samhold», »Bikuben», og »Nordkronen» i Stavanger.
12. I skrivelse av 11. augusti til »Samhold Smørfabrik» og »Nordkronen Mølle» har Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund opsagt sine medlemmer til betinget sympatistreik med 14 dages varsel, med tilkjennegivende om at arbeidsstans vil inntre den 26. august forsåvidt forbundets medlemmer får befatning med varer til eller fra Rasmussen & Racine, og forsåvidt bedriftene fortsetter å sende varer med »Vindafjord». Det tilføies at sympatistreiken tilbakekalles hvis »Vindafjord» avgir skriftlig erklæring om ikke å transportere varer fra eller til Rasmussen & Racine så lenge konflikten varer.

Saksøkeren gjør gjeldene at samtlige de »blokadevarsler» og sympatistreiker som ovenfor er omhandlet, er foranstaltninger som for å tvinge eller skade ham tar sikte på å hindre eller vanskeliggjøre hans økonomiske samkvem med andre, og at de således går inn under begrepet boikott. Når denne boikott er fortsatt uforandret etter 1. august 1933, da loven av 6. juli 1933 om forandringer i loven om arbeidstvister trätte i kraft, må denne lovs bestemmelser finne anvendelse selvom boikotten er påbegyndt tidligere og står i forbindelse med en eldre konflikt. Han hevder videre at denne fortsatte boikott etter bestemmelserne i lovens § 6 a må bli å betrakte som rettsstridig.

Fra de saksøktes side er gjort gjeldende at loven av 6. juli 1933 ikke kan anvendes på boikott som er iverksatt og opprettholdes til støtte for en lovlig arbeidskonflikt, som er inntrått for 1. august 1933.

De saksøkte mener førøvrig at en ordinær sperring for arbeidskraft (blokade), som foretas i anledning av og i forbindelse med en lovlig arbeidsnedleggelse (streik) er en naturlig og nødvendig følge av streiken og at lovens bestemmelser om boikott derfor ikke rammer sådan blokade.

Med hensyn til de erklærede betingede sympatistreiker gjør de saksøkte gjeldende, at retten til arbeidsnedleggelse — såvel streik som sympatistreik — er anerkjent som et rettmessig kampmiddel i lovlige interesse-

konflikter, og at den nye lov ikke har gjort nogen innskrenkning i denne streikerett. Streik i hvilkensomhelst form må derfor ansees undtatt fra boikottbegrepet i lovens § 1 punkt 9.

Subsidiært hevder saksøkte at den omhandlede boikott under enhver omstendighet efter lovens bestemmelser ikke er rettsstridig.

Retten kan ikke være enig med saksøkte i at loven ikke finner anvendelse på boikott, som foretas efter lovens ikrafttreden til støtte for en tidligere opstått konflikt. Loven har i § 6 a bestemt at boikott i anledning av arbeidsforhold er rettsstridig i de i paragraffen nevnte tilfeller. Den inneholder ingen bestemmelse om at en boikott, som etter lovens eget innhold er å anse for rettsstridig, ikke rammes av loven, når man lar de boikottforanstaltninger, som oprindeligt er truffet før lovens ikrafttreden, uforandret bli stående ved makt og således opprettholder deres effektivitet etter dens ikrafttreden.

At loven inneholder visse bestemmelser (f. eks. § 6 a, 1 a, 1 d, 3 og 4 b) som bare vil kunne finne anvendelse overfor boikottforanstaltninger som gjøres efter lovens ikrafttreden, gir ikke grunnlag for den slutning, at loven skulde ha ment, at en boikott, som den selv betegner som rettsstridig (§ 6 a, 1 b og c), ikke rammes av loven, når den opprettholdes efter lovens ikrafttreden.

Uten uttrykkelig bestemmelse derom i loven har man ingen hjemmel for å undta en sådan fortsatt boikott fra lovens virkeområde.

Lovens forarbeider gir heller ikke uttrykk for at lovgiverne har hatt en annen opfatning.

Efter hvad der i saken er oplyst, anser retten det for godgjort at saksøkte har latt alle boikottforanstaltninger, som var foretatt før 1. august 1933, bli stående ved makt, og derved har tilsiktet og gjennomført boikottens uforandrede fortsettelse efter lovens ikrafttreden.

De saksøkte har også under henvisning til grundlovens § 97, hvorefter ingen lov kan gives tilbakevirkende kraft, hevdet, at boikottdomstolen efter denne bestemmelse ikke har adgang til å erklære betingede sympatistreiker, som de saksøkte har positiv hjemmel for i tariffavtaler, for rettsstridig boikott, før disse er utløpet eller fra det tidspunkt de kunde være opsagt.

Retten inner det om dette spørsmål tilstrekkelig å bemerke, at der mellom parterne i nærværende sak ikke foreligger någet kontraktsforhold. Selv om gjellende tariffavtaler i og for sig hjemler tariffmessig rett for den ene part til å erklære betinget sympatistreik likeoverfor den annen tariffpart, kan grl. § 97 ikke antas å være til hinder for, att loven åpner adgang til å erklære et sådant betinget sympatistreikevarsel som rettsstridig likeoverfor en utenfor kontraktsforholdet stående tredje mann (saksøkeren), når varslet finnes å måtte bedømmes som en overfor ham foretatt boikotthandling.

Det som da først blir å avgjøre er om de forskjellige boikottforanstaltninger, som der i saken er spørsmål om, faller inn under lovens boikottbegrep.

Det er på det rene og erkjent av saksøkte, at de avertissementer og løpesedler som er utferdiget av forbundet og dets avdeling i Stavanger og Stavanger Faglige Samorganisasjon og som inneholder en meddelelse om at saksøkerens varer, sjø- og landtransport samt lastning og lossning av varer til og fra saksøkeren er »blokkert», inneholder en boikott som faller inn under lovens § 1 punkt 9.

Det er videre på det rene at denne boikott er vedlikeholdt etter 1. august ved nye opfordringer gjennom gjentagelse av samme avtisser med regelmessige mellomrom.

Det er videre på det rene og erkjent, at de nevnte organisasjoner har søkt å sperre saksøkeren for arbeidskraft gjennom offentlig kunngjøring i pressen såvel før som etter 1. august 1933. At en sådan blokadeavsperring for arbeidskraft er boikott er etter rettens mening utvilsomt. Det fremgår av lovens definisjon. At det også har vært lovens mening at blokade skal rammes av dens boikottbestemmelser fremgår av dens forarbeider og bekreftes spesielt av den omstendighet, at bestemmelser i Ot. pr.nr. 71 § 1 punkt 5, hvorefter blokade som regel skulde regnes som ledd i arbeidsnedleggelse og ikke som boikott, utgikk av loven, idet den blev nedstemt ved sakens behandling i Odelstinget. Det uttales også uttrykkelig i skrivelse fra Sosialdepartementet av 26. juni 1933 til Stortingets Sosialkomité i anledning av den under forhandlingene i Odelstinget fremlagte endrede komitéinnstilling, at blokade etter den i komitéen foretatte forandring i § 1 nr. 5 var å regne som boikott.

Med hensyn til de betingede sympatistreiker, som saksøkte hevder ihvertfall må falle utenfor boikottbestemmelsen, skal retten bemerke:

Det er vistnok så, at loven bygger på at adgangen til streik og lockout ikke berøres av den nye lovs bestemmelser og at streik og lockout, som er omhandlet i lovens § 1, nr. 5 og 6, ikke omfattes av definisjonen av boikott i § 1, nr. 9. Den rett som arbeiderne har overfor en arbeidsgiver til å erklære streik — herunder også sympatistreik — i henhold til gjeldende rett eller i medhold av bestående tariffavtaler, er ikke innskrenket ved den nye lovs bestemmelser.

Detta utelukker imidlertid ikke, at betingede sympatistreikevarsler, når de inneholder opfordring til boikott overfor en tredjemann, kann være rettsstridig i forholdet til ham, og at denne boikott i såfall kan rammes av lovens bestemmelser om boikott.

Retten vil herom henwise til hvad departementet uttaler i Ot. prp. nr. 71 side 10, 2. spalte: »I et varsel om såkalt betinget sympatistreik vil som regel ligge krav til vedkommende bedrift om å fri sine folk for å ha noe å gjøre med varer fra eller til en annen bedrift. Det betingede sympatistreikvarsel er isåfall en *boikottopfordring* rettet til vedkommende arbeideres arbeidsgiver og rettet *mot* den bedrift som er i konflikt. Til denne boikottopfordring er knyttet en trussel overfor vedkommende arbeideres egen arbeidsgiver om at arbeidet vil bli nedlagt hos ham dersom boikottopfordringen ikke etterkommes. Forsåvitt det betingede sympatistreikevarsel som *boikottopfordring* er rettsstridig i forhold til den boikottede bedrift, vil det rettsstridige formål med aksjonen i og for sig gjøre den ulovlig. Og er boikottopfordringen ikke rettsstridig, vil den betingede sympatiaksjons lovlighet overfor vedkommende arbeideres egen arbeidsgiver avhenge av hvordan deres tariffavtale har ordnet tariffmellm-værendet mellom dem.»

Ser man nu hen til de i nærværende sak gitte betingede sympatistreikevarsler, er det etter rettens mening ikke tvilsomt, at de såvel etter sitt innhold som etter sitt formål tar sikte på å foranstalte en boikott, rettet mot saksøkeren.

Opsigelsene har ikke som øiemed å fremkalle og iverksette arbeidsstans for gjennom en omfattende effektiv arbeidsnedleggelse hos et større antall bedrifter å frembringe en situasjon, som vil være egnet til å fremtvinge en løsning av den pågående konflikt hos saksøkeren. Hvad der

tages sikte på er å formå angjeldende arbeidsgivere til å avbryte ethvert samkvem med saksøkeren, idet man til opnåelse herav truer disse, som står utenfor konflikten, med at de i motsatt fall vil bli utsatt for arbeidsstans; og forutsetningen er, at denne trussel vil vise sig tilstrekkelig til opnåelse av øiemedet: arbeidsgiverens avbrytelse av enhver forbindelse med saksøkeren.

Det kan derfor efter rettens opfatning med rette siges, at opsigelsene til de betingede sympatistreiker i det foreliggende tilfelle er foretatt ikke før å støtte streiken hos saksøkeren gjennom omfattende arbeidsnedlegger hos andre, men for å formå andre arbeidsgiver til ikke å ha nogen befatning med saksøkerens varer.

Efter det anførte finner retten, at de av de forskjellige forbund med samtykke av Den faglige Landsorganisasjons sekretariat varslede sympatistreiker er å opfatte som en mot saksøkeren foranstaltet boikott. Og denne boikott er av organisasjonen vedlikeholdt gjennom opretholdelse av opsigelsene, ledsaget av den stadig virkende trussel om nedleggelse av arbeidet, hvis arbeidsgiverne ikke etterkommer boikottopfordringen.

Det blir da for retten å treffe avgjørelse om, hvorvidt de foran nærmere omhandlede foranstaltninger er *en rettsstridig boikott* i anledning av arbeidsforhold.

Ved bedømmelsen herav må retten legge vesentlig vekt på, att Forbundet, da det i mars måned reiste krav likeoverfor saksøkeren om opprettelse av tariffavtale og gikk til opsigelse av plassene, bare representerte et fåtall av bedriftens arbeidere, og at antallet av disse, da Forbundet gikk til streik og boikott, var yderligere redusert, idet 4 av de 5 arbeidere, som var medlemmer av Forbundet, for sit vedkommende hadde vedtatt den av saksøkeren og Foreningen av 1907 inngåtte overenskomst og derfor hadde tilbakekaldt sin fullmakt til Forbundet. Det var således i virkeligheten bare 2 av arbeiderne i saksøkerens bedrift, som stod bak Forbundets krav om tariffavtale. Og det er til støtte for dette krav, at Forbundet, dets avdeling i Stavanger og Samorganisasjonen i Stavanger og de øvrige forbund har iverksatt og efter 1ste august 1933 vedlikeholdt sin boikott overfor saksøkeren.

Når man samtidig henser til, at det gjennom avtalen av 22. mars mellom saksøkeren og Foreningen av 1907 var truffet en for saksøkeren bindende ordning av personalets arbeids- og lønnsvilkår, som var akseptert av et stort flertall av arbeiderne, hvoriblandt også arbeidere, som var medlemmer av Forbundet, finne retten at den reelle interesse, som knytter sig til kravet om opprettelse av tariffavtale også med Forbundet, ikke kunde berettige de saksøkte til å iverksette og senere fortsette den i saken omhandlede omfattende boikott for gjennom denne å søke fremtvinget sit krav.

Ser man på den annen side hen til de boikottforanstaltninger, som er truffet og opretholdt, er det åpenbart, at disse tar sikte på en fullstendig isolasjon av saksøkeren for å avskjære ham ethvert økonomisk samkvem med andre. At også fortsettelsen av denne boikott efter 1ste august 1933 vil føre med sig en stor skade for saksøkeren, anser man utvilsomt.

Retten finner under henvisning til, hvad den foran har anført, at der åpenbart ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse, som skal fremmes ved boikotten og den skade, som den vil føre med sig. Retten må derfor anse den efter 1ste august 1933 av Forbundet, dets avdeling i Stavanger og Stavanger faglige Samorganisasjon fortsatte boikott av saksøkerens varer og ethvert transport- och lossearbeide og den av de

øvrige saksøkte forbund gjennom de bestående betingede sympatistreik-erklæringer fortsatte boikott for rettsstridig.

Med hensyn til den av Forbundet, dets avdeling i Stavanger og Stavanger faglige Samorganisasjon erklærte og oprettholdte blokade av arbeidsplassene, finner retten ikke grunn til å anse denne rettsstridig i betraktning av, att foranstaltningen ikke faller utenfor en ordinær sperring for arbeidskraft, hvor streik er inntrådt, og i det foreliggende tilfelle ikke synes å være av nogen utilbørlig eller serlig skadevirkende karakter.

Med hensyn til de opsigelser til betinget sympatistreik, som har funnet sted fra Norsks Transportarbeiderforbund ved skrivelse av 9. august 1933 til Norges Kooperative Landsforening, Produksjonlaget »Samhold», »Bikuben» og »Nordkronen» i Stavanger og fra Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund ved skrivelse av 11. august 1933 til »Samhold Smørfabrik» og »Nordkronen mølle» har overrettssaksfører Lie i retten avgitt erklæring om, at disse sympatistreikevarsler er tilbakekaldt. Etter dette antar retten at der ikke er grund til nu å ta disse forhold under behandling.

Når saksøkeren har nedlagt påstand om, at de saksøkte skal pålegges å heve boikotten og kunngjøre meddelelser herom på samme måte som boikotten i sin tid er kunngjort, skal retten bemerke:

Når dommen går ut på å erklære boikotten ulovlig følger derav at, domfældte har rettsplikt til å ophøre med boikotten, uten at man behøver å gi særskilt uttrykk herfor i domsslutningen. Nogen hjemmel for domstolen til å pålegge domfældte å kungjøre boikottens ophør inneholder loven, såvidt man kan forstå, ikke.

Saksøkerens påstand om at saken utsettes til videre behandling av spørsmålet om erstatning og saksomkostninger blir å ta tilfølge for erstatningsspørsmålets vedkommende.

Retten — som anser det riktigst at spørsmålet om saksomkostninger avgjøres i dommen — finner at hver av partene bør bære sine omkostninger.

Et mindretall, *Iversen*, finner at omhandlede boikottaksjon ikke kommer inn under loven av 6. juli 1933 som trådte i kraft den 1. august s. a., da boikotten var iverksatt før denne lov blev vedtatt, hvorfor innstevnte må bli å frifinne.

Loven gir ingen anvisning på at den skal virke inn på allerede iverksatt boikott og dermed ha tilbakevirkende kraft. Den forutsettes efter mindretallets mening likefrem først å komme til anvendelse for boikottaksjoner iverksatt *efter* 1. august 1933. Der henvises i så henseende til lovens §§ 6 a og 39 a der krever forhåndsbehandling av boikottdomstolen eller megling ved meglingsmyndigheter.

I foreliggende sak er efter mindretallets mening ikke foretatt nogen utvidet boikotthandling efter 1. august 1933 som kan bringe den inn under lovens bestemmelser. De annonser som har stått i et enkelt Stavangerblad efter 1. august, er likelydende med annonser før denne tid og er kun en almindelig vedlikeholdelse av den boikott som under alle omstendigheter var helt lovlig fra den tid den blev satt iverk og inntil 31. juli 1933.

Skulde det være lovens mening at den for 1. august 1933 iverksatte boikott i og med lovens ikrafttreden skulde være ulovlig, måtte loven efter mindretallets mening inneholdt tydelige bestemmelser herom, men så er

ikke tilfelle. Skal en helt almindelig og uforandret kungjødelse av en i lengere tid pågått boikott bedømmes som en ny og selvstendig boikott-handling, vil det rent praktisk bedømt bli det samme som at enhver boikott, som pågikk den 31. juli 1933 vil gå inn under loven. Og dermed bli avbrutt inntil de i lovens §§ 6, a og 39, a påbudte meglinger og forhånds-behandlinger har funnet sted. Men dette blir igjen en inngripen i den kampsituasjon som er tilstede, som når loven ingen anvisninger gir på, hvorledes saken endelig skal løses, kan bli en foranstaltning i favør av den ene part.

Mindretallet er enig i at hver av partene bærer sine omkostninger.

Domslutning.

Den av Norges Handels- og Kontorfunksjonærers forbund, Stavanger Handels- og Kontorfunksjonærers forening og Stavanger og Omegns faglige Samorganisasjon gjennom offentlig kungjødelse om at Joh. Rasmussen & Racine A/S' varer, sjø- og landtransport, samt losse- og lastearbeide av varer til og fra firmæt er blokert, og den av Norsk Transportarbeiderforbund, Norsk Matros- og Fyrbøterunion, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Bygningsarbeiderforbund, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, Norsk Formerforbund, Norsk Kommuneforbund og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, gjennom stedfundne opsigelser til betingede sympatistreiker, opprettholdte boikott etter 1ste august 1933, overfor Joh. Rasmussen & Racine A/S kjennes ulovlig.

Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Kjennelse.

Saken utsettes til behandling av erstatningssøksmål.

Bil. 9.

Avskrift.

Rettsbok for Domstolen for Boikottsaker. Hovedforhandling.

Saksøker:

1. Jacobsens Trelastforretning A/S, Narvik,
2. A/S Narvik Trelastkompani, Narvik.

Prosessfullmektig: Advokat J. B. Hjort.

Saksøkt:

1. Norsk Transportarbeiderforbund,
2. Narvik Losse- og Lasteforening,
3. Norsk Matros- og Fyrbøterunion.

Prosessfullmektig: Overrettsakfører Trygve Lie.

Dom.

Ved stevning av 5. oktober 1933 har Jakobsens Trelastforretning A/S, Narvik, og A/S Narvik Trelastkompani ved advokat J. B. Hjort saksøkt:

- 1) Norsk Transportarbeiderforbund,
- 2) Narvik Losse- og Lasteforening og
- 3) Norsk Matros- og Fyrbøterunion

i anledning av boikott foretatt av de saksøkte overfor saksøkerne, hvilken boikott saksøkerne anser for rettsstridig.

I stevningen var fremsatt krav om at der skulde gjøres midlertidig forbud mot boikotten til det var avgjort om den var lovlig. Kravet blev ved formannens avgjørelse ikke imøtekommet.

Saksøkerne har nedlagt sådan

p å s t a n d:

A) At boikotten kjennes rettsstridig.

B) At de saksøkte en for alle og alle for en tilpliktes å betale saksøkerne erstatning fastsatt ved rettens skjønn for det tap og den skade som saksøkerne har lidt ved boikotten.

C) At de saksøkte in solidum tilpliktes å betale saksøkerne saksomkostninger.

De saksøkte har ved sin rettsfullmektig overrettssakfører Trygve Lie nedlagt påstand om frifinnelse med tilkjennelse av saksomkostninger.

På grunn av de fremlagte dokumenter, vidneprov og partenes forklaringer og deres rettsfullmektigers prosedyre, legger retten følgende faktiske forhold til grunn for sin dom:

I 1930 blev Narvik Losse- og Lasteforening stiftet. Den optok straks krav om tariffavtaler med en del på stedet værende trelastforretninger. Med et par av disse blev snart enighet opnådd, mens Nils Jakobsen som innehaver av Narvik Trelastkompani ikke ønsket tariffavtale.

På grunnlag av et »forlik» mellom A/S Narvik Trelastkompani og representanter for arbeiderne den 30. august 1930 blev der slutet tariffavtale mellom det nevnte kompani og Narvik Losse- og Lasteforening. Overenskomstens utlopstid var 15. mai 1931.

Straks efter blev stiftet Jakobsens Trelastforretning A/S med frøken Gidsken Jakobsen som disponent. Foreningen anså opprettelsen av denne forretning som et profoma-arrangement, der blev benyttet til å komme utenom § 7 (om fortrinsrett för foreningens medlemmer til arbeide) i den med Narvik Trelastkompani sluttede tariffavtale. Den strid som i den anledning opstod, blev bilagt ved et forlik hos kretsmeulingsmannen i møte den 19. december 1930, hvorefter Jakobsens Trelastforretning A/S gikk med på å undertegne den samme tariffavtale, som tidligere var slutet mellom A/S Narvik Trelastkompani og Narvik Losse- og Lasteforening.

Ved utlopstiden den 15. mai 1931 blev avtalen ikke fornyet på grunn av uoverensstemmelser mellom partene, og ny tariffavtale blev først efter en langvarig streik opprettet høsten 1931, då en prolongasjon av tariffavtalen av 1930 blev gjort gjeldende til 15. mai 1932. Da tariffavtalen ikke blev opsagt fra nogen av sidene, fortsatte den til 15. mai 1933.

Der hadde i tiden siden den første overenskomst gjentagne ganger vært uoverensstemmelser mellom partene. Retten finner ikke grunn til nærmere å gå inn på disses omfang eller årsaker, men vil innskrenke sig til å uttale at neppe nogen av partene er uten skyld heri.

Der verserer en tvist mellom partene ved Arbeidsretten, idet foreningen i juli 1932 har reist erstatningskrav mot saksøkerne for brudd på tariffavtalens § 7. Saksøkeren bestrider dette, og har subsidiært innbragt erstatningskrav i anledning av den nedenfor omtalte tariffstridige blokade til likvidasjon.

Den 25. oktober 1932 blev en ved Trelastkompaniet ansatt arbeider, som var tillitsmann i sin gruppe, avskjediget på grunn av at han efter arbeide-

giverens mening gjort sig skyldig i tyveri. Narvik Losse- og Lasteforening krevet at den avskjedigede arbeider straks skulde gjeninntas, og at spørsmålet om hans fjernelse skulde utstå til der var falt dom i en eventuell straffesak på grunnlag av anmeldelse til påtalemyndigheten av det påberopte tyveri.

Da saksøkerne ikke gikk med på dette krav, erklærte foreningen øieblikkelig arbeidsnedleggelse og blokerde bedriften for tilgang av arbeidere. Frøken Gidsken Jakobsen gjorde derefter henvendelse til Norsk Transportarbeiderforbunds tillitsmann, herr Alfred Nilsen, og til Losse- og Lasteforeningens formann, herr Sandvik. Frøken Jakobsen fremsatte tilbud om å deponere et pengebeløp i Narviks Sparebank til utbetaling til den avskjedigede arbeider, dersom det viste sig at han ikke var skyldig i tyveri, mot at blokaden straks blev hevet. Det blev også tilsagt vedkommende arbeider rett til å gjennintre i arbeidet, hvis han ikke var skyldig. Dette tilbud blev den 27. oktober skriftlig bekreftet i skrivelse fra Narvik Trelastkompani ved Nils Jakobsen til Losse- og Lasteforeningen. Imidlertid blev denne ordning i møte av foreningen forkastet, og streiken og blokaden fortsatte.

Ved Narvik byrettedom av 16. februar 1933 blev vedkommende arbeider frifunnet.

De saksøkte har i retten erkjent, att streiken og blokaden var tariffstridig, og har oplyst at den lokale avdeling fikk meddelelse herom fra Norsk Transportarbeiderforbund — uten at dette foranlediget foreningen til å heve streiken og blokaden.

På dette tidspunkt sysselsatte saksøkerne 8 arbeidere. Av disse nedla de 5 arbeidet, mens 3 fortsatte. Senere har saksøkerne intatt 2 nye arbeidere.

Den 25. februar 1933 gjorde forannevnte Alfred Nilsen en henvendelse til saksøkerne for å komme til en ordning. Under en konferanse 7. mars mener han at saksøkerne hadde gitt sin tilslutning til et forlik, som i det vesentlige gikk ut på følgende:

Arbeidsrettssaken heves, og partene frafaller sine derunder fremsatte krav. Den pågående blokade heves, idet de arbeidere som nedla arbeidet den 25. oktober 1932 inntas i arbeide igjen, mens »blokadebryterne» (saksøkernes nuværende arbeidere) fjernes. Ved siden herav skulde den fortrinsrett som inneholdes i tariffavtalens § 7 håndheves på den måte at saksøkerne ved engagement av tilfeldige arbeidere skulde henvende sig til foreningens tillitsmann ved bedriften, som ved henvendelse til foreningen skulde sørge for å skaffe kvalifiserte arbeidere.

Saksøkerne har i retten benektet at de har gått med på disse forliksvilkår.

»Forliket» er ikke undertegnet av nogen av partene.

Den 15. april 1933 tilskrev Narvik Losse- og Lasteforening saksøkerne, at foreningen opsa tariffavtalen til utløp 15. mai og forlangte forhandlinger om ny tariffavtale påbegynt senest innen 25. april.

Da foreningen ikke mottok noget svar herpå fra saksøkerne foretok foreningen i skrivelse av 4. mai opsigelse av plassene til fratredelse med 14 dagers varsel med samtidig underretning om, at hvis ikke ordning kom istand, vilde den »søke hovedorganisasjonene om blokade og hvad dermed står i forbindelse mot Deres firma».

Den 10. mai gav Norsk Transportarbeiderforbund melding til Riksmeglingsmannen om arbeidsopsigelsen og om at forbundet samme dag

overfor Norsk Arbeidsgiverforening hadde erklært betinget sympatistreik for lossning og lastning til og fra saksøkernes bedrift.

Det er på det rene at også Norsk Matros og Fyrbøterunion overfor Arbeidsgiverforeningen har erklært lignende sympatistreik.

Den 18. mai blev der utferdiget en plakat undertegnet av Norsk Transportarbeiderforbund, Narvik Losse- og lasteforening og Norsk Matros- og Fyrbøterunion sålydende:

»B l o k a d e:

Da firmæne

A/S Narvik Trelastkompani (disponent Nils Jakobsen)

og

Jakobsens Trelastutsalg A/S (disponent Gidsken Jakobsen)

icke har ordnet overenskomsten med Narvik Losse- og Lasteforening, så er firmæne *blokert fra 18. mai kl. 17*. Blokaden gjeller også for salg og transport til og fra disse firmær og fra dato har ingen hederlige mennesker noe med firmæne å gjøre.»

Samtidig blev der innrykket avertissementer av samme innhold i arbeiderpressen. Det er på det rene i saken at disse avertissementer har vært innrykket også efter at lov av 6. juli 1933 trådte i kraft den 1. august samme år. Det i retten fremlagte eksemplar av en blokadeplakat har en påtegning om at den er opplått den 18. august 1933.

De saksøkte medgir at de stedfundne varsler om betingete sympatistreiker og den i plakatene og avertissemementene erklærte »blokade» er oppfordringer til *boikott* og at disse er oprettholdt efter 1. august 1933 i hensikt å gjennomføre boikottens uforanrette fortsettelse også efter boikottlovens ikrafttreden.

Den 16. mai 1933 hadde emidlertid saksøkerne inngått tariffavtale med Fagernes borgerlige arbeidsforening, gjellende til 16. mai 1934. Av denne forening, som efter hvad der er oplyst i retten, skal være stiftet i mars 1933, var samtlige de av saksøkerne da sysselsatte arbeidere medlemmer.

Saksøkerne gjør gjellende at den foretatte boikott er rettsstridig,

a) fordi den er rettet mot en arbeidsgiver, som ikke sysselsetter mere enn 10 arbeidere, lovens § 6 a, post 4 a,

b) fordi den er foretatt for å tvinge en arbetsgiver til å inngå en tariffavtale, som ingen av arbeiderne i vedkommende bedrift har stillet krav om, uten at domstolen har gitt samtykke til boikotten, lovens § 6 a, post 1 d,

c) fordi boikotten vil skade vesentlige samfundsinteresser og virke utilbørlig, og fordi der ikke er noget rimelig forhold mellem den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig, lovens § 6 a, post 1 c.

De *saksøkte* anfører at bestemmelsene i punktene 1 d, og 4 a. i lovens § 6 a, ikke kan komme til anvendelse overfor en boikott som fortsettes efter lovens ikrafttreden, når den var lovlig iverksatt før dette tidspunkt.

Med hensyn til spørsmålet om anvendelse av punkt 1 c. peker de saksøkte på, at det gjallt krav på en *fornyelse* av en overenskomst som hadde bestått i flere år, og at saksøkerne — uten å svare på anmodlingen om forhandling i den anledning — bak foreningens rygg inngikk en avtale med en »borgerlig» forening, og i denne forpliktet sig til ikke å benytte arbeidere tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisasjon. Dette forhold

måtte efter de saksøktes mening berettigede til anvendelse av vidtgående kampmidler fra organisasjonens side.

Retten skal bemerke:

Det er på det rene, at saksøkernes bedrift da krav om ny tariffavtale blev fremsatt og opsigelse av plassene fant sted, beskjæftet 5 arbeidere, og at Narvik Losse- og Lasteforening ikke representerte nogen av disse.

De organiserte arbeidere, som ulovlig forlot arbeidet den 25. oktober 1932, hadde dermed ophøvet ethvert arbeidsforhold til saksøkerne, selv om disse arbeidere i april—mai fremdeles stod i organisasjonen, var de altså ikke lenger arbeidere i bedriften.

Saksøkerne hadde ved sitt foran refererte tilbud gjort hvad der med rimelighet kunde forlanges for å avverge den besluttede arbeidsnedleggelse og blokade i oktober 1932.

Det er fullt forklarlig at saksøkerne ikke fant å kunne undertegne de vilkår, som er opsatt i det foran refererte »forlik» i mars 1933 til ordning av den pågående konflikt, og som bl. a. vilde ha tilfølge at saksøkerne skulde avskjedige sine arbeidere og innta dem som deltok i den ulovlige streik.

Under disse omstendigheter finner man ikke å kunne bebreide saksøkerne at de i den situasjon, som forelå da kravet på ny overenskomst blev fremsatt, ikke fant grunn til å opta nye forhandlinger med Narvik Losse- og Lasteforening, men inngikk tariffavtale med sine arbeidere gjennom disses forening, Fagernes borgerlige arbeiderforening.

Men er dette så, kan retten ikke skjønne, at de saksøkte under de foreliggende forhold hadde rimelig foranledning til å treffe og oprettholde foranstaltninger, som tok sikte på fullstendig å hindre saksøkernes trelastforretningers økonomiske samkvem med andre.

Efter de foreliggende opplysninger må retten gå ut fra, at boikotten i det vesentligaste har opnådd sin hensikt, og at en fortsettelse av den vil kunne medføre økonomisk ødeleggelse av saksøkerens bedrift.

Retten finner under henvisning til hvad den foran har anført, at der åbenbart ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade den vil medføre for saksøkerne. Retten må derfor anse den efter 1. august 1933 av Narvik Losse- og Lasteforening, Norsk Transportarbeiderforbund og Norsk Matros og Fyrbøterunion fortsatte boikott av saksøkernes varer og ethvert transport- og lossearbeide og de av forbundene erklærte betingede sympatistreiker for rettsstridige, jfr. lovens § 6 a, post 1 c.

Efter dette resultat anser retten det unødvendig å drøfte spørsmålet om boikotten også vilde være rettsstridig efter bestemmelsene i § 6 a, postene 1 d. og 4 a.

Blokaden av saksøkerne for tilgang av arbeidskraft finner retten ikke tilstrekkelig grunn til å erklære rettsstridig. Den synes ikke å være iverksatt på nogen i sig selv utilbørlig måte eller å medføre nogen særlig skadevirkende følger.

Saksøkerne har under rettsforhandlingen henstillet at behandlingen av påstandene post 2 om skadeerstatning utsettes. Da saksøkte ingen inveniing har gjort mot det, vil henstillingen bli å ta tilfølge.

Retten finner at hver av partene bør bære sine omkostninger.

Et medlem, Iversen, voterar for innstevntes frifinnelse.

Den boikott som er erklært av Norsk Transportarbeiderforbund og Norsk Matros- og Fyrbøterunion med godkjennelse av Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon er efter den utvikling konflikten ved Jakobsens

Trelastforretning A/S og A/S Narvik Trelast Co. har tatt, helt naturlig og må vurderes som et legalt kampmiddel til beskyttelse av arbeidernes interesser.

Ved bedriften har der i 3 år vært tariffestede arbeidsforhold. Opsigelsen av overenskomsten er foretatt på helt ordinær måte og da begjæring om forhandling og meglings ikke har ført frem, er følgen blitt streik og blokade av arbeidsplassen. Da disse kampmidler for nærværende ikke er effektive ved att arbeidernes plasser er besatt med blokadebrytere, må den i saken omhandlede boikott — for å fremtvinge en ordning av konfliktsforholdet — ansees for å være den for arbeidslivet og samfundet minst skadelige kampform.

Medbestemmende for denne min votering er også Jakobsens erklæring om at han ikke vil forhandle med arbeidernes organisasjoner om en ny overenskomst.

Ut fra dette synpunkt finner jeg heller ikke at det med rette kan sies at der ikke er noget rimelig forhold mellem den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig.

Heller ikke finner jeg at betingelsene for å erklære boikotten rettsstridig efter lovens § 6 a, 1 d, eller § 6 a, 4 a er tilstede når boikotten var påbegynt før lovens ikrafttreden.

Domsslutning.

Den av Norsk Transportarbeiderforbund, Narvik Losse- og Lasteforening og Norsk Matros- og Fyrbøterunion gjennom offentlig kunngjørelse om at salg av varer fra A/S Narvik Trelastkompani (disponent Nils Jakobsen) og Jakobsens Trelastforretning A/S (disponent Gidsken N. Jakobsen) og transport til og fra disse firmær er blokert, og den av Norsk Transportarbeiderforbund og Norsk Matros- og Fyrbøterunion gjennom stedfundne opsigelser til betingete sympatistreiker oprettholdte boikott efter 1. august 1933 overfor A/S Narvik Trelastkompani og Jakobsens Trelastforretning A/S kjennes ulovlig.

Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Kjennelse:

Behandlingen av saksøkernes erstatningskrav utsettes.

(sign.) I. M. Lund.

(sign.) Eyvind Andersen.

(sign.) Jakob Vik.

(sign.) Rolf Stranger.

(sign.) Sverre Iversen.

Bil. 10.

Avskrift.

Dom.

A/S Kistefoss Træsliberi, Drammen, har ved sin rettsfullmektig advokat Edvard Løchen ved stevning av 4. november 1933 saksøkt:

1. Norsk Papirindustriarbeiderforbund,
 2. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund,
 3. Norsk Transportarbeiderforbund og
 4. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
- Saken blev iretteført den 11. december d. å.
Saksøkeren har nedlagt sådan

p å s t a n d:

1. At boikotten iverksatt av de saksøkte overfor Kistefoss Træsliberis skoge — herunder Norsk Papirindustriarbeiderforbunds sympatistreik ved sliperiet og Norsk Transportarbeiderforbunds betingede sympatistreik for losning, lastning og transport av varer til eller fra A/S Kistefoss Træsliberi kjennes ulovlig.

2. At de saksøkte in solidum tilpliktet å betale saksøkerne erstatning fastsat ved rettens skjønn for tap og skade voldt saksøkerne ved boikotten.

3. At de saksøkte in solidum tilpliktet å betale saksøkeren saksomkostninger.

De saksøkte har ved sin rettsfullmektig overrettssakfører Trygve Lie nedlagt sådan

p å s t a n d:

De saksøkte frifinnes og tilkjennes sakens omkostninger.

Som intervenient under saken har Norsk Papirindustri Arbeidsgiverforening avgitt møte ved direktør Melby til støtte for saksøkerens saksanlegg.

På grunnlag av de fremlagte dokumenter, partsuttalelser, vidneprov og prosedyre legger retten følgende faktiske forhold til grunn for sin dom:

Saksøkeren, som driver Kistefoss Træsliberi, eier i Fluberg, Søndre Aurdal, N. Land og Torpa betydelige skogarealer, som selskapet har kjøpt utelukkende for å utvinne tømmer for sitt sliperi. Saksøkeren har regelmessig drevet i sine skoger gjennom mange år, og har herunder i stor utstrekning benyttet de samme skogsarbeidere.

Alle selskapets skoger ligger i Randsfjorddistriktet.

Fra 1930 har der pågått arbeidskonflikt i Randsfjordsdistriktet vedrørende opprettelse av tariffavtaler såvel for skogdriften som for fløtningen. Angående konfliktens art og omfang henviser man til fremstilling i Arbeidsrettens dom av 1. juli 1933.

A/S Kistefoss har ikke vært direkte trukket inn i denne konflikt, i det selskapet har meddelt organisasjonen, at det ikke aktet å igangsette skogsdrift i disse år.

Selskapets skoger var således ikke omfattet av den almindelige erklæring om blokade som Norsk Skog- og Landarbeiderforbund utstedte i november 1932 overfor 94 skogeiere i Randsfjordsdistriktet.

Den 13. mai 1933 sendte Papirindustriens Arbeidsgiverforening til Papirindustriarbeiderforbundet sådan skrivelse:

»I anledning av den pågående skogs- og fløtningskonflikt i Randsfjord og Randsfjordens nedslagsdistrikter tillater man sig å meddele, at Norsk Papirindustriarbeiderforbund med Arbeidernes faglige Landsorganisasjons sekretariats godkjennelse herved opsier de av våre medlemmer som er beskjeftiget ved følgende bedrifter tilsluttet Deres forening til sympatistreik.»

Sympatistreiken omfattet 17 bedrifter hvoriblandt også Kistefoss Træsliberi A/S.

Arbeidsnedleggelsen fant sted den 27 mai.

Samtidig hadde Norsk Transportarbeiderforbund i skrivelse den 13. mai til Norsk Arbeidsgiverforening, Papirindustriens Arbeidsgiverforening og Drammens Eksport- og Importforening erklært betinget sympatistreik for losning, lastning og transport av varer til eller fra de bedrifter hvor Papirindustriarbeiderforbundet hadde opsagt til sympatistreik.

Papirindustriens Arbeidsgiverforening innbragte spørsmålet om lovligheten av den av Papirindustriarbeiderforbundet iverksatte sympatistreik for Arbeidsretten.

Ved Arbeidsrettens dom av 1. juli 1933 blev sympatistreiken ikke ansett tariffstridig.

Den 4 juli meldte A/S Kistefoss, som hadde besluttet sig til å gjenopta driften i sine skoger i 1933, sig inn i »Skogdriftforeningen», som var blitt stiftet i 1931, og hvis formål efter vedtektene er å samle skogbrukets arbeidere og arbeidsgivere til samarbeide på faglig grunnlag. Vedtektene inneholder forøvrig bestemmelse om at foreningens medlemmer ikke kan stå tilsluttet annen fagforening der avslutter prisavtaler for skogdrift.

Da den gjeldende landsoverenskomst mellem Norsk Papirindustriarbeiderforbund og Norsk Papirindustri Arbeidsgiverforening vilde utløpe den 15. august 1933, opsa forbundet i skrivelse av 21. juli plassene ved alle av tariffen omfattede bedrifter.

I anledning herav påbegynte riksmeglingsmannen i møte den 25 juli megling. Under meglingen satte Arbeidsgiverforeningen som betingelse for ny tariff at den pågående sympatistreik skulde heves.

I meglingsmøte den 27. juli erklærte arbeidernes forhandlere at de som vilkår for en overenskomst bl. a. måtte betinge sig at Follum Tresliperi og Kistefoss Træsliberi, som begge hadde eiendomsskoger i Randsfjord-distriktet, erklærte sig beredt til å oprette overenskomst med Skog- og Landarbeiderforbundet på basis av dettes overenskomst med Skogbrukets Arbeidsgiverforening. Papirindustriens Arbeidsgiverforenings direktør, Melby, uttalte i den anledning at kravet icke vedkom landsoverenskomsten i papirindustrien, og at arbeidsgiverforeningen ikke hadde anledning eller bemyndigelse til å treffe avgjørelse av de reiste krav.

Riksmeglingsmannen meddelte at han under meglingen vilde finne anledning til å konferere med de selskaper som de reiste krav vedkom.

Follum Tresliperi erklærte sig beredt til å oprette overenskomst som krevet. For Kistefoss' vedkommende blev der holdt møte hos riksmeglingsmannen, hvori også Skog- og Landarbeiderforbundet deltok, men uten at det av arbeiderne stilte krav blev løst. Kistefoss sendte 28. juli en skrivelse til riksmeglingsmannen sålydende: »Kistefoss Træsliberi ber herved tilført protokollen at bedriften på grunn av allerede inngått avtale var forhindret fra å oprette tariffavtale med Skog- og Land i denne sesong, men denne avtale forhindrer ikke at bedriften på like vilkår kan benytte skogsarbeidere tilsluttet Skog- og Land. Videre erklæres at bedriften derefter er villig til å underhandle og i tilfelle oprette tariffavtale med Norsk Skog- og Land i de forskjellige skogsdrifter, hvor et flertall av arbeiderne skriftlig forlanger det.»

I møte hos riksmeglingsmannen den 29. juli fremla riksmeglingsmannen forslag til overenskomst mellem Papirindustriens Arbeidsgiverforening og denne tilknyttede bedrifter på den ene side og Landsorganisasjonen og Papirindustriarbeiderforbundet og vedkommende avdelinger på den annen side.

I møtet tilførte arbeidernes forhandlere følgende: »Efterat Follum Tresliperi hadde erklært sig villig til å oprette overenskomst med Norsk Skog- og Landarbeiderforbund i likhet med tidligere, erklærte Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Papirindustriarbeiderforbund at alle sympatistreiker ved Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening og ved bedrifter i Randsfjords- og Drammensvassdraget med undtagelse av Kistefoss A/S opheves.»

Arbeidet blev i henhold hertil gjenoptatt ved alle de bedrifter, som var stanset 27. mai på grunn av sympatistreiken, med undtagelse av arbeidet ved Kistefoss.

I skrivelse av 3. august underrettet Norsk Transportarbeiderforbund om at det tok tilbake sin opsigelse av 13. mai til betinget sympatistreik, undtagen for Kistefoss Træsliberi, hvor sympatistreiken står ved makt.

I møte hos riksmeglingsmannen den 14. august meddelte Landsorganisasjonen at riksmeglingsmannens forslag var vedtatt.

Papirindustriens Arbeidsgiverforening fremla skriftlig svar sålydende:

»Papirindustriens Arbeidsgiverforening vedtar riksmeglingsmannens forslag. Med hensyn til Kistefoss Træsliberi finner P. A. F. at den fortsatte sympatistreik er i høieste grad urimelig efter at bedriften under meglingen på foranledning av riksmeglingsmannen har strukket sig så langt som allerede inngående avtaler muliggjør. P. A. F. anser den fortsatte sympatistreik hvilende på ulovlig grunnlag og beklager de distrikter som blir utsatt for en sådan fremgangsmåte fra Landsorganisasjonens side.»

Volan uttalte i anledning av arbeidsgivernes anførsel om den fortsatte sympatistreik ved Kistefoss Træsliberi, at Landsorganisasjonen henholdt sig til Arbeidsrettens dom, hvorved sympatistreik var kjent lovlig.

Kistefoss iverksatte derefter i begynnelsen av september hugst i sine skoger i Torpa, N. Land og Søndre Aurdal. Det er oplyst at skogsdriften, da stevningen blev uttatt, beskjeftiget 74 mann. Mannskapet til skogsdriften blev antatt av Kistefoss' skogsbestyrer, Lundesgaard. Han har som vidne forklart, at der før arbeidets igangsettelse blev gjort henvendelse til ham bl. a. fra 7 i Fluberg boende skogsarbeidere, som var medlemmer av Skog- og Landarbeiderforbundet, og som tidligere hadde arbeidet ved Kistefoss' skogsdrift om å få arbeide. Han gav dem tillsagn derom med oplysning om hvilken betaling de vilde få efter de av Skogdriftforeningen fastsatte normallønninger.

Det blev avtalt at de skulde møte frem den 4. september i skogen i Søndre Aurdal. Denne dag ringte imidlertid formannen i avdelingen, Høitomt, til skogsbestyreren og sa at de ikke kunde få lov til å ta dette arbeide. Senere på dagen kom formannen i Bygdesammenslutningen, Petter Sveen, til skogsbestyreren og sa at han gjerne vilde konferere med Landsorganisasjonen om dette og bad om utsettelse med tiltredelsen av arbeidet. Skogsbestyreren mottok derefter en skrivelse fra Petter Sveen av 6. september sålydende: »Efter konferanse med Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund meddeles her ved at disse for tiden ikke finner å kunne fravike sitt tidligere inntatte standpunkt med hensyn til krav om opprettelse av tariffavtale for driften i Kistefoss' skoger.»

Petter Sveen har forklart at han efter sin konferanse i Oslo meddelte de angjeldende arbeidere at de ikke burde møte i Kistefoss' skog og resultatet blev at de 7 arbeidere ikke tok det tilbudte arbeide.

Den 29 september blev der forgjeves holdt et meglingsmøte hos riksmeglingsmannen i anledning av konflikten. Den følgende dag sendte Arbeidernes faglige Landsorganisasjon en skrivelse til Arbeidsgiverforeningen, hvori den bekreftet sin villighet til å forhandle eller megle om løsning av den pågående konflikt ved Kistefoss på grunnlag av at Kistefoss forpliktet sig til å opprette overenskomst med Skog- og Landarbeiderforbundet og således at hvis enighet ikke opnåes under forhandlingen blir tvisten å avgjøres av en voldgiftsmann som opnevnes av riksmeglings-

mannen. Det tilføies at forutsetningen er at overenskomsten gjøres gjeldende for neste driftsår (altså 1934) og at bedriften anvender de tidligere arbeidere i den utstrekning som kreves utan hensyn til om de er medlemmer av Norsk Skog- og Landarbeiderforbund eller ikke.

Saksøkeren gjør gjeldende at den i saken omhandlede sympatistreik — nedleggelsen av arbeidet eller rettere undlatelsen av å gjenopta arbeidet ved sliperiet — efterat enighet om ny tariffavtale for træindustrien var opnådd 14. august 1933, ikke kan betraktes som nogen ordinær streik og heller ikke som fortsettelse av den tidligere til støtte for konflikten i Randsfjorddistriktet erklærte men ophevede sympatistreik. Arbeidsnedleggelsen er en ny, selvstendig sympatistreik med et annet og eneste formål: å støtte kravet om tariffavtale for selskapets skogsdrift i dets egne skoger.

Saksøkeren mener at der i virkeligheten ikke foreligger nogen interessekonflikt mellom selskapet og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, idet der ingen var ved skogsdriften som hadde forlangt overenskomst med forbundet og heller ingen streik var iverksatt ved skogsdriften. Der var følgelig ingen lovlig adgang for Skog- og Landarbeiderforbundet til å blokere selskapets skogsdrift ved å opfordre eller tilskynde sine medlemmer til ikke å ta arbeide ved skogsdriften. Og ihvertfall kunde en sådan blokade ikke lovlig foretas uten samtykke av boikottdomstolen, jfr. lovens § 6 a, 1. d.

Saksøkeren hevder videre at sympatistreiken ved træsliperiet er iverksatt till støtte for denne rettsstridige blokade, og som følge derav må anses som ulovlig.

Forøvrig mener saksøkeren at arbeidsnedleggelsen ved sliperiet ikke er en *streik* i lovens forstand, men i virkeligheten en boikotthandling, som alene er gitt skinnen av å være en sympatistreik for derved å omgå lovens bestemmelser om boikott. Den må derfor bedømmes som en boikott, og bør som sådan erklæres rettsstridig, fordi den virker utilbørlig, og fordi der ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig.

Med hensyn til den betingede sympatistreik bemerker saksøkeren, at den utvilsomt er en boikotthandling, og at boikotten må anses rettsstridig på det samme grunnlag som er gjort gjeldende for sympatistreikens vedkommende.

Retten skal bemerke:

Efter de foreliggende opplysninger må retten gå ut fra, at arbeidernes organisasjoner allerede for 1933 har villet ha overenskomst for Kistefoss' skogsdrift, og at kravet herpå i tidligere år har vært frafalt alene fordi Kistefoss avgav erklæring om, at der ikke vilde bli iverksatt drift. I ethvert fall er det på det rene at Landsorganisasjonen under forhandlingene hos riksmeglingsmannen i juli 1933, da Kistefoss skulde gjenopta sin skogsdrift, forlangte at der nu skulde opprettes tariffavtale mellom Skog- og Landarbeiderforbundet og Kistefoss. Da kravet ikke blev imøtekommet fra Kistefoss' side, erklærte Landsorganisasjonen og Papirindustriarbeiderforbundet at arbeidet ved sliperiet ikke vilde bli gjenoptatt for en ordning med hensyn til skogsdriften var istandbragt. Det er på det rene at Skog- og Landarbeiderforbundet representerte arbeidere, som tidligere hadde hatt beskjeftigelse ved Kistefoss' skogsdrift, uten at det er opplyst noget om hvorvidt disse organiserte arbeidere utgjorde et flertall av det nødvendige skogsinnnaskap.

Retten finner det efter dette utvilsomt at der for skogsarbeidet blev igangsatt, forelå en *interessekonflikt*. Det er ingen betingelse for å erkjenne tilstedeværelsen av en sådan, at vedkommende arbeide er påbegynt eller at organisasjonen har anledning til å hindre dette gjennom en streik.

Som nevnt hevder saksøkeren at Skog- og Landarbeiderforbundet har iverksatt blokade av arbeidsplassene, mens saksøkte bestemte benekter at der foreligger eller har foreligget nogen blokade.

Som det fremgår av rettens faktiske fremstilling, er der ikke utferdiget eller bekjentgjort noget almindelig varsel om blokade av Kistefoss' skogsdrift. Det eneste bevis for tilstedeværelsen av en blokade som er påberopt av saksøkeren, er att nogen organiserte arbeidere, som var antatt av skogsbestyreren, undlot etter å ha konferert med sine organisasjoner å innfinne sig til arbeidet. Retten er nærmest av den mening at dette forhold ikke kan betegnes som en blokade foretatt av nogen av de saksøkte organisasjoner. Men selvom man heri vil se en blokade, finner retten, at den ikke bør ansees som rettsstridig. Den har ikke vært iverksatt på nogen utilbørlig måte og det er erkjent at den ikke har medført nogen hindring for skogsdriftens regulære gang eller nogen annen skade for arbeidsgiveren. Når det er påstått at blokaden i ethvert tilfelle må ansees rettsstridig, fordi samtykke ikke er gitt av boikottdomstolen overensstemmende med lovens § 6, a, 1. d., skal retten bemerke, at den — under henvisning til det foran anførte — finner at det ikke kan legges forbundet tillast, at det ikke har søkt sådant samtykke.

Sympatiststreiken ved Kistefoss sliperi må retten anse som en arbeidsnedleggelse (streik) — en arbeidsstans som arbeiderne ved sliperiet har iverksatt for å tvinge frem en løsning av konflikten mellom Skog- og Landarbeiderforbundet og A/S Kistefoss angående selskapets skogsdrift. Den er iverksatt ved en gren av arbeidsgiverens virksomhet som en sympatiaksjon til støtte for kravet på overenskomst ved en annen gren. Aksjonen er anvendt som et almindelig kampmiddel under en interessekonflikt mellom organisasjonen og arbeidsgiveren og er kun rettet mot denne.

Retten kan ikke se at denne sympatiststreik har karakteren av en boikott. Den tar alene sikte på å utvide konflikten omfang ved nedleggelse av et arbeide hos vedkommende arbeidsgiver selv for derigjennem å fremkalle en situasjon, som er egnet til å fremtvinge en løsning av en tvist, som gjelder en annen gren av hans virksomhet. Den er ikke en opfordring eller foranstaltning som tar sikte på å hindre hans økonomiske samkvem med andre. En annen sak er det at en effektiv arbeidsstans faktisk kan medføre en sådan virkning.

Retten er efter det anførte kommet till det resultat at den av Norsk Papirindustriarbeiderforbund med Landsorganisasjonens samtykke iverksatte sympatiststreik ved Kistefoss Træsliperi ikke er en boikottforanstaltning.

Når saksøkeren har hevdet at sympatiststreiken skulde være ulovlig, fordi den er iverksatt till støtte for en ulovlig blokade, henviser retten til at den som foran anført ikke anser blokaden rettsstridig. Man skal tilføie at sympatiststreiken dessuten var erklært og iverksatt for den blokade som er påberopt, var foretatt.

Med hensyn til den av Norsk Transportarbeiderforbund erklærte betingede sympatiststreik har saksøkte medgitt, at denne er en boikotthandling.

Retten finner at denne boikott, hvorved Kistefoss Træsliperi søkes av-

skåret fra enhver lastning, losning og transport av varer til eller fra sliperiet, bør ansees som rettsstridig, idet der efter rettens mening ikke er noget rimelig forhold mellem den interesse Skog- og Landarbeiderforbundet på det tidpunkt hadde i opnåelsen av en avtale om fremtidig ordning av arbeidsforholdet ved saksøkerens skogsdrift, og den skade som boikotten antas å kunne medføre for saksøkerens sliperi.

Et av rettens medlemmer, Iversen, voterer for at også Norsk Transportarbeiderforbund blir å frifinne for påtalen angående betinget sympatistreik overfor Kistefoss Træsliperi.

At den betingede sympatistreik er boikott, er på det rene, men det kan være grunn til å påpeke at ikke all boikott er ulovlig.

Ved bedømmelsen av om transportarbeidernes betingede sympatistreik er utilbørlig eller at der ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig, må spørsmålet sees i relasjon til hele konflikten.

Kistefoss Træsliperi har nektet å imøtekomme arbeidernes krav om tariffoverenskomst for sitt skogbruk — en del av bedriften der i sesongen beskjeftiger like mange arbeidere som selve træsliperiet — tiltross for at fagorganisasjonen har tilbudt å la eventuelle tvistespørsmål om arbeidsbetingelsene avgjøre ved voldgift. Spørsmål om tariffavtale har for arbeiderorganisasjonen hatt den betydning, at den har latt sympatistreiken ved Kistefoss pågå i månedsvis med de økonomiske offre som derav følger for organisasjonen som for de enkelte arbeidere. I denne alvorlige situasjon er det en selvfølge at fagorganisasjonen må blokere den almindelige transportvirksomhet til og fra træsliperiet.

Den betingede sympatistreik omfatter ikke her transportmidler hvis drift er av samfundsmessig betydning — jernbanen er ikke blokert — det er kun behandlingen av varer til og fra træsliperiet som de organiserte transportarbeidere ingen befatning vil ha med. Dette er efter min mening en helt regulær konfliktsituasjon. Skal en betinget sympatistreik på et område som dette og med bakgrunn av en reel arbeidsstans ikke tillates, vil det måtte ha tillfølge at selve loven eller deres anvendelse av den, vil kunne føre med sig større arbeidsstansninger enn hittil har været nødvendig.

Retten finner enstemmig at hver av partene bør bære sine omkostninger.

Saksøkeren har begjært sin påstand forsåvidt angår skadeerstatning, utsatt til senere påkjennelse. Saksøkte har ikke innvendt noget herimot.

Domsslutning:

I. Den av Norsk Transportarbeiderforbund og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gjennom opsigelse til betinget sympatistreik overfor Kistefoss Træsliperi A/S. foretatte boikott kjennes ulovlig.

Forøvrig frifinnes de saksøkte for saksøkerens tiltale i denne sak.

Saksomkostninger tilkjennes ikke.

II. Behandlingen av saksøkerens påstand om skadeserstatning utstår.

J. M. Lund.

Eyvind Andersen.

Jakob Vik.

Sverre Iversen.

Rolf Stranger.

Bil. 11.

Svenska Dagbladet den 1 oktober 1932.

Arbetet på Karlsborgs flygfält inhiberas.*Grovarbetarförbundet säger nej till flygstyrelsen.*

Det beslutade iordningställandet av Karlsborgs flygfält, vilket arbete skulle ha tagit sin början redan i höst, har av allt att döma definitivt måst inställas. Sedan avtal träffats mellan flygstyrelsen och arbetslöshetskommissionen och medel ställts till förfogande för arbetets utförande såsom statligt reservarbete, har det nämligen visat sig, att ett tidigare ingånget avtal mellan flygstyrelsen och Svenska grov- och fabriksarbetarförbundet lägger hinder i vägen. Någon möjlighet för flygstyrelsen att med egna medel låta utföra arbetet i öppna marknaden finnes ej, och det anses föga sannolikt, att riksdagen kommer att bevilja erforderligt anslag under fjärde huvudtiteln.

Allt var redan klart för arbetets påbörjande, när grovarbetarförbundet gjorde flygstyrelsen uppmärksam på en den 24 augusti 1928 träffad och ännu gällande överenskommelse, på grund av vilken förbundet gör anspråk på att dess medlemmar lämnas tillfälle utföra arbetet och erhålla betalning mer 1 krona 10 öre per timme eller, i de fall det gäller planeringsarbeten på flygfältet, att överenskommelse om ackord träffas, likaledes i enlighet med gällande avtal. Efter vissa underhandlingar med förbundet, vilka gävo negativt resultat, underrättade flygstyrelsen kommissionen om, att ett fullföljande av det mellan myndigheterna träffade avtalet skulle leda till tvist mellan flygstyrelsen och förbundet. Till förhindrande av en sådan utveckling av saken förklarade sig flygstyrelsen ej påfordra avtalets fullföljande.

Ärendet var föremål för behandling vid arbetslöshetskommissionens senaste sammanträde, varvid man beslöt acceptera flygstyrelsens frångående av avtalet.

Bil. 12.

Svenska Dagbladet den 10 februari 1933.

Arbete finns, men blockad skall bestå.*80 man kunde få arbete ett helt år.***Ammunitionsförråden.****Försvarsministern har förgäves ingripit.**

Det är mer än abderitiskt att i dessa depressionens dagar arbetarna icke antaga de möjligheter till arbete som givas utan hellre uppehålla bedrövliga blockader, t. o. m. av tredje man.

Arméförvaltningen träffade sålunda i höstas överenskommelse med en byggnadsfirma här i staden om flyttning av ammunitionsförråden i närheten av engelska kyrkan till Ursvik vid Järvafältet. Som bekant hade emellertid en byggmästare härom året ett arbete vid Karlberg, vid vilket han råkat i tvist med sina arbetare om utbetalningen av något belopp.

Den konflikt, som uppstod, hade den vanliga följden, att arbetarna överflyttade blockaden på arméförvaltningen, för vilken arbetena i fråga utfördes. Den byggnadsfirma i huvudstaden, som skall flytta ammunitionsförråden, har för sin del ingen konflikt med arbetarna, men då arméförvaltningen är uppdragsgivaren, vägra dessa att åtaga sig detta arbete. Ensamt byggnadsarbetena gå löst på över 400,000 kronor och skulle ge ett 80-tal arbetare sysselsättning ett års tid. Sedan tillkomma dessutom arbeten för inledning av värme, vatten, avlopp o. dyl. Underhandlingar ha förts med arbetarna, men utan resultat. Försvarsministern själv deltog i dessa, men måste, enligt vad han meddelat Svenska Dagbladet, släppa saken för en månad sedan. »F. n. är intet att göra», säger han. »Frågan får ligga till sig och mogna.»

Märkligt är, att denna blockad också överflyttats till marinförvaltningens och flygstyrelsens arbeten. Den sistnämnda lyckades dock klara en del arbeten vid Barkarby med tillhjälp av Arbetets Frihet.

Även vid arbeten vid Hägernäs hade den en del krångel, men fick i alla fall dessa till slut utförda med arbetargrupper, som ej tillhörde grov- och fabriksarbetarförbundet, vilket närmast står för den seglivade Karlbergsblockaden.

Bil. 13.

Svenska Dagbladet av den 17 januari 1933.

Hur blockader bidra att öka arbetslösheten.

I östra arméfördelningen vänta arbeten för 550,000 kronor.

Fackföreningarna ha, där så varit möjligt, övervakat, att ingen organiserad arbetskraft tagits i anspråk utan att fordrad ersättning inbetalats, uttalar chefen för östra arméfördelningen, generalmajor G. Lilliehöök, i yttrande över byggmästare And. Perssons anmälan till M. O. om de förhållanden, som råda beträffande entreprenadssystemet inom fördelningen. Generalmajor Lilliehöök finner hr Perssons anmälan berättigad och den synes honom böra utmyнна i sådana åtgärder, att statens auktoritativa ställning icke tillåtes att ta ytterligare skada.

Det torde emellertid, enligt arméfördelningschefens mening kunna ifrågasättas om det vid de relativt små arbeten, som förekommit, borde ha varit möjligt att vid anbudens prövning avgöra, huruvida extra tillägg ingått eller icke i entreprenadsumman. Det var till att börja med ytterst ovilligt som entreprenörerna lämnade erforderliga upplysningar. När sedan förfaringssättet blev allmännare känt och utsatt för berättigad kritik, har det blivit lättare att följa utvecklingen.

För närvarande upprätthålles, framhåller generalmajorerna, blockaden liksom kravet på extra ersättning för dess inhiberande så strängt, att icke ens stora och för arbetslöshetens bekämpande betydelsefulla arbeten, var till medel finnas disponibla, kunna komma till utförande. Arméfördelningschefen beräknar att omkring 550,000 kronor för närvarande äro tillgängliga för igångsättande av diverse byggnadsarbeten, varav omkring 450,000 kronor för ammunitionsförråden vid Lilla Ursvik.

Social-Demokraten den 10 november 1933.

Arbetslösa bli lidande på blockaden.

180 i Bromsten avstängda från hjälp.

Det under sillensk regi arrangerade spektaklet i Bromsten med blockad mot det statskommunala vattenledningsarbetet pågår alltjämt där ute. Aktionens resultat hittills är endast att Spånga kommun gått miste om det tidigare beviljade statsbidraget till understöd åt 125 arbetslösa samt att kommunen själv avstängt från arbetslöshetshjälp 180 personer som nekat utföra arbetet i Bromsten. Skall konflikten pågå komma även övriga arbetslösa i kommunen att gå samma trista öde till mötes. Man frågar sig med var dag som går om det icke bland de arbetslösa inom denna arbetarstyrda kommun finns någon eller några som har kurage nog att bryta isen och få ett slut på de sillenska metoderna, då ju ingen annan än de arbetslösa själva bli lidande på sin dåraktiga taktik att ta upp en kamp mot A. K. genom att förklara ett reservarbete i blockad. Eller tro vederbörande att de kunna bringa samhället på knä med en sådan taktik?

I Hässelby köping, som också ligger i Spånga socken, har i dagarna igångsatts ett statskommunalt arbete med grävning för avloppsledningar. Ackordspriserna äro fastställda och för närvarande sysselsättas mellan 30 och 40 man. De priser, som överenskommits för Hässelbys vidkommande, är det helt naturligt att Bromstens municipalsamhälle i huvudsaklig del är villigt att tillämpa, vilket också meddelats de arbetslösa, som beordrats till vattenledningsarbetet. De arbetslösas förening har behandlat detta erbjudande, men icke accepterat detsamma. Genom en kommitté ha de till arbetslöshetskommittén i Spånga kommun meddelat, att som villkor för arbetets återupptagande kräves 25 procent tillägg av Hässelbys ackordspriser samt skyldighet för samhället att självt ombesörja igen-skottningen av gravarna. Det vill med andra ord säga, att de kräva 25 procent högre avlöning, för, kan man säga, omkring 30 procent mindre arbetsprestation.

Att kommunisterna kunna tillskriva sig äran av denna konflikt vill ingen bestrida, vilket vi icke missunna dem, men vi beklaga på det livligaste de arbetslösa, som låtit sig förledas att följa den paroll, som icke kan leda till något annat än svält och umbäranden.

Någon fackförening ligger ju icke bakom och stödjer denna blockad, utan befinna sig de arbetslösa fullständigt hjälplösa. Den ekonomiska hjälp, som Ny Dag skroderar om, blir antagligen rätt mager, vilket de säkerligen själva äro medvetna om, men Ny Dag använder detta som ett trick för att stimulera entusiasmen för denna ihåliga blockad. Säkerligen finns det ingen spångabo med sunt förnuft, som tror på en vinst av denna konflikt, just av den anledningen att det finns ingenting att vinna. Bromstens samhälle såväl som Spånga kommun har genom att igångsätta statskommunala arbeten försökt i den mån det är möjligt lindra nöden för de arbetslösa. Om sedermera den hjälpbehövande avstår från hjälpen, får han givetvis själv taga konsekvenserna av de svårigheter han ställt sig uti.

Man får väl hoppas att det sunda förnuftet snart skall bli rådande och att de arbetslösa därmed bryta förtrollningen och besluta sig att utföra det arbete som genom de kommunala myndigheternas och arbetslöshetskommitténs försorg blivit dem anvisat.

Bil. 15.

Nya Dagligt Allehanda den 14 juni 1933.

Sveriges lag ersättes med fackföreningslagar.

Man vill utrota hembagerierna i Stockholm.

Ny blockad iscensatt.

Stockholms bageriindustriarbetarefackförening har tydligen föresatt sig att utrota hembagerierna. Efter attacken mot »Kajsa Varg» har nu turen kommit till en annan firma, Ruths Hembageri, S:t Eriksgatan 80, invid S:t Eriksplan. Strejkvakter utdela där blockadlappar, varå läses:

»Enär bagerifirman 'Ruths Hembageri' (S:t Eriksgatan 80) vägrar följa inom branschen gällande kollektivavtal förklarar härmed firmans tillverkning i bojkott. *Gynna därför ej denna bagerifirma.*

Stockholms Bageriindustriarb.-fackförening.»

Efter vanligheten innehåller blockadproklamationen oriktiga uppgifter. Den kvinnliga innehavarinna av affären har nämligen inget kollektivavtal, och fackföreningen har sålunda ingen rätt att befalla över henne. Hon arbetar själv och i bageriet har hon anställt ett kvinnligt biträde, som ej heller tillhör fackföreningen. Men detta biträde har helt enkelt inkallats till fackföreningens expedition, där hon gjorts förelägganden bland annat gående ut på att hon skulle låta organisera sig. Biträdet har nekat. I anslutning därtill iscensattes blockaden.

Blockaden är ett led i aktionerna att ersätta Sveriges lag med fackföreningslagar. Dessa aktioner gå ut över den konsumerande allmänheten själv. Fackföreningsbyråkratien har funnit det bekvämast för sina syften att slå ned de små företagarna. Man finner det vara bättre att ha ett fåtal storföretagare »att göra upp med» än fristående företagare, som icke äro bundna av kollektivavtalen. Dessa »småskuttar», som man på fackföreningspråk kallar dem, skola bort. Ty de utgöra en regulator mot fackföreningsdiktaturen. Det kan erinras hurusom nyligen de ensamstående mindre företagarna inom plåtslageribranschen sålunda pressades gå in i fackföreningen.

Allmänheten torde numera ha klart för sig att dessa mindre företagare, när de hålla på sin lagliga rätt att utan fackföreningsförmyndarskap existera, göra detta i den stora allmänhetens intresse. De böra därför stödjas av allmänheten genom att gynnas med inköp. Om så sker, kunna de fortsätta sin kamp, som är allmänhetens kamp mot fackföreningsdiktaturen. Allmänheten har visat förståelse för denna uppgift genom ökad uppslutning kring det i förra veckan blockerade bageriet »Kajsa Varg». Den kan och skall även göra så i fråga om det nu blockerade »Ruths Hembageri».

Bil. 16.

Svenska Dagbladet den 6 augusti 1933.

Terroristerna böra få enda svar de förstå.

Gynna med uppköp de blockadförföljda affärerna.

Fackföreningsförföljelsen mot de hembagerier, som icke vilja underkasta sig fackföreningens diktatoriska krav, fortsätter. I ett par månader ha sålunda de tidigare omtalade blockaderna mot tvenne sådana företag i

huvudstaden givits eftertryck genom utställda blockadvakter, som förnärma kunder och beljuga de blockerade.

Så skulle häromdagen en äldre dam gå in på det blockerade Ruths hembageri. Den kvinnliga blockadvakten rusade fram som till anfall och förklarade i bryska ordalag, att i den affären finge man ej handla. Kunden, som intet ont anat, blev förskräckt, vacklade in i affären, där hon halvt avsvimmad satte sig på en soffa. Hon var nervklen. När hon någorlunda hämtat sig och skulle gå från platsen, måste hon ha hjälp. Då damen och hennes följeslagare kommo ut på trottoaren, var blockadvakten åter framme. Damen yttrade avvärjande till denna: »Ni skall inte göra så, jag har dåliga nerver och tål inte sådana skrämselfattacker.»

— Folk med dåliga nerver skola ej besöka den affären, löd det bryska svaret.

I fråga om det blockerade hembageriet Kajsa Varg ha de fackliga försökt att stoppa tillförseln av råvaror. Sålunda fick innehavarinnan för några dagar sedan med beklagande meddelande från sin mjölkleverantör att de organiserade chaufförerna vägrat transportera mjölk till det blockerade bageriet. Visserligen lyckades det på andra vägar säkerställa råvaruleveranserna, men draget är typiskt för fackföreningarnas förmätna anspråk på att topprida samhället.

Med nuvarande bristfälliga lagar på detta område synes det ej vara möjligt att beivra dylika övergrepp. Vi ha frihet för terrorister att missbruka friheten till övergrepp. Men samhället synes stå vanmäktigt i fråga om att skydda lojala medborgare i deras lagliga näringsutövning. Socialdemokraterna här i landet ha med stöd av den borgerliga vänstern lyckats motsätta sig de energiska ansträngningar, som från högerhåll gjorts att få till stånd en effektiv lagstiftning, till lojala medborgares skydd.

Det finns dock ett ganska effektivt sätt att reagera mot denna flathet för fackföreningsterroristerna, och det är att göra dessa oförsynta blockader ineffektiva genom att göra inköp i de blockerade affärerna och sålunda bryta blockaderna. Det tillvägagångssättet försöktes med framgång vid en bekant blockad i Stockholm för något år sedan. Så bör ske även i fortsättningen.

Bil. 17.

Svenska Dagbladet den 19 augusti 1933.

Pöbeluppträde utanför blockerat bageri.

Hr redaktör.

Pöbeluppträden vid de rättsvidrigt blockerade hembagerierna höra till ordningen för dagen. Ett mera svårartat och pinsamt inträffade på torsdagsaftonen vid Ruths hembageri, S:t Eriksgatan 80. Vid 5-tiden på e. m. samlades en mängd ligister hos blockadvakten utanför bageriets skyltfönster och sökte genom grimaser irritera personalen i butiken. Så småningom uppenbarade sig en uniformerad poliskonstapel på platsen. Denne steg in i butiken och förklarade för innehavarinnan, att han »tyckte», att innehavarinnan skulle taga bort ett anslag, som hon sedan flera månader haft i fönstret om att 5 procent rabatt lämnades på köpta varor, då blockadlapp avlämnades. Innehavarinnan avböjde naturligtvis detta konstapels råd. Dörren till bageriet stod öppen, varför konstapels maning till innehavarinnan uppfattades av ligisterna och av dessa livligt senterades.

med resultat, att de blevo än djärvare. Konstapeln fann nu uppenbarligen, att han gjort ett missgrepp, vilket han fick erfara, när han i nästa akt måste inskrida för att öppna passage på trottoaren.

Vore det ej lämpligare att polispiheten utsändes vid dylika tillfällen och gjorde en razzia bland dessa ligisthopar.

Eller anser polisen, att dessa äro så goda exponenter för vår nuvarande demokrati, att de skola få hållas med sina ordningsstörande orgier och att i stället de, som därför utsättas och trakasseras, skola bli föremål för polisingripande.

Denna fackliga terror har tagit sig former, som ej längre kunna fördragas av laglydiga medborgare. Låt oss emellertid i ökade skaror möta upp för att såsom kunder i de blockerade affärerna göra blockaderna ineffektiva.

Upprörd åskådare.

Bil. 18.

Svenska Dagbladet den 16 augusti 1933.

Blockadlapparna inför överståthållaren.

Trafik som kan stoppas av gällande lagar.

Blockaderna mot »Ruths Bageri och Konditori», S:t Eriksgatan 80, samt mot hembageriet Kajsa Varg, Mästersamuelsgatan 11, ha av 79 personer i en skrivelse dragits inför överståthållaren. Skrivelsen, som överlämnats genom centralförbundet för arbetets frihet, utmynnar i en hemställan att stopp skall sättas för blockadraseriet, samt för det för allmänheten generande utdelandet av blockadlappar.

I skrivelsen påpekas, att blockadvakterna på det mest utstuderade sätt utnyttja det illegitima syftemålet i den rättsvidriga åtgärd de betjäna. Det har därvid gått så långt, att allmänheten måst taga saken i egen hand och vid åtminstone tre kända tillfällen har dess förargelse stegrats därhän, att blockadvakten — en kvinna — utsatts för handgripligheter. Sådana utslag ådagalägger tydligare än något annat det påtagligt förargelseväckande i vad som för närvarande oregerat får passera.

För vårt förbunds del äro vi således, heter det i framställningen, numera ofrånkomligt hänvisade till att i första hand söka skaffa oss bekräftelse på huruvida förefintlig ordningsmakt inom Stockholms överståthållareskap är i stånd reglerande ingripa för kontroll och begränsning av det illegitima i blockadverksamheten. Enligt vår mening finnas på grundval av gällande lag alla förutsättningar härför. Eller är det måhända för en del fackföreningar och andra organisationer tillåtet att vid sidan av lagen och utan att ordningsmakten inskrider eller rättspåföljd uppstår utöva en självtagen doms- och bestraffningsrätt över näringsidkare, arbetare och allmänheten, som icke anser sig kunna betjäna dessa organisationers intressen?

Under återopande av ovanstående få vi därför härmed vördsamt an hålla, att herr överståthållaren måtte nedlägga allt det personliga inflytande, som står till buds för att reglera påtalade förhållanden därhän, att vårt förbunds medlemmar och våra sympatisörer må åtnjuta allt det skydd och all den frihet som gällande lag — om dess andemening rätt tolkas — avser att lämna envar svensk medborgare i handel och vandel.

Bil. 19.

Avskrift.

Överståthållarämbetet
för polisärenden.

Yttrande angående en av *Centralförbundet för Arbetets Frihet* genom jägmästare Sven Piehl till herr överståthållaren ingiven skrivelse med hemställan om vidtagande av åtgärder med anledning av uppgivna olägenheter vid blockadförfaranden här i staden.

Så snart ett företag förklaras i blockad, uppstå såsom regel också i samband därmed vissa olägenheter ur ordningssynpunkt. Enligt bifogade polisrapporter från kommissarierna i femte och sjätte polisvakt-distrikten synes så också hava varit fallet vid uti förevarande skrivelse särskilt åsyftade företag, nämligen Ruths bageri & konditori, S:t Eriksgatan 80, samt hembageriet Kajsa Varg, Mästersamuelsgatan 11.

Att helt och hållet förhindra dessa olägenheter låter sig knappast göra. Klart är emellertid, att, därest polisbevakning städse kunde hållas utanför ett i blockad förklarat företag, olägenheterna skulle i avsevärd grad förminskas. Då dessa blockadförfaranden dock i allmänhet äro av mycket långvarig art, och då de ofta under långa tider pågå utan någon större olägenhet ur ordningssynpunkt, vore det med hänsyn till övriga viktiga bevakningsuppgifter mången gång ett slöseri med polispersonal att hålla dylik ständigt bevakning.

Polisbevakning vid nu ifrågavarande två företag synes mig också hava ordnats på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt, i det att vid vissa ur ordningssynpunkt mera påfrestande tillfällen särskild polispersonal avdelats för bevakning utanför de blockerade affärerna, under det att eljest den vanliga linjepatrullen fått till särskild uppgift att ägna tillsyn åt förhållandena å nu ifrågavarande platser.

Utdelandet av blockadlappar innebär alltid ett irritationsmoment, varför det ur ordningssynpunkt skulle vara synnerligen förmånligt om detta utdelande kunde förhindras. Nu gällande lagbestämmelser lämna emellertid icke polismyndigheten denna möjlighet.

Stockholm den 23 november 1933.

Gustaf Bäckman.

Bil. 20.

Avskrift.

Överståthållarämbetet
för polisärenden.
Slottsbacken 6. Stockholm.

Till Herr Överståthållaren.

Med återställande av närlagda remissakt får jag vördsamt överlämna av kommissarierna i femte och sjätte vakt-distrikten avgivna rapporter jämte ett av andre polisintendenten avgivet yttrande samt för egen del anföra följande.

Ett av de vapen, som pläga komma till användning i striderna på arbetsmarknaden mellan arbetare- och arbetsgivareorganisationerna, är den s. k. bojkott- eller blockadförklaringen. De företeelser, som denna medför

å gator och andra allmänna platser, kunna sammanföras i huvudsakligen följande grupper:

1) utsättande invid eller i närheten av affärslokal av s. k. blockadvakter, vilka utan att störa ordningen eller trafiken och utan att uppträda på ett i och för sig förargelseväckande sätt utdela tryckta meddelanden om blockaden eller bojkotten;

2) utdelande av blockadmeddelandena på ett aggressivt eller annat förargelseväckande sätt;

3) utdelande av meddelandena på ett sätt, som hindrar den på platsen framgående trafiken;

4) uppkomst av folksamlingar vid affären, varigenom trafiken hindras eller allmän förargelse väckes utan att likväl utdelandet i och för sig kan anses stötande.

Någon tvekan torde icke behöva föreligga därom, att polispersonalen i fallen 2, 3 och 4 är både berättigad och pliktig att ingripa. Härom är den också instruerad.

Beträffande den under punkt 1 åsyftade företeelsen torde emellertid en viss åtskillnad böra iakttagas. Är innehållet i en blockad- eller bojkottförklaring, som offentligen utdelas, av ärekränkande innehåll eller förbunden med uppmaning till brukande av våld eller till användande av andra brottsliga medel, så torde polisen ha både rätt och plikt att ingripa hindrande, även om blockad- eller bojkottförklaringen föreligger i tryck. Men en enkel förklaring om blockad- eller bojkott i tryckt skrift torde icke i och för sig berättiga till dylikt ingripande. En uppmaning att icke genom inköp av varor gynna någons affärsverksamhet torde i och för sig vara straffri. Något rättsstridigt torde icke kunna anses ligga däri att en dylik i sig själv straffri förklaring bringas till allmän kännedom genom utdelande av tryckt skrift på ett sätt, som i och för sig icke är förargelseväckande.

Den vid rapporten från femte vaktområdet fogade »bojkottlappen» torde få anses utgöra en från uppmaning till brott fri bojkottförklaring, som icke kan anses kränkande eller i och för sig ägnad att väcka allmän förargelse. Följaktligen torde dessa »lappars» utdelande icke kunna av polisen förhindras, därest utdelandet i och för sig icke är förargelseväckande eller icke åstadkommer folksamlingar eller annat hinder i trafiken.

Till stöd för denna uppfattning torde kunna åberopas ett rättsfall, som finnes refererat i N. J. A. årgång 1927 sidan 499.

Stockholm den 30 november 1933.

Erik Hallgren.

Bil. 21.

Svenska Dagbladet den 1 oktober 1933.

Blockadvakt får betala skadestånd?

Stämmd för osanna, kränkande beskyllningar om bageriänehavare.

Ett känt faktum är ju, att motiveringarna i blockadproklamationerna i de flesta fall äro osanna eller missvisande. Det är ju ej heller obekant, att blockadvakterna i sin verksamhet komplettera blockadlapparnas innehåll med muntliga påståenden, som äro avsedda att påverka allmänheten i viss riktning. Att blockadvakter över huvud få postera utanför ett blockerat företags dörrar och fönster är ju i och för sig ägnat att irritera all-

mänheten och ge upphov till ordningsstörande uppträden. Inlagorna till överståthållarämbetet rörande blockadvakternas uppträdande i Beckerskonflikten gävo, bland andra, en klar bild av blockadvakternas fräcka aktioner. Under de senaste fyra månaderna ha blockadvakter utanför Ruths hembageri, S:t Eriksgatan 80 (invid S:t Eriksplan) samt vid Kajsa Vargs hembageri, Mästersamuelsgatan 11 (invid korsningen av Norrlandsgatan), Stockholm, visat att de fackliga diktaturkrävarna envist fullfölja sin taktik att hänsynslöst våldföra sig på medborgarfriheten.

I juli månad ingåvos genom Arbetets frihet tvenne framställningar till överståthållarämbetet, undertecknade av sammanlagt bortåt 150 namnunderskrifter, däri åtgärder påyrkades mot blockadvakternas uppträdande vid de nämnda bagerierna. Något resultat härav har ännu icke låtit sig avhöra. Överståthållarämbetet har i varje fall icke lämnat något svar på framställningarna. Med anledning av de fortsatta trakasserier ha nu innehavarna av de blockerade bagerierna funnit sig nödsakade att uttaga stämning på en kvinnlig blockadvakt, fru Elsa Viktoria Nilsson, Bjurholmsplan 29, Stockholm, vilken visat sig synnerligen aggressiv och genom lögnaktiga påståenden ärekränkt bageriinnehavarna samt skadat dem i deras näring.

I stämmingspåstående redogöres för blockadernas tillkomst. Fackföreningen motiverar blockaderna med att bageriinnehavarna »vägrat följa inom branschen gällande kollektivavtal». Något sådant avtal ha bageriinnehavarna icke undertecknat och de hävda, att de utan inblandning av utomstående äga att träffa överenskommelse med sina anställda, vilka icke tillhöra någon fackförening. Beträffande den förenämnda blockadvaktens verksamhet framhålles, att hon upprepade gånger förorsakat folksamlingar utanför affärslokalen jämte åtföljande polisingripanden, väckt förargelse bland kundkretsen samt menligt inverkat på affärsverksamheten. Bageriinnehavarna säga vidare, att de i det längsta förhållit sig passiva, men då blockadvakten utsprider varjehandla osanna påståenden, bland annat att innehavarna icke betala sin personal, d. v. s. använda sig av deras tjänster utan att i gengäld ersätta dem med avtalade löneförmåner, finna sig bageriinnehavarna till fredande häremot nödsakade att vidtaga laga åtgärder. På grund av av blockadvakten utspridda påståenden yrka bageriinnehavarna ansvar jämlikt strafflagens 16 kap. 8 §, alternativt §§ 9 och 11 samt anhålla dessutom om skadestånd och ersättning för rättegångskostnaderna.

Avskrift av avskrift.

Bil. 22.

Fru Ruth Jonson med firma Ruths Hembageri & Konditori, S:t Eriksgatan 80 ./. Elsa Viktoria Nilsson.

(Förekom första gången till handläggning vid Stockholms Rådhusrätt den 17 oktober 1933; målet pågår alltjämt.)

Stämningens ansökan.

Till Stockholms rådhusrätt.

Undertecknad, vilken här i staden uti huset med adressnummer S:t Eriksgatan 80 bedriver konditori- och hembagerirörelse under firma

Ruths Hembageri och Konditori, har sedan lång tid tillbaka i min nämnda egenskap varit föremål för blockad- och bojkottåtgärder från Stockholms bageriindustriarbetarefackförening, vilka åtgärder av fackföreningen motiverats därmed, att jag »vägrat följa inom branschen gällande kollektivavtal». Då jag aldrig biträtt förenämnda avtal och ej heller med fackföreningen träffat någon som helst annan överenskommelse, av vad slag det vara må, har jag nämligen ansett mig oförhindrad att utan inblandning av utomstående och efter i varje särskilt fall träffad överenskommelse med hos mig anställd personal, vilken icke tillhör någon facklig sammanslutning, fastställa löneförmåner och arbetsvillkor i övrigt för de anställda. För den händelse jag däremot biträtt fackföreningens fordringar, hade min rörelse icke kunnat ekonomiskt bära sig och därför måst nedläggas.

Under den sålunda mot mig igångsatta blockaden och bojkotten har fackföreningen för att i möjligaste mån orsaka avbräck i min yrkesverksamhet och därigenom tvinga mig till underkastelse använt sig av sedvanliga metoder; sålunda ha kvinnliga så kallade klockadvakter varit utposterade å gatan utanför min butikslokal och därstädes *dels* genom utdelande av tryckta meddelanden från fackföreningen, *dels ock* medelst muntliga anmaningar sökt förmå allmänheten att icke verkställa uppköp hos mig. Blockadvakterna, varibland jag särskilt nämner *fru Elsa Viktoria Nilsson, boende Bjurholmsplan 29, 5 tr.*, ha härvidlag utmärkt sig för synnerlig aggressivitet, som upprepade gånger förorsakat uppträden och folksamlingar utanför affärslokalen jämte åtföljande polisingripanden, varförutom deras uppträdande väckt stor förargelse bland min kundkrets. Oaktat dessa uppträden utanför min affär för mig givetvis varit i hög grad pinsamma och dessutom menligt inverkat på min i laga ordning bedrivna affärsverksamhet, har jag likväl i det längsta förhållit mig passiv i förhoppning att vederbörande dock slutligen skulle lämna mig i fred.

Då jag emellertid nu erfarit, att förenämnda Nilsson till besökande kunder om mig bland annat uppgivit, att jag icke avlönade min personal, d. v. s. använde mig av deras tjänster utan att i gengäld ersätta dem med avtalade löneförmåner, finner jag mig nödsakad att härmed vördsamt anhålla om laga kallelse och stämning å Elsa Viktoria Nilsson, med yrkande, att hon jämlikt strafflagen 16 kap. 8 §, alternativt §§ 9 och 11 måtte fällas till ansvar för vad hon sålunda låtit komma sig till last. Jag anhåller därjämte om åläggande för Nilsson att till mig utgiva skadestånd samt ersättning för mina rättegångskostnader med belopp, som sedermera skola av mig närmare angivas.

Stockholm den 28 september 1933.

Ruth Jonson.

Gm Sven Byström enl. fullmakt.

Följande av vederbörande intygsgivare i målet beedigade vittnesintyg hava från kändesidan åberopats:

Undertecknad får härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Vid ett tillfälle under nästlidne september månad anlände jag i sällskap med herr Bror Severin Andersson till Ruths Hembageri & Konditori, S:t Eriksgatan 80 här i staden. Utanför butikslokalen närmade sig då en kvinna, som till mig framräckte en s. k. blockadlapp. På min förfrågan,

vad saken gällde, förklarade kvinnan, att Ruths affär vore blockerad, och på min ytterligare fråga om anledningen till sagda blockad svarade kvinnan: »Hon har inte betalat sina bagerskor på de två, tre sista månaderna.» Detta svar upprepade hon ytterligare på förnyad fråga av mig samt tillade därvid, att affärens innehavare använde sig av oorganiserad arbetskraft. Vidare förekom icke.

Stockholm den 28 oktober 1933.

Oscar Nordenstein.

Herr Oscar Nestor Nicolaus Nordensteins egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

Undertecknad får härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Någon dag under loppet av nästlidne september månad infann jag mig i sällskap med köpmannen Oscar Nordenstein vid Ruths Hembageri & Konditori, S:t Eriksgatan 80, här i staden. Utanför butikslokalen, då vi stodo i begrepp att gå in i densamma, närmade sig en kvinna, vilken jag sedermera hört uppgivas heta Elsa Viktoria Nilsson, och framräckte en s. k. blockadlapp till herr Nordenstein. På dennes förfrågan vad hon ville och vad saken gällde, förklarade kvinnan, att affären vore blockerad. På ytterligare fråga av herr Nordenstein om anledningen till blockaden svarade kvinnan: »Hon har inte betalat sina bagerskor på de två, tre sista månaderna.» På förnyad fråga av herr Nordenstein, om detta vore anledningen till blockaden, avgav kvinnan exakt samma svar, med tillägg, att affärsinnehavarinnan även använde sig av oorganiserad arbetskraft. Sedan herr Nordenstein därefter begivit sig in i affären och där uppehållit sig ungefär fem minuter, medan jag väntade utanför, avlägsnade vi oss i sällskap från platsen.

Stockholm den 10 oktober 1933.

Bror Severin Andersson.

Herr Bror Severin Anderssons egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

Undertecknad får härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Lördagen den 16 innevarande september besökte jag Ruths Hembageri och Konditori vid S:t Eriksgatan 80, här i staden, för att därstädes förätta inköp. Vid min ankomst till affärslokalen uppehöll sig på gatan utanför densamma som vanligt en kvinnlig blockadvakt, enligt uppgift vid namn Elsa Viktoria Nilsson. Under min vistelse i butikslokalen inträdde i densamma en dam, till vilken blockadvakten strax förut erbjudit en av sina tryckta blockadmeddelanden. När damen ifråga sedermera skulle avlägsna sig från butiken, tilltalade hon i min närvaro förenämnda blockadvakt och frågade denna om anledningen till blockaden. Blockadvakten uppgav då, att innehavarinnan av Hembageriet »icke avlönade sitt folk». På ytterligare fråga till blockadvakten, varifrån hon hade nämnda uppgift, förklarade kvinnan, att detta meddelats henne av fackföreningen. Efter ytterligare någon ordväxling tillade blockadvakten, att personer som besökte Ruths Hembageri icke hade någon religion. Vidare förekom icke.

Stockholm den 18 september 1933.

Alma Almquist.

Fröken Alma Almquists egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

Undertecknad får härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Då jag i slutet av innevarande månad — förmodligen onsdagen den 23 augusti — var på ingående till Ruths Hembageri, S:t Eriksgatan 80, härstädes, tilltalades jag av en utanför affärslokalen posterande kvinnlig s. k. blockadvakt, vilken förklarade, att innehavaren av affären ifråga vore en person, som icke avlönar sitt folk. Vidare upplyste vederbörande, alltjämt utan att vara av mig därom ombedd eller tillfrågad, att brödet i affären vore fjorton dagar gammalt. Kvinnan, vars namn jag icke hade mig bekant, yttrade sig med synnerligen högljudd röst, skrek och gestikulerade samt uppträdde i hög grad förargelseväckande. Jag besvarade emellertid icke hennes tilltal utan fortsatte min väg till affären ifråga.

Stockholm den 31 augusti 1933.

Alma Almquist.

Fröken Alma Almquists egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

Undertecknad får härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Någon dag i slutet av sistlidne september månad — troligen den 26 september — infann jag mig vid Ruths Hembageri & Konditori, S:t Eriksgatan 80, för att köpa kaffebröd. Vid inträdet i butikslokalen antastades jag av en kvinnlig blockadvakt, vilken till mig då yttrade, att affärsrörelsen vore blockerad, samtidigt som hon överräckte ett tryckt tillkännagivande om blockaden. Jag verkställde emellertid mitt uppköp samt avlägsnade mig därefter.

Något senare samma dag passerade jag ånyo förbi affärslokalen ifråga, där samma kvinnliga blockadvakt alltjämt uppehöll sig. Då jag därvid tillsporde henne om den egentliga anledningen till blockaden, svarade hon: »Innehavaren betalar icke sitt folk.» Därefter tillade hon omedelbart: »Hon betalar slavlöner.» Efter en kortare ordväxling avlägsnade jag mig därefter.

Kvinnan ifråga uppträdde vid sagda tillfälle i hög grad aggressivt, och var hennes beteende enligt mitt förmenande ägnat att väcka förargelse.

Stockholm den 7 november 1933.

Frans A. Bolin.

Målarmästaren Frans Alfred Bolins egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

På begäran får jag härmed under edlig förpliktelse intyga följande:

Då jag den 30 juni 1933 omkring klockan 14 besökte Ruths Bageri och Konditori, beläget vid S:t Eriksgatan 80 i Stockholm, blev jag vittne till husrusom en kund, som gjort inköp hos nämnda firma, vid utträdet ur affären antastades av en kvinna försedd med blockadlappar enligt närslutna tryck. Kunden ifråga var en mansperson, synbarligen en arbetare. Kvinnan yttrade härvid till den nämnda kunden följande: »Här får dom börja arbetet klockan 4 om morgnarna och får ingenting betalt.» Mannen ifråga var en äldre person omkring 75 år. Mannen svarade knappast hörbart något, som jag icke uppfattade, men för min del anmärkte jag mot henne: »Det tror jag icke mycket på, att det är sant.» Situationen var nämligen sådan, att jag ansåg påkallat att avge en sådan anmärkning, särskilt som jag väl känner innehavarinnan av affären ifråga och i samband därmed ansåg beskyllningen kränkande och i hög grad osannolik. Den antastande

kvinnan vände sig härvid mot mig och tilltalade mig i trotsig ton med orden: »*Det vet jag för det är anmält.*» Till vem saken var anmäld eller vem som anmält ett dylikt förhållande lämnade hon ingen upplysning om. Härefter avlägsnade den äldre mannen såväl som undertecknad sig från platsen.

Stockholm den 4 juli 1933.

Heléne Johansson.

Sätervägen 4, Spånga. Tel. 433.

Egenhändiga namnteckningen bevittna:

Sven Piehl.

Jägmästare.

Regeringsgatan 50.

Tel. 10 72 74. Sthlm.

P. Sundqvist.

Kamrer.

Regeringsgatan 50.

Tel. 11 50 57. Sthlm.

I målet har därjämte ingivits nedanstående icke beedigade intyg:

På begäran får jag härmed under edlig förpliktelse intyga följande:

Då jag den 6 juli på eftermiddagen passerade förbi Ruths Bageri och Konditori vid S:t Eriksgatan 80 i Stockholm på väg till min frisör, uppmärksammade jag i fönstret hos nämnda firma ett meddelande om, att man mot avlämnandet av blockadlapp erhöle 5 procent å inköpta varor i rabatt. Jag stannade och tittade, därför, att jag brukade göra inköp där. Jag antastades då av en yngre kvinna, som räckte fram en blockadlapp och samtidigt yttrade: »*Det är blockerat här.*» »*Av vilken orsak då?*» frågade jag, och fick till svar: »*Jo, hon har icke betalat lön till flickorna. Di har elever och tror, att dom kan ha dom för ingenting.*» »*Har hon icke betalat lön?*» frågade jag förvånad. »*Nej, det har hon inte,*», fick jag till svar. Härpå genmälte jag icke något utan fortsatte till min frisör.

På återvägen gick jag emellertid in för att göra uppköp i det ovan nämnda bageriet. När jag gick ut meddelade jag den nämnda blockadvakten, som jag väl känner igen, att jag efterhört om det fanns någon sanning i hennes påstående och yttrade därvid: »*Ni sade ju, att hon icke betalat lönerna, nu har jag tagit reda på saken och Ni ska väl ha reda på vad Ni säger,*» varpå jag avlägsnade mig.

Stockholm den 12 juli 1933.

Greta Elfström.

Surbrunnsgatan 31 B, 2 tr.

Egenhändiga namnteckningen bevittna:

P. Sundqvist.

Kamrer.

Ringvägen 131, 1 tr.

I. Sundholm.

Kontorist.

Linnégatan 39 A, 2 tr.

Samtliga vittnen ha vid konfrontation med svaranden inför rådhusrätten uppgivit, att svaranden vore den person, som åsyftades i respektive intyg.

Svaranden, som å sin sida förnekat detta, har till alla delar bestritt riktigheten av käromålet samt inför rätten muntligen uppgivit, att hon i sin egenskap av s. k. blockadvakt utanför kärandens affärslokal allenast på förfrågan upplyst förbipasserande personer därom, att käranden icke avlönade sina biträden »i enlighet med inom branschen gällande kollektivavtal».

Käranden har i målet ytterligare ingivit följande skriftliga påminnelser:

Till Rådhusrätten.

Till vidare utveckling av min talan i mål mellan mig, å ena, samt blockadvakten Elsa Viktoria Nilsson, å andra sidan, får jag härmed vördsamt framhålla följande.

Ett flertal personer ha uti under edlig förpliktelse avgivna samt sedermera mestadels jämväl beedigade vittnesintyg förklarat, att svaranden i samband med vederbörande intygsgivares besök i min affärslokal tagit sig före meddela dem, att jag icke avlönade den hos mig anställda personalen varjämte svaranden vid olika tillfällen uttalat diverse andra om mig och min affärsrörelse förklenliga omdömen. Svaranden har med andra ord icke låtit sig åtnöjas med att utanför min butikslokal utdela tryckta uppmaningar till allmänheten att ej gynna min i laga ordning bedrivna verksamhet med inköp — ett förfarande, som tyvärr ännu så länge inom vårt land icke låter sig lagligen beivras — utan hon har därutöver på eget initiativ och av nitälskan för vederbörande fackförenings försök att ruinera mig och min affärsrörelse tillåtit sig att under former, som av vittnena betecknats såsom rent förargelseväckande, uppgiva till den förbipasserande allmänheten, att jag ej betalade min personal, d. v. s. använde mig av densammas tjänster utan att därför lämna någon ersättning. Det är självfallet, att dylika utsagor måste i högsta grad skada mitt goda namn och medborgerliga anseende och ej mindre inverka på min yrkesverksamhet.

Svaranden har visserligen vid tidigare tillfällen gjort gällande, att hon allenast upplyst allmänheten därom, att jag icke betalat mina biträden lön »i enlighet med inom branschen gällande kollektivavtal». Bortsett därifrån, att jag givetvis icke är skyldig följa andra avtal, än dem jag själv biträtt, bestrider jag, under hänvisning till respektive vittnesutsagor och intyg, att svaranden i påtalade fall avgivit sina uppgifter i nämnda ordalag. Denna av henne åberopade diplomatiska och måhända formellt oantastliga uttrycksform bär alltför tydliga spår av att ha tillkommit under inflytande av ett processuellt nödläge.

För det obehag, moraliska lidande och tvivelsutan avsevärda avbräck i min rörelse, som svaranden åstadkommit genom sitt utomordentligt aggressiva uppträdande mot undertecknad genom att på sätt, som skett, nedsvärta och kränka mig hos min kundkrets, hemställer jag, att hon måtte förpliktas till mig utgiva skadestånd med 500 kronor. Jag anhåller därjämte om ersättning för mina rättegångskostnader med 10 kronor för uppriktande av stämningsansökning och avskrift därav, 3 kronor för lösen av stämningsresolution, 2 kronor 50 öre för delgivning, 25 kronor för varje inställelse, 200 kronor i ombudsarvode, ävensom vad jag visar mig hava utgivit i lösen för rådhusrättens protokoll samt av mig förskjutna vittneslöner.

Stockholm den 20 november 1933.

Ruth Jonson.

gm. Sven Byström enl. fullmakt.

Rätt utdraget och avskrivet betyga:

Sven Byström.

M. Morsing.

Avskrift.

Fru Elin Engman med firma Hembageriet Kajsa Warg, Mästersamuelsgatan 11, ./. Elsa Viktoria Nilsson.

(Förekom första gången till handläggning vid Stockholms Rådhusrätt den 17 oktober 1933; målet pågår alltjämt.)

St ä m n i n g s a n s ö k a n.

Till Stockholms Rådhusrätt.

Undertecknad, vilken här i staden uti huset med adressnummer Mäster Samuelsgatan 11 bedriver hembagerirörelse under firma Hembageriet Kajsa Warg, har sedan lång tid tillbaka i min nämnda egenskap varit föremål för blockad- och bojkottåtgärder från Stockholms Bageriindustriarbetarefackförening, vilka åtgärder av fackföreningen motiverats därmed, att jag »vägrat följa inom branschen gällande kollektivavtal». Då jag aldrig biträtt förenämnda avtal och ej heller med fackföreningen träffat någon som helst annan överenskommelse, av vad slag det vara må, har jag nämligen ansett mig oförhindrad att utan inblandning av utomstående och efter i varje särskilt fall träffad överenskommelse med hos mig anställd personal, vilken icke tillhör någon facklig sammanslutning, fastställa löneförmåner och arbetsvillkor i övrigt för de anställda. För den händelse jag däremot biträtt fackföreningens fordringar, hade min rörelse icke kunnat ekonomiskt bära sig och därför måst nedläggas.

Under den sålunda mot mig igångsatta blockaden och bojkotten har fackföreningen för att i möjligaste mån orsaka avbräck i min yrkesverksamhet och därigenom tvinga mig till underkastelse använt sig av sedvanliga metoder; sålunda ha kvinnliga så kallade blockadvakter varit utposterade å gatan utanför min butikslokal och därstädes *dels* genom utdelande av tryckta meddelanden från fackföreningen, *dels ock* medelst muntliga anmaningar sökt förmå allmänheten att icke verkställa uppköp hos mig. Blockadvakterna, varibland jag särskilt nämner *fru Elsa Viktoria Nilsson, boende Bjurholmsplan 29, 5 tr.*, ha därvidlag utmärkt sig för synnerlig aggressivitet, som upprepade gånger förorsakat uppträden och folksamlingar utanför affärslokalen jämte åtföljande polisingripanden, varförutom deras uppträdande väckt stor förgelse bland min kundkrets. Oaktat dessa uppträden utanför min affär för mig givetvis varit i hög grad pinsamma och dessutom menligt inverkat på min i laga ordning bedrivna affärsverksamhet, har jag likväl i det längsta förhållit mig passiv i förhoppning att vederbörande dock slutligen skulle lämna mig i fred.

Då jag emellertid nu erfarit, att förenämnda Nilsson till besökande kunder om mig bland annat uppgivit, att jag icke avlönade min personal, d. v. s. använde mig av deras tjänster utan att i gengäld ersätta dem med avtalade löneförmåner, finner jag mig nödsakad att härmed vördsamt an hålla om laga kallelse och stämning å Elsa Viktoria Nilsson, med yrkande, att hon jämlikt strafflagen 16 kap. 8 §, alternativt §§ 9 och 11, måtte fällas till ansvar för vad hon sålunda låtit komma sig till last. Jag anhåller därjämte om åläggande för Nilsson att till mig utgiva skadestånd samt ersättning för mina rättegångskostnader med belopp, som sedermera skola av mig närmare angivas.

Stockholm den 28 september 1933.

Elin Engman.

gm Sven Byström enl. fullmakt.

Följande av vederbörande intygsgivare i målet beedigade vittnesintyg hava från kärandesidan åberopats:

Undertecknade få härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Då vi någon dag i mitten av nästlidne augusti månad i sällskap anlände till hembageriet »Kajsa Warg» vid Mästersamuelsgatan 11 här i staden, iakttog vi en utanför affärslokalen posterande kvinnlig så kallad blockadvakt, varefter vi överenskommo att begiva oss in i affären för att därstädes göra uppköp. Detta skedde även. Under uppehållet i lokalen begav sig undertecknad Andersson till ingången och tittade ut på gatan, varvid nyssnämnda kvinnliga blockadvakt skyndade fram, ställde sig i dörröppningen och räckte fram en blockadlapp. Då undertecknad Andersson frågade om anledningen härtill och till blockaden, förklarade kvinnan, att de anställda bagerskorna icke utfå sina intjänta löner. På fråga om icke heller blockadvakten utfått sin avlöning förklarade denna, att hon icke vore anställd i förenämnda hembageri, och på ytterligare förfrågan, varför hon i sådant fall lade sig i affärens angelägenheter, uppgav hon, att hon vore å platsen för att tillse, att gällande avtal följdes. Kvinnan i fråga, vilken vid tillfället yttrade sig i högljudd och utmanande ton, gjorde sig enligt bådas vår mening skyldig till förargelseväckande beteende. Hennes uppträdande föranledde för övrigt folksamling. Undertecknad Segardh vill härutöver tillägga, att jag tidigare vid flera tillfällen iakttagit samma kvinnliga blockadvakt, då hon jämväl enligt mitt förmenande uppträtt på ett förargelseväckande sätt.

Stockholm den 11 september 1933.

Signe Andersson.

F. Segardh.

Herr kamrer F. Segardhs och fru Signe Anderssons egenhändiga namnteckningar bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

Undertecknade får härmed under edlig förpliktelse intyga följande.

Då jag vid ett tillfälle — troligen i slutet av sistlidne juni månad — besökte hembageriet »Kajsa Warg» vid Mästersamuelsgatan 11, här i staden, för att därstädes förrätta inköp, uppehöll sig utanför butikslokalen en kvinnlig så kallad blockadvakt, vilken jag sedermera igenkänt vara fru Elsa Viktoria Nilsson. På min fråga till blockadvakten om anledningen till att hon uppehöll sig utanför affärslokalen och därstädes utdelade tryckta blockadlappar till allmänheten erhöll jag det svaret, att »hon där inne betalar inte sina bagerskor». Jag meddelade sedan affärsinnehavarinnan, fru Elin Engman, sagda svar, varöver denna uttryckte sin förtrytelse.

Jag vill härutöver tillägga, att jag vid upprepade tillfällen utanför butikslokalen ifråga iakttagit samma blockadvakt, då denna sökt truga på förbipasserande personer — däribland in- och utpasserande kunder — sina blockadmeddelanden, oavsett om de personer, vilka hon sålunda antastat, velat emottaga blockadlapparna eller icke. Enligt mitt bestämda förmenande uppträdde Nilsson vid sagda tillfällen på ett i hög grad förargelseväckande sätt.

Stockholm den 5 oktober 1933.

O. Klöfverskjöld.

Herr löjtnanten Otto Adolf Fredrik Klöfverskjölds egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.

Svaranden har till alla delar bestritt riktigheten av käromålet samt inför rätten muntligen uppgivit, att hon i sin egenskap av så kallad blockadvakt utanför kärandens affärslokal allenast på förfrågan upplyst förbipasserande personer därom, att käranden icke avlönade sina biträden »i enlighet med inom branschen gällande kollektivavtal».

Käranden har i målet ytterligare ingivit följande skriftliga påminnelser:

Till Rådhusrätten.

Till vidare utveckling av min talan i mål mellan mig, å ena, samt blockadvakten Elsa Viktoria Nilsson, å andra sidan, får jag härmed vördsam framhålla följande.

Åtskilliga personer ha uti under edlig förpliktelse avgivna samt sedermera beedigade vittnesintyg förklarat, att svaranden i samband med vederbörande intygsgivares besök i min affärslokal tagit sig före meddela dem, att jag icke avlönade den hos mig anställda personalen, varjämte svaranden vid olika tillfällen uttalat diverse andra om mig och min affärsrörelse förklenliga omdömen. Svaranden har med andra ord icke låtit sig åtnöjas med att utanför min butikslokal utdela tryckta uppmaningar till allmänheten att ej gynna min i laga ordning bedrivna verksamhet med inköp — ett förfarande, som tyvärr ännu så länge inom vårt land icke låter sig lagligen beivras — utan hon har därutöver på eget initiativ och av nitälskan för vederbörande fackföreningsförsök att ruinera mig och min affärsrörelse tillåtit sig att under former, som av vittnena betecknats såsom rent föargelseväckande, uppgiva till den förbipasserande allmänheten, att jag ej betalade min personal, d. v. s. använde mig av densammas tjänster utan att därför lämna någon ersättning. Det är självfallet, att dylika utsagor måste i högsta grad skada mitt goda namn och medborgerliga anseende och ej mindre inverka på min yrkesverksamhet.

Svaranden har visserligen vid tidigare tillfällen gjort gällande, att hon allenast upplyst allmänheten därom, att jag icke betalat mina biträden lön »i enlighet med inom branschen gällande kollektivavtal». Bortsett därifrån, att jag givetvis icke är skyldig följa andra avtal, än dem jag själv biträtt, bestrider jag, under hänvisning till respektive vittnesutsagor och intyg, att svaranden i påtalade fall avgivit sina uppgifter i nämnda ordalag. Denna av henne åberopade diplomatiska och måhända formellt oantastliga uttrycksform bär alltför tydliga spår av att ha tillkommit under inflytande av ett processuellt nödläge.

För det obehag, moraliska lidande och tvivelsutan avsevärda avbräck i min rörelse, som svaranden åstadkommit genom sitt utomordentligt aggressiva uppträdande mot undertecknad genom att på sätt, som skett, nedsvärta och kränka mig hos min kundkrets, hemställer jag, att hon måtte förpliktas till mig utgiva skadestånd med 500 kronor. Jag anhåller därjämte om ersättning för mina rättegångskostnader med 10 kronor för upprättande av stämningsansökning och avskrift därav, 3 kronor för lösen av stämningsresolution, 2 kronor 50 öre delgivning, 25 kronor för varje inställelse, 200 kronor i ombudsarvode, ävensom vad jag visar mig hava utgivit i lösen för rådhusrättens protokoll samt av mig förskjutna vittneslöner.

Stockholm den 20 november 1933.

Elin Engman,

gm Sven Byström enligt fullmakt.

Rätt utdraget och avskrivet betyga:

Sven Byström.

M. Morsing.

Bil. 23.

Norrländska Socialdemokraten den 20 juli 1933.

Fackligt.

Till Boden-Överluleå arbetande befolkning.

Fascismens ökade framträdande i vårt land påkallar i dag arbetarnas uppmärksamhet. Det är all anledning att med uppmärksamhet följa deras propaganda och hålla ögonen på de element, som dragas med i denna rörelse. För dagen anse vi som vår skyldighet att offentliggöra inför Bodens och Överluleå arbetare en medlem, nämligen skrothandlaren Conrad Carlsson.

Denne har tidigare under de finska arbetarnas frihetskamp funnit med sin heder förenligt, att såväl i Finland som Estland deltaga på de fascistiska arbetarmördarnas sida. För denna sin handling har nämnde herre ännu inte, som ett flertal andra, gjort avbön inför arbetarna. Då han därtill nu uppträder som ledare inom nationalsocialistiska partiets avdelning i Boden, betyder det ju att han åter hyllar sig till de fascistiska mördarbanden.

Vi uppmana därför Boden-Överluleå arbetande befolkning att på allt sätt taga avstånd från skrothandlare Conrad Carlsson.

Boden den 7 juli 1933.

Boden-Överluleå Fackl. Centralorganisation.

Styrelsen.

Svenska Dagbladet den 4 november 1933.

Förföljelse efter 15 år.

Fackföreningarnas terrorismetoder.

Deltagare i finska frihetskriget drives från hemmet.

Förföljelse intill döddagar det är tydligen våra fackföreningars paroll. En person, som intet annat gjort än att mottaga ett erbjudet arbete i detta strejkernas Dorado eller som på annat sätt förbrutit sig mot den nya moralen, förföljes år ut och år in, jagas från arbetsplats till arbetsplats och får aldrig någon ro. Det fall, som här skall relateras, gäller en person som 1918 begick »förbrytelsen» att kämpa på de vitas sida mot de röda i Finland.

Personen i fråga hade först tagit värvning vid ett regemente i Boden och efter frihetskrigets slut återvände han till detta. 1927 måste han emellertid på grund av den beslutade försvarsreduktionen avgå. Efter elva års tjänst hos kronan fick han då starta i det civila livet. Han satte upp en liten skrothandel i Boden, som gav familjen bärgning, samt fullgjorde alla plikter mot stat och kommun. Men fackföreningstyranterna, vilka under hans anställning vid regementet icke kunde skada honom, kastade sig nu i stället över honom med den energi och uppfinningsriksdom, som från detta håll alltid utvecklas, då det gäller att förfölja miss-

hagliga och skapa arbetslöshet. Otaliga voro de trakasserier, som mannen utsattes för, därför att han vågat kämpa på det vita Finlands sida. I somras, alltså femton år efter denna händelse, skredo de röda till stor aktion. Styrelsen för Boden-Överluleå fackl. centralorganisation publicerade i den socialdemokratiska riksdagsmannen O. W. Lövgrens tidning, Norrländska Socialdemokraten, en blockadukas mot mannen. I denna hette det bland annat att han »under de finska arbetarnas frihetskamp funnit med sin heder förenligt att såväl i Estland som Finland deltaga på de fascistiska arbetarmördarnas sida. För denna handling har nämnde herre ännu inte, som ett flertal andra, gjort avbön inför arbetarna. Då han därtill nu uppträder som ledare inom nationalsocialistiska partiets avdelning i Boden, betyder det ju, att han åter hyllar sig till de fascistiska mördarbanden». På grund härav uppmanades den arbetande befolkningen att på allt sätt ta avstånd från honom.

Vad en sådan regelrätt blockadförklaring betyder i ett litet samhälle, vet envar. Mannen kunde icke längre uppehålla sin affär och står nu, efter att under tre månader på alla upptänkliga sätt ha sökt hjälpa sig själv — icke genom att sälla sig till understödstagarnas skara —, fullständigt utan existensmedel. Han tänker emellertid trots detta icke släppa taget, utan har, enligt vad han skriver till Svenska Dagbladet, begivit sig till en annan ort i Lappmarken för att där starta ett litet företag, som är av den karaktären, att det icke kan nås av fackföreningsherrarna. Härför behöver han en liten ekonomisk hjälp.

Förföljelser mot personer, som frivilligt kämpade mot de röda i Finland 1918, äro slående exempel på huru fackföreningarna djärvas fara fram. Men att dessa förföljelser skola fortsätta ännu femton år efteråt, är rent upprörande. Skådespelet är det vanliga: en person, som hederligt försörjer sig och sin familj, drives från sitt hem och sin näring. Denna senaste händelse höra till de droppar, som hålla på att råga måttet. Mannen är värd ett handtag i sin nöd. Härvid inverkar icke, huruvida han är nationalsocialist eller icke.

Bil. 24.

Svenska Dagbladet den 16 september 1932.

Livstidsstraff för försvar för demokrati.

Facklig rättsskipning mot kommunisternas motståndare.

Det är icke blott strejkbrytare, som dömas och straffas av fackföreningstribunalen. Det finns en förseelse, som bestraffas lika om icke hårdare, och det är att ha deltagit i det finska befrielsekriget mot bolsjevikerna.

Exemplen härpå äro mångfaldiga. Ett av de mest upprörande är följande, som Svenska Dagbladet kontrollerat. En arbetare, E., som deltagit i det finska befrielsekriget, återkom 1918 till sitt hem i Hagalund vid Stockholm. En söndagsmorgon någon vecka efter hemkomsten infunno sig två arbetare i hans bostad och förklarade, att de önskade ett samtal med honom. Men de hemställde, att E. skulle följa med ut, ty de voro flera, som ville resonera. E. följde med ut. På ett par minuter var han omringad av en hundrahövdad skara.

— Du har varit en vitgardist, sämre och värre än en strejkbrytare, sa-
des det. Och så haglade okvädinsorden, åttiofjundra av diverse hotelser.
En polisman bodde invid. E. fick stå inklämd i hopen en timmes tid, ut-
satt för smädelser och bespottning i rent bokstavlig mening. Handgrip-
ligheter avhöll man sig dock ifrån.

E. trakasserades i det följande på det mest hänsynslösa sätt. Han
fann sig därför nödsakad att flytta från Hagalund. Att han det oaktat
var väl skuggad framgår därunder, att han blev motad, varthelst han vände
sig för att få arbete i Stockholm. E. for ut i landsorten och lyckades få
arbete, så att han under några år kunde uppehålla sig. År 1922 återkom han
till Stockholm för att söka komma in i något arbete i hopp om att det
gamla skulle ha fallit i glömska under hans bortovaro. Han fick ock-
så arbete hos en expressbyrå. Det var mycket riktigt ingen gammal
antagonist, som kände igen honom. Av sina arbetskamrater fick han
ideligen påstötningar om att han borde gå in i transportarbetarförbun-
det. Till sist måste han också göra detta. Då var han ängslig för upp-
täck. Men fackföreningsboken fick han utan vidare svårigheter.

Ater upptäckt och prisgiven åt fackliga förföljelser.

Så gick tiden. E. fortsatte sitt arbete hos samme arbetsgivare, tills
nu för någon vecka sedan en arbetare kände igen E. från 1918. Anmä-
lan gjordes omedelbart till fackföreningen. Denna gjorde efterforsk-
ningar. Och då uppgiften om att E. varit »vitgardist» visade sig vara
riktig, sattes press på arbetsgivaren med resultat, att denne för att inte
riskera trassel med fackföreningen fann sig nödsakad att skilja sin mång-
åriga arbetare från sig. Denne står nu utan existensmöjligheter för sig
och sin familj. Och det kan tilläggas, att hans olyckskamrater äro många.

E. uppvaltade ombudsmannen i fackföreningen, till vilken han under
arens lopp i kontingenter inbetalat 400 kronor. Han väddjade. Men det
hjälpste icke, han var utesluten och prickad för sin för mer än 14 år se-
dan begångna »förbrytelse» att ha deltagit i försvaret för nya finska
republiken mot bolsjevikerna. Men, tillade ombudsmannen, E. kunde
få begära avbön.

E. visste huru i liknande fall avbönframställningar från »vitgardister»
behandlats. De få i första hand underskriva ett erkännande av att de
begått mord och kämpat för »arbetarrörelsens fiender» etc. Sedan kunna
de — men visst icke alltid — *formellt* få avbön beviljad. Men även i så-
dant fall bli de dock *aldrig fria* från trakasserier och förföljelser.

Denna oförsonliga fackföreningsförföljelse mot personer, vilka en
gång uppträtt som den västerländska demokratiens försvarare mot bol-
sjevikernas blodiga kamp för röd diktatur, vittnar tillräckligt tydligt om
fackföreningsrörelsens bolsjevisering. Att *kommunisterna* vilja hämnas
på dessa frivilliga »vitgardister» kan man ju förstå. Men att fackför-
ningarna, bakom vilka det socialdemokratiska partiet står, och vilka allt-
så borde vara demokratiens försvarare mot diktaturen, förena sig med
dem, visar tydligare än mycket annat, att deras sympatier i själ och
hjärta äro hos dem, som med våld vilja omstörta den nuvarande sam-
hällsordningen.

Detta sakförhållande innebär ytterligare ett skäl för alla borgerliga
att vid valen rösta med det enda parti, som inom riksdagen sökt utbygga
den borgerliga samhällsordningens rättsliga värn, nämligen högern.

Folkets Dagblad den 16 november 1933.

Strejkbrytaren arbetschef för klubbledarna.

Brottarna i svår dilemma.

Oroligheterna befaras vid B-fyrstadsmatchen i Varberg.

Svenska brottningsförbundet har fortfarande inte gjort någon ändring i beslutet om att till tungviktare i Svenska brottningslandslaget mot Finland, uttaga en brottare, som av arbetarna är stämplad såsom strejk-brytare — djurgårdaren Georg Nilsson. Inte heller distriktsstyrelsen har frångått sitt beslut om att Nilsson skall representera Stockholm i den fyrstadsmatch, som nu i veckoskiftet utkämpas i Varberg.

I och med detta brottningsledningens »tysta erkännande» av strejk-brytaren såsom lämplig idrottskamrat till brottnings sportens många organiserade arbetare, har de Stockholmska brottarklubbarna och brottarna kommit i en svår dilemma. Vi överdriver säkerligen inte om vi påstår, att 85 procent av de aktiva brottarna i Stockholmsklubbarna är arbetare, och såsom sådana absolut ohägade att samarbeta med en av byggnadsfackens samorganisation såsom strejk-brytare stämplad brottare.

Man har svårt att finna rätta orden för ett återbud till de tävlingar där Georg Nilsson skall starta, speciellt då de tävlingar som har mer officiell karaktär, och som arrangeras av Svenska brottningsförbundet, eller distriktsförbunden. Man fruktar nämligen diskvalificering. Man hade i det längsta hoppats att Svenska brottningsförbundet skulle inse vikten av ett gott samarbete inom brottarlägret, och hindrat denna blamage, men nu när någon ändring inte står att få, då måste man säga ifrån.

Brottningsledningen har alltså att välja. Antingen ta bort strejk-brytaren eller också mista publikgunsten, och kanske även de aktivas förtroende — och medverkan. Varför brottningsledningen och speciellt då Djurgårdens ledare redan bragt denna fråga ur världen förklaras av en initierad som påpekar att en del av ledarna varit anställda hos Georg Nilsson, vid hans eget bygge under sommaren, som målarmästare o. d. Men att därför solidarisera sig med honom nu när han övergått från byggmästare och byggnadsingenjör, till strejk-brytare inom murarfacket, det är att sätta de ekonomiska intressena för mycket i förgrunden.

Brottningsförbundet har ännu ett par dagar på sig att göra ändring i sin osmakliga uttagning. Nästa gång strejk-brytaren uppträder på en brottarmatta torde arbetarna inte ta saken lika lugnt som nu vid uttagningstävlingarna på Cirkus, då saken inte var mera allmänt känd.

Folkets Dagblad den 17 november 1933.

Georg Nilsson har gjort upp med murarna.

Den kände brottaren, byggnadsingenjör Georg Nilsson, har, som framgår av annons i dagens nummer, gjort upp sitt mellanhavande med Stockholms murarefackförening och förklarat sig för framtiden respektera de av fackföreningen förklarade blockaderna.

Därmed har också Nilsson visat sig förstå arbetarnas syn på hithörande ting. Att han kommit till denna uppfattning hedrar honom, samtidigt som detta givetvis kommer att hälsas med glädje av alla hans brottar- och övriga idrottskamrater i landet.

Soc.-Demokraten den 17 november 1933.

Meddelande.

Härmed meddelas att ingenjör Georg Nilsson och brodern, ingenjör Ake Nilsson, upphört med sitt arbete å den blockerade platsen, Grevturegatan 10, och förklara dessa bägge att de i fortsättningen komma att respektera av fackföreningarna satta blockader.

Stockholm den 16 november 1933.

För Sv. murareförbundets avd. 5, Sthlm:
Styrelsen.

Bil. 26.

Prickad.

Förord.

När jag i det följande framlägger mitt lidandes historia som den prickade, uteslutne och fågelfrie medlemmen n:r 12420 i Grof- och fabriksarbetareförbundets avdelning 36 i Stockholm, gör jag detta icke för att beklaga mig utan som ett: »Giv akt», främst till det lojala och ansvars-kännande fackföreningsfolket men också till samhällets styrande. Jag har tagit detta steg att publicera mina upplevelser efter anmaning av förutvarande fackföreningskamrater, vilka sympatisera med mig men icke vågat inom organisationen protestera mot den serie moraliskt såväl som juridiskt rättskränkande handlingar från fackliga organisationers sida, som jag oskyldigt blivit offer för, av den anledningen, att de, om de så gjort, skulle riskerat att få dela mitt öde.

Det må vara en organisations sak att utesluta medlem. Om denna uteslutning endast innebure att organisationen därmed avbrutit förbindelserna med den uteslutne, så vore ju därom mindre att säga. Men uteslutningen betyder för den fackföreningsmedlem, det gäller, icke att organisationen lämnar denne att i fortsättningen taga sig fram på sätt, som han enligt samhällets lagar har rätt att göra för sin utkomst och sin familjs försörjning, utan den innebär, att organisationen i det följande med infernalliskt spioneri och terror förhindrar, att han får taga arbete, d. v. s., organisationen stoppar för honom existensmöjligheterna.

Jag har många gånger undrat över, huru i vår tid det kan vara möjligt, att en organisation fullkomligt orättfärdigt, mot egna stadgar och avtal, ja, mot organisationsmässigt avkunnat skiljenämndsutslag kan få döma en medborgare till ödeläggande förföljelser för hela livet.

Säkerligen beror det därpå, att allmänheten och statsmakterna icke känna till eller ägnat vederbörlig uppmärksamhet åt vad som på detta betydelse-

fulla område av samhällslivet verkligen utvecklats sig. Desto angelägnare synes det då vara, att den osminkade sanningen någon gång kommer fram.

De av mina f. d. organisationskamrater, vilka påyrkat utgivandet av den skrift, jag här framlägger, ha även ordnat de förutsättningar, språkligt och ekonomiskt, som varit nödvändiga för att befordra skriften till trycket, för vilket jag tackar.

Stockholm i mars 1933.

Per Jonsson.

Mången oskyldig har säkerligen råkat ut för samma behandling »efter förtjänst» som jag. Inte betyder individen mycket i frihetens, jämlikhetens och broderskapets parti utom när han skall rösta och betala kontingent. Men råkar han falla i onåd för en styrande klick göres han rättslös och fågelfri. Han blir den ensamme, utstötta, ett av samhällets olycksbarn, för vilket alla möjligheter till utkomst äro stängda. Och dessa organisationer samt deras främste män framträda nu med anspråk på att få regera land och folk. Vad betyder detta fackföreningsherrarnas regemente? — Jag berättar nu vad jag upplevat, och när Ni, ärade läsare, vare sig Ni är arbetare eller medborgare av annan samhällsklass, tagit del av detta, så må Ni fråga Eder: Är det en ordning och rättskultur av detta slag, varmed fackföreningsregeringen skall välsigna vårt land?

Jag är 33 år gammal, har hustru och två barn att försörja. För 5 år sedan kom jag till Stockholm. Jag var redan då sedan 10 år tillbaka organiserad arbetare. År 1930 övergick jag till grov- och fabriksarbetareförbundets avdelning nummer 36 i Stockholm, vanligen för korthetens skull benämnd 36:an. Denna fackförening räknar över 7,000 medlemmar.

Strejk mot bygge dömd avtalsstridig dock upprätthållen.

I mars månad 1930 hade firman Armerad Betong för Tobaksmonopolets räkning igångsatt ett större bygge på Söder i Stockholm. Vid ett tillfälle på hösten samma år avskedade arbetsledningen trenne arbetare, som i arbetet trotsat avtalets föreskrifter och vägrat efterkomma förmannens tillsägelser. Som protest mot att dessa arbetare avskedats, arrangerade de övriga kommunistiskt sinnade kamraterna — ett 20-tal tillhörande grov- och fabriksarbetareförbundets avd. 36 i Stockholm, och tre tillhörande syndikalistiska organisationer — strejk. Arbetsgivaren underställde saken först riksskiljenämnden och senare arbetsdomstolen. Båda förklarade strejken avtalsstridig. Arbetsdomstolen utdömde dessutom skadestånd till arbetsgivaren med närmare 7,000 kronor.

Grov- och fabriksarbetareförbundet, till vilken avd. 36 är ansluten, uppmanade därefter de strejkande att återgå, vilket de dock icke gjorde. I stället uppsade de sina platser och beslöt på trots fortsätta blockaden. I fortsättningen uppmanades genom annonser i Social-Demokraten organiserade arbetare att taga arbete vid bygget. Fulltalig arbetsstyrka lyckades det till att börja med icke att uppdriva. De strejkande höllo nämligen arbetsplatsen under blockadbevakning.

Med anledning av annonserna i Social-Demokraten, däri organiserade arbetare uppmanades att taga arbete vid bygget, hänvände jag mig till arbetsledningen och fick besked, att jag kunde börja jobbet, så snart som man fått ihop ett lag. Omkring en vecka senare var detta färdigt.

Innan jag och mina kamrater upptogo arbetet, besökte vi vår fackföreningsexpedition och förfrågade oss i saken. Vi fingo det beskedet, att det icke mötte något hinder att taga anställning vid Monopolbygget.

Samma dag, som vi började, hejdades vi vid ingången till arbetsplatsen av strejkande tillhörande 36:an, vilka varnade oss för att gå in samt lovade att vi skulle bli »ett huvud kortare» om vi började arbeta där.

Vi påpekade då, att vi fått fackföreningens bekräftelse på rätt att taga arbete.

De strejkande svarade: »Vi ha tagit denna sak i egna händer och ge f-n i fackföreningen».

Jag gennämde: »Om ni strunta i föreningen, så strunta vi i er». Vidare tillade jag: »Om fackföreningens ombudsmän ge order om att arbete vid bygget ej får antagas, så skall laget finna sig däri», samt yttrade, vänd till mina kamrater: »Kom nu grabbar, så gå vi in!»

Så kom arbetet i gång. Vid ett senare tillfälle, då jag i sedvanlig ordning stämplade min fackföreningsbok å fackföreningens expedition, bragte jag saken på tal, därvid ombudsmännen förklarade, att lagets upptagande av arbetet vid monopolbygget var fullt lojalt samt uppmanade oss att fortsätta. Någon dag senare anfäktades jag ånyo av strejkvakterna. Jag meddelade då dessa det besked, jag fått på fackföreningsexpeditionen, och framhöll att, då fackföreningsledningen anbefalldes arbetet samt svensk lag icke lade hinder däremot, så ämnade jag och mina kamrater fortsätta.

Svaret blev:

Vi ger f-n i både fackförening och svensk lag, utan ni skall väck härifrån.

Vi fortsatte emellertid och förföljelserna från frondörernas sida likaledes.

Fronörerna tillhörde och tillhöra alltjämt samma fackförening, i vilken jag och vårt lag innehade medlemskap. Fronörernas ledare voro några Sillénkommunister, vilka aldrig arbetat vid bygget. Dessa uteslötos senare på grund av illojal propaganda inom fackförbundet. Men frondörerna i övrigt, vilka uppehöll blockadvakttjänst och förföljde oss, fingo kvarstå som medlemmar i fackföreningen och äro det ännu.

Sillénkommunisterna i 36:an hade, som nyss sagts, dekreterat att vi, som arbetade å Monopolbygget, skulle »väck» därifrån. Och då vi ej lämnade arbetsplatsen godvilligt, så skulle vi tvingas med våld. Jag såsom förste man i laget blev intensivt påpassad. Vid ett tillfälle, då jag i bil sökte undkomma blockadvakterna, följde dessa efter i en annan bil och jag blev, då jag skulle lämna min bil, upphunnen samt trakterad med sparkar och slag. Vid ett flertal tillfällen hade förföljarna gömt sig å den gård, där jag bodde, samt sökte där överrumpla mig, vilket också resulterade i hårdhänta sammanstötningar. En afton på våren 1931 blev jag å allmän plats svårt miss-handlad av mina förföljare. Den gången funnos vittne och bevis. Allmänne åklagaren tog hand om saken, och våldsverkarna blevo vid domstol ådömda böter på 400 kronor vardera.

Några exempel på terror, mot vilken man måste hålla sig beredd.

Den stora allmänheten har säkerligen ingen aning om, huru dylika förföljelser tillgå. Jag tillåter mig här anföra ett par exempel från mina upplevelser.

En dag ringde en obekant person upp i telefon och uppgav sig heta ingenjör Haglund. Han ville tala vid mig, och då jag ej var hemma, förklarade han, att han skulle ringa igen på kvällen. »Ingenjören» ringde också mycket riktigt. — Vad var det fråga om? — Jo, han skulle bygga villa i Äppelviken och undrade, om jag ville åtaga mig att lägga grunden. För närmare resonemang uppmanade han mig att omedelbart komma till Brunkebergstorg 9, där han hade kontor. Jag anade argan list men tänkte, jag skall i alla fall

undersöka, vad som menades. Jag begav mig alltså till Brunkebergstorg 9. Men där fanns inget kontor för någon ingenjör Haglund. I stället upptäckte jag på gatan utanför en person, som jag mycket väl kände igen. Då blev jag på det klara med, vad frågan gällde. Vi tittade på varandra. Så gick jag utan att säga ett ord. Han följde efter med raska steg. Inkommen på gården, där jag bodde, hann karlen upp mig. »Vad vill du mig?» sporde jag. — Han svarade: »Nu när vi är på två man hand, kan vi resonera, du och jag, för jag krusar inte en strejkbrytare, och med detsamma skulle han slå till mig. Jag parerade slaget och karlen föll. Av oväsendet kom en hos min familj varande kamrat ut. Min antagonist skulle nu rädda sig genom flykt. Men vi fasttogo honom och tillkallade polis. Han fick nu redogöra för sin plan. Och det konstaterades vid förhöret, att karlen var en av dem, som vid ovannämnda misshandelstillfälle mot mig blivit dömd till böter. Jag ville icke göra något yrkande om ansvar för detta nya försök till övervåld. Han släpptes med varning. Han hade för övrigt många gånger tidigare gömt sig å gården för att överfalla mig vid hemkomsten från arbetet. Efter denna sammandrabbning upphörde han emellertid att kalla sig ingenjör Haglund utan återtog sitt verkliga namn: Lindén. Nog såg jag honom senare bland mina förföljare. Men han aktade sig för att hålla sig i främsta linjen.

En gång kom jag gående å trottoaren Skeppsbron fram. Fullkomligt oförberett fick jag ett våldsamt slag under högra ögat. Slaget var så kraftigt, att jag såg stjärnor och solar och knappast kunde se normalt på någon minut. Min antagonist tog ögonblickligen till schappen. Men jag hade i alla fall hunnit iakttaga, vem han var. Några dagar senare mötte jag samme person på Västerlånggatan. Jag bar då ett öppet sår efter slaget, som förresten blivit ett minne för livet i form av ett tre centimeter synligt ärr å högra kindbenet. Jag tog då min antagonist i kragen och gav honom en örfil, det svar, jag ansåg, han gjort sig förtjänt av. Därmed var den saken uppgjord.

En annan gång, då jag var i sällskap med tre kamrater, mötte jag på Östermalm ett sällskap på tre okända personer. En av dessa gjorde tecken, att han ville tala med mig. Han sade: »Får jag en krona av dej!». — Jag svarade: »Jag har inga pengar». — Han fortsatte då i mera bestämd ton: »Ge mej en krona!». — Jag frågade då, om jag var skyldig honom något, eftersom han var så påstridig. — »Ta hit en krona din förb. brytare!», skrek karlen och gav mig en knuff. Jag parerade. Den anfallande och hans kamrater skulle nu leverera riktig batalj. Svårare komplikationer avvärdades genom polisens ingripande.

Jag skulle ytterligare kunna berätta en hel del om huru mina antagonistter vid olika tillfällen ordnat försåt för mig för att »spöa» mig under den tid, jag arbetade vid Monopolbygget. Men det skulle draga för långt ut. Med de anförda exemplen, jämte det som läses i tidningseitaten i slutet av denna skrift, har jag endast velat giva en liten föreställning om huru de personer bli påpassade och förföljda, vilka råka i onåd hos de fackliga.

Fackföreningen lät sig kommenteras av frondörerna — en kommunistklick.

I mitt fall rådde dock det egendomliga förhållandet, att jag hade klart medlemskap i fackföreningen och arbetade i av fackföreningen anbefallt arbete men det oaktat förföljdes av en liga »kamrater» i samma fackförening. Varken fackföreningen eller samhället kunde bereda mig trygghet. Jag var nödsakad att själv, så långt mina resurser stodo mig bi,

freda mig mot det organiserade våldet. Det är väl ingen, som tror, att jag gjorde det med glädje. Att ideligen känna sig förföljd verkar som en mara. Och jag kan ej här skildra, huru den oro, under vilken jag och de mina levde, tärde på min hustru.

Avsikten med att attackerna inriktades mot mig i egenskap av förste man i laget var att få mig bort och skrämma de övriga i mitt lag, vilka senare också så småningom måste uppgiva striden.

Dessa våldsverkare samt övriga Sillénska frondörer i detta fall ha, trots att de igångsatt aktioner, stridande mot avtal och fackföreningsstadgarna och oaktat sina våldsdåd och illojalitet mot avtal, stadgar och den fackliga ledningens anvisningar — alltjämt fått kvarstå som »goda» medlemmar i 36:an, där de jämväl fått inom organisationen driva sitt spel för att hämnas på det lojalt arbetande kamratlaget. Betecknande för situationen är, att, då en av kamraterna i mitt lag vågade infinna sig vid ett av fackföreningens möten, en av de närvarande frondörerna med instämmande av andra yrkade på att »strejkbrytaren» (varmed åsyftades min kamrat) skulle avlägsnas, innan mötesförhandlingarna började. Ordföranden vände sig då till den åsyftade »strejkbrytaren» med orden: »Det är bäst, att du går, annars blir det bara bråk.» Min kamrat gick. Men på vägen ned blev han i trappan överfallen och mycket illa tilltygad.

Det är vidare betecknande, att 36:an beviljade lån eller understöd till frondörerna under den tid, då dessa, trotsande L. O:s påbud om att strejken var hävd, uppehöll blockad samt konspirerade emot och överföll de medlemmar av fackföreningen vilka arbetade å bygget.

Under hot om prickning och uteslutning pressade oss ombudsmannen att avtalsstridigt avstå över 2,000 kronor.

Fram på sommaren 1931 inställdes arbetet helt vid Monopolbygget enligt uppgift därför att murare (på grund av frondörernas blockad) icke kunde uppbringas. Men fram emot höstsidan lyckadet det få uppgörelse till stånd. Arbetet återupptogs. Jag och mitt lag återinträdde på arbetsplatsen. Frondörerna fortsatte att uppvakta oss som strejkbrytare. De sökte också en anledning att från organisationen utesluta oss. I sådant syfte framfördes ett krav av följande innehåll: Laget hade fullföljt vissa arbeten, vilka påbörjats av vissa av frondörerna, innan dessa uppsade sina platser. Viss del av de överskottsmedel, som föllo på dessa arbeten, vilka medel vi i avtalsenlig ordning uppburit, skulle vi frivilligt avstå till det förre laget, vilket gått i avtalsstridig strejk.

Detta krav var emellertid avtalsstridigt, enligt den paragraf i det allmänna avtalet, som lyder sålunda:

»Arbetare må ej skiljas från åtaget ackordsarbete med mindre han vid arbetet enligt ackordslista bedriver arbetet på sådant sätt, att det ej motsvarar vad som utbetalts i förskott eller vägrar att ställa sig avtalets bestämmelser till efterrättelse.

Om arbetare utan arbetsgivarens, och där sådant finnes, arbetslagets tillstånd eller utan laga förfall eller eljest tvingande omständigheter avgått från ackordet före detsammans fullbordande, är det på honom belöpande överskottet förverkat, och tillfaller hans andel den eller de arbetare, som slutfört ackordet.»

Här hade alltså frondörerna i 36:an gått i strejk avtalsstridigt samt sedermera, då de ville uppehålla en hemlig blockad, uppsagt sina anställningar vid bygget. De hade sålunda enligt anförda avtalsstadgande för-

verkat sina överskott. Och mitt arbetslag, som slutförde ackordet, var berättigat att uppbära hela överskottet. Nu fordrade frondörerna, att jag och mitt arbetslag skulle till dem återbetala viss del av det uppburna överskottet, en återbetalning, som preciserades till cirka 700 kronor på var och en av oss. Vi hänvisade till avtalets förenämnda stadgande och ansågo oss på den grund icke skyldiga till någon återbetalning, som för oss skulle bliva svår, då vi konsumerat pengarna. Då kravet vidhölls, gingo vi dock, för att undvika strid, frivilligt med på att återbetala viss del av de begärda summorna successivt. Vid det tillfälle, då detta medgivande gjordes, förklarade avdelningens ordförande och ombudsman, att han skulle ordna en aktion, varigenom en löneökning skulle uppnås av den storlek, att jag och mina kamrater på så sätt skulle få ersättning för de återbetalda beloppen. Jag gjorde då en invändning häremot under framhållande av att en sådan aktion skulle innebära brott mot avtal. Denna invändning misshagade i hög grad frondörerna, då den vittnade om en ur deras synpunkt otillbörlig hänsyn mot arbetsköparen.

Lördagen den 14 november skulle jag och mina kamrater uppbära sammanlagt över 2,000 kronor i överskottspengar, att fördelas emellan oss efter antalet arbetstimmar för var och en. På min del skulle komma cirka 460 kronor. Då pengarna skulle uppbäras, inträffade 36:ans ombudsman David Johansson. Han erinrade oss om kompromissen för uppgörelse av här förut nämnda överskottsmedel till vissa arbetskamrater samt antydde, att det skulle gå lättare att få denna sak ordnad, om jag och mina lagkamrater nu läto honom (ombudsmannen) få de till något mera än 2,000 kronor uppgående överskottsmedel, som vi nu ägde rätt att uppbära. Ombudsmannen påyrkade därför, att jag skulle i vanlig ordning utkvittera summan hos arbetsgivaren samt därefter överlämna den till honom. Om vi icke gick med på detta, skulle vi bli uteslutna ur fackföreningen. Yrkandet gjordes så bestämt, att laget icke vågade motsätta sig. Ombudsmannen följde med mig, då jag å kontoret utkvitterade de 2,000 kronor, vilka därpå omedelbart övertogs av ombudsmannen, som också lämnade skriftligt erkännande på att han tagit hand om summan.

Jag och mina lagkamrater hade gjort vårt offer och trodde nu, att vi därmed skulle bli kvitt vidare trakasserier. Detta hopp blev emellertid skändligen sviket.

Jag anklagas för bristande solidaritet, prickas och uteslutes ur fackföreningen.

Dagen därpå, den 15 november, hade 36:an möte. Jag deltog icke däri, då jag väl kände mina antagonisters brutalitet och ej ville utsätta mig för de risker att bli »behandlad efter förtjänst», som jag vid så många tidigare tillfällen fått utstå. Men ett par av mina lagkamrater hade infunnit sig. Mötet dominerades av Sillénarna. Saken mot laget togs upp på nytt. Anklagelsen för bristande solidaritet återupprepades. De närvarande medlemmarna tillhörande mitt lag, dristade sig icke att ingå i svaromål, så som stämningen vid tillfället var, behärskad och dirigerad av frondörerna. Invändningar skulle ofelbart ha resulterat i handgripliga avbasningar. »De brottsligas» uteslutande ur fackföreningen påyrkades. Domen blev till sist den, att enbart jag skulle prickas och uteslutas ur fackföreningen, under det att kamraterna i mitt arbetslag fingo nåd.

Jag hade ingen kännedom om vad som på söndagen förevarit i fack-

föreningen, då jag på måndagsmorgonen i sedvanlig ordning infann mig på arbetsplatsen. Jag kunde emellertid ej undgå att märka, att det var oro i luften. »Jobbarna» voro ej villiga att börja. Det dröjde ej länge, förrän jag blev meddelad orsaken: På söndagens möte hade beslutats, att jag såsom osolidarisk var prickad och utesluten ur avdelningen. Jag hade därmed blivit »strejkbrytares» vederlike i detta ords fackliga bemärkelse. De övriga arbetarna, eller rättare sagt, majoriteten av dem, inför vilken minoriteten tigande måste böja sig, förklarade inför arbetsledaren, att de icke ville återupptaga arbetet, med mindre än att jag, den prickade och uteslutne, lämnade arbetsplatsen.

»Du får inte arbeta tillsammans med organiserat folk, avlägsna dej!»

Efter vad som meddelades, skulle ombudsmannen David Johansson personligen inträffa på morgonen för att meddela mig om uteslutningen. Efter en stunds väntan kom han. Han upplyste mig alltså om att jag var prickad och utesluten ur fackföreningen. »Det är bara att gå härifrån», tillade han. Jag frågade om jag ej ägde rätt fullgöra det ackordsarbete, jag påbörjat, detta under hänvisning till gällande avtal, som säger, att man icke får lämna åtaget ackordsarbete, förrän det är slutfört. Ombudsmannen förklarade kort och gott: »Detta hör icke hit. *Du får inte arbeta tillsammans med organiserat folk*, så det är intet annat att göra än att avlägsna dej!»

För att icke vålla fortsatt tidsutdräkt med strejken fann jag mig i ombudsmannens föreläggande och lämnade arbetsplatsen. Jag hyste dock den förhoppningen, att jag skulle kunna komma till samförstånd med organisationen, då jag i allo följt avtal och stadgar.

Samma dag stod en annons i Social-Demokraten, däri prickningen och uteslutningen konstaterades. Därmed voro praktiskt taget alla arbetsplatser stängda för mig, ty överallt fordras klar fackföreningsbok. De organiserade behärska situationen på arbetsplatserna i sådant avseende. De vägra att arbeta kamrat med »strejkbrytare», dit prickade och ur fackförening uteslutna räknas.

Frondörerna hade nu vunnit sitt mål, att taga ordentlig hämnd på mig.

Anvisad att söka få prickningen hävd genom facklig skiljedom.

Förvissad om rättvisan i min sak inriktade jag mig nu på att hos Landsorganisationen få avdelningens uteslutningsdekret upphävt. Jag blev anvisad att söka få saken prövad av en skiljenämnd, sådan som i fackförbundsstadgarna kan tillsättas för avgörande av inre tvister. Sådant nämnd utses på så sätt, att målsägaren väljer två representanter. Fackföreningsavdelningen två och dessa fyra tillsammans den femte. Nämndens samtliga ledamöter skulle enligt stadgarna väljas inom fackföreningsrörelsen.

Det var mycket svårt för mig att få fackföreningsmedlemmar att åtaga sig att å min sida ingå i kompromissnämnden. Men det lyckades dock. Fackföreningsavdelningen hade emellertid inte någon brådska med att utse sina ombud. Under tiden gick många veckor. Jag hade att kämpa med stora bekymmer för att klara uppehållet, mat och hyra, då jag var utblottad på medel. Oron för framtiden utgjorde dessutom en tung påfrestning för mig och min hustru.

Väntetiden på skiljenämndens avgörande blev mig mångdubbelt lång genom min påtvingade arbetslöshet. I april 1932 avkunnades utslaget, alltså 5 ½ månad efter prickningen. Nämnden förklarade min uteslutning ogiltig. Jag kunde sålunda åter hoppas på att få existera!

Skiljenämndens utlåtande

och beslut utgör ett ganska digert aktstycke. Det börjar med återgivande av den paragraf i avdelningens protokoll, däri uteslutningsbeslutet intagits, vidare parternas inlägg och påstående. Min motpart uppehöll sig väsentligen vid min påstådda ovillighet att underkasta mig uppdelning och mätning för fördelning av här förut nämnda ackordsöverskott till förmån för frondörerna. Gentemot dessa påståenden hänvisade jag till avtalets bestämmelser, som ha rättsligt vitsord samt arbetsgivarens bestämda vägran att verkställa utbetalningen på annat sätt än i överensstämmelse med samma avtals stadganden. Dessutom hade min motpart utan att angiva något bestämt tillfälle velat göra gällande: »att Jonsson rätt ofta kommit i delo med personer, såväl på arbetsplatsen som annorstädes; slagsmål och osämja hade vid flera tillfälle förekommit, vilket förhållande var för avdelningen känt, då avdelningen fattade sitt beslut om uteslutningen.» — Detta påstående kunde som sagt icke styrkas genom hänvisning till något angivet fall eller förhållande, medan där emot jag med vittnen och domstolsutslag kunde dokumentera överfall av frondörerna — kamraterna inom fackföreningen mot mig. Jag inlämnade jämväl följande intyg, som finnes intaget i nämndens utslag och som lydde sålunda:

»Efter vad vi hört har rykten uppkonstruerats om att Per Jonsson skulle vara en dålig arbetskamrat. Vi kunna inte underlåta att protestera häremot. Vi ha arbetat i lag med Jonsson och ha funnit att han tvärtom var en mycket god kamrat. Han har alltid försökt att få fram rättvisan på arbetsplatserna så att allt skulle gå organisationsmässigt till och ofta har han sagt till att vi i kinkiga frågor skulle höra oss för hos avdelningen så att vi ej gjorde någon dumhet. Jonsson kan nog vara aggressiv, men det är i sådana stycken där han håller på vad som han anser vara rätt, och han är aldrig rädd för att säga sitt ord om någon söker vara orättvis.

Att Jonsson har sina fel kan väl vara. Det är mänskligt, men såsom organiserad kamrat har han strävat att göra sitt bästa. Vi mena, att detta bör framhållas, då man nu på sina håll efter allt att döma inriktar sig på att komma honom till livs.

B. H. Bergkvist.
Anders Andersson.

Karl Andersson.
Herman Broman.

C. W. Lövgren.»

Skiljenämnden sammanfattar vad enligt dess mening framgått i saken.

Efter att ha återgivit de olika inlagorna avfattade nämnden sitt slutomdöme sålunda:

»Under nämndens behandling av ärendet har konstaterats, att sedan blockaden emot Tobaksmonopolets bygge hävts och arbetsdomstolen även förklarar arbetsnedläggelsen vid samma bygge avtalsstridig, förklarades arbetsplatsen fri för anställning för förbundets medlemmar.

Nämnden har vidare såsom ostridigt kunnat fastställa, att gällande avtal icke åsidosatts vid fördelningen av ackordsöverskottet.

I avtalet står nämligen följande beträffande rätt till ackordsöverskott i dylika fall:

’Om arbetare utan arbetsgivarens och där sådant finnes arbetslagets tillstånd eller utan laga förfall eller eljest tvingande omständigheter avgått från ackordet före detsammas fullbordande, är det för honom belö-

pande överskottet förverkat och tillfaller hans andel den eller de arbetare som slutfört ackordet.

Emellertid har avdelningen fattat ett beslut, som innebär ett korrektiv mot denna bestämmelses tillämpning i det den ålagt medlemmar som slutföra ackord, varpå denna bestämmelse syftar, att dela ackordsöverskottet med dem som tidigare lämnat arbetet. Med åbropande härav och i övrigt vad under ärendets behandling blivit fastställt såsom ostridigt, har nämnden funnit sig böra framhålla, att avdelningens beslut om uteslutning av Per Jonsson icke kan anses grundat på av honom utförd handling, som innebär brott emot gällande avtal. Avdelningens beslut angående uteslutning av Jonsson motiveras med, att Jonsson »lämnat osanna uppgifter för arbetarna om vad styrelsen beslutat, vad gällde uppmätning av arbetet på platsen. Vidare hade han vägrat att följa vad styrelsen beslutat i denna fråga.» I avdelningens protokoll angives vidare, att mötet beslutat att utesluta Jonsson »för sitt handlings sätt på arbetsplatsen». Sistnämnda motiv torde avse de personliga stridigheter varom förut nämnts, och om vilka muntliga relationer lämnats från båda parterna inför nämnden.

Nämnden »väger» parternas yrkanden.

Under utredningen har nämnden *icke* — heter det i utlåtandet vidare — kunnat konstatera, att beträffande vad som i sistnämnda avseende lägges Jonsson till last, denne är den skyldige i sådan grad, att detta kan motivera hans uteslutning och således fällande till ansvar i högre grad än vad avser den å andra sidan, med vilka stridigheterna och osämjan förekommit. Påstående står här mot påstående och skulden till dessa stridigheter torde kunna anses ligga å ömse sidor. En bidragande orsak synes ha varit, att på arbetsplatsen rått ett osedvanligt spänt förhållande på grund av det motsatsförhållande, som uppstått mellan medlemmar av organisationen sedan blockaden vid arbetsplatsen blivit förklarad avtalsstridig och för den skull måst upphävas. Rörande uppgifterna om ifrågasvarande stridigheter och att Jonsson lämnat osanna uppgifter till ackordslaget råder alltjämt oklarhet. Tillfredsställande bevisning för avdelningens påstående härutinnan kan icke sägas föreligga i sådan grad, att nämnden därpå kan grunda ett beslut.

Däremot är det ostridigt att Jonsson, efter vad det uppgivits, i samråd med ackordslaget vägrat följa avdelningsstyrelsens beslut om att återbära viss del av det överskott som uppburits för betonggjutningen. Jonsson, som först under senare år anslutit sig till Grov- och fabriksarbetareförbundet genom övergång från S. A. C., har enligt uppgift icke ägt kännedom om det beslut avdelningen nu åberopat rörande fördelning av ackordsöverskott. Jonsson har dessutom uppgivit, att han i förbundets skrivelse funnit stöd för sitt handlings sätt och att han därför icke velat återbetala det ackordsöverskott som inarbetats av arbetslag, som före Jonssons anställning arbetade vid ifrågasvarande bygge. Då avdelningens beslut rörande fördelning av uppkommet ackordsöverskott vid ett sådant fall, då en arbetare lämnat arbetsplatsen före arbetets slut, måste anses vara en ordningsfråga avdelningens medlemmar emellan, måste Jonsson anses ha varit skyldig att i detta avseende iakttaga vad avdelningen tidigare beslutat, och att sedan beslutet blivit för honom känt återbetala den del som utkvitterats för mycket. Nämnden kan emellertid icke betrakta denna Jonssons uraktlåtenhet såsom en så stor förseelse emot organisationen, att skäl därför kan föreligga att utesluta Jonsson ur förbundet.

Skiljenämnden dömer prickningen och uteslutningen ogiltig och tillerkänner mig medlemskap ånyo.

Med hänsyn till vad sålunda blivit utrett, anser nämnden rättvist på så sätt godkänna Jonssons yrkande, att avdelningens beslut om uteslutning av Jonsson förklaras ogiltigt, och att Jonsson sålunda skall anses såsom medlem av avdelningen även under den tid uteslutningen varat och förpliktigas avdelningen därför verkställa vederbörlig stämpling av Jonssons medlemsbok i förbundet samt för övrigt vidtaga åtgärder för för att nämndens beslut skall bliva känt för avdelningens medlemmar.

I fråga om medlems skyldighet att följa av avdelningen fattat beslut rörande fördelning av ackordsöverskott, anser nämnden rättvist förpliktiga Jonsson att efter sedan han erhållit arbetsanställning till avdelningen successivt återbetala det belopp som han uppburit för mycket av ackordsöverskottet. Beloppet, som Jonsson sålunda har att återbetala är efter avdelningens mätningkontor företagen fördelning per arbetstimme fastställt till kronor 203:73 — kronor 64:67 = *kronor 139:06*.

Jonsson åläggas dessutom att i vad det på honom ankommer bidra till att ett gott förhållande må komma till stånd mellan honom och övriga medlemmar inom avdelningen.

Stockholm den 28 april 1932.

Albert Forslund.

Fritjof Ekman.

O. Ljungquist.

David Johansson.

Aug. Carlsson.

Undertecknade, som anse avdelningens beslut befogat, anmäla sin reservation mot skiljenämndens beslut.

David Johansson.

Aug. Carlsson.»

Kommentarer till skiljedomen.

Jag har all anledning att vara hrr Fritjof Ekman (nuvarande handelsministern) och O. Ljungquist (ombudsman i målareförbundet) tacksam för att de åtog sig uppgiften att för min räkning inträda i skiljenämnden liksom och hr Albert Forslund (ordförande i järnvägsmannaförbundet och socialdemokratisk ledamot av riksdagens första kammare), vilken åtog sig uppdraget att som opartisk femte man ingå i nämnden. De två övriga ledamöterna David Johansson och Aug. Carlsson, utsedda av avdelningen, äro resp. ombudsman och ordförande där.

Då jag emellertid för sakfrågans skull tillåter mig ingå på kommentarer till skiljedomen, rikta sig dessa mot systemet, som förrycker rättsynpunkterna.

Som ett sammanfattande omdöme om denna skiljedom, kan sålunda sägas, att nämnden uppenbarligen funnit det mycket svårt att formulera en kompromiss, som, utan att stöta Grov- och fabriksarbetareförbundets avdelning 36' ledande, avtals- och stadgebrytande klick, likväl skulle ge sken av att skipa rättvisa. Nämnden har gått bet på den uppgiften. Den erkänner, att mitt lag uppburit överskottsmedel vid Monopolbygget i avtalsenlig ordning, samt att påståendena om att jag skulle ha varit bråkig på arbetsplatsen icke kunnat bevisas, eller i varje fall, att min skuld i påstådda uppträden icke varit av den art, att de kunde motivera min prickning och uteslutning. Skiljenämnden dömde därför, att jag skulle återintagas i fackföreningen. Mot detta utslag inlade avdelning 36' representanter i nämnden reservation, under motivering att uteslutningen enligt deras mening varit befogad.

Men dessutom, och trots alltså att överskotten uppburits avtalsenligt, dömdes jag att till fackföreningen inbetala de belopp, som avdelningen fordrat av mig. För detta åläggande åberopades ett beslut, som avdelningen tidigare skulle ha fattat, däri avdelningen sätter ur funktion avtalets lagenligt gällande bestämmelser angående uppbärande av ackordsöverskott.

Det åberopade mötesbeslutet innehåller bestämmelse om att överskott skulle delas per arbetstimme. Men i mitt fall yrkade avdelningen att beräkningen skulle göras på grundvalen av skild mätning. Men så går det, när man går ifrån allmänt gällande avtal. Man hamnar i kaos och bestämmer än si, än så.

Skiljenämnden hade tagit upp påståenden från mina vedersakare, om bråkighet, vilka, som nämnts, nämnden icke funnit styrkta. Däremot säges i nämndens utlåtande intet om att det fronderande laget i avdelning 36 ihärdigt förföljt mig och mina arbetskamrater, varpå bland annat finnes laga dom. Mot dessa frondörers avtals- och stadgebrott samt förföljelser göras inga erinringar. Men jag ålades i skiljedomen, att, »i vad på mig ankommer bidra till att ett gott förhållande må komma till stånd mellan mig och övriga medlemmar inom föreningen».

Det bör vidare poängteras, att, då fråga var om ackordsöverskottets utbetalande, jag och mitt lag framhållit för arbetsledningen, att förutvarande lag (som lämnat arbetet under avtalsstridig strejk) förbehållit sig att få till sig utbetalt viss del av ackordsöverskottet. Härtill hade arbetsledningen svarat: Antingen skall ni enligt avtalet uppbära överskottet eller också blir ej den del utbetald, som det föregående laget fordrar.

Man kan givetvis tänka sig en frivillig överenskommelse om uppdelning av överskottsmedel i sådana fall, då arbetare i ett lag sluta efter uppsägning i lojala former för att exempelvis övergå till annat arbete, och att de då få del i överskottet, beräknat efter det antal timmar, de deltagit i ifrågavarande arbete. Men vid Monopolbygget låg saken helt annorlunda till. Här hade det fronderande laget nedlagt arbetet i det bestämda syftet att föra en avtalsstridig strejk. Därför måste också skiljenämnden förklara, att »den såsom ostridigt kunnat fastställa, att gällande avtal icke åsidosatts vid fördelningen av ackordsöverskottet».

Men hur kunde då skiljenämnden avtalsstridigt döma mig att till frondörerna betala viss del av de av mig avtalsenligt uppburna överskotten?

Uppenbarligen har skiljenämnden av undfallenhet för de i kommunistisk anda avtals- och stadgebrytande frondörerna i avdelning 36 dömt mot avtal, som de själva (åtminstone herrar Forslund och Ekman såsom vid den tiden varande resp. ledamot och suppleant i arbetsdomstolen) offentligen måste respektera.

Men om avtal och stadgar för en organisation på dylikt sätt kunna nonchaleras, vad skola då organisationens lojala medlemmar hålla sig till?

Det må vidare erinras om att jag utslöts ur fackföreningen den 15 november 1931. Skiljenämndens utslag föll den 28 april 1932, alltså 5 ½ månad efter utslutningen. Under denna tid och yterligare något mera än en månad var jag dömd till arbetslöshet. Min dagsinkomst vid Monopolbygget uppgick till kronor 40:64, varpå jag kan förete fördelningslista. Till undvikande av missförstånd och feltolkning vill jag påpeka, att denna höga dagsinkomst var beräknad efter gällande avtals ackords-

lista och alltså *icke* frukten av någon aktion för utpressning utöver avtalsbestämmelsen.

Då nu utslutningen och prickningen såsom obefogade upphävts, så borde det väl varit rimligt och rätt, att jag blivit tillerkänd någon ersättning för de ekonomiska förluster jag lidit. Under den långa arbetslöshetstiden hade jag dragits med mycket stora bekymmer för att uppbringa det nödvändigaste för mig och min familjs (hustru och 2 barn) uppehälle. Jag hade yrkat på ersättning. Men om den saken behagade skiljenämnden icke yttra sig.

Jag respekterade skiljedomen — men vad gjorde fackföreningen?

Oavsett att jag sålunda icke var odelat belåten med skiljenämndens utslag fogade jag mig dock lojalt däri. Det hette ju i stadgarna, att parterna skulle finna sig i nämndens beslut. Detta stadgande borde ju då också respekteras av avdelningen. Men denna eller, rättare sagt, dess styrande klick höll även nu konsekvent samma kurs som förut. Den struntade i stadgarna. Vetskap därom fick jag emellertid icke förrän ett halvår senare, som jag i det följande skall relatera.

Åter organiserad arbetare!

Med hänvisning till utslaget besökte jag alltså avdelningens expedition för att få min medlemsbok stämplad. Där gjorde man svårigheter. Först sedan jag hänvänt mig till förbundsordföranden, Söder, och denne givit bestämda order till avdelningens expedition fick jag min medlemsbok i vederbörlig ordning stämplad. Nu kunde jag sålunda åter söka arbete. Det lyckades så väl, att min föregående arbetsgivare A.-B. Armerad Betong anställde mig vid dess byggnadsföretag i Billingsfors i Dalsland. Jag började mitt arbete där omedelbart efter pingsthelgen 1932. Arbetet gick bra, även om arbetsförtjänsten var betydligt mindre än vid »Monopolbygget», och jag erlade punktligt mina kontingenter till avd. 36, vilket kvitterades genom stämpling i medlemsboken på sedvanligt sätt. I början på november 1932 hade byggnadsarbetet forskridit så långt, att reduktion av arbetsstyrkan måste göras. Jag blev bland andra uppsagd och reste då tillbaka till Stockholm, min mantalskrivningsort. Jag måste nu gå arbetslös, till årskiftet, då jag fick sysselsättning vid Stockholms stads reservarbeten 35 timmar i veckan, vilket gör en inkomst på cirka 45 kronor i veckan, varav 4 kronor åtgick till resor till och från arbetsplatsen. Under arbetslöshetsperioden fick jag min bok fristämplad. Men då jag fick reservarbete betalade jag ånyo kontingent.

Förföljelserna mot mig återupptagas.

Under mina bussfärder till och från reservarbetet ville arbetare, som dock ej tillhörde mitt arbetslag, utpeka mig som mindervärdig och anspelade på att jag *ej* skulle vara fackföreningsmedlem. Jag förstod då, att man ånyo höll på att agitera upp en stämning emot mig, och att man icke skrinlagt antagonismen mot mig från Monopolbygget. Efter underhandling med ledningen för reservarbetena fick jag förflyttning till en — som man ansåg — lugnare reservarbetsplats. Här var också lugnare. Där var det heller icke — åtminstone till att börja med — någon som kände igen mig, ehuru arbetarna givetvis voro organiserade. En av de första dagarna råkade jag emellertid ofrivilligt avlyssna ett samtal mellan några arbetskamrater. En av dem sade: »Har Ni hört att brytaren

från monopolbygget, har fått jobb vid reserven i Åkeshov. Men grabbarna tråka han, så han har visst fått ge sej därifrån.» — En annan arbetare i sällskapet inföll då: »Vi skulle ha haft en sådan dj—l här, så skulle han fått.»

Jag fortsatte emellertid mitt arbete en vecka framåt, utan att något störande inträffade.

Avdelningen hade i st. f. att respektera skiljedomen uteslutit mig på nytt och detta utan att underrätta mig.

Fredagen den 3 februari 1933 sent på aftonen befann jag mig i sällskap gående längs Tunnelgatan fram till Sveavägen. Där mötte jag ombudsmannen i Grovarbetareförbundets avdelning 36, David Johansson. Våra båda sällskaps medlemmar utbytte hälsningar med varandra samt stannade för samspråk. Under detta framställde jag till David Johansson en fråga om vad jag skulle betala i kontingent nu, sedan jag blivit anställd i reservarbeten. David Johansson svarade härtill: »*Du din bonddj—l, du är inte med i fackföreningen*», samt gjorde bestämt gällande, att jag icke hade klar medlemsbok. Jag blev både överraskad och upprörd över att en förtroendeman i avdelningen på allmän plats, mitt i natten och i kamraters närvaro kunde göra ett sådant påstående, utan att — om det vore riktigt — i organisationsmässig ordning ha delgivit mig förhållandet. Ombudsmannen tillade även, att såsom oorganiserad skulle jag ej heller äga rätt att arbeta på reservarbeten där det finns organiserat folk. Jag uppfordrade Johansson omedelbart följa mig hem och taga del av min medlemsbok, som var stämplad och klar. Mitt sällskap instämde häri och erbjöd sig att betala bilskjuts hem. Johansson vägrade och tillfogade några skymfliga tillmälen.

Då Johansson under samtalet gripit mig i kragen samt i fortsättningen upprepade sina påståenden, som ju betydde, att han ville göra mig till en strejkbrytares vederlike, stod det klart för mig att ombudsmannen och alltså ledningen i avdelningen icke varit främmande för de infernaliska aktionerna emot mig. De lidanden jag och min familj fått genomgå passerade blixtnabbt revy för min inre blick, och det framtidsperspektiv, som öppnades genom ombudsmannens deklARATION, stod tecknat av förtyvlan. Ombudsmannens grepp i kragen på mig parerade jag med ett slag, för vilket han vacklade och föll. Jag förstod då, hur det var fatt med honom. Ty ombudsmannen, större, grövre och starkare än jag, behövde icke, om han varit vid sunda vätskor, ha vacklat för ett parerande utfall från mig. Han reste sig emellertid och vidhöll sina förut gjorda påståenden.

Bekräftelse på den nya, godtyckliga uteslutningen. — Varför hade man dock tagit emot kontingenter av mig?

Följande dags förmiddag, alltså på lördagen, begav jag mig till avdelningens expedition. Där utanför mötte jag en av avdelningens ombudsmän, Frenne Olsson. Jag frågade honom huruvida det påstående, hans kollega, D. Johansson, gjort, att jag icke skulle vara medlem i avdelningen, vore riktigt. Han svarade, att avdelningen på ett möte, efter det skiljenämndens utslag fallit, skulle ha vägrat att godkänna mig som medlem. Jag uttryckte min förvåning över att ett sådant beslut icke delgivits mig samt påpekade, att jag ju utfått klar medlemsbok och betalat kontingent till avdelningen till dato. Olsson svarade: De måste ha varit något fel av kassören, att han mottagit kontingent.

Jag fortsatte upp till avdelningens expedition, där jag träffade om-

budsman David Johansson. Efter att ha växlat några ord angående vad som hänt under mötet på natten, visade jag Johansson min medlemsbok. Han sade: »Ja, du är inte medlem i alla fall. Du behöver inte betala kontingent vidare, det skall jag ordna om. De pengar du betalt in i kontingenter utan att vara medlem har du skänkt avdelningen.»

Överordnade instanser kunde endast konstatera sin maktlöshet.

Jag gick direkt från avdelningen upp till förbundsexpeditionen, där jag träffade statistikförare Karl Kumlander. Jag berättade, vad som förekommit dels vid det nattliga mötet med David Johansson och dels vid mötet nyss med Frenne Olsson och Johansson. Kumlander, som var väl förtrogen med händelseförloppet, t. o. m. skiljenämndens utslag, uttalade nu sin förvåning över att avdelningen tagit emot kontingenter och stämplat medlemsboken under sådana förhållanden, att den icke godkände mig som medlem. Kumlander uttryckte vidare bekymmer över avdelningens handlingssätt mot mig samt tillade: »Vi ha inga händer med dem; 36:an är alldeles omöjlig.»

Jag genmålde då: »Kan inte förbundet göra något, huru skall då en enskild medlem kunna få sin rätt?»

»Nu är det nog värre också att kunna få ihop någon skiljenämnd igen», sade Kumlander.

Under sådana förhållanden, så är det ju ingen mening med att i stadgarna bibehålla någon bestämmelse om nämnd för skiljeförfarande.

Därmed var samtalet slut. Måndagen den 27 februari inbetalade jag genom ombud kontingent och fick boken stämplad till bevis härpå. Jag ringde därpå upp statistikförare Kumlander och meddelade, att kontingent dock emottogs på min bok å avdelningens expedition.

»Det var konstigt», sade Kumlander. »Men kommer du själv, så tager de inte emot kontingent, det ha de sagt.»

Jag måste ju erlagga kontingenten så länge jag hade bok, för att det icke skulle kunna sägas, att jag genom underlåtenhet i det avseendet brustit i medlemskapets förpliktelser.

Medlemsboken fräntogs mig.

Nästföljande lördag den 4 mars infann jag mig personligen för inbetalande av veckans kontingent. Jag överlämnade medlemsboken till kassören, Hjalmar Andersson, för stämpling och erläggande av kontingent. För undvikande av eventuellt förbiseende sade jag till kassören: »Du stämplar väl boken?» Kassören tittade i boken, varpå han lade den åt sidan.

Jag frågade då: »Får jag inte igen boken?»

»Det får du höra med styrelsen se'n», svarade kassören.

Jag framställde ännu en fråga: »Äger du rätt att ta boken?» På den frågan fick jag intet svar.

Jag gick nu ånyo till Kumlander och anmälde, vad som förekommit. Kumlander svarade: »Ja, det är som jag sagt åt dig förut; dom är omöjliga i den avdelningen. Dom bryr sig inte om stadgar eller nånting.»

Nu hade jag kommit ur ovisshetens stadium. *Jag var utesluten!* Statistikförarens uttalanden bekräftade vidare, att intet var att göra åt den saken.

Emellertid fann jag det oberättigat, att avdelningen lagt beslag på min medlemsbok, vilken ju var en sammanhängande serie kvitton på inbetalningen av kontingenter. Boken kunde givetvis utstämplas såsom

satt ur kraft. Men den borde i varje fall återställas till mig. Jag meddelade kassör Andersson denna min synpunkt, men fick ej något bestämt svar, varför jag hemställde till advokat S. Byström att söka å mina vägnar utfå boken.

Den nya uteslutningen betydde ny arbetslöshet för mig.

Vid det tillfälle, då medlemsboken fräntogs mig, befunno sig ett stort antal andra arbetare i lokalen, bland dessa en av dem, som arbetade på samma reservarbetsplats som jag. Jag hade nu råkat i liknande situation som efter uteslutningen den 15 nov. 1931. Då körde mig ombudsmannen David Johansson från arbetsplatsen med hänvisning till att jag såsom organiserad icke fick arbeta tillsammans med organiserade. Detta dekreterade han även vid det nattliga mötet den 3 sisl. februari. Jag hade praktisk erfarenhet av vad det kostade, att trotsa denna fackliga regel. Hade jag fortsatt i reservarbetet skulle detta stämplats som provokation. Det var ju ingen idé att utmana det öde, som i anslutning därtill skulle drabba mig. Tillräckligt många gånger förr hade jag kommit hem sönderslagen av fackföreningskamrater. Min hustru blev utom sig vid tanken på att jag återigen skulle riskera detta. Jag underrättade därför arbetsbefälet om situationen och fann mig nödsakad att avstå från att fortsätta, då allt arbete i praktiken — alltså även det som staten ordnar för arbetslösa — är monopol för de organiserade. Vi veta ju att så ej är förhållandet — officiellt. Men här som på så många andra områden annulleras samhällets lagar av fackföreningarnas påbud, som uppehålls med terror. Brott mot samhällets lagar sonas jämförelsevis lätt; man kan t. o. m. få villkorlig dom. Men underlåtenhet att följa ledande fackförningsklickars ukaser medför livstids påföljd. Jag blev ådömd sådan för att jag följde avtal och stadgar, vilket jag såsom fackföringsmedlem ansåg mig skyldig att göra, men som den ledande klicken icke funnit behagliga för sina syften.

Socialdemokraten talade och sade:

Till sist vill jag anföra några citat angående konflikten vid Armerad betong från fackföreningarnas huvudorgan Social-Demokraten, då konflikten befann sig i sitt livligaste skede och de omdömen, som då fälldes av samma tidning dels om frondörerna och dels om mig och mitt arbetslag.

Ur *Social-Demokraten* den 6 febr. 1931.

Enskilt möte stormas av Sillénarna.

Arbetaren omhuldar de ryska metoderna.

De socialdemokratiska fackklubbarnas arbetslöshetskommitté hade på torsdagen inbjudit arbetslösa partivänner till ett möte i Folkets Hus. — — — I Arbetaren hade även partilösa uppmanats att infinna sig till mötet. — — — Ett gäng sillénare hade emellertid rättat sig efter Arbetarens påbud. Med en viss hr Ekfeldt i spetsen begärde de att få övervara mötet, vilket naturligtvis icke kunde bifallas, då mötet var av enskild natur och icke ett offentligt diskussionsmöte, där sillénarna skulle få tillfälle att begagna sina röstorgan. Hr Ekfeldt samlade då sina trogna kring sig nere i hallen och uppmanade dem att storma mötet i B-salen. Vid en av dörrarna hotade de att begagna revolvern om de icke insläpptes. Vakten lät dem då komma in i salen, där de emellertid möttes av en

så iögonenfallande beslutsamhet, att de genast funno för gott att rymma ned för trapporna. Harmen var allmän vid mötet över det lymmelaktiga uppträädandet, som sätter arbetarrörelsens anseende i den allvarligaste fara.

Mötet öppnades av ombudsmannen Johansson, som därefter lämnade ordet till grov- och fabriksarbetarförbundets statistikförare hr Kumlander, som i ett *sansat och utmärkt anförande redogjorde för vad som förekommit i den bekanta konflikten vid Armerad Betongs bygge. Kumlander strök kraftigt under att blockaden var stadge- och avtalsstridig och att varken förbundet eller Stockholmsavdelningen kunde ställa sig bakom de enskilda arbetarnas uppträädande i konflikten. Han framhöll också, att de som nu arbetade vid bygget äro klara och oförvilliga fackföreningsmedlemmar, som icke förtjäna förföljelse eller smälek, då de utan räddhåga stå på stadgarnas och avtalets grund.*

Ur *Social-Demokraten* den 12 febr. 1931.

Blockadaffären vid monopolet ren spekulaton.

Fackförbundet ämnar icke godkänna fronderande kampgrupper.

Sillénarna ställas i valet mellan fribyteriet och fackföreningen.

Stockholms grovarbetarefackförening har sedan länge varit en operationsbas för silléneriets fackliga utsvävningar.

Inom nämnda avdelnings avtalsområde har sedan augusti månad förra året pågått *en avtalsstridig konflikt*, som väckt uppmärksamhet i såväl pressen som inom de fackliga organisationerna landet över. Vi syfta här på den mycket omskrivna striden vid A.-B. Armerad Betongs arbetsplats vid Rosenlundsgatan i Stockholm.

Vad själva upprinnelsen till konflikten beträffar, så började densamma med att arbetsledningen avskedade trenne arbetare. Ett förhandlings-sammanträde kom till stånd dagen efter, eller den 13 aug. föregående år, varvid tvistefrågan behandlades. Vid detta sammanträde voro jämväl de tre avskedade arbetarna närvarande. Vid sammanträdet anförde arbets-givareparten som *motivering för avskedandena, att en av arbetarna upp-trätt berusad på arbetsplatsen. Arbetsgivaren hade då uppmanat honom att gå hem för att återkomma när han blivit nykter. Detta gjorde emel-tertid icke arbetaren utan stannade kvar, vilket förorsakade hans avske-dande. Den andre av de avskedade hade endast arbetat i stället för en annan arbetare, varför han fick lämna arbetet, då den, i vars ställe han arbetat, återinträtt i arbete. I det tredje fallet motiverades avskedandet med olovlig bortovaro från arbetsplatsen. Någon lösning av tvistefrå-gorna kunde vid sammanträdet ej vinnas, varför arbetarna nedlade ar-betet och avdelningen förklarade arbetsplatsen i blockad. Till detta må endast anföras, att oavsett vilken ställning man intar till själva konflikt-anledningen, så var såväl arbetsnedläggelsen som avdelningens blockad-förklaring icke i överensstämmelse med avtalets bestämmelser.* Avdel-

ningen skulle ha hänskjutit tvistefrågan till skiljenämnden, som fått tillfälle att pröva, huruvida trakasseri förelåg eller ej.

I det följande redogöres i artikeln för huru saken av arbetsgivareparten hänsköts till riksskiljenämnden, som resolverade att arbetsnedläggelsen var avtalsstridig samt ådömde böter därför. Vidare heter det i samma Social-Demokratens artikel:

Under allt det damm och bråte, som hopats kring denna avtalsstridiga konflikt, finnas dock en del fakta, som icke kunna negligeras. För det första, att konflikten är stridande mot avtalet, för det andra, att någon blockad ej föreligger från de fackliga organisationernas sida, för det tredje att konflikthanledningens tyngdpunkt numera ligger däri, att arbetslaget kräver full lön för en avtalsstridig strejk och för det fjärde, att förbundets stadgar överträtts av arbetslaget. Sillénarnas skryt om en 'kamplledning' är beviset härför. Därmed torde också från varje ansvarskännande fackföreningsmedlems sida, oavsett vilken ståndpunkt han än intar till konfliktens uppkomst, solidariteten med dessa skadegörare upphöra. Fackföreningsrörelsen har ingen nytta av att på detta sätt tillkomna blockader respekteras. Fackföreningsrörelsen har fått kämpa hårt för att få kollektivavtalet godkänt som lämplig form för överenskommelser om arbetsvillkoren. Skulle grunden härför spolieras, så arbetsparten icke kan garantera för att träffade överenskommelser respekteras utan i stället brytas av enskilda arbetargrupper, då är fara för handen, att fackföreningsrörelsens enhetlighet blir utsatt för påfrestningar som rörelsen icke förmår att bära. Principerna stå i det fallet över det enskilda gruppintresset och några självvalda 'kamplledningar' kunna icke tolereras vid sidan, om den i stadgeenlig ordning valda ledningen. Om dessa principer kunna icke kompromissas. Antingen få de enskilda gruppintressena vika för hela rörelsens intressen eller också få de som behaga avvika från huvudstyrkans marschlinje söka sig fram på egna vägar. Grov och fabriksarbetarförbundets ledning har också ställt frondörerna inför dessa alternativ. De kunna välja det senare. Det är dock farliga vägar, de i så fall beträda.

Ur Social-Demokraten onsdagen den 4 mars 1931.

Sillénmetoderna vid Armerad Betong.

Hets och förföljelse mot de fackligt organiserade arbetarna.

På onsdagen måste polispiheten rekvireras till Armerad Betongs arbetsplats vid Rosenlundsgatan, där en klick sillénare i strid med fackföreningens beslut uppehåller en avtalsvidrig blockad. Två av de uppvaktande »strejkvakterna» fördes till Maria polisstation, då de uppträtt hotfullt och förargelseväckande mot de vid arbetsplatsen anställda arbetarna. Det går knappast någon dag utan att demonstrationer förekomma vid arbetsplatsen av en flock sillénare. För att vilseleda den allmänna opinionen framställes saken i sillénarnas press som om det här vore fråga om vanligt strejkbryteri. Detta är som bekant icke fallet. Grovarbetarfackföreningen har ingen blockad vid arbetsplatsen. I offentliga tillkännagivanden säges att vem som helst äger rätt att ta anställning vid arbetsplatsen. Det finns då heller icke anledning att förfölja organiserade arbetare, som begagna sig av tillfället att här finna sin utkomst. Privata gäng kunna icke tillåtas blockera en arbetsplats och förfölja or-

ganiserade arbetare, som icke anse sig ha skyldighet att respektera dylika organisationsvidriga blockader.

Jag skulle begravas i murbruk.

Till komplettering av denna Social-Demokratens artikel må konstateras, att det var just undertecknad, som blev föremål för det överväld, till vars beivrande polispiketen i detta fallet uttryckte. Sju à åtta av frondörerna inträngde på arbetsplatsen till murbrukslaven, där jag var sysselsatt. De förklarade, att de skulle begrava mig i murbruket. De utvecklade uppenbarligen också all energi för att fullfölja sin avsikt.

Jag hade ej annat att göra än att utnyttja mina kraftresurser till det yttersta för att freda mig. Detta skulle kanske ej lyckats, om ej en sympatisör till mina angripare varskott dessa om att polis alarmerats, varvid terroristerna togo till flykten. Ett par av dem lyckades dock icke rädda sig undan att bli anhållna och även rättsförda. Jag slapp från detta äventyr med en söndersliten storväst och diverse blåmärken.

Finns det någon rättvisa inom fackföreningsrörelsen?

Jag har tillåtit mig citera dessa artiklar från Social-Demokraten angående de officiella fackföreningspunkterna på denna konflikt, när den befann sig i sitt mest brännande skede. Härav framgår, att de fackligas huvudorgan Social-Demokraten bestämt och kraftigt fördömde frondörernas avtals- och stadgestridiga handlingssätt. De stämplades för detta som fackföreningsrörelsens skadegörare. Det konstaterades också, att våldsaktionerna mot mig och mina lagkamrater voro en frukt av sillénsektens verksamhet.

Men vad hände? Jo, Sillénsekten triumferade. De s. k. reformistiska ledarna i avdelningen förrådde helt enkelt principerna åt det revolutionära gruppintresset. Hr Kumlander gav mig och mina lagkamrater — som citerats här ovan — det betyget, att vi icke förtjänade förföljelse eller smälek, då vi utan räddhåga stå på stadgarnas grund. — Några månader senare förenade sig fackföreningens ordförande och ombudsman med frondörerna — sillénarna för att slå ned oss samt utesluta och pricka mig, förste man i laget, därför att vi utan räddhåga stått på stadgarnas och avtalets grund. Social-Demokraten, som i februari prisat detta utslag av facklig ansvarskänsla hos mig, var färdig att utan tvekan i november taga in ett tillkännagivande, däri jag för samma sak stämplades som osolidarisk, prickad och ur fackföreningen utesluten. När den fackliga skiljenämnden efter månaders väntetid sökte på ett mycket diskret sätt korrigera förtroendemännens förlöpning, så reserverade sig samma förtroendemän samt gingo in för åtgärder, varigenom skiljedomen sattes ur kraft och jag dömdes till livstids arbetslöshet. Närmast överordnade instans kunde intet annat göra än vrida sina händer och deklarerera: »Vi ha ingen hand med dem» — frondörerna — sillénarna.

Nu frågar någon: Men varför vände Ni er icke till högsta instans? — Jag hade visst inte försuttit den möjligheten. Strax efter min uteslutning i november 1931 uppsökte jag ordföranden i Landsorganisationen, hr riksdagsmannen Edvard Johansson. Det var ungefär lika besvärligt att få audiens hos honom som att bekomma ett ordentligt besked. Han svarade undvikande, att han intet kunde göra åt saken. I varje fall kunde han icke taga upp ärendet med mindre än att det hänskötes till landssekreteriatet från underordnade instanser.

Jag vände mig vid samma tid till landssekreterariatets sekreterare, hr Per Bergman. Denne avgav en förklaring liknande den, hr Edvard Johansson lämnat. Han betonade dock, att meningen var, att avtal och stadgar skulle följas. Men vad betydde det, då ledningen för de understa instanserna samverkade med skadegörarna — frondörerna i att trampa avtal och stadgar under fötterna, och den avdelningen närmast överordnade instansen, förbundet, endast kunde deklarerera sin egen maktlöshet och räddhåga för frondörerna.

Ligger det icke något av denna räddhågans ande jämväl över skiljedomen i de punkter, där jag och mina kamrater ålades att till frondörerna överlämna överskottsmedel, som voro våra *avtalsenliga* tillgodohavanden samt vidare då jag i samma utslag förelades att »i vad på honom (alltså mig) ankommer bidra till att ett gott förhållande må komma till stånd mellan honom (alltså mig) och övriga medlemmar i avdelningen». — Social-Demokratens ovan lämnade skildring av det övervåld, som vid visst tillfälle gjordes å mig av frondörerna och tidningens samtida vittnesbörd om att jag och mina kamrater ständigt voro utsatta för trakasserier av otillständig och fördömlig art just ur facklig synpunkt äro fakta som tala. Mot mig och mina kamrater kunde endast »förebråelser» göras för att vi tillåtit oss att freda oss mot frondörernas övermakt, övervåld och försåt. När skiljenämnden i alla fall i slutet av sitt utslag enbart riktade föreläggande mot mig i ordningsavseende utan att samtidigt göra någon erinran till frondörerna, så kan man icke frigöra sig från den reflexionen, att dylik rättsskipning är underlig.

Jag var verkligen från början fången i tron på fackföreningsrörelsens tal om frihet, jämlikhet och broderskap. Jag trodde att organisationen skulle gestalta arbetarnas förhållanden till det bättre. Detta skulle den också göra, om den ej urartat. Men efter de upplevelser, jag gjort i Grov- och fabriksarbetareförbundet och dess avdelning 36, har jag för mig själv framställt den frågan:

Huru skulle samhället komma att se ut om den ordning, som återspeglas i nämnda organisationer, även skulle påtvingas samhället i dess helhet?

Denna min skrift tillägnar jag alla lojala arbetare, som finnas inom fackföreningsrörelsen. Sen till, medan tid är, att rättvisan må komma till makten i fackföreningsrörelsen i stället för våld och godtycke!

Per Jonsson.

Bil. 27.

Avskrift.

Målarvärdaren Eric Ludvig Qvarnström % Ombudsmannen Hjalmar Pettersson.

Den 14 december 1932. (Stockholms Rådhusrätt.)

Nr 508. 7:de avd.

Utdrag av protokollet hållet hos Stockholms Rådhusrätt den 14 december 1932.

»Till Stockholms Rådhusrätt.

Den 15 september 1932 åtog sig undertecknad, till yrket målarvärdare, att jämte av mig anskaffade arbetare utföra vissa målnings- och repara-

tionsarbeten i huset med adressnummer Valhallavägen 110, här i staden, varefter arbetet samma dag påbörjades. Nästföljande dag infann sig ombudsmannen i Svenska Målarförbundets avd. 1, Hjalmar Pettersson, i en av de lägenheter i huset, där reparationsarbetena pågingo och varest fastighetens ägare, Herr P. O. Wikstedt för tillfället ensam befann sig. Efter att ha tillfrågat denne, vem det vore, som omhänderhade målningsarbetena i huset, yttrade Pettersson: 'Jaså, är det den fan'. Pettersson förklarade vidare för Wikstedt, att jag vore blockerad samt yttrade därjämte: 'Vore det inte skäl i att Ni körde i väg de här' — varmed uppenbarligen åsyftades mig och mina arbetare — 'så att Ni finge ordentliga arbetare'. 'De här kunna endast utföra grovarbete.' Pettersson tillade vidare, att jag 'rafsade ihop vad folk som helst utan yrkeskunskap' samt åtog mig arbeten tillsammans med dem. När sedermera under samtalets gång arbetarna återkommo från sin frukostrast, yttrade sig Pettersson jämväl i deras närvaro om mig i förklenliga ordalag samt uppmanade dem att omedelbart upphöra med arbetet hos mig. Detta resulterade även däri, att två av de anställda arbetarna inför Petterssons hot att i motsatt fall själva bli blockerade, avbröto arbetet och avlägsnade sig från platsen, varigenom arbetets färdigställande givetvis kom att fördröjas samt jag tillskyndades obehag och besvär med anställande av annan arbetspersonal.

Under hänvisning till ovanstående anser jag det uppenbart, att förenämnde Hjalmar Pettersson, Barnhusgatan 12, härstädes, om mig utsprikt rykten som äro menliga för min näring, fortkomst och yrke samt i övrigt av för mig nedsättande och förklenlig beskaffenhet, varför jag härmed vördsamt anhåller om laga kallelse och stämning å bemälda Pettersson, med yrkande att han jämlikt 16 kap. 8 § strafflagen måtte fällas till ansvar för vad han sälunda om mig låtit komma sig till last. Härjämte hemställes om skadestånd samt ersättning för samtliga mina rättegångskostnader med belopp, som sedermera skola angivas.

Stockholm den 29 november 1932.

Eric Ludvig Qvarnström.
gm. Sven Byström enl. fullmakt.»

Vid upprop av målet, däri svaranden blivit stämd den 2 innevarande december, inställde sig käranden genom advokaten Sven Byström. För svaranden tillstädeskom advokaten Hugo Lindberg.

Lindberg åberopade såsom muntligt anförande innehållet i följande nu ingivna skrift:

»Qvarnström blev förklarad i blockad den 5 augusti 1930 av Svenska Målarförbundets avd. 1, av vilken avdelning Qvarnström intill denna tid var medlem. Anledningen till blockaden var, att han trots medlemskapet uppträdde som arbetsgivare samt i förhållande till de av honom anställda arbetarna icke tillämpade gällande avtal.

P. O. Wikstedt, ägare av fastigheten Valhallavägen 110, var blockerad sedan maj 1932 av avd. 1 och dels av alla övriga byggnadsfack i Stockholm, enär han icke tillämpade gällande avtal för byggnadsfacken.

Qvarnström hade åtagit sig arbeten för Wikstedt efter blockaden.

Den 16 sept. kom Pettersson till fastigheten för underhandlingar med fastighetens ägare. Denne träffade Pettersson och Ordf. i Stockholms Byggnadsfackföreningars samorganisation Gustaf Karlsson i fastigheten och Karlsson presenterade sig och Pettersson, och så började ett resonemang om möjligheterna för uppgörelse.

Vid detta samtal voro inga andra än Pettersson, Karlsson och Wikstedt närvarande, (alltså ej Qvarnström, vadan alltså Wikstedt måste vara angivare).

Under resonemanget visade sig Wikstedt medgörlig och önskade ett slut på striden. Men senare ändrade han sig och ansåg sig icke kunna gå med på den föreslagna uppgörelsen på grund av vissa engagement, som han redan ingått.

Under detta samtal yttrade Pettersson icke något nedsättande om Qvarnström. Pettersson är gammal bekant och bror med Qvarnström och skulle aldrig kunna yttra sig nedsättande om hans arbetsduglighet.

Vid flera tillfällen har det varit resonemang mellan Qvarnström och Pettersson om att reglera den förres förhållande till fackföreningen.

Vid samtalets slut kommo 3 arbetare. Pettersson kände igen dem och frågade om de visste av, att det var konflikt på arbetsplatsen, men de svarade, att det visste de icke och uppgåvo, att de voro anställda hos den 3:e mannen i sällskapet Mauritz Jansson. Då fingo de upplysningen, att de voro anställda hos Qvarnström enligt uppgift av värden. Det upplystes dem, att arbetsplatsen var blockerad innan Qvarnström kom dit.

Under sådant förhållande torde dessa arbetare icke hava velat fortsätta arbetet.

Samma dags afton kom Qvarnström tillsammans med Jansson och 2 obekanta och sökte upp Pettersson och frågade, om han hade talat illa om honom hos Wikstedt. Pettersson bestred detta.

Då Qvarnström var förman och tillhörde kommunalarbetarna samt blev uppsagd från anställning infann han sig hos Pettersson och begärde dennes medverkan för åtgärder d. v. s. blockad beträffande måleriarbete med anledning av uppsägningen. Pettersson svarade, att det var en sak, som målarna inte kunde lägga sig i, då det icke förelåg någon tvist om deras avtal. Qvarnström lyckades senare få blockad förklarad av kommunalarbetareförbundet på målningen motiverat av Qvarnströms avskedande.

Även vid andra tillfällen har Qvarnström sökt framprovocera blockader (till förmån för sig).

Pettersson bestrider att han till Wikstedt fällt de i stämningsansökningen uppgivna yttrandena ävensom att han för de tre arbetarna yttrat sig om Qvarnström i förklenliga ordalag.

För övrigt bestrides att, även om stämningsansökningens uppgifter voro riktiga, 8 § i förevarande fall vore tillämplig. De uppgivna yttrandena utgöra endast Petterssons *personliga omdömen* och innefatta icke *utsättande av rykte om gärning* eller last i lagens mening.

Någon skadeavsikt har Pettersson icke haft och någon skada har Qvarnström icke kunnat lida. Yttrandena ha riktats endast till Wikstedt, som själv ligger i konflikt med avdelningen och tydligen icke av yttrandena skulle förmås till arbetsavtalets hävande.»

På särskilda frågor förklarade Lindberg, att svaranden icke ville ifrågasätta annat än att de i första meningen uti stämningen förekommande uppgifterna vore riktiga, att det vore mycket möjligt att svaranden, på sätt i stämningen uppgivits, för Wikstedt omtalat, att käranden vore blockerad, att svaranden icke ville bestrida, att tvenne arbetare lämnat arbetsplatsen sedan de erhållit upplysning om att de varit anställda hos käranden och att denne vore blockerad samt att svaranden icke kunde medgiva, att käranden tillskyndats obehag därigenom att han nödgats anställa annan personal.

Sedan Byström förmält, att onförmälde Jansson, då käranden icke va-

rit tillstädes, utövat den omedelbara tillsynen över ifrågakomna arbete, ingav ombudet följande intyg:

»Undertecknad vars hustru är lagfaren ägare till huset med adressnummer 110 Valhallavägen här i staden, får på begäran under edlig förpliktelse intyga följande:

Efter överenskommelse med mig, som förestår husets administration, påbörjades den 15 september 1932 av målarmästaren Erik Ludvig Qvarnström jämte tre av denne anställda måleriarbetare, målnings- och tapetseringsarbeten i huset.

Nästföljande dag uppehöll jag mig, medan arbetarna hade måltidsrast ensam i en lägenhet i tredje våningen. Härunder inträdde helt plötsligt två för mig främmande manspersoner i lägenheten, — tamburdörren var vid tillfället ej låst — (med pat.låset) och begåvo sig in i rummen.

Den ena personen befanns sedermera vara ombudsmannen Hjalmar Pettersson vilken, då jag följde efter personerna, yttrade: 'Det pågår reparationsarbeten här'. 'Ja, det tycks så', sade jag. 'Vem är det som har målningsarbetet här?' frågade Pettersson. 'Han heter Qvarnström', svarade jag. 'Jaså, det e den fan', sa Pettersson. 'Jo, det går nog an att åtaga sig arbeten och sedan inte betala arbetarna.' 'Vad heter han som äger det här huset', frågade vidare P. 'Han heter Wikstedt och det är jag det.' 'Nåå', sade P., 'vore det inte skäl att Ni körde iväg med dom här med samma, så att Ni finge yrkeskunniga och ordentliga arbetare? Den här Qvarnström rafsar ju ihop grovarbetare och vad som helst utan yrkeskunskap och åtar sig att utföra målningsarbete med dem.'

Härtill genmälde jag endast, att jag icke kunde yttra mig i denna sak, samt tillade att jag för egen del icke hade något att anmärka mot Qvarnströms arbeten — Qvarnström hade nämligen under föregående sommar utfört flera målningsarbeten inom egendomen —.

När så arbetarna återkommo från måltidsrasten, vände sig Pettersson till dem och yttrade i brysk ton: 'Vet Ni inte att det här arbetet är blockerat?' Två av arbetarna förklarade då att de saknade kännedom här om. 'Det borde Ni väl veta', genmälde Pettersson, 'för det har stått annonserat.' Genom Petterssons uppträdande blevo de två nämnda arbetarna synbarligen uppskrämda, enär de omedelbart avtog sina arbetskläder, och avlägsnade sig. Den tredje arbetaren, vid namn Jansson, kvarstannade emellertid.

Stockholm, Valhallavägen 110 den 10/12 1932.

P. O. Wikstedt.

Per Olof Wikstedts egenhändiga namnteckning bevittna:

G. Brun.

S. Andersson.»

»Undertecknad, som i september månad innevarande år varit anställd hos målarmästaren Eric Ludvig Qvarnström, härstädes, för biträde vid utförande av diverse målningsarbeten m. m. i huset med adressnummer Valhallavägen 110, får härmed under edlig förpliktelse intyga följande:

Då jag den 16 samma september i sällskap med mina arbetskamrater återvände från måltidsrast till den i husets tredje våning varande lägenhet, där arbeten pågingo, uppehöll jag därstädes fastighetsägaren Herr Wikstedt samt ombudsmannen Hj. Pettersson jämte en annan för mig okänd person. Vid vårt inträde vände sig Pettersson omedelbart till oss med förfrågan, vem det vore, som förestod arbetet. Jag svarade härå,

att det var jag. Jag utövade nämligen i Herr Qvarnströms frånvaro den närmaste uppsikten över arbetet. Pettersson yttrade då: 'Veta Ni inte, att det här huset är blockerat?' Jag genmälde, att jag kände till nämnda förhållande, varemot mina två kamrater uppgåvo, att detta vore dem obekant. Härefter lämnade Pettersson i sällskap med Herr Wikstedt rummet men återvände efter en stund och yttrade då: 'Det är ju Qvarnström, som står för arbetet'. Jag bekräftade, att så förhölle sig men framhöll samtidigt, att jag i Herr Qvarnströms frånvaro utövade tillsyn över arbetet. Vänd till oss alla uppgav då Pettersson, att Herr Qvarnström även vore blockerad, varefter han i hotfull ton tillsporde oss, om vi under sådana förhållanden ämnade fortsätta att arbeta hos Herr Qvarnström. Mina arbetskamrater svarade härå, att de under förhandenvarande omständigheter funno lämpligast att sluta arbetet, varefter de jämväl avlägsnade sig från platsen. På fråga av Herr Wikstedt, om Herr Qvarnström och jag vore beredda att ensamma fullborda arbetet, svarade jag endast, att jag ämnade kvarstanna. Pettersson yttrade härvid till Herr Wikstedt, att han förmodade, att dennes mening vore, att ett förstklassigt arbete skulle utföras samt tillade, att jag och Herr Qvarnström icke kunde utföra något finarbete utan endast sådana grovarbeten, som ägt rum på husets gård. Därjämte förklarade Pettersson, att i fortsättningen all tillgång å ny arbetskraft skulle 'stoppas' genom hänvändelse från honom till arbetsförmedlingen, ingivande av blockadannonser o. dyl.

Stockholm den 7 december 1932.

Mauritz Emanuel Jansson.

Herr Mauritz Emanuel Janssons egenhändiga namnteckning bevittna:

Sven Byström.

M. Morsing.»

Vittnet Janssons berättelse m. m.

Sedan härefter det vid förra rättegångstillfället ingivna med vittnets namn underskrivna intyget blivit för vittnet företett och uppläst förklarade vittnet, att vittnet, som vidkändes sin namnunderskrift å intyget, toge dess innehåll å den avlagda eden med följande av särskilda frågor föranledda tillägg och ändringar: Intyget hade uppsats av kärandeombudet enligt de uppgifter vittnet lämnat honom. Vittnets i intyget omförmälda arbetskamrater hette, den ene Krantz och den andre Sjöberg, samt bodde, den förre i Hagalund och Sjöberg vid Rådmansgatan här i staden. Svaranden hade sedan vittnet och vittnets arbetskamrater återvänt till arbetet efter måltidsrasten till en början frågat vittnet och hans arbetskamrater, om de arbetat i huset, vilken fråga de besvarat jakande, varefter svaranden, på sätt uti intyget uppgivits, frågat vem det var som »stod för» arbetet. Sedan vittnet bejakat svarandens fråga »Det är ju Qvarnström, som står för arbetet» och i samband därmed upplyst, att vittnet i kärandens frånvaro utövade tillsyn över arbetet hade svaranden frågat vittnet och vittnets kamrater, om de vetat om, att käranden vore blockerad. Vittnet och vittnets arbetskamrater hade svarat, att de ägt kännedom härom, varefter svaranden i hotfull ton frågat dem, hur de då kunde arbeta hos käranden. Wikstedt hade jakande besvarat svarandens uttalade förmodan, att Wikstedt önskade erhålla arbetet ifråga utfört på ett förstklassigt sätt, varefter svaranden yttrat, icke att vittnet och Qvarnström icke kunde utföra något finarbete utan att »dom» icke kunde utföra sådant arbete; och hade vittnet fått den uppfattningen, att svaranden

med berörda uttryck avsett kändanden och hans arbetare. Vittnet hade tyckt att svaranden, såsom vittnet uttryckte sig, »lät hotande hela tiden».

Lindberg anhöll härpå, att vittnet måtte tillfrågas, huruvida icke kändanden vid något tillfälle under år 1929, då kändanden arbetat som förman vid vissa arbeten vid S:t Eriks sjukhus, skickat vittnet till svaranden med begäran att dessa arbeten måtte förklaras i blockad.

Byström bestred, att denna fråga, såsom avseende förhållanden, vilka icke hade betydelse i detta mål, finge framställas till vittnet.

I särskilt avsagt beslut fann Rådhusrätten frågan mot kändandens bestridande icke böra framställas till vittnet.

Till Rådhusrätten.

I härstädes anhängiga mål mellan undertecknad, å ena, samt ombudsmannen i Svenska Målareförbundets avdelning nr 1 Hjalmar Pettersson, å andra sidan, anföres härmed vördsamt följande.

Med hänvisning till innehållet i de under edlig förpliktelse avgivna intyg, vilka vid föregående rättegångstillfälle av mig ingåvos, skulle jag kunna inskränka mig till att allenast bestrida avseende vid vad svarandebudet därvid anförde — detta med så mycket större skäl, som i svaromålet huvudsakligen berördes sådana beträffande själva åtalet ovidkommande omständigheter, varom svaranden enligt 16 kap. 13 § Strafflagen icke äger att till sitt fredande framställa bevisning. För att svarandens uppgifter icke skola stå oemotsagda anser jag mig likvisst böra i anledning av det hittills avgivna svaromålet göra några kortfattade erinringar.

Sälunda är svarandens påstående, att den mot mig igångsatta blockaden orsakats därav att jag trots tidigare medlemskap i fackföreningen uppträtt som arbetsgivare samt i förhållande till av mig anställda arbetare icke tillämpat gällande avtal, alltigenom felaktigt. Enligt § 5 i gällande kollektivavtal mellan Stockholms Målarmästareförening och Sv. Målareförbundets avdelning nr 1, var jag tvärtom berättigad att — såsom i av svaranden åsyftade fall var förhållandet — tillsammans med lärling själv utföra vissa reparationsarbeten. I samma paragraf föreskrives vidare, att som tillläggs-lön för sådant arbete, vilket ej kunnat avskiljas såsom särskilt ackord utan måst utföras som s. k. tidsarbete, skall utbetalas ett belopp, uppgående till femtio procent å gällande timlön. I förevarande fall utgav jag tillläggs-lön, överstigande femtio procent å timlönen. Verkliga anledningen till blockaden mot undertecknad — för övrigt typisk för vissa fackföreningars metoder — var den, att jag bestred fackföreningens framställda krav å gottgörelse för det av mig själv vid tillfället utförda arbetet.

Det är alldeles riktigt, vad svaranden därom uppgiver, att det sedermera »vid flera tillfällen varit resonemang mellan Qvarnström och Pettersson om att *reglera* (kurs. av undertecknad) den förres förhållande till fackföreningen», men initiativet härtill har utgått från mig, i det jag upprepade gånger hos svaranden begärt inhiherande av den mot mig utan skäl igångsatta förföljelsen, men vid varje besök å svarandens expedition avspisats med undanflykter och tomma ord.

Vad svaranden i övrigt har att förmåla om mina tidigare åtgöranden i förhållande till fackföreningen eller andra, finner jag mig icke föranlåten att här särskilt bemöta.

Angående vidare händelseförloppet vid här omstämda tillfälle, åberopar jag innehållet uti förenämnda av mig ingivna intyg. Svaranden å sin sida bestrider, såväl att han om mig fällt de i stämningsansökningen an-

givna uttrycken, som ock att, »även om stämmingsansökningens uppgifter vore riktiga», åberopade lagrum härå vore tillämpligt. Enligt svaranden utgöra de uppgivna yttrandena endast dennes »personliga omdömen» och innefatta icke utsättande av rykte om gärning eller last i lagens mening.

För mig framstå dessa subtila distinktioner mellan vad svaranden låtit komma sig till last eller icke såsom tämligen överkliga. Enligt vad av mig uppgivits samt i målet intygats, har svaranden infunnit sig hos min arbetsgivare och inför denne samt å platsen sysselsatta arbetare utan att vara därom på något sätt ombedd eller tillfrågad uppgivit, att jag vore blockerad, att jag icke uppfyllde mina ekonomiska förpliktelser mot hos mig anställda arbetare samt att min yrkeskunnighet vore i hög grad underhaltig. Den omedelbara följden av sagda uppträdande blev den, att två av de å platsen sysselsatta arbetarna genast begåvo sig därifrån, lämnande åt undertecknad att, bäst jag kunde, fullborda det åtagna reparationsarbetet.

Icke dess mindre förklarar svaranden, att någon skadeavsikt har han ej haft, och någon skada har jag ej kunnat lida. Denna påstådda menlöshet hos svaranden är ägnad att förvåna. Någon avsikt med sitt uppträdande på platsen och sina om mig fällda yttranden måste väl vederbörande ändå ha haft. Och att denna avsikt icke gärna kan ha varit att gagna mig eller göra reklam för min verksamhet, torde vara tämligen klart.

Alternativt göres av svaranden gällande, att han icke beträffande mig utsatt rykte om gärning eller last utan endast fällt, vad han benämner »personliga omdömen» om mig. Jag har svårt att förstå, att man ej om en person utsätter oförmanliga rykten, da man på eget initiativ uppsöker främmande personer, vilka på olika sätt stå i affärsförhållande till mig, och till dem meddelar för mig synnerligen nedsättande uppgifter såväl om mitt sätt att fullgöra mina ekonomiska förpliktelser till hos mig anställda arbetare som beträffande min vilja och förmåga att tillfredsställande utföra mig anförtrodda yrkesuppdrag. Om sedan dessa utsatta rykten sammanfalla med utspridarens eget »personliga omdöme» om undertecknad eller ej, torde vara betydelselöst. Att meddelandet till de hos mig anställda arbetarna, att jag vore blockerad, var avsett att ytterligare skada mig hos dessa, inses lätt av den omständigheten, att strejk- och blockadbryteri m. m. inom vidsträckta kretsar av den kroppsarbetande befolkningen fullt ut jämställas med kriminella förseelser.

Jag bestrider, att intygsgivaren Wikstedt i förevarande fall kan betraktas såsom angivare. När jag vid mitt inträffande å arbetsplatsen fann, att arbetet därstädes avbrutits samt de av mig anställda personerna lämnat platsen, nödgades jag helt naturligt hos min egen arbetsgivare göra mig underrättad om vad som under min bortovaro förefallit, vilket på mina direkta frågor till vederbörande jämväl meddelades mig. Detta innebär intet angivarskap i lagens mening.

Till grund för mitt skadeståndyrkande åberopar jag det förhållandet, att jag, sedan två av mina arbetare på grund av svarandens ingripande förmåtts att avbryta sitt arbete, hade stort besvär med att anskaffa ersättare åt dessa, varjämte även en söndag måste tagas i anspråk för att hinna få arbetet färdigställt i rätt tid. Härtill kommer det personliga obehag, för vilket jag i detta sammanhang blivit utsatt. Med hänsyn till ovanstående hemställas, att svaranden i skäligt skadestånd till mig förpliktas utgiva 100 kronor.

Ersättning för rättegångskostnaderna yrkas med 10 kronor för stäm-

ningsansökningens upprättande samt avskrift därav, 3 kronor för lösen av stämmingsresolution, 2 kronor 50 öre för delgivningskostnader, 25 kronor för varje inställelse, 75 kronor i ombudsarvode ävensom vad jag visas ha utgivit i protokollslösen och förskjutna vittneslöner.

Stockholm den 17 januari 1933.

Eric L. Qvarnström.
gm Sven Byström enl. fullmakt.

Härefter anhölls om vittnesförhör, av Byström med fastighetsägaren Per Olof Wikstedt och av svaranden med ombudsmannen *Bror Axel Gustaf Carlsson* samt måleriarbetarna *Nils Georg Sjöberg* och *Herbert Gustaf Alvar Krantz* — — — — —

Härefter hördes vittnena var för sig, därvid

1) *Wikstedt* berättade: Fastigheten nr 110 Valhallavägen här i staden, vilken fastighet ägdes av vittnets hustru, hade i april 1932 underkastats en yttre reparation, som utförts av arbetare tillhörande föreningen *Arbets Frihet*. Under hösten samma år hade i fastigheten verkställt en del inomhusreparationer. Därvid förekommande målningsarbeten hade ombesörjts av käranden. Bland de hos käranden anställda arbetare, vilka varit sysselsatta i fastigheten, hade befunnit sig en målare vid namn *Jansson* samt, till en början, vittnena *Sjöberg* och *Krantz*. Vittnet, som bodde i fastigheten ifråga, hade för att övervaka arbetet alltemellanåt besökt de lägenheter, vari reparationer pågått. Under september 1932 hade, bland andra, en tre trappor upp i fastigheten befintlig lägenhet reparerats. En dag i mitten av sagda september hade vittnet ensam uppehållit sig i sistnämnda lägenhet under det de därstädes eljest sysselsatta arbetarna, *Jansson*, *Sjöberg* och *Krantz*, varit ute och druckit kaffe. Under det vittnet sålunda ensam uppehållit sig i lägenheten, hade vittnet plötsligt hört en kort signal från lägenhetens dörrklocka. Omedelbart därefter hade två män, vilka vittnet då icke känt men vilka vittnet sedermera funnit vara svaranden och vittnet *Carlsson*, stigit in i lägenhetens tambur. Svaranden hade till en början frågat, huruvida det påginge reparationsarbeten i lägenheten, på vilken fråga vittnet lämnat jakande svar. På vidare fråga av svaranden hade vittnet uppgivit, att icke murare men väl målare vore sysselsatta i lägenheten. Svaranden och *Carlsson* hade därefter begivit sig in i boningsrummen i lägenheten och sett sig omkring därstädes. Efter en stund hade svaranden frågat vittnet, vilken följt efter svaranden och *Carlsson*, vem som omhändertog målningsarbetena, vartill vittnet genmält, att det vore en som heter *Qvarnström*. Svaranden hade då yttrat: »Jaså, är det den fan. Ja, det går nog an att åta sig arbeten och så inte betala arbetarna.» Sedan vittnet genmält, att vittnet icke kunde yttra sig om sistberörda förhållande, hade svaranden vidare yttrat: »Han tar ju in grovarbetare och vilka som helst, som inte är yrkeskunniga.» Några snickeriarbetare hade vid nu ifrågakomna tid icke varit sysselsatta i lägenheten. Emellertid hade vittnet själv på begäran av vederbörande hyresgäst brutit bort en ekpanel i ett av lägenhetens rum. När svaranden fått se spår av sistberörda arbete, hade han genast frågat, om jämväl snickare vore sysselsatta i lägenheten, vartill vittnet genmält: »Ja, det tycks så.» På vidare fråga av svaranden hade vittnet uppgivit, att vederbörande snickare hette *Vikstedt*. Sedan svaranden därpå frågat vem som ägde fastigheten, hade vittnet yttrat: »Ja, han heter också *Vikstedt*, och det

är jag.» Efter en stunds tystnad hade då Carlsson frågat vittnet, om inte vittnet ansåge, att det vore skäl att göra upp med vederbörande fackförening, därvid Carlsson tillagt, att fackföreningen icke hade några anspråk mot vittnet. Sedan vittnet därtill genmält, att, därest fackföreningen icke hade några anspråk, så vore det väl lätt att komma till en uppgörelse, hade svaranden yttrat: »Vore det inte skäl att köra bort dom här och få ordentliga arbetare.» Enär käranden tidigare till vittnets belåtenhet ombesörjt flera reparationsarbeten i fastigheten, hade vittnet till svarandens sist omförmälda fråga genmält, att vittnet icke hade något att anmärka å av käranden utförda arbeten. Samtidigt därmed hade Jansson, Sjöberg och Krantz kommit in genom lägenhetens tamburdörr. Svaranden, vilken jämte vittnet och Carlsson då varit stående i en dörröppning mellan tamburen och ett av lägenhetens boningsrum, hade genast frågat de inträdande, huruvida dessa icke visste, att fastigheten vore blockerad. Sedan svaranden å nämnda fråga erhållit nekande svar, hade svaranden vidare yttrat: »Det borde ni väl veta, det är ju annonserat.» Därpå hade svaranden vänt sig till antingen Sjöberg eller Krantz samt yttrat: »Jag tycker jag känner igen dig. Heter du inte —?», därvid svaranden nämnt något namn, som vittnet nu icke kunde erinra sig. Den tillfrågade hade bekräftat, att han bure det av svaranden angivna namnet. Omedelbart därpå hade Sjöberg och Krantz börjat taga av sig sina arbetskläder. Svaranden hade då till vittnet yttrat: »Ja, ni ser ju nu, när arbetarna går, kan ni inte få något arbete utfört», varpå svaranden vänt sig mot Jansson och frågat denne: »Vad säger ni?» Å nämnda fråga hade Jansson icke lämnat något svar. Vittnet hade därefter lämnat lägenheten genom dess köksdörr samt begivit sig till sin bostad. Omkring en och en halv timme senare hade vittnet åter begivit sig till omvittnade lägenhet. I denna hade då icke någon person uppehållit sig. Enligt en minnesanteckning, som vittnet gjort å en av vittnet innehavd skrivbordsalmanacka, hade nu omvittnade tilldragelse ägt rum den 15 september 1932.

2) Carlsson, vilken på frågor förmälde: »Vittnet vore anställd hos Stockholms parkettläggarefackförening såsom ombudsman och vore dessutom ordförande i Stockholms Byggnadsfackföreningars samorganisation. Sistnämnda organisation hade på sin tid förklarad fastigheten nr 110 vid Valhallavägen här i staden i blockad. En dag i mitten av september 1932 hade vittnet och svaranden infunnit sig i nämnda fastighet för att söka träffa fastighetens ägare och med denne komma till en uppgörelse angående blockaden. Därvid hade vittnet eller svaranden ringt på dörrklockan till en tre trappor upp i fastigheten befintlig lägenhet, varpå vittnet och svaranden gått in i lägenheten, varest vittnet Vikstedt då uppehållit sig. Vittnet hade till en början trott, att Vikstedt varit någon i lägenheten sysselsatt arbetare. Under ett samtal, som utspunnit sig mellan vittnet, svaranden och Vikstedt, hade vittnet emellertid i stället erhållit den uppfattningen, att Vikstedt vore fastighetens ägare. Vittnet hade då till Vikstedt hemställt, att de skulle försöka träffa en uppgörelse angående blockaden av fastigheten. I samband därmed hade svaranden frågat Vikstedt vem som omhänderhade de målningsarbeten, vilka påginge i fastigheten. Å nämnda fråga hade Vikstedt genmält, att han tyvärr icke längre kunde anlita den målaremästare, som han tidigare plägat anlita, samt tillagt, att målningsarbetena omhänderhades av käranden. Däröver hade svaranden i ordalag, som vittnet nu icke kunde erinra sig, uttryckt sin förvåning. Såvitt vittnet kunde erinra sig, hade

svaranden därvid icke fällt uttrycket »Jaså, det är den fan» eller något liknande uttryck. Svaranden hade vidare yttrat, att kändanden vore förklarad i blockad, och i samband därmed nämnt något om, att det hänt, att kändanden åtagit sig arbeten och sedermera icke betalt sina arbetare. Vittnet, som under omvitnade samtal oavbrutet uppehållit sig i svarandens omedelbara närhet, hade ej hört svaranden föreslå Vikstedt, att denna skulle köra bort kändanden. Däremot hade vittnet föreslagit Vikstedt, att denne skulle »avkoppla» kändanden från arbetet. Varken vittnet eller svaranden hade såsom skäl för en dylik åtgärd anfört att Vikstedt sedermera skulle kunna få arbetet ordentligt utfört. Ej heller hade, såvitt vittnet kunde erinra sig, svaranden yttrat något om, att kändanden begagnade sig av sammanräfsat folk, eller att det av kändanden ombesörjda arbetet skulle komma att bli illa utfört. Sedan samtalet pågått en stund, hade tre arbetare kommit in i lägenheten. Svaranden hade då vänt sig till dem samt frågat vem som förestode målningsarbetet, vartill en av arbetarna genmält, att det vore han. Vidare hade svaranden frågat arbetarna, huruvida de icke visste, att fastigheten vore förklarad i blockad. Sedan svaranden å sistnämnda fråga erhållit nekande svar, hade han till arbetarna yttrat: »Det borde ni veta, efter det är annonserat.» Mellan svaranden och arbetarna hade därefter utspunnit sig ett samtal, varunder svaranden omtalat, att fastigheten förklarats i blockad av »byggnadsfackens samorgauisation». Av omförmälda arbetare hade en smänigom begivit sig in i ett annat rum, under det de båda andra börjat avtaga sina arbetskläder. Mellan svaranden och sistnämnda båda arbetare hade därunder varit tal om, att de senare skulle begiva sig till vederbörande fackförenings expedition samt begära inträde i föreningen, och svaranden hade därvid ställt i utsikt, att inträde skulle beviljas.

3) *Sjöberg*: I slutet av sommaren 1932 hade vittnet av Stockholms stads Arbetsförmedling anvisats arbete hos en målarmästare vid namn Mauritz Jansson. Vittnet, Jansson och vittnet Krantz hade därefter arbetat, till en början i en butikslokal vid S:t Eriksgatan här i staden, därpå i Ålsten och slutligen i huset nr 110 vid härvarande Valhallavägen. Vittnets arbetslön hade pläгат utbetalas av kändanden, och då denne dessutom allt emellanåt givit vittnet order i arbetet, hade vittnet förstått, att kändanden och Jansson på något sätt samarbetade med varandra. Vittnet hade dock varit av den uppfattningen, att det varit hos Jansson, som vittnet vore anställd. När vittnet, Krantz och Jansson andra dagen de arbetade i huset nr 110 vid Valhallavägen efter frukostrasten kommo in i den lägenhet, varest de skulle arbeta, hade de i lägenhetens tambur sammanträffat med svaranden samt vittnena Carlsson och Vikstedt. Svaranden hade därvid frågat vem som »stod för» arbetet i lägenheten, vartill Jansson genmält, att det gjorde han. Vikstedt hade då anmärkt, att kändanden »stod för» arbetet. Svaranden hade därefter frågat vittnet, Krantz och Jansson, om de icke visste, att fastigheten vore förklarad i blockad, ävensom huruvida de ämnade fortsätta arbetet oavsett blockaden. Vittnet och Krantz hade därtill genmält, att därest fastigheten vore förklarad i blockad, de icke vidare ville arbeta i fastigheten, varpå de börjat taga av sig sina arbetskläder. Svaranden hade då frågat vittnet och Krantz, om de önskade bli medlemmar av vederbörande fackförening, samt tillagt, att de i så fall borde uppsöka föreningens expedition. Vittnet hade emellertid icke vare sig då eller senare sökt inträde i någon fackförening. Omvitnade samtal hade hela tiden förts i lugn och sansad ton, och svaranden hade icke på vittnet gjort intryck av att vara hotfull.

4) *Krantz*, vilken berättade: I slutet av sommaren 1932 hade vittnet genom Stockholms stads Arbetsförmedling anvisats arbete hos en målare vid namn Mauritz Jansson, varpå vittnet arbetat, till en början i en fastighet å Södermalm, därpå i en butikslokal vid S:t Eriksgatan, vidare i Ålsten samt slutligen i huset nr 110 vid Valhallavägen, allt här i staden. Å sistnämnda tre arbetsplatser hade jämväl vittnet *Sjöberg* deltagit i arbetet. Vittnets lön hade utbetalats av käranden, vilken jämväl plägat giva vittnet order i arbetet, och vittnet hade fördenskull erhållit den uppfattningen, att käranden vore anställd hos Jansson såsom verkmästare. Andra dagen, som vittnet, *Sjöberg* och Jansson arbetade i huset nr 110 vid Valhallavägen, hade de, när de efter frukostrasten åter infunno sig i den lägenhet, vari de för dagen varit sysselsatta, därstädes sammanträffat med svaranden samt vittnena *Vikstedt* och *Carlsson*, vilka samtliga varit stående invid dörröppningen mellan tamburen och ett av lägenhetens inre rum. När vittnet, *Sjöberg* och Jansson inträdde i tamburen, hade svaranden i lugn och sansad ton frågat dem, om de icke visste, att fastigheten vore förklarad i blockad. Å nämnda fråga hade vittnet genmält, att vittnet icke hade en aning om att fastigheten vore blockerad, vartill svaranden anmärkt, att det vore märkvärdigt, enär blockaden annonserats i tidningarna. Svaranden hade därpå frågat Jansson vem som »stod för» arbetet i lägenheten, vartill Jansson genmält, att det gjorde han. Sedan svaranden därefter anmärkt enligt vad fastighetsägaren uppgivit, att käranden omhänderhade arbetena, hade Jansson vitsordat riktigheten av nämnda uppgift men tillagt, att han i kärandens frånvaro övervakade arbetet. Svaranden hade då yttrat, att även käranden vore förklarad i blockad. Vittnet hade därpå förklarat, att därest fastigheten vore blockerad, vittnet icke vidare ville arbeta i densamma, varefter vittnet tagit av sig sina arbetskläder. Svaranden hade därunder frågat vittnet och *Sjöberg* om de vore medlemmar av vederbörande fackförening, vartill vittnet för sin del svarat nekande. Därefter hade det varit tal om huru vittnet skulle vinna inträde i föreningen. Vittnet vore emellertid alltjämt icke medlem av någon fackförening. Såvitt vittnet uppfattat, hade svaranden vid nu omvitnade tillfälle icke fällt något förklenande yttrande om hos käranden anställda arbetare.

På särskilda frågor tillade vittnet: Käranden, vilken, enligt vad vittnet förstätt, ansett sig orättvist behandlad av fackföreningarna, hade flera gånger talat om, att han vid tillfälle skulle »klämma åt» fackföreningarna och deras ombudsmän. Såväl käranden som Jansson hade för vittnet omtalat, att Jansson vore förlovad med en dotter till käranden. Jansson hade jämväl burit förlovningsring.

Till Rådhusrätten.

I anledning av den hitintills å ömse sidor förebragta utredningen i anhängiga mål mellan undertecknad, å ena, samt Ombudsmannen *Hjalmar Pettersson*, å andra sidan, anföres vördsamt följande.

Att svaranden, sedan han blivit upplyst därom, att undertecknad omhänderhade ifrågakomna arbeten, gentemot mig framställt den i hög grad nedsättande beskyllningen, att jag vore en person, som åtog mig arbeten utan att sedermera betala mina arbetare, är till fullo styrkt genom såväl vittnet *Vikstedts* i malet ingivna intyg samt vittnesberättelse vid rättegångstillfället den 8 februari 1933 som ock den på svarandens egen begäran som vittne samtidigt hörde Ombudsmannen *Carlsson*. Såsom en för svarandens vidkommande försärande omständighet torde här-

vidlag jämväl böra beaktas, att ifrågavarande karakteristik av mig meddelats en person, vilken vid tillfället i fråga visat mig det förtroendet att handhava viktiga reparationsarbeten för hans räkning. Svaranden har här handlat i uppenbar avsikt att söka rubba sagda förtroende och därigenom *skada* mig i min fortsatta yrkesverksamhet.

Vidare är i målet uttrönt såväl genom svarandeombudets muntliga uppgifter vid första rättegångstillfället som ock genom det på svarandens begäran hörda vittnet Krantz' utsago, att svaranden, sedan han vid omvittnade tillfälle inlåtit sig i samtal med de hos mig anställda arbetarna, skyndat att meddela dessa, att jag vore blockerad — även detta i uppenbar avsikt att förmå vederbörande upphöra med arbetet hos mig, d. v. s. att *skada* mig. I min vid rättegångstillfället den 18 sistlidne januari till Rådhusrätten ingivna inlaga har jag i detta sammanhang redan tilllåtit mig framhålla, att strejk- och blockadbryteri inom vissa befolkningslager jämställas med kriminella förseelser. I min egenskap av blockerad bör därför — åtminstone enligt ortodox fackföreningssynpunkt — envar »om sin heder mån» arbetare betrakta undertecknad som en i alla avseenden asocial och mindervärdig individ, med vilken varje arbetsgemenskap eller annan förbindelse är utesluten. Svarandens i målet havda upprepade försäkringar, att hans handlingssätt icke dikterats av någon skadeavsikt mot mig te sig onekligen något egendomliga mot bakgrunden av vad ovan anförts rörande det faktiska händelseförloppet.

Enligt vittnet Vikstedts bestämt vidhållna uppgift har svaranden till honom jämväl yttrat, att jag i av mig åtagna arbeten »rafsade ihop» grovarbetare och »vilka som helst, som inte är yrkeskunniga». Att märka är, att den tredje vid ifrågavarande samtal närvarande personen, vittnet Carlsson, i sitt vittnesmål icke direkt bestritt, att ett dylikt uttalande fällts av svaranden utan endast förklarat, att »såvitt vittnet kunde erinra sig» hade icke nämnda yttrande förekommit. I annat sammanhang meddelar vittnet dock, att »svaranden, i ordalag som vittnet nu icke kunde erinra sig, uttryckt sin förvåning över att målningsarbetena omhänderhades av käranden».

På grund av vad här ovan och tidigare i målet anförts och styrkts, vidhålls käromålet, till vilket jag vördsamt hemställer om bifall.

Stockholm den 6 mars 1933.

Eric L. Qvarnström
gm Sven Byström enl. fullmakt.

P. M.

E. L. Qvarnström /· Hj. Pettersson.

Besöket i huset Valhallavägen 110 och förhandlingarna med Vikstedt företogs i syfte att söka och finna en fredlig uppgörelse i den konflikt, som förelåg vid arbetsplatsen. Svarandens samtal med Vikstedt behandlade denna fråga. Kärandens ställning till fackföreningen berördes endast på så sätt, att det faktiska förhållandet, att han var förklarad i blockad av Svenska Målareförbundets avd. I, Stockholm, påpekades. Några förklenande omdömen om käranden hava icke fällts av svaranden.

När Vikstedt uppgav, att käranden hade arbetena i fastigheten, överraskade det först svaranden, att käranden, som cirka 15 år varit medlem av fackföreningen och därunder ivrigt sökt utnyttja de fackliga makt-

medlen till egen fördel åtagit sig arbete på en arbetsplats, som var förklarad i blockad.

Påståendena, att svaranden brukat svordomar och »hot» äro oriktiga. Ett sådant uppträdande skulle ju helt hava motverkat syftet med besöket som avsåg, att få till stånd en uppgörelse i godo. Vikstedt var i princip ense med svaranden på denna punkt.

Utredningen i målet visar oförtydligt, att det är fackföreningens blockad, som irriterat, men det förefaller ologiskt att låta detta gå ut över en fackföreningens tjänsteman. Kärandens ombud har i skrivelse till svaranden fordrat att denna skulle häva blockaden under hot att, i annat fall, åtal skulle följa för ärekränkning. Då svaranden icke vare sig haft med blockadens tillkomst att skaffa och dessutom saknar möjlighet eller befogenhet att häva densamma, torde vara uppenbart, att han icke kunnat tillmötesgå kärandens krav.

Fackföreningens blockad mot käranden grundar sig därpå, att käranden som medlem av fackföreningen icke ställt sig föreningens beslut till efterrättelse, att till hos käranden anställd medlem utbetala avtalsenlig arbetslön. Hade avtalet av käranden tillämpats skulle någon blockad icke kunnat vidtagas. Hade käranden med stöd av kollektivavtalets § 5 för sig undantagit det arbete, han själv skulle utföra, hade heller icke tvist om betalning för av annan utfört arbete kunnat uppkomma.

Det är svårt att värja sig från misstanken, att käromålet ingår som led i en organiserad kampanj mot det som populärt kallas fackföreningsterrorn. Att emellertid allt faktiskt underlag saknats i denna sak för insinuationer av detta slag, anser jag utredningen hava givit vid handen.

Strejk och blockad äro tillåtna kampmedel, och det är lika litet lag- eller rättsridigt att strejka som att blockera och lockouta så snart, som icke någondera parten i ett arbetsförhållande brutit mot i kollektivavtal stadgat förbud mot dylika stridsåtgärder.

Det är som konsekvens härav heller icke brottsligt i juridisk mening vare sig att vara strejkande eller strejk- resp. blockadbrytare.

Processer av det slag som den föreliggande äro minst av allt ägnade att framkalla eller vidmakthålla den arbetsfred, som man i samhällets namn anser så nödvändig och viktig.

I målet är till fullo utrett, att svaranden icke gjort sig skyldig till brottsligt förfarande, och det är heller icke i någon mån styrkt, att käranden lidit skada eller förlust. Snarare torde det väl vara omtvistligt att käranden genom sin duktighet »att taga itu med fackföreningarna», varom han vetat att lämna pressen besked, snarast värvat sympati inom kretsar, som kunna bjuda honom goda arbetstillfällen.

Jag yrkar käromålets ogillande och fordrar ersättning för rättegångskostnaderna med 30 kronor för varje mitt ombuds och 15 kronor för min egen inställelse, 150 kronor ombudsarvode samt ersättning för vittneslöner och protokollslösen.

Stockholm den 6 februari 1933.

Svaranden.

Till Rådhusrätten.

Vid innehållet i svarandens denna dag ingivna skrift bestrides allt avseende.

Svaranden uppgiver däri, att hans besök i huset Valhallavägen 110 endast företagits i syfte att träffa uppgörelse med käranden. Det förefaller

då tämligen egendomligt, att svaranden och hans sällskap vid ankomsten till huset begivit sig direkt upp till den lägenhet i tredje vaningen, där de av kändanden ombesörjda reparationsarbetena som bäst pågingo. Svaranden visste ju ej på förhand, att vittnet Vikstedt uppehöll sig i denna lägenhet, därför att Vikstedt själv deltog i pågående arbeten. Av Vikstedts beedigade uppgifter framgår jämväl, att svarandens intresse i främsta hand varit inriktad på att få veta, *vilka* personer, som utförde arbete i lägenheten samt att samtalet med Vikstedt väsentligen rörde sig därom.

Svaranden förklarar vidare, att det först »överraskat» honom, »att kändanden som cirka 15 år varit medlem av fackföreningen» kunnat åtaga sig arbete på en plats, som var förklarad i blockad. Svaranden tycks i detta sammanhang helt ha förgätit, att *kändanden själv* sedan åtskilliga år varit blockerad och förföljd av svarandens egen fackförening. Svaranden borde bättre än någon veta, att en blockerad eller prickad person icke är i den belägenheten att kunna välja det arbete, som bäst passar honom, utan vederbörande får under dylika omständigheter sannerligen vara tacksam, om någon arbetsgivare över huvud vill och vågar anlita honom.

Vad svaranden i sin skrift vidare har att förmäla angående orsaken till fackföreningens blockadåtgärder mot kändanden, har redan tidigare i målet blivit bemött av kändanden och avvisas för övrigt såsom för målet ovidkommande.

Svaranden säger sig ha svårt att värja sig från misstanken, att »kärö-målet ingår som led i en organiserad kampanj mot det som populärt kallas fackföreningsterrorn» och framhåller i detta sammanhang, att strejk och blockad äro tillåtna kampmedel vid konflikter inom arbetsmarknaden. Kändanden vet sig inte deltaga i någon organiserad kampanj mot »fackföreningsterrorn», ehuru en sådan väl skulle kunna vara påkallad och ej heller har det någonsin fallit kändanden in att bestrida, att strejk- och blockadvapnen i och för sig äro tillåtna kampmedel liksom exempelvis även lockout. Allt beror emellertid på, hur ifrågavarande stridsmetoder i det särskilda fallet tillämpas, och när denna tillämpning tar sig *sådana* uttryck, att en enskild medborgare utsättes för ärekränkande beskyllningar eller smädligt förtal, är envar i sin fulla rätt att med tillämpning av gällande lag söka skydda sig däremot.

Svaranden anser sig slutligen vara berättigad förklara, att rättegångar av hithörande beskaffenhet icke äro ägnade framkalla den arbetsfred, som jämväl svaranden tycks förmena, att samhället behöver. Häremot vill kändanden endast anföra, att för den händelse samhällelig arbetsfred skall vinnas på bekostnad av den enskildes rätt att värja sig mot jämväl uppenbara övergrepp och förföljelser från vissa fackorganisationer eller deras förtroendemän, synes en så beskaffad arbetsfred vara förvärvat till ett alltför högt pris.

Stockholm den 8 mars 1933.

Kändanden
gm Sven Byström enl. fullmakt.

Rådhusrättens utslag den 12 april 1933.

Enär av utredningen i målet framgår, att, sedan kändanden erhållit i uppdrag att utföra vissa arbeten inom fastigheten med adressnummer

110 vid Valhallavägen här i staden, svaranden den 15 september 1932 inställt sig i fastigheten och därstädes vid samtal med förvaltaren av fastigheten fällt yttrande av innebörd, att kändanden icke alltid ordentligt betalade sina arbetare,

ty och som svaranden genom vad sålunda förekommit och vad i övrigt blivit upplyst angående de omständigheter, varunder nämnda yttrande fällts, måste anses lagligen förvunnen att ha i avsikt att skada kändanden om denne utsatt rykte om gärning, som, utan att vara efter lag straffbar, varit menlig för kändandens yrke och fortkomst,

men svaranden icke blivit mot sitt nekande övertygad att hava härutöver vid tillfället fällt yttranden rörande kändanden av beskaffenhet att kunna för honom medföra ansvar,

alltså prövar Rådhusrätten rättvist döma svaranden jämlikt strafflagens 16 kap. 8 § för vad han sålunda låtit komma sig till last till tio dagsböter, varje dagsbot utgörande 10 kronor,

skolande svaranden tillika till kändanden utgiva skadestånd med skärligen befunna 100 kronor ävensom ersätta kändandens rättegångskostnader med 175 kronor ävensom vad svaranden visar sig hava utgivit i vittneslöner samt lösen av Rådhusrättens protokoll.

I anledning av förestående utslag anförde svaranden besvär hos Kungl. Maj:ts och Rikets Svea Hovrätt, som emellertid i utslag av den 13 juli 1933 stadfäste Rådhusrättens utslag.

Rätt utdraget och avskrivet betyga:

Sven Byström.

M. Morsing.

Bil. 28.

Sörmlandsposten den 27 januari 1933.

Fackföreningstyrannt.

Arbetslösa hindras att ta arbete och försörja sig själva.

Exempel på de metoder som användas för att skapa klienter för fattigvården.

Arbetslöshet och nöd råda i vårt land. Stora ansträngningar göras från det allmännas sida för att lindra nöden. Men resurserna räcka inte, och många människor ha det mycket svårt i dessa dagar.

Det märkliga inträffar dock, att arbetslösa, vilka ingenting högre önska än att erhålla sysselsättning, helt enkelt *hindras* att ta ett arbete, då detta erbjudes dem. Fackföreningarna utfärda förbud, och inför deras maktspråk måste en arbetslös falla till föga, om han inte skall drabbas av den obarmhärtigaste hämnd.

För något år sedan berättade Sörmlandsposten, hur en snart 70-årig gammal man, höggradigt invalid, drevs bort från ett halvfärdigt bygge i en av stadens förorter. Han hade några tusen kronor, och för dem önskade han bygga en liten villa, naturligtvis med uträkningen att skaffa sig en slant extra genom hyresinkomsten. Den gamle begick emellertid det fruktansvärda brottet att söka utföra byggnaden så billigt som möjligt. Han träffade avtal med ett par oorganiserade snickare från en socken utanför staden, att dessa skulle utföra vissa arbeten för en timpenning

något lägre än som stipuleras inne i Eskilstuna. Den vanliga historien följde. Bygget blockerades, fick en tid stå halvfärdigt och måste sedan säljas — med förlust givetvis. Och ett litet kapital på ett par tusen kronor tål inga större avbränningar.

Sedan har den gamle för att skaffa sig tak över huvudet byggt sig en liten stuga på annat håll utanför staden. En del arbeten återstå dock att utföra. Det kanske bör framhållas, att mannen trots sitt svåra lyte, som gör att han förflyttar sig med stor svårighet, själv arbetar med allt han kan. Hjälp med schaktningar o. s. v. har han denna gång fått av en arbetslös släkting, som menat, att det är bättre att åtminstone tjäna till maten än att ha ingenting. Nu har — naturligtvis — fackföreningen ingripit för att förhindra denna hjälp.

Varje människa med oförvillat omdöme måste bli våldsamt upprörd över denna repressalietaktik mot en vanför gubbe, som inte begär bättre än att själv skaffa sig sin utkomst.

Ett annat fall, visande följderna av fackföreningstyranniet har berättats för Sörmlandsposten. Under de dåliga tider, som nu råda, vilja företagare givetvis inte sätta i gång med arbeten, vilka utan olägenhet kunna anstå. Det är för riskabelt. Man inskränker sig till det nödvändigaste. Likväl kan det finnas ett och annat, som man låter utföra, om det kan ske under hand och på icke alltför betungande villkor. Ett tillfälle att få ett sådant arbete yppade sig för någon tid sedan för en arbetare här i staden, som mycket länge gått arbetslös, som har stor familj och därför haft det synnerligen bekymmersamt, så bekymmersamt att det allmänna måst ingripa. Med oändlig lättnad såg han här en möjlighet att skaffa sig arbete och inkomster. Emellertid ville han rådgöra med fackföreningen. Denna lämnade emellertid ett bleklagt nej.

Mannen i fråga vågade ej heller ta arbetet. Fackföreningen ser alltså hellre, att fattigvården lämnar hjälp, än att en arbetslös får skaffa sig arbete. Längre kan knappast den trångsynta egoismen sträcka sig.

Inför sådana exempel på fackföreningsövergrepp frågar man sig verkligen, om inte en reaktion snart skall komma till synes bland de organiserade arbetarna själva, om inte känslan för vad som är mänskligt, rätt och riktigt till sist skall segra över fackföreningsbyråkratiens maktbegär.

Det är nog också flera arbetare än man anar, som innerst inne reagera mot en sådan politik. Men de våga intet säga, ännu mindre göra. Att bli förklarad som »osolidarisk» är ett av de värsta straff som kan drabba en människa i vårt moderna samhälle.

Bil. 29.

Sörmlandsposten den 30 november 1931.

Arbetslös måste betala 70 kronor för att få arbeta.

Ett nytt upprörande fackföreningsövergrepp.

Nödhjälpsarbetare i Stenkvista tvingas in i organisationen.

Ett nytt bevis på fackföreningspåvarnas upprörande maktmissbruk ges från Stenkvista socken, där sedan i måndags ett vägbygge pågår.

Liksom i så många andra kommuner under nu rådande depression-

tider har arbetslöshetsfrågan för de ansvariga inom socknen varit ett synnerligen svårlöst problem och många utvägar ha dryftats för att afhjälpa den rådande nöden. Som tidigare omnämnts skall vägen Eskilstuna stads gräns—Stenkvista kyrka ombyggas. Arbetet därmed beräknades icke kunna igångsättas förrän tidigast sommaren 1932 och skulle, enligt länsstyrelsens beslut, vara avslutat 1933.

På initiativ av kommunalnämndens ordförande, godsägare Ferd, Eriksson, undersöktes emellertid, enligt vad Sörmlandsposten erfarit, i september månad, huruvida icke tillstånd och medel för vägbyggets igångsättande redan nu skulle kunna erhållas. Problemet diskuterades med vägstyrelsens ordförande, men några medel funnos icke disponibla. Då kom den av länsstyrelsen till samtliga kommuner utsända skrivelsen, vari infordrades uppgifter om arbetslöshetens omfattning och på vilket sätt vederbörande tänkt sig att få denna lindrad. Man beslöt nu att hos länsstyrelsen begära förskott på väganlaget för att omedelbart kunna igångsätta arbetet. Om icke detta förskott kunde beviljas — svar härför har ännu icke ingått — var kommunen beredd att söka upplåna medel för arbetet. Antalet arbetslösa i Stenkvista var avsevärt och man räknade med att siffran när som helst skulle kunna stiga, då ett flertal Stenkvistabor hade arbete i Eskilstuna och icke gingo säkra för permitteringar.

Med entreprenören för vägbygget träffades nu avtal att socknens arbetslösa till ett antal av 15—20 stycken skulle få sysselsättning vid företaget. Godsägare Eriksson uppgjorde en lista på de arbetslösa, som kunde komma i fråga, inalles ett 20-tal, och kallade till ett sammanträde. Till detta infunno sig emellertid icke mindre än ett 40-tal, varför en gallring måste vidtagas. 22 av de mest behövande och dugliga togos ut och på måndagen i förra veckan sattes vägarbetet i gång.

Fackföreningspamparna uppträda på arbetsplatsen.

Arbetet hade emellertid icke pågått länge förrän fackföreningsherrarna gjorde sig påminta. Redan på tisdagsmorgonen voro, framhåller herr Eriksson vid vår förfrågan, representanter för väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet på platsen. Detta besök resulterade i att krav omedelbart framställdes om, att samtliga arbetare, för att få fortsätta det av Stenkvista kommun igångsatta arbetet, måste ansluta sig till fackföreningen. En inträdesavgift av 3 kronor 50 öre utkrävdes genast och förutom denna avgift ha arbetarna nu även att betala sina veckoavgifter, vilka torde uppgå till ungefär 1 krona 25 öre per man.

70 kronor i avgifter för att få arbeta en månad!

Men icke nog med detta direktiv. Det visade sig, att en av arbetarna tidigare varit ansluten till lantarbetareförbundet, till vilket han på senaste tiden emellertid icke betalat några avgifter. Herrarna fackföreningspampar dekreterade då omedelbart, att antingen skulle denne arbetare erlægga resterande avgifter i denna fackförening från den tid han sist fullgjorde kontingentbetalningen och tills dato, eller också — om det befunnos att han redan blivit struken ur fackföreningen — skulle han icke få fortsätta arbetet med mindre han verkställt s. k. avbön. Om uteslutning sålunda redan skett, hjälpte det inte, om han ens erlade den resterande avgiften, vilken enligt uppgift utgör 60 à 70 kronor. Nej, då skulle mannen först få krypa till fackföreningspåvarna och verkställa

avbön. Därefter, om denna avbön godtogs, finge han erlægga 60 à 70 kronor för att sedan i nåder få börja nödhjälpsarbetet!

Det kan påpekas, att det nu igångsatta arbetet icke beräknas pågå mer än en månad. Av de pengar arbetaren på denna månad hade tjänat för sitt och sin familjs uppehälle skulle han alltså på fackföreningsherrarnas kommando ha erlagt ovan nämnda summa — om de nu ens nöjde sig med detta. Det säger sig självt, att mannen varken ville eller kunde punga ut med de pengarna. För att undvika att vägbygget förklarades i blockad måste han avlägsnas.

Att man inom kommunen — och även bland arbetarna — är upprörd över detta maktmissbruk från fackföreningen säger sig självt. För att skaffa arbete åt sina arbetslösa lyckades kommunens ansvariga efter mycket besvär och efter tillmötesgående från länsstyrelsen redan nu få igång ett vägbygge, som annars skulle ha påbörjats först sommaren 1932. Kommunen hade t. o. m. gått så långt, att den var beredd att, om icke medel kunde utanordnas av väganlaget, själv låna upp pengar. Den utestängde arbetaren är nu helt hänvisad till huruvida kommunen kan skaffa honom annat arbete eller — om detta icke lyckas — till fattigvårdsunderstöd.

Blockadherrarna tolerera ingen diskussion om det berättade eller o berättigade i deras åtgärder. De kräva utan vidare blind kadaverlydnad. Så ter sig det svenska rättssamhället av i dag!

Bil. 30.

Svenska Dagbladet den 26 februari 1933.

Arbetsstillfälle som ratas trots arbetslösheten.

Skolhusblockad med ekonomiska konsekvenser för kommunen.

I Österhaninge kommun har en blockad mot kommunens skolhusbygge i Handen kommit mycken förargelse åstad. Det märkliga i denna aktion är emellertid, att blockadherrarna uppenbarligen tillskynda sig själva ekonomisk skada. Dessutom kunna konsekvenserna bli svårt betungande för kommunen.

Skolhusbygget igångsattes i oktober månad i fjol och hade nu i början av februari månad fortskridit så långt, att det kommit under tak. Men då blev det blockad. Anledningen är helt enkelt den, att de fackliga organisationerna vägra godkänna den av byggnadskommittén antagne entreprenören för installerad av de elektriska ledningarna. I skrivelse till kommittén förklarar arbetareparten, att entreprenören antingen enbart skall stå som arbetsgivare och låta anställa arbetare för att utföra installationsarbetet eller också lämna arbetsplatsen. Denna entreprenad rör sig enligt kontraktet endast om en summa på 1,000 kronor. Arbetet är icke av större omfattning än att entreprenören själv kan utföra det. Detta har han räknat med i sitt kontrakt. Han har också hunnit under november, december och januari månader utföra en stor del av installationerna, då de fackligas ultimatum, åtföljt av strejk, kom. Nitton byggnadsarbetare vid bygget, samtliga bosatta i kommunen, ha genom att gå i strejk gjort sig själva arbetslösa. Byggnadsentreprenören har särskilt kontrakt med kommittén.

Alltså: fackorganisationen fordrade, att byggnadskommittén skulle bryta kontraktet med elektriske entreprenören, och då kommittén icke kunde göra detta, med mindre den skulle utsätta sig och kommunen för risken av laga påföljd för kontraktsbrott, så tog fackorganisationen hämnd på en tredje, ovidkommande part, nämligen byggnadsentreprenören, med vilken den icke hade något otalt, och kommenderade hans arbetare i strejk.

För kommunens del betyder strejken icke så mycket i det avseendet att det icke brådskar med byggets slutförande. Men då bygget igångsattes i fjol höst, väsentligen för att bereda arbetslösa inom kommunen arbete under vintern i den omfattning som möjligt var, så har organisationernas strejkpåbud för en ren bagatell och som ett rent maktövertag grepp väckt stor förargelse även inom arbetarkretsar.

De vid bygget sysselsatta arbetarna ha haft avtalsenliga löner. Om nu de pågående förhandlingarna om nytt avtal för byggnadsbranschen resultera i lägre löner och konflikten drager ut, tills uppgörelsen blir klar, så blir resultatet endast, att arbetarna göra ytterligare en förlust på affären, utom den att de avstått goda arbetsförtjänster under den tid på året, då det är sämst om arbetstillfällen.

Social-Demokraten bekräftar i sitt nummer för lördagen, att arbetarna icke hade något otalt med byggnadsentreprenören. Men, säges det, arbetarna ville icke fortsätta arbetet, därför att en blockerad entreprenör (elektrikern) etablerat sig i bygget.

Enligt vad Svenska Dagbladet inhämtat, var elektrikern icke blockerad, då han i oktober antogs som entreprenör. Först i början av februari i år, då han alltså hunnit utföra viss del av sin entreprenad, annonserades blockad mot honom av anledning, som ej är känd. Men detta kunde ju ej motivera åtgärder från byggnadskommitténs sida, varigenom den och kommunen skulle göra sig skyldiga till kontraktsbrott. I sin skrivelse till byggnadskommittén angående strejken har arbetarparten icke heller nämnt något om att elektrikern skulle vara blockerad.

Bil. 31.

Nya Dagligt Allehanda den 3 september 1933.

Frihetsapostlar.

En fransk socialist, Marquet, konstaterade nyss i ett kritiskt inlägg på andra internationalens kongress i Paris, att om socialisterna själva inte sade sanningen, komme deras motståndare att göra det. »Fyra försök med socialiststyre i fyra olika länder ha kapitalt misslyckats, och diktatoriska system ha efterföljt dem». Det vore nödvändigt att finna de verliga skälen till att internationalens auktoritet reducerats till intet. Enligt Marquet låge förklaringen i att socialisterna antingen saknade den revolutionära kraften eller vore oförmögna att regera på ett demokratiskt sätt.

Hos de svenska socialdemokraterna får man emellertid förgäves leta efter några tecken till en sådan självrannsakan. Kritiken mot de talrika fackliga och politiska övergreppen uppfattas som utslag av illvilja

och partipolitisk förföljelse. Ett klarläggande av den svenska demokratiens svagheter och oarter tolkas som vittnesbörd om »nazistiska» tänkesätt. En antydning om att medborgarfriheten från intet håll är så allvarligt hotad som av de socialistiska fackföreningarna avfärdas som perfid och lögnaktig. Social-Demokratens replik på Nya Dagligt Allehandas vädjan till de borgerligt tänkande att samlas till energisk handling för att rädda folkfrihetens sak undan den anryckande och delvis redan förverkligade fackföreningsdiktaturen är i detta hänseende ytterst karakteristisk. N. D. A. förklaras ha ställt sig i spetsen för en högerfolkets massövergång till nazismen. Allt vad vi anfört om socialdemokratins diktatursträvanden vore lögn och förtal, avsett som en förevändning för att få styra upp i Hitlers kölvatten.

Likväl behöver man sannerligen icke anstränga sig för att finna belägg för att en socialistdiktatur via fackföreningsrörelsen är på väg att införas i detta land. Även om man bortser från vad Pariskongressen beslutat eller icke beslutat — Blaedels bevisföring låter sig härvidlag icke bortförklaras med oklara kompromissresolutioner — gives det nog och övernog av bevis på den saken i den ständigt pågående blockad- och bojkottrafiken, i fackföreningarnas hänsynslösa nedklubbning särskilt av de mindre företagarna, vilka numera synas kunna med blockadvapnets hjälp ostraffat tillfogas hur stor ekonomisk skada som helst i sitt lovliga näringsfång.

Ett exempel, som med ovanlig klarhet belyser det tillstånd av frihetsförkvävande förtryck och absolut rättslöshet, vari fackföreningarnas maktfullkomlighet försatt det svenska samhället, har förövrigt just i dagarna kommit till offentligheten genom ett domstolsutslag. Detaljerna i affären äro sådana, att de väl förtjäna ett närmare omnämnande. En bättre illustration till vad svenska folket har att vänta under ett socialdemokratiskt majoritetsregemente kan knappast begäras.

Fyra personer, bröderna Nestor och E. A. Sandgren samt herrar E. S. Eriksson och F. H. Bergström, samliga utlärda utövere av bageriyrket och gemensamt drivande en bageriaffär i Vivstavaryv, övertogo i oktober 1930 ett större företag i branschen, firman Wienerbageriet i Sundsvall. För ändamålet bildade de Sandgren & C:o Kommanditbolag, och det för affärens genomförande erforderliga kapitalet tillskötts helt och hållet av de fyra innehavarna. Då ingen av bolagsmännen kunde tillåta sig lyxen av en arbetsfri tillvaro, meddelades vederbörande fackförening, Svenska livsmedelsarbetarförbundets avd. 8 i Sundsvall, att samtliga i den nya firman intresserade bolagsmän komme att i fortsättningen arbeta i rörelsen. Den arbetskraft, som därutöver bleve erforderlig, anhöll firman att på vanligt sätt få sig tilldelad genom nämnda fackförenings försorg.

Detta lojala tillvägagångssätt passade för ingen del fackföreningen. Denna resolverade i stället, att samtliga i den gamla affären sysselsatta, organiserade arbetare skulle behållas i den nya. Ingen som helst hänsyn togs till den omständigheten, att de fyra bolagsmännen själva voro erfarna yrkesmän och för sin utkomst beroende av sina händers arbete, än mindre generade det förhållandet, att de nya affärsinnehavarna riskerade ett icke obetydligt kapital.

I stället stipulerade fackföreningen som de nya företagarnas helt enkelt »förbaskade skyldighet» att betala avtalsenliga löner — upp till 95 kronor per vecka — till en organiserad arbetarpersonal, vars antal väsentligt översteg företagets behov.

Som man kan förstå visade det sig under sådana förhållanden svårt för firmans innehavare att kunna åstadkomma en uppgörelse på något så när rimliga grunder med de allsmäktiga fackföreningspotentaterna. Den nya arbetsgivaren fick endast en högdragen tillsägelse, att »skriver ni inte under det här avtalet blir ni blockerad och då ska vi utrota firman».

Under trycket av detta hot nödgades bolagsmännen efterhand till det ena medgivandet efter det andra, och till slut påtvingades de, i maj 1931, ett »avtal», enligt vilket först och främst garanterades anställning i den nya affären för samtliga de arbetare, som haft sysselsättning i den gamla. Vidare tvungos två av de fyra bolagsmännen att ansluta sig till fackföreningen. Genom denna tvångsåtgärd uppnådde fackföreningen att dessa två, i enlighet med kollektivavtalets princip, betraktades såsom »sist anställda». Detta betydde i sin tur så mycket som att eventuella avskedanden först skulle drabba de bägge nämnda delägarna i bolaget!

Arbetsgivaren lämnades i nåder tillstånd att företaga nödvändiga permitteringar under de tider på året, då arbetsbrist brukar råda inom facket och då följaktligen behovet av övertalig manskapsstyrka är mindre än någonsin. Väl att märka måste arbetsgivaren köpa detta medgivande genom en av fackföreningen inryckt bestämmelse i avtalet, enligt vilken även bolagsmännen skulle i tur och ordning underkastas permittering i likhet med övriga arbetare.

Det inses lätt att detta avtal till sina ekonomiska konsekvenser var av rent ruinerande innebörd för den nystartade firman. Det förtjänar tilläggas att avtalets avfattning jämväl i övrigt gör det till ett i sitt slag fullkomligt unikt dokument här i landet. Men trots detta ansågs arbetsgivarens underkastelse icke fullständig ur fackföreningens synpunkt. När de ovan omnämnda permitteringarna av tvingande skäl skulle börja genomföras uppstod ögonblickligen nytt trassel, bråk och trakasserier. Det blev tydligt, att fackföreningen ansåg avtalet i behov av en ytterligare »modernisering». Och när det första avtalsåret led mot sin utgång uppsades följaktligen avtalet från fackföreningens sida, i april 1932. Under ständiga slitningar, tidsödande och dyrbara underhandlingar, icke att förglömma frikostig utdelning av hot och skällsord gentemot arbetsgivaren (»svartfötter») etc. sökte fackföreningen nu att genomtrumfa ytterligare en rad villkor, som icke med bästa vilja kunna betecknas som annat än rent upprörande despotiska. Bland annat krävdes att den tidigare medgivna möjligheten att permittera direkt övertaliga inom den organiserade personalen skulle i realiteten slopas. Ingen av de fackföreningsorganiserade skulle sålunda mot sitt eget medgivande kunna permitteras.

I valet mellan att nedlägga rörelsen, avskeda samtliga arbetare och förlora sitt i affären nedlagda kapital, 25,000 kronor, eller möta motparten i öppen konflikt, valde bolagsmännen det senare i tanke att arbetarna skulle taga sitt förnuft till fånga och uppräda en smula mera resonligt. Antagandet visade sig oriktigt. Striden utbröt, hela blockadapparaten sattes i rörelse mot den motspänstiga firman och en av sällsynt hätskhet och illvilja präglad kampanj inleddes mot det misshagliga företaget. Det skulle föra för långt att här uppräknade detaljerna i denna strid, varunder blockadterrorer firade verkliga orgier. Personliga missfirmelser av grövsta slag, förföljelser mot firmans abetande ägare och den brödköpande allmänheten, bortskrämande från affärerna av minderåriga och kvinnor, som kommit dit för att göra uppköp, hot om repressalier allt intill tredje och fjärde led gentemot befarade besvärliga

vittnen till blockadlappsutdelarnas otyglade framfart etc, hörde månad efter månad till ordningen för dagen.

I denna situation funno sig bolagsmännen slutligen nödsakade att gå till laga myndighet för att få avgjort, *huruvida de ägde rättighet att arbeta i ett av dem ägt och drivet företag*. Sundsvalls rådhusrätt, vars utslag förelåg för någon tid sedan, gav så till vida de trakasserade af-färsidkarna rätt, att fackföreningen dömdes att utge skadestånd till kärandena med inalles 6,585 kronor varjämte de fem blockadvakterna förpliktades att gemensamt med fackföreningen erlægga 1,000 kronor i liknande skadestånd.

Målet har nu av bägge parterna dragits inför Svea hovrätt, varifrån ett avgörande är att vänta inom kort. Det är möjligt, att nuvarande lagbestämmelser icke medgiva ett enligt normalt svenskt rättsmedvetande tillräckligt kraftigt inskridande mot övergrepp av här antydda upprörande beskaffenhet: härom kan måhända besked vinnas först sedan saken avgjorts i högsta instans. Men vad som under alla omständigheter kan fastställas är, att den franske socialisten Marquet uppenbarligen hade rätt i att ingenting skapar bättre jordmån för fascistiska strömningar än ett socialistiskt styre. Fackföreningsväldet i Sverige ger *in nuce* hela den socialistiska stats- och samhällsläran, omsatt i det levande livet. Denna lära känner inga hänsyn för andras rätt och frihet, den proklamerar klassens och gruppens rätt att med våld och förtryck hävda sina intressen som samhällets högsta lag. Därför är och förblir också den socialdemokratiska uppfattningen i grunden frihetsfientlig och främmande för det svenska, i bästa mening demokratiska kynnet. De stridsmetoder, som den socialistiska arbetarrörelsen gjort till sina, kunna endast föra oss allt längre bort från ett fritt samhälle och till sist äventyra det fria styrelsesättets bestånd. Genom att uppamma hat och hämndkänslor hos stora delar av befolkningen tryggar man icke demokratien.

Bil. 32.

Svenska Dagbladet den 27 september 1933.

En 60-åring i Bengtfors blockerad.

Skall stationsinspektoren få sin villa färdig?

Sedan åtskillig tid pågår i Bengtfors i Dalsland en blockad, som är ett alldagligt exempel på fackföreningarnas framfart.

Stationsinspektoren där, G. Hj. Rådström, vilken snart ingår i pensionsåldern, beslöt bygga en liten villa efter ritningar från Hembygds-vårds arkitektbyrå i Stockholm. För snickeriarbetet infordrade han bud från fyra olika håll, och stannade för det som avgivits av snickaren V. Joelsson i Bengtfors. Dennes anbud understeg det närmast liggande med 30 procent. Hr Rådström lät denne så mycket hellre få uppdraget, som han i 40 år vistats i samhället och där åtnjöt ett mycket gott anseende både som snickare och människa. Dessutom förelågo vissa ömmande omständigheter i Joelssons familj, vilka vädjade till byggherrens goda hjärta.

Joelsson hade emellertid ett svårt fel, han var icke organiserad, dels emedan han saknade sympati för fackföreningarnas verksamhet, dels eme-

dan han var över sextio år och därför icke fick ingå i en dylik. Följden blev den vanliga, stationsinspektorens villa blev blockerad med allt som därmed följer i släptåg. Joelsson har emellertid arbetat hela tiden och är snart färdig med sina snickeriarbeten. Ledningarnas indragande o. d. har tidigare överlämnats till en firma men ovisst är, om den vågar utföra sitt arbete. Kan den icke det, är det emellertid en enkel sak att hänvända sig till Arbetets Frihet, som säkert kan åta sig detsamma och även utföra det till belåtenhet.

Man är i samhället mycket upprörd över fackföreningens förföljelser mot den gamle, fattige snickaren, som redan förut är tillräckligt hårt prövad.

Bil. 33.

Eskilstuna-Kuriren den 11 juli 1933.

Egendomligt övergrepp av tre fackförbund vid Eskilstuna-bygge.

Murare, träarbetare och grovarbetare till blockad.

Utan förklaring.

Men elektriker och rörmokare fortsätta arbetet.

Ett fackföreningsövergrepp av ganska uppseendeväckande slag har i dagarna kommit till allmänhetens kännedom. Det rör ett nybygge i Eskilstuna, där byggmästaren genom arbetarnas något egenmäktiga förfarande kommit i en penibel och svår situation. Händelseförloppet, som av allt att döma innebär ett klart brott mot ingångna avtal, är enligt den relation som kommit till Eskilstuna-Kurirens kännedom i korthet följande.

När den bekanta konflikten i byggnadsfacket utbröt och arbetarna den 1 april nedlade arbetet gjordes hos de oorganiserade byggmästarna uppvaktningar från tre av de berörda fackförbundens avdelningar i Eskilstuna, Svenska träarbetarförbundet, Svenska grov- och fabriksarbetarförbundet samt Svenska murarförbundet med hemställen om förhandlingar för arbetets fortsättande. Såsom villkor härför stipulerades prolongering av de då löpande och uppsagda avtalen. Hos de byggmästare som gingo in på dessa villkor skulle arbetet fortsätta till dess nytt avtal kommit till stånd. Av byggmästarna i Eskilstuna var det några som accepterade dessa villkor, bland andra byggmästare E. Evert Pettersson, som bland annat har en fastighet under byggnad i kvarteret, Fotografen nr 1. Arbetet i detta bygge har sedan dess fortgått utan störningar och lönerna ha såsom överenskommit betalats enligt gamla avtalet.

Tills häromdagen, närmare bestämt fredagsförmiddagen i förra veckan. Då stoppade det hela. Representanter för de tre arbetande fackförbunden krävde nämligen att få diktera hur det skulle bli med måleriarbetena i nybygget.

I mitten på juni hade byggmästare Pettersson uppvakts av en kommitté från Svenska måleriarbetarförbundets avdelning 25 i Eskilstuna, vilken krävde, att hr Pettersson skulle underteckna det då uppsagda avtalet mellan målarmästarna och måleriarbetarna. Hr Pettersson hade

förklarat att han icke ansåg sig kunna skriva under ett avtal, som han icke hade med att göra, enär han var byggmästare och icke målarmästare. Måleriarbeten utlämnas som bekant som regel på entreprenad. Kommittén sökte emellertid enträget övertyga hr Pettersson om det fördelaktiga i att skriva under, men denne nekade bestämt.

Sådan var läget i mitten av juni. För några dagar sedan sammanträffade hr Pettersson med en måleriarbetare, tillhörande avdelningen i Eskilstuna. Denne hade tidigare av byggmästaren erhållit löfte att någon gång efter midsommar få räkna på måleriarbetet i bygget. Detta skulle ske för fackföreningen i Eskilstuna, vilken som bekant under konflikten åtager sig måleriarbeten. Någon dag efter midsommar infann sig mycket riktigt mannen jämte två ledamöter av fackföreningens styrelse. De sökte därvid framhålla att det skulle bli långt mer fördelaktigt för byggmästaren att utföra arbetet på löpande räkning enligt ackordsprislistan och att själv anskaffa material. Härtill svarade byggmästaren nej. Han önskade på förhand veta, till vilket pris arbetet skulle belöpa sig. Samtidigt meddelade hr Pettersson, att han hänvänt sig till målarmästare Bernh. Hellström och Kooperativa måleriaffären, vilka gått in på arbetarpartens krav och därför erhållit dennas tillstånd att utföra måleriarbete. Något kostnadsförslag från representanten för fackföreningen har senare icke inkommit, och blott från ena av de här nämnda firmorna har hittills kommit kostnadsförslag. Icke förrän besked inkommit rörande kostnaderna för måleriarbetet är hr Pettersson i stånd att avgöra vem som skall utföra detsamma, precis i enlighet med gällande kytym vid alla entreprenadanbud.

Så långt hade saken avancerat, när byggmästaren på fredagsmiddagen den 7 juli underrättades därom, att murare, träarbetare och grovarbetare vid bygget nedlagt sitt arbete och förklarat sympatiblockad med de måleriarbetare — som, märk väl, ännu icke hunnit påbörja något arbete, anbudet hade som sagt ännu icke kommit in från någon av de tre som blivit anmodade och således intet måleriarbete kunnat påbörjas.

Anledningen till detta uppseendeväckande steg från de övriga fackföreningarnas sida är fullkomligt okänd. Byggmästaren har icke erhållit annan förklaring än att arbetet inställes så länge det icke bestämts om måleriarbetet. Arbetet har hela våren och försommaren fortgått utan minsta bråk eller störningar, och man hade icke någon som helst anledning frukta konflikt. Så kom detta ingrepp till men för både byggmästaren, arbetarna och de hyresgäster, som redan skrivit kontrakt och vänta att få flytta in i fastigheten.

Historien är så mycket mer egendomlig som de här berörda tre förbunden igångsatt aktionen utan stöd från elektrikerförbundet. Ordföranden i Eskilstunaavdelningen av detta förbund har nämligen vid förfrågan svarat, att så länge intet som helst är bestämt vem som skall utföra måleriarbetet kan det inte komma på fråga med några åtgärder från deras sida. Rörmokarna äro också fortfarande i arbete.

Blockaden är visserligen icke så omfattande — den berör ett tiotal man — men den vållar icke dess mindre betydande skador. Man avvaktar arbetarpartens förklaring till detta underliga förfarande.

Eskilstuna-Kuriren den 19 juli 1933.

Byggblockaderna i Eskilstuna klart avtalsstridiga.

Expert: fällande dom vid eventuell process.

Nytt upprörande fall:

Fadern fick ej ta bygghjälp av sina fyra vuxna arbetslösa söner.

De fall av fackföreningsövergrepp, med vilka Eskilstuna-Kuriren för några dagar sedan tog itu, ha väckt betydande uppmärksamhet i landet. Tidningar av olika färg, såväl i Stockholm som landsorten, ha påtalat dessa övergrepp såsom typiska för den mentalitet och den »ordning» på arbetsmarknaden, som icke längre får tolereras.

Att vi låtit saken bero några dagar beror icke därpå att vi ansett den utagerad och färdig. Tvärtom: här bör statueras ett exempel som sätter en bom för fackföreningsbyråkraternas hänsynslösa och godtyckliga framfart. Det skulle lända till framtida nytta för hela samhället, icke minst för den arbetarpart, som vilseledd står utan moralisk skuld till det inträffade. Att upptaga en debatt, där ena parten ogenerat använder sig av de mest befängda och sanningslösa argument skulle emellertid aldrig ha fallit oss in. I stället ha vi undersökt samtliga ifrågavarande fall av övergrepp hos en av de mest auktoritativa personer vårt land har rörande tolkning av avtalstvister och allmänna förhållanden på arbetsmarknaden. Resultatet blev förbluffande — för arbetarparten.

Som bekant meddelade arbetarparten i sin »förklaring» till blockaden hos byggmästare Evert Pettersson, att denna satts i gång för att tvinga hr Pettersson att hålla ett »givet» löfte, nämligen att låta de företagare, vilka sanktionerats av fackföreningsbyråkraterna, målarmästare Hellström, Kooperativa måleriaffären eller måleriarbetarna själva, utföra målningsarbetet inom bygget. När hr Pettersson i Eskilstuna-Kuriren meddelade, att detta löfte var uppdiiktat och att saken blott ställts i utsikt, när vi framhöllo för egen del, att ett sådant löfte icke på något sätt kunde ge arbetare i andra fack anledning att sätta företaget under blockad, detta så mycket mindre som något löftesbrott ingalunda förelåg, ja, då började arbetarparten för att blanda bort korten att orda om en annan historia.

Fällande dom given.

För att inte dra ut saken med onödiga skrivelser har Eskilstuna-Kuriren underställt en av landets främsta experter i avtalsrågor alla acta i detta för arbetarparten synnerligen graverande mål. Denne förklarade därvid att arbetardomstolen är kompetent att döma i ett mål som detta, trots att arbetsgivaren icke är organiserad. Det gäller nämligen ett kollektivavtal som prolangerats, varför domstolens kompetens icke kan sättas i fråga. Experten ansåg sig vidare efter att ha inhämtat alla omständigheter i frågan kunna förklara, att arbetarparten otvivelaktigt skulle bli dömd, därest byggmästaren ville göra sak av blockaden. Här föreligger nämligen ett brott mot gjord överenskommelse så flagrant och tydligt, att saken icke kan diskuteras. I det fallet torde det båta föga, om arbetarnas ledare nu skulle sticka svansen mellan benen och upphäva blockaden. Saken ligger nu helt i byggmästarens händer, om

han vill kräva sin rätt mot en övermäktig arbetarbyråkratis godtyckliga diktatur eller om han låter nåd gå före rätt. För att bidraga till att skapa ordning på arbetsmarknaden är det otvivelaktigt av värde, att han väljer det förra alternativet.

Avtalsbrott även i fallet Solgren.

Även i den av oss påtalade blockaden mot byggmästare Solgren vid hans bygge på Djurgårdsområdet föreligger enligt vad vi inhämtat ett klart och tydligt brott mot avtalet. Så som denna sak ligger till är det överilödig att än en gång redogöra för alla omständigheterna i frågan. Även rörande dessa har den av oss anlitade experten erhållit full kännedom.

I detta fall stödde som bekant arbetarnas s. k. förtroendemän sin aktion därpå, att byggmästare Solgren avskedat sina arbetare sedan arbetet med bjälklag och takstolar avslutats. Hr Solgren väntade att få dessa avsynade i vederbörlig ordning och då detta dröjde om, krävde arbetarna ersättning för väntetid. Vid närmare förhandlingar gävo emellertid arbetarna med sig på denna punkt och avstodo från sitt krav.

Så gick det några dagar. Under den tiden inträffade vissa händelser, vilka på ett ganska avsevärt sätt förändrade situationen för byggmästaren. Han fann sig nödsakad säga upp sina arbetare. Men detta skulle han icke ha rätt till, enligt arbetarnas förklaring av den anledningen att »arbetsgivare inte har rättighet att avskeda arbetare under pågående ackordsarbete».

Så långt är det riktigt. Avtalet stipulerar detta i paragraf 4. Men denna var i förevarande fall ingalunda möjlig att tillämpa. Enligt det i Eskilstuna gällande avtalet äro nämligen ackordsarbetena uppdelade i icke mindre än nio olika grupper. Det är medan arbetet med dessa grupper pågår som arbetet icke får avbrytas. *Så snart som varje grupp avslutats, har arbetsgivaren rätt att avbryta arbetet för att organisera planläggningen av den följande gruppen på lämpligt sätt.* Han kan därvid avskeda det folk han hittills haft i sin tjänst och skaffa sig annan personal, han har över huvud rätt till vilka ändringar han önskar. Enda undantaget härifrån utgör eventuell privat uppgörelse som kan ha träffats mellan arbetsgivaren och arbetarparten.

I hr Solgrens fall hade arbetet avancerat så långt som t. o. m. den tredje av de nio ackordsgrupperna. Denna tredje grupp, vilken enligt avtalets formulering omfattar »till en byggnad hörande bjälklags- och takstolsarbete», hade just avslutats, något som också arbetarparten i sin »förklaring» erkänner. Hr Solgren hade icke heller träffat något separat avtal med sina arbetare utöver kollektivavtalet. Detta tillämpades och ingenting vidare. Därmed var också hr Solgren i sin fulla rätt att utan vidare förklaringar avskeda det folk han icke hade användning för, detta så mycket mer som fackföreningen mot hans vilja prackat på honom en eller snarare ett par man. Icke förty förklaras han av arbetarna i blockad.

Saken är fullt klar. Enligt den expert, som på Eskilstuna-Kurirens anmodan yttrat sig även i detta fall, föreligger ett uppenbart avtalsbrott från arbetarpartens sida.

En tredje historia.

Sedan Eskilstuna-Kuriren vid tidigare tillfällen påtalat dessa båda fall, vilka nu äro till full evidens klarlagda, har det kommit ytterligare ett antal liknande historier till vår kännedom. Det är tydligt, att fackförenings-

pamparna i Folkets hus i det tysta utöva en terror och ett skräckregerande mot enskilda företagare, som är rent förfärande. Man förlitar sig på att vederbörande icke skola komma sig för att draga saken till offentlighetens kännedom och dom. För dagen skola vi nöja oss med att återge ett exempel.

En enkel arbetare utan tillgångar påbörjade för någon tid sedan ett bygge strax utanför staden. Huset skulle han använda för egen räkning, han själv och hustrun skulle disponera ett par rum, hans fyra vuxna söner — samtliga arbetslösa sedan lång tid tillbaka — skulle ha en lägenhet. Han beräknade därför att få använda åtminstone ett par av sönerna som hjälp. Då de icke hade annat arbete vore det dels ett arbetstillfälle för sönerna och dels någon ersättning för kost och logi, som sönerna under hela sin arbetslöshetsperiod utan ersättning åtnjutit hos föräldrarna. Den äldste av sönerna är 28 år och organiserad i träarbetareförbundets avdelning i Eskilstuna, den andre 27 år, organiserad i järn- och metall, den tredje 25 år och den fjärde 16 år, båda de senare oorganiserade.

Så sattes bygget i gång. Det hade icke fortgått många dagar, förrän några utskickade från Folkets hus infunno sig och dekreterade, att någon annan än den son, som var organiserad i träarbetareförbundet icke fick användas såsom hjälp åt fadern. Och: denne i sin tur fick icke arbeta på bygget han heller, därest icke fadern samtidigt anställde jämväl en annan organiserad träarbetare. Fadern skulle få deltaga i arbetet, men allt ackordsarbete han utförde skulle mätas och delas upp på de båda övriga. De tre andra vuxna sönerna ägde icke rätt att ens deltaga med hantlangning. Då den ene av sönerna vädjade att få hjälpa till, av den anledningen att han ansåg det avita, att fadern icke blott skulle hålla sönerna med mat, bostad och kläder utan även arbeta för dem, förklarades från någon medföljande, icke ansvarig fackföreningsman, att »de finge gå i stan och tigga». Yttrandet är symptomatiskt för den uppfattning om näringsfrihet som företrädes av fackföreningsmännen.

Varken fadern eller bröderna vågade emellertid bryta mot fackföreningsbyråkraternas maktsspråk. De äro samtliga arbetare och vågade icke taga risken att bli förklarade fågelfria på arbetsmarknaden för all framtid. Fadern hade icke heller medel att anställa den andre utomstående arbetare, som fackföreningen krävde, och följderna har blivit att fadern måst gå ensam ute på bygget, *medan hans fyra vuxna arbetslösa söner suttit hemma och tittat på varandra, trots att de ingenting hellre önskat än att få hjälpa sin far.*

Fallet är lika upprörande som groteskt. Det låter som en saga från det marxistiska framtidslandet. Och ändå är det en bild ur verkligheten i det svenska s. k. rättssamhället anno 1933. Svensk lag har inte mycket att betyda i ett sådant fall. Det är herrarna på Folkets hus som dekretera — i kortsynt egenmäktighet och till skada för alla grupper i samhället, icke minst arbetarna. Hur länge skall detta tillsänd kunna tolereras?

Klart besked.

Arten av de blockadtilltag, vilka, som bekant, tidigare påtalats av Eskilstuna-Kuriren, är nu fullt klarlagd. Genom de uttalanden, som en av landets främsta experter gjort för denna tidning, och vilka publiceras på annan plats i dagens nummer, har det med full evidens bestyrkts, att såväl aktionen mot byggmästare Evert Pettersson som den mot bygg-

mästare Solgren står i uppenbar strid mot träffade avtal och uppgörelser. Arbetarparten sökte i sina förklaringar använda sig av den taktiken att tala om annat, att på det mest befängda sätt blanda bort korten. Detta lyckades icke. I stället för att fortsätta ett fullkomligt gagnlöst orerande har nu experten fått säga sitt ord. Det säger sig självt, att han icke med sitt namn vill framträda inför offentligheten. Det är arbetsdomstolen, som i detta fall har utslagsrätten, ingen enskild person. Men själva saken är klar.

Förvisso skulle det verka välgörande, om arbetarpartens självsväldsblockad fullföljdes inför domstol. Det finns ingen anledning att i en sådan situation tveka. Samhället måste värja sig mot fackföreningsbyråkratiens övergrepp, och den enda utväg som står till buds är Sveriges rikets lag och vederbörande myndighet.

Det bör än en gång klart sägas ifrån, att den organiserade arbetarklassen som sådan icke får läggas till last för de av Eskilstuna-Kuriren påtalade övergreppen, liksom icke heller för alla de otaliga liknande historier, vilka aldrig komma till offentlighetens kännedom. Det är arbetarnas självrådiga tjänstemän, som bära ansvaret, en ny grupp av parasiter på det sunda näringslivet, vilka samhället, arbetare och arbetsgivare såväl som den stora allmänheten måste noga se upp med. Skulden ligger också till mycket stor del på den press, som utger sig för att vara arbetarnas speciella, men som på grund av okunnighet, kortsynthet och falskt frieri till sin läsekrets saknar kompetens att skilja mellan vad som är sant och rätt och vad som är osant och orätt.

Något mer upprörande än den historia från ett bygge i närheten av Eskilstuna, vilken refereras på annan plats i dagens nummer, och vid vilket fadern nekades att ta hjälp av sina fyra vuxna, sedan flera år arbetslösa söner, kan näppeligen tänkas. Sönerna skulle själva bo i huset, de ligga sina obemedlade föräldrar till last, de önska ingenting hellre än att få hjälpa till. Men inför utsikten att bli lysta i bann för all sin framtid, att få schavottera i prickningsannonser, att bli berövade rätten till existens, ha de fallit till föga. Man frågar: kunna verkligen Sveriges arbetare, stadens arbetare, solidarisera sig med ett så upprörande tilltag av fackföreningsledningen som detta? Det är på tiden, att arbetarna själva taga avstånd från dylika metoder. Skörden av denna sådd kan annars bli fruktansvärd.

Ännu finns dock något i detta land, som heter Sveriges rikets lag. Visserligen söka hrr fackföreningsledare med metoder, som tävla med jesuiternas, att sätta samhällets rätt ur spel, men det skall icke lyckas. Den opinion, som sluter upp kring lag och rätt, kring den enskildes frihet till arbete och bröd, denna sunda opinion måste vara och är i tillväxt. Det går icke att söka negligera vad som här inträffat. Visserligen äro fallen icke stora i och för sig, men principen är livsviktig. Rätten får icke diktteras från Folkets hus, den dagen så skulle ske, vore det ute med »svenska folkets urgamla rätt».

Fackföreningarna äro goda och nyttiga, så länge de hålla sig inom sin lojala verksamhetssfär. När de i okunnighet och grov tilltagsenhet uppträda som diktatorer för hela samhället, då är det varje sund medborgares plikt att bestämt reagera.

Aoskrift.

Allernadigste Konung, Eders Majestät.

I känslan av min oförmåga att under här nedan anförda omständigheter kunna skaffa mig ens en nödtorftig utkomst i min hittillsvarande yrkesutövning och sedan jag jämväl erfarit, att gällande lagbestämmelser icke erbjuda mig någon möjlighet att genom hänvändelse till domstol eller andra myndigheter erhålla rättelse, vågar jag härmed, enligt gammal svensk sed, hänvända mig till min Konung med andragande av mina bekymmer.

Under hösten år 1930 begynte jag å tomten nr 6 i kvarteret Sömmerskan, uti Enske, uppföra en byggnad, varvid jag avtalade med en mureriarbetare, tillhörande den s. k. lokala samorganisationen å platsen, att denne skulle åt mig utföra murningsarbetet. Sedan muraren ifråga verkställt vissa grundmurningsarbeten, infann sig emellertid å arbetsplatsen ett ombud för Svenska Murareförbundets Stockholmsavdelning och förstod mig att icke vidare anlita nämnde murare, vilken, sedan han erhållit kännedom om ombudets uppmaning till mig, omedelbart inställde sitt arbete, varefter jag själv fick mura upp skorstensstocken i huset. Jag tillägger i detta sammanhang, att Murareförbundets ombud vid sitt besök å arbetsplatsen även förbjöd mig att själv där utföra något murningsarbete.

När sedermera skorstenen skulle putsas, nödgades jag likväl ånyo, för att, såsom jag avsett, hinna få bygget färdigt till den 1 oktober 1931, anlita en fackkunnig person och hänvände mig i sådant ändamål direkt till Lokala Samorganisationens å platsen expedition och erhöll därifrån en murare till hjälp, vilken även utförde arbetet ifråga. Jag trodde då, att jag icke vidare behövde befara några blockadåtgärder mot bygget, sedan jag för all säkerhets skull först gjort en formell hänvändelse till en facklig sammanslutnings ledning och av densamma fått mig en av dess medlemmar tillsänd.

Jag hade emellertid icke räknat med den rivalitet, som råder mellan olika fackliga organisationer. Ovannämnda murareförbund gjorde nämligen gällande, att allt murningsarbete vid mitt bygge skulle tillkomma dess medlemmar, och alldenstund vederbörande i förbundet hade sig bekant, att vissa yttre putsningsarbeten, vartill erfordrades hjälp, återstodo att utföra å bygget, förklarades min arbetsplats genom i vissa tidningar införda blockadannonser i blockad på grund av — såsom det uppgavs — »oordnade förhållanden» därstädes. Genom anlitaandet av det för den därför utsatte mången gång såväl ekonomiskt som moraliskt ödeläggande blockadvapnet avsåg Murareförbundets ledning uppenbarligen tvinga mig att i brist på annan arbetskraft anlita någon eller några av dess medlemmar. Då jag emellertid icke kunde förmå mig till en dylik underkastelse, bland annat därför, att Murareförbundet då säkerligen enligt av detsamma tillämpade metoder skulle låta uppmäta allt tidigare vid bygget utfört murningsarbete samt för egen del fordra betalning därför, nödgades jag, sedan blockadförklaringen verkat därhän, att jämväl den med Murareförbundet konkurrerande Lokala Samorganisationen icke längre på grund av blockaden ansåg sig kunna biträda mig med arbetskraft, ensam ombesörja även utförandet av återstående putsningsarbeten. Utan någon som helst hjälp måste jag därjämte själv färdigställa murbruk — murbruksfabrikens personal vägrade givetvis att biträda en blockerad — samt

vara min egen hantlangare i det fortsatta arbetet, vilket allt i hög grad fördröjde byggets fullbordande.

Jag har, fortsätter Almén, inför Eders Majestät vågat lämna ovanstående utförliga framställning av omständigheterna i samband med den mot mig igångsatta blockaden allenast för att söka visa, att jag därvidlag icke låtit komma mig något till last, som, enligt åtminstone hitintills rådande rättsuppfattning, varit för mig moraliskt nedsättande eller i övrigt av sådan beskaffenhet, att jag gjort mig förtjänt av de för hela min bärgning synnerligen menliga påföljder, som ifrågavarande blockad kommit att för sig medföra.

Det visade sig nämligen, att då jag icke, såsom jag från början avsett, på grund av Murareförbundets mellankomst, kunde få bygget färdigställt till den 1 oktober 1931, vid vilken tidpunkt jag ämnat sälja huset, utan först i medio av december samma år, var den gynnsamma tiden för försäljning försutten, och det blev mig sedan länge omöjligt att få huset försålt. En medverkande orsak härtill är givetvis den sedan senhösten 1931 alltmer kännbara ekonomiska depressionen — vilken dock ännu vid tiden för den 1 oktober samma år icke inträtt i full utsträckning — men även svårigheten att över huvud kunna anskaffa köpare av ett blockerat hus har i detta sammanhang visat sig kännbar.

Först i slutet av september månad innevarande år lyckades jag äntligen försälja huset; dock på för mig oförmånliga villkor. Härtill kommer, att jag under det år, som förlutit efter husets färdigställande, nödgats ådraga mig för mina villkor högst betydande utgifter för detsammans förräntande, uppvärmning, vård och underhåll i övrigt.

Under dessa för mig bekymmersamma förhållanden kan jag ej heller vidare erhålla något stadigvarande arbete, beroende dels därå, att jag icke är organiserad i någon facklig sammanslutning samt dels och framför allt på grund av den mot mig allttjämt fortgående blockaden. Efter att under ett långt och strävsamt liv hitintills ha kunnat av egna krafter skaffa mig en om ock nödortfölig bärgning måste jag numera anlita vänner och närstående för att genom deras hjälpsamhet erhålla mat för dagen. Mina förpliktelser mot det allmänna — i form av skatter och utskylder — vilka jag hitintills alltid fullgjort, nödgas jag även eftersätta till följd av mitt utan egen förskyllan iråkade nödtillstånd. Jag ser mig därför inom en nära framtid såväl hotad av exekutiva åtgärder som ock ställd inför den dystra nödvändigheten att nödgas ligga det allmänna till last. Murareförbundets blockad fortsätter allttjämt, och något skydd mot verkningarna av densamma kan jag ej påräkna.

Det är under trycket av mitt sålunda iråkade nödläge och i känslan av att icke annorstädes kunna påräkna någon hjälp, som jag såsom en sista utväg hänvänder mig till Eders Majestät personligen med en underdånig bön att om möjligt genom Eders Majestäts åtgärder erhålla bistånd och skydd i mina fortsatta ansträngningar att söka redligen försörja mig i mitt yrke.

Stockholm den 10 november 1932.

Underdånigst:

K. A. Almén.

Rätt avskrivet betyga:

Sven Byström.

M. Morsing.

Beträffande Alméns här återgivna skrivelse har Kungl. Maj:t den 24 mars 1933 (diariennr 5595/32) resolverat följande: »Kungl. Maj:t finner framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.»

Bil. 36.

Nya Dagligt Allehanda den 7 maj 1933.

Frihet bor i Norden.*Ha vi demokrati eller fackföreningsdiktatur?**Tvångsmetoder både mot arbetare och företagare.*

Den socialdemokratiska press, som dagligen tar stora ord i munnen om frihet och diktatur, är själv redskap åt det mest hänsynslösa tvång och förtryck, vilket riktar sig ej blott mot arbetare, som tvingas in i organisationerna, där de utsugas genom det järnhårt tillämpade kontingentsystemet, utan även mot mästare och företagare.

Följande annons i Soc.-Dem. den 27 april är belysande:

Bleck- och plåtslagare, byggnads-
arbetare, villa- och små-
stugubyggare

torde beakta nedanstående:

Byggnadsfackens Samorganisation har på representantskapets årsmöte den 25 april 1933 uttalat sig för att byggnadsarbetare tillhörande Samorganisationen må ställa sig solidariska med undertecknad organisation då det gäller att bringa ordning och reda bland s. k. självförsörjare som utföra plåtslageriarbeten. Innan de lå utlöra egna arbeten, böra de uppvisa klar fackföreningsbok. Medlemmar, som äro arbetslösa och åtaga sig egna arbeten, skola enligt avdelningsbeslut, innan anbud lämnas, anmäla detta å avdelningens expedition.

Nedanstående självförsörjare äro sådana som äro motståndare till ordnade förhållanden:

Lennart Ahlgren, Centralpalatset, Lidingö, O. Andersson, Nockeby, Edvin Föll, Norrviken, John Jeansson, Segeltorp, J. H. Olofsson, Eliagatan 46, Sundbyberg, Gustaf Zakrisson, Åkersberga, Karl Erik Holm, Nockebyhov 4, Tore Öberg, Skönsviksvägen 265, Stureby, Mauritz Helin, Hässelby, Gustav Palm, Ålsten, Carl Oscar Nilsson, Skolvägen 127, Älvsjö, Frits Pettersson, Spånga, Arvid Larsson, Huvudstagatan 20, Huvudsta, Ebbe Nilsson, Huvudsta, utför arbeten å villaområdet Enskede gård, Johansson-Wahlström, Spånga, A. G. Moback, f. d. cykelreparatör, Roslags-Näsby, Palm, portvakt vid Stockholms elektr.-verk, utför plåtarbeten i Lahäll, Roslags-Näsby, E. Hallberg och R. Pettersson, Christianssons eftr. Bryggaregatan 6 B, Erik Hedberg, Hantverkaregatan 65, Helmer Andersson och John Norell, Stockholm, H. E. Pettersson, född 1903 från Södertälje, C. H. Pettersson, född 1904, från Södertälje, G. W. Svensson, född 1909 från Södertälje, G. E. H. Wahlström, född 1908 från Södertälje. Dessa från Södertälje äro med förbundets stöd blockerade.

Stockholm den 25 april 1933.

Sv. Bleck- och Plåtslageriarbetarförb.
avd. nr 6, Stockholm.

Styrelsen.

Avsikten är uppenbar, det gäller att blockera de uppräknade till dess de falla till föga för fackföreningstyraniet. Och så kuschade och skrämde ha företagare och arbetare blivit genom fackföreningsledarnas skräckväld, att självförsörjande mästare nu faktiskt ej våga göra motstånd.

De självförsörjande bliva ställda inför Vatikanens domstol.

Man nöjde sig nämligen ingalunda bara med annonsen. Fackliga ombudsmän besökte de prickade och gävo dem muntliga förståndiganden. Sedan bearbetningen pågått tillräckligt kraftigt, och särskilt efter annonsens offentliggörande, blevo de hemsökta möra och i fredags afton infunno sig efter mottagen kallelse på Folkets hus för att »underhandla om definitiv uppgörelse», som det hette. Underhandlingen bestod i att de fingo sig förelagt att välja mellan att gå in i fackföreningen eller bli utsatta för regelmässig bojkott och därmed ekonomisk ruin.

I detta trångmål funno de sig nödsakade att kapitulera för den organiserade övermakten och inrangera sig som fackföreningsmän.

Detta är alltså vad socialisterna mena med frihet och medborgarrätt.

Ingen har vågat klaga.

Vi vilja här betona, att ingen av de pressade har vågat komma och klaga för vår tidnings redaktion. Så modiga hava de inte råd att vara. Det är en utanför stående person, som kommit att intrassera sig för saken och satt sig i förbindelse med oss.

Han skriver bland annat:

»Det exempel på utsugning av en fattig arbetare, som den 4 maj återgavs i N. D. A., var blott ett bland oräkneligt många fall och därtill relativt lindrigt. Mannen blev ju bara avpressad 25 kronor, visserligen hårt nog, då detta var hans sista slant och han samtidigt ådömdes att fortfarande vara avstängd från arbete, d. v. s. svälta, men det är brukligt att i murarfacket skall den som vill ha arbete erlägga 300 kronor. Dock har hänt att även en sådan blivit bortkörd från arbetsplatsen, när fackföreningsstyrelsen velat placera någon värdigare, d. v. s. någon av pamparnas släktingar eller vänner. Men går det ändå inte för långt, när regeringsorganet i Sveriges land uppräknar namn och adresser på personer vilkas 'brott' är, att de velat ärligen försörja sig på eget ansvar.»

En annan arbetare-insändare skriver:

»Hur länge skall Sveriges folk tåla dessa metoder i frihetens missbrukade namn? 'Vi vilja ha arbete.' — 'Vi vilja ha bröd', står det på demonstrationsstandaren. Detta är väl endast — jag höll på att skriva 1 april.

Jag skulle vilja göra en honnör för N. D. A. som är opartisk och törs tala sanning samt bedja svenska män och kvinnor att följa dess politik hädanefter. Då skall utvecklingen leda därefter, att den dag kommer då svenska folket verkligen kan trampa förtrycket under fötterna.»

Men den demokrati som regeringspartiet bjuder på är en upprörande vrågbild.

Bil. 37.

Svenska Dagbladet den 27 juni 1933.

Arbetarna i strid om småstugor.

»Är detta demokrati föredrar jag en rättvis diktator.»

Småstugebyggarna utföra visserligen i allmänhet själva, ofta med anhörigas bistånd, en del av arbetet med stugornas uppförande, men vissa arbeten kunna de ej och äga ej heller tillåtelse att utföra på egen hand.

De måste härför anlita fackarbetare, och på denna punkt skär det sig ej sällan. De organiserade byggnadsarbetarna bevaka noga sina olika arbetsområden och småstugebyggaren, som oftast själv tillhör arbetarklassen, har på detta sätt fått omedelbar känning av de stundom ganska hänsynslösa metoder, som klassbröderna inom byggnadsfacket tillämpa. Hur klen ställt det är med arbetets frihet på småstugeområdena framgår av följande insändare, som en namngiven småstugebyggare tillställt Svenska Dagbladet.

»Så har då den terror, som byggnadsarbetarna under många år tillämpat vid byggena i huvudstadens mitt, även sträckt sig till småstugebyggena i stadens utkanter. För att begränsa mina utgifter så att de bättre svarade mot mina reducerade inkomster beslöt jag uppföra en småstuga vid Ängby, och jag håller nu som bäst på därmed. Men om jag lyckas få den färdig är tämligen ovisst ity att byggnadsarbetarna nu på allvar börjat hindra även småstugebyggarna att till rimliga priser skaffa sig ordentliga bostäder. Fastän ingen i detta land tillåter mig att själv uppföra en sådan stuga och fastän staden har det största intresse av att jag lyckas i detta mitt uppsåt skall en klick ekonomiskt obalanserade hejdukar tillåtas förorsaka allehanda svårigheter för mig och andra. Är detta demokrati då föredrar jag mycket hellre en rättvis diktator.

Ingen oorganiserad får hålla i mursleven.

En av mina grannar fick en kväll besök av flera murare som frågade honom om han tänkte anställa utomstående för murning av grunden.

— Ja, det tänker jag.

— Då får ni endast anlita organiserad arbetskraft.

— Nej, det ämnar jag visst inte göra. Ni kan väl inte hindra folk från att plocka sten åt mig.

— Nej, men ingen oorganiserad får hålla i mursleven.

— Det kan jag göra själv.

Då jag för ett par veckor sedan begärde vid kontoret att påföljande söndag få montör till hjälp att resa min stuga svarades det, att jag också måste anställa en snickare, som skulle hjälpa montören i dennes arbete, ty avdelningen hade beslutat att så skulle ske.

— Vad angår det avdelningen vem jag tar till hjälp vid resning av min stuga? frågade jag.

— Ja, dom har beslutat, att ni måste ha en snickare till hjälp, och då går det ej att komma ifrån den saken, fick jag till svar.

Jag knöt mina nävar, ty jag blev arg, och sade att detta land håller på att bli ett tillhåll för däraktiga byggnadsarbetare, som tro, att de i längden kunna terrorisera en hel allmänhet. Men snickaren skulle vara med. Påföljande söndag infann han sig också — objuden. Jag beslöt se efter vad han egentligen skulle göra och kom då underfund med, att han icke uträttade annat snickeriarbete än slog i spik, och för detta arbete skall jag få betala 4 kronor, säger fyra kronor per timme. Själv sade han att det skulle bli billigare, men det tror jag ej på. Det ordas nu även om, att allt småstugebygge hädanefter skall utföras endast av organiserade arbetare och även detta faller nog denna socialiststyrda stad undan för. Var är den starke mannen, som kan rätta detta oeffterrättlighetsstillstånd? Det måste bli ett slut på denna kränkning av fri- och rättigheter om strider och bitterhet ej skall öka.»

Fackföreningarna ha uppvaktat staden.

Tidningen har haft ett samtal med fastighetsdirektör Axel Dahlberg om saken. Han framhöll, att det vid de första småstugebyggerna uppträdde personer som åtog sig arbeten av skilda slag, men eiterhand har en skarp avgränsning mellan de olika arbetsområdena skett, och varje fack övervakar nu noga att inga »obehöriga» åta sig arbeten som ligga inom dess räjong. Efterhand har det utbildat sig klara linjer för arbetets fördelning mellan de olika grupperna. Representanter för fackorganisationerna ha förhandlat med oss, och därvid har samförstånd uppnåtts om förfaringssättet i olika fall. Varje småstugebyggare får innan han börjar ett skriftligt meddelande om att vederbörande fackföreningar begärt att organiserade arbetare skola anlitas för fackarbeten. I de kostnadsberäkningar, på vilka stadens uppgörelser med småstugebyggarna baseras, har man också gått ut ifrån, att arbetet skall betalas efter godtagen prislista. Till arbetslöner åtgår för varje stuga 2,000 à 2,500 kronor, vartill komma entreprenader (rörarbeten etc.) för 2,000 kronor eller något därunder. Av lönekostnaderna får småstugebyggaren själv stå för 1,000 kronor, vilka kunna gäldas genom eget arbete. Resten betalas av det byggnadskreditiv som staden tillhandahåller. Såvitt jag kan se behöver det därför inte bli några slitningar, om man blott rättar sig efter de anvisningar som lämnas av småstugebyrån. Någon ändring av småstugebyggets karaktär därhän, att stugornas uppförande i sin helhet skall utföras av organiserade arbetare blir det ingalunda. Liksom hittills får småstugebyggaren själv eller med tillhjälp av familjemedlemmar utföra arbete för 1,000 kronor.

Sv. Dagbl. av den 30 juni 1933.

Småstugans idé slås i spillror?

Staden faller undan för fackföreningarnas anspråk. »Böra nödvändigt beaktas.»

Byggnadsarbetarnas försök att tillvälla sig monopol på arbetet med småstugornas uppförande har väckt stort uppseende. Om fackföreningarna lyckas ordna det efter eget sinne, är det fara värt, att hela småstugeidén slås sönder. Ännu så länge tillåtes småstugebyggaren i nåder att utlösa en del av arbetet, men det är fara värt att hans frihet att själv arbeta undan för undan kommer att beskäras, så att det till slut blir förbjudet för andra än de organiserade byggnadsarbetarna att ta befattning med småstugebyggandet. Hur uppträder nu staden gentemot byggnadsarbetarnas anspråk? Svenska Dagbladet återger här nedan innehållet i det förut omtalade cirkulär som tillställes småstugespekulanterna innan de skriva kontrakt. Det framgår härav, att stadens vederbörande äro fullt på det klara med att fackföreningarnas krav äro ägnade att »avsevärt inskränka byggarens möjligheter att på för honom själv förmånligaste sätt ombesörja vissa arbeten med stugans uppförande». Men det framhålles i alla fall i cirkuläret att fackföreningskraven »nödvändigt böra beaktas»! Det är inte att undra på om småstugebyggarna ha en stark känsla av att från stadens sida ha de ingen hjälp att vänta, när det gäller att söka komma till rätta med byggnadsarbetarnas motarbetande av deras strävan att skaffa sig billiga bostäder. Nu till cirkuläret, som lyder:

Till småstugespekulanterna.

Då ni nu bestämt eder för tomt och ämnar underteckna vissa avtal, vilka, under förutsättning att fastighetsnämnden godtager eder som småstugebyggare, giva eder möjlighet att bygga en småstuga på däri angivna villkor, vill staden lämna några ytterligare upplysningar.

Som bekant förutsättes att småstugebyggaren själv ombesörjer allt arbete med stugans uppförande (med undantag för rörlednings- och elektriska installationerna, som utföras av stadens entreprenörer). Detta sker ju vanligen så, att, medan han själv arbetar så mycket omständigheterna medge, han ofta även får kostnadsfri hjälp av släktingar, arbetskamrater etc. Emellertid har också i viss utsträckning förekommit, att byggaren anlitat annan, avlönad arbetskraft. Beträffande denna avlönade arbetskraft har från byggnadsfackföreningarna till staden framförts det kravet, att enbart organiserade fackarbetare skola få användas, samt att dessa skola avlönas enligt för byggnadsindustrien gällande avtal, d. v. s. tills vidare enligt det avtal, som gällde före den 1 april 1933.

Staden har givetvis icke ansett sig kunna i sitt avtal med byggaren intaga en dylik bestämmelse, som ju sannolikt skulle avsevärt inskränka byggarens möjligheter att på för honom själv förmånligaste sätt ombesörja vissa arbeten med stugans uppförande. Fackföreningarna hava emellertid meddelat, att de gentemot byggarna komma att vidhålla dessa krav.

Då saken torde vara av viss betydelse för eder och *nödvändigt bör av eder beaktas*, då ni uppgör edra planer för byggets genomförande, har staden redan nu, före kontraktsteckningen, velat underrätta eder därom.

Stockholm i april 1933.

Stockholms Stads Fastighetskontor,
Småstugebyrån.

Bil. 38.

Sveriges Segelfartygsförenings u. p. a. Medlemsblad ur 7 juli 1933.

Blockaden mot "motorskutorna".

behandlas i en artikel i N. D. A. av den 11 dennes.

I denna artikel säges bl. a.: »Motorskutorna ha också, enligt uppgift, sedan 1924 sänkt sina frakter med 40—50 proc.»

Härmed förhåller sig sålunda: Den enda institution inom sjöfarter, som verkligen gjort någonting för att förhindra ett allas krig mot alla på fraktmarknaden, är just Sveriges Segelfartygsförening, sekunderad av den nybildade Sveriges Motorfartygsförening, som genom sina sedan 1924 bestående minimitariffer i stor utsträckning förebyggt en förödande inbördes konkurrens mellan sina medlemmar och tillförsäkrat dessa segelbara frakter, vilka därtill av köpmännen betecknats såsom synnerligen moderata.

Vidare har Segelfartygsföreningen under årens lopp åter och åter för representanter för andra grenar av svensk sjöfart framhållit betydelsen och nödvändigheten av samarbete mellan dessa grenar och föreningen i fraktreglerande syfte.

Men dessa representanter hava utom i några få fall på allra sista tiden icke velat skänka föreningen någon uppmärksamhet, utan konkurrensen

från det större maskindrivna tonnageets sida har fortsatts, med det naturnödvändiga resultat, att i detta nu frakterna på trader, där de med samarbetets tillhjälp skulle hava kunnat hållas uppe på för alla parter acceptabel nivå, sjunkit till i vissa fall rent meningslösa belopp.

Ovanstående hämtat ur en skrivelse till konungen av ¹²/₁ 1932.

Särskilt under fjolåret gjordes så dels av mig personligen och dels av Segelfartygsföreningen och Motorfartygsföreningen upprepade försök att intressera mäklare samt ångbåts- och prämredare, bl. a. dir. Appelqvist själv, för samarbete i fraktreglerande syfte, och den 5 januari i år tillställes bl. a. Stockholms rederiaktiebolag Svea, Stockholms Transport- och Bogseringsaktiebolag, Trafikaktiebolaget Mälaren—Hjälmaren, Ångfartygsaktiebolaget Göta Kanal och A.-B. Nyman & Schultz följande skrivelse: »Då den ohejdade konkurrensen sjöfartens olika grenar emellan kraftigt bidragit till fjolårets seglationsresultat: starkt minskad vinst eller ren förlust, större eller mindre, för alla och ett fortsättande av denna konkurrens under innevarande år givetvis kommer att än ytterligare nedpressa raterna, tillåta vi oss fråga, huruvida icke tiden nu möjligen skulle kunna anses mogen för ett samarbete mellan de i inrikesfarten intresserade större rederierna och oss i syfte att skapa segelbara frakter i sagda fart.»

Dessa hänvändelser ledde emellertid icke till något resultat.

Det kan utan vidare fastslås, att om sagda rederier velat samarbeta med Segelfartygsföreningen, dennas tariffer kunnat upprätthållas även för innevarande år. Men då rederierna icke kunde förmås till sådant samarbete, hade Segelfartygsföreningen, med den oerhörda pressning från olika håll, bl. a. från köpmän och mäklare, för vilken dess medlemmar voro utsatta, ingenting annat att göra än att suspendera sina tariffer, med ett katastrofalt fraktfall på 40—50 proc. såsom naturnödvändig följd.

In summa: Sveriges Segelfartygsförening har under många år gjort sitt bästa, jag vågar t. o. m. säga, gjort vad i mänsklig förmåga stått, för att hålla frakterna uppe på en för alla parter tillfredsställande nivå, medan däremot ångbåts- och prämrederierna gjort *sitt* bästa för att, direkt och indirekt, pressa ned raterna.

Att vid sådant förhållande skylla frakteländet på »motorskutorna» och med detta såsom utgångspunkt söka på varjehanda sätt klämma efter den mindre sjöfarten måste, enligt mitt förmenande, betecknas såsom lindrigast sagt ogenerat. Men det honetta tilltaget torde kunna förklaras därav, att smårederiernas (»så små, att man knappast kan tala om dem bland redare», som det så vackert och sant sagts) existens och ledande princip: leva och låta leva, anses utgöra ett förargligt hinder för genomförande de facto av ett fraktmonopol, som visserligen kunde antagas komma att, åtminstone till någon tid, bliva en rikt flödande inkomstkälla för beati possidentes, d. v. s. de lyckliga innehavarna, men vilket svenskt näringsliv förvisso skulle få dyrt, mycket dyrt t. o. m. betala.

I dettas välförstådda och uppenbara intresse ligger det alltså att med kraft avvärja varje försök att komma den mindre segel-, motorsegel- och motorfarten till livs.

Men om denna fart särskilt gynnas, blir icke då det större och, som det hette i artikeln ifråga, »bättre» tonnageets existens hotad?

Nej! Med det av Sveriges Segelfartygsförening så länge åstundade och begärda samarbetet finns det rum för båda slagen, finns det möjlighet att tillgodose bådas berättigade intressen.

På frågan om småfartens gynnade ställning skall jag icke här inlåta mig, av den enkla anledningen, att denna ställning icke har något att

göra med frågan om frakterna, om samtliga småfartyg, eller åtminstone praktiskt taget alla sådana, tillhöra Sveriges Segelfartygsförening eller Sveriges Motorfartygsförening, *vilket de för länge sedan skulle hava gjort om ifrågavarande samarbete kommit till stånd.*

Till sist: om den nu igångsatta aktionen mot småfarten leder till avsett resultat, betyder detta — utom ovan nämnda fraktmonopol — ruin för tusen och åter tusen små hem utefter Sveriges kust, det betyder misär för många tusenden av vårt lands allra bästa befolkning.

En förnämlig och tacknämlig bragd av enhetsfronten Stockholms Rederiförening—Transportarbetareförbundet.

Stockholm den 13 juni 1933.

Carl Rudberg.

Ordf. i Sveriges Segelfartygsförening.

Artikeln tyckes, efter åtskilligt att döma, ha väckt en icke ringa uppmärksamhet och dito bifall, även på håll, där man i vanliga fall ställer sig ganska oförstående gentemot vår näring, och vi tacka Rederiföreningen för gott, om också inte precis direkt avsett handtag.

Den av ordföranden exekverade avbasningen påspäddes senare av en erfaren sjöfartsman utom vår egen krets i en artikel i samma tidning av den 22 juni. Denna lydde, som följer:

Blockaden mot motorseglarna.

Hänvisande till en artikel i eder ärade tidning av den ¹¹/₆ som i vad fraktförhållandena angår den ¹⁵/₆ besvarats av ordföranden i Sveriges Segelfartygsförening vore det kanske skäligt att beröra motorseglarnas ställning även i andra avseenden.

Som bekant ha transportarbetarna under en följd av år sökt tilltvinga sig allt arbete på kaj såväl som ombord å fartygen och delvis drivit igenom att fartyg av minst 300 ton d. w. skulle anlita dem för allt ombordarbete med lastning och lossning. Att detta kunnat göras har skett genom hot om blockad, utpressning etc. Att nu transportarbetarna söka tilltvinga sig lossnings- och lastningsarbetet ombord å motorseglare av mindre storlek motiveras av den stora arbetslösheten, men är undertecknad förvissad om att ifall detta skulle kunna genomdrivas bleve arbetslösheten ännu större än förut, då därigenom transporten av smålastar sökte sig andra vägar, exempelvis genom anläggande av omlastningsplatser utanför hamnområdet (som allaredan praktiseras), ökad överföring på biltrafiken, anläggande av mekaniska transportanordningar som transporter gods från fartygens rum direkt i lagerhusen etc. Ur allmän arbetslöshetssynpunkt torde bemärkas att motorseglarna använda minst 3 å 4 gånger mera arbetsfolk per transporterad ton gods än ångarna.

Det nämnes att motorseglarna hava svaga maskiner och att utrustningen i många fall är mindre tillfredsställande: beträffande det förra har till för helt kort tid sedan genom lagstiftning bestämts maskinkraftens maximum per fartyg för att detta skall betraktas som motorseglare och beträffande det senare finnes fartygsinspektionen som övervakar att allt är i sin ordning och i enlighet med lagens bestämmelser.

Vad angår seglation i is skulle fartyg endast i yttersta nödfall gå i is och då endast sådana som äro särskilt byggda därtill.

I våra farvatten hava vi rätt lång öppen seglationstid och tonnaget hin- ner mycket väl med transporten under denna tid, i undantagsfall finnas linjebåtar, särskilt utrustade för isgång.

Det nämnes om familjefartyg och att motorseglarna skulle vara särskilt subventionerade genom befrielse från lotstväng, fyr- och båkavgifter, men hava ju ångare av samma storlek samma förmåner och är nog största delen av motorseglarna över stipulerade 40 ton netto. Subventionerna luta nog mera åt ångarnas favör i form av dyrbara isbrytare, fyrbelysning som måste upprätthållas långa tider efter det havet är isbelagt, större lätthet att erhålla rederilån, billigare kasko-försäkring, vissa tider betydligt högre frakter genom billigare varuassurans.

Ändamålet med denna tillämnade blockad förefaller vara att förintna motorseglartrafiken, varvid flera tiotusentals människor bleve utan försörjningsmöjligheter, varjämte stor skada skulle vållas handeln, sjöfarten och allmänheten genom arbetslösheten.

Att utomstående personer gå ombord i fartygen och genom tvång förhindra befäl och besättning att utföra sina lagliga arbeten kan man ju rent av kalla för hemfridsbrott. Hur kan det få ske att i vår demokratiska tid svenska medborgare förhindras från att nödtorftigt livnära sig? Allmänna opinionen börjar allt mera reagera mot dessa utpressningar, men statsmakterna borde självmant ingripa för medborgarnas frihet mot tvång och utpressning.

Stockholm den 10/6 33.

Sjöfartsman.

Sveriges Segelfartygsförenings u. p. a. Medlemsblad nr 8 augusti 1933.

Papperen på bordet.

Min artikel i Nya Dagligt Allehanda av den 15 juni, återgiven i Medlemsbladets senaste nummer, har givit anledning till ytterligare påringningar, brev och andra uttalanden.

I de flesta fall tackade man mig, i några fall menade man, att jag tagit i för hårdhänt — detta är ju i den moderne, »praktiske» och blaskige hr Medelsvenssons ögon det värsta brott, till vilket en syndare kan göra sig skyldig —, och i andra åter förklarades, att, om den av mig berörda enhetsfronten verkligen existerade, jag varit alldeles för beskedlig och tam, men att jag måste ha misstagit mig. Nog vore vederbörande ganska ogenerade i sina konkurrensmetoder, men så långt kunde de väl ändock icke gå. De vore ju framstående och samhällsbevarande män, höjda över miss-tanken för o. s. v. o. s. v.

Allt detta ger mig anledning att offentliggöra följande dokument.

Avskrift.

Södra Sveriges Stuvareförbund.

Cirkulär nr 13, 1933.

S. H. T.

Till Eder kännedom få vi härmed nedan återgiva en från Svenska Transportarbetareförbundet denna dag hit ingången skrivelse rörande blockad-åtgärder mot motorseglare i Stockholm och Norrköping.

Stockholm den 25 maj 1933.

»Södra Sveriges Stuvareförbund, Stockholm.

Frågan om motorsglarnas oerhört skadliga konkurrensverksamhet har länge varit en källa till irritation i hamn- och stuveriarbetarnas verksamhet. Gång efter annan ha vi från kustrederiernas sida fått mottaga protester mot den olika behandling, som tillämpas gentemot ångfartygen och med dem konkurrerande motorseglare, vilka senare på en del platser medges rätten att lossa och lasta med eget folk.

Vi närsluta härmed avskrifter av skrivelser från Rederiaktiebolaget Sverige Balticum och från våra avdelningar i Stockholm och Norrköping. Härtill kan även fogas de många påstötningarna, som vi vid olika tillfällen ha emottagit från Rederiaktiebolaget Svea i Stockholm.

Svenska Transportarbetareförbundets styrelse har därför ansett sig nödsakad att bevilja våra avdelningar i Stockholm och Norrköping rättighet att vidtaga blockadåtgärder mot dessa motorseglare för att tilltvinga sig ombordarbetet.

Högaktningsfullt

Sv. Transportarbetareförbundet.

Charles Lindley.»

Stockholm i maj 1933.

Södra Sveriges Stuvareförbund.

Härmed är alltså till full evidens bevisat, att jag icke varit ute i ogjort väder, utan haft rätt till punkt och pricka och lite till, både här och då jag tillföre åter och åter framhållit, varifrån hetsen mot den mindre sjöfarten utgått.

Situationen är grotesk, men så innerligt tidstypisk.

Småfarten spelar en allt viktigare roll såsom transportmedel i inrikesfarten, den har i det längsta hållit frakterna uppe på segelbar, men samtidigt för näringslivet fullt acceptabel nivå, varpå sjöalfallet även ångbåts- och pråmfarten förtjänat, och den har — naturligtvis förgäves — inbjudit dessa till samarbete för tillvaratagande av gemensamma intressen, d. v. s. den har, såsom den anbornes sed är, uppträtt fullt lojalt mot sina konkurrenter.

Men... dess existens har förhindrat genomförandet av det fraktmonopol, varom man på förevarande håll inom ångfarten drömt, och på vilket man med uppkomlingens arrogans och förakt för andras rätt dumdrygt och bredkäftat gjort anspråk.

Först försökte man på relativt anständigt vis konkurrera ihjäl småfarten, varvid man hade en ingalunda föraktlig hjälp av »smarta» köpmän, mäklare och redare, blinda för alla andra realiteter än tolvskillingen, som skramlar brutto i fickan för ögonblicket, men när detta icke tycktes vilja hjälpa, lika litet som försöket att slå puder i ögonen på Kungl. Maj:t, grep man till ett medel, som åtminstone hittills, ansetts vara det föraktligaste av alla... provokationen.

Jag antar, att vederbörande äro, eller åtminstone varit mycket stolta över sina finfina trick, men jag vet, vad folk, som icke bitit huvudet av allt, vad skam heter, tänker och säger om detsamma.

En omständighet, som kanske icke är fullständigt betydelselös, trots det vi leva i en tid, där rätten sitter så nära spjutstångsände, som gärna är möjligt.

Kanske det också finnes andra faktorer, som kunna ha en viss inver-

kan på utvecklingen av föreliggande fina affär, men vilka vederbörande i sin oändliga smartness glömt taga hänsyn till.

Den, som lever, får se.

Fast står i varje fall, att, om förevarande aktion lyckas, betyder detta

1) ett fraktmonopol, som svenskt näringsliv förr eller senare får dyrt betala,

2) ett kraftigt uppsving för biltrafiken, som kommer att övertaga småfartens roll såsom transportmedel för mindre varupartier på kortare sträckor, och

3) ruin för småfarten och den befolkningsgrupp, som haft sin utkomst av densamma.

Måhända har näringslivet råd att betala extra skatt till monopolet och transportarbetarna att giva ett indirekt, men därför icke mindre effektivt handtag åt biltrafiken, som redan kostat dem så vackra slantar, *men vårt land har icke råd att låta ett ur alla synpunkter sett så utomordentligt värdefullt folkelement som vår sjöfartsidkande, självägande kustbefolkning uppslukas av stordriftens och storkapitalets Moloch.*

Carl Rudberg.

Bil. 39.

Nya Dagligt Allehanda den 18 augusti 1933.

Socialdemokraterna som folkförtryckare.

En vädjan till J. O. och riksdagen.

Blockadterrorismen måste lagligen stävjas.

Snygg riddarvakt för folkfriheten.

Till J. O. har ingått följande skrivelse från krigsfiskalen och stadsfiskalen Albert Nelson i Karlstad, tillika innehavare av advokatbyrå:

Härmed finner jag mig föranlåten, med anledning av under senaste tiden inträffade händelser, värdsamt hemställa, att hr justitieombudsmanen ville hos riksdagen föreslå verksam lagstiftning mot den upprörande terror, som numera i stor utsträckning utövas från arbetareorganisationernas sida mot utomstående, huvudsakligast mot enskilda arbetare och mindre företagare, av de sistnämnda kvinnor mest.

Till belysande av de fullkomligt ohållbara förhållanden, som nu äro rådande i förenämnda avseende, vill jag här framdraga följande, ingalunda ovanliga fall.

Ingenjör Hjalmar Nilsson i Filipstad, vilken där i staden bedriver verksamhet med rörledningsarbeten m. m., uppdrog åt byggmästarne G. A. Sundberg och K. J. Andersson, enligt kontrakt den 20 april 1933, att åt sig uppföra en villabyggnad jämte garage å tomten N.I.E. i Filipstad. Entreprenörerna Sundberg och Andersson voro och äro enligt skriftligt avtal med »Filipstads Lokala Samorganisation» (Syndikalister) godkända som byggnadsentreprenörer och hava gent emot denna organisation åtagit sig åtskilliga, sedvanliga förpliktelser, bland annat, att »organiserade arbetare skola användas». Arbetet påbörjades kort efter kontraktets underskrivande och fortgick ostört en tid framåt. Någon dag före den 23 påföljande maj fingo entreprenörerna besök av en delegation från »Sven-

ska Byggnadsträarbetareförbundets avdelning N:o 154» i Filipstad (Socialdemokrater), som påyrkade i hotfull ton, att entreprenörerna skulle som arbetare å bygget antaga en av delegationen nämnd person. Entreprenörerna svarade härtill att arbetsstyrkan vore fulltalig, men att även om så icke varit förhållandet den föreslagna personen i allt fall icke kunde beredas arbete, alldenstund han icke tillhörde »Lokala Samorganisationen», till vilken organisation arbetarna å bygget voro anslutna.

Sistnämnda dag den 23 maj 1933 utfärdade Algot Holmström, Gösta Sundström, Erik Magnusson, Valentin Johansson och Erik Sundell följande tillkännagivande:

»Blockad.

Med anledning av att uppgörelse ej kunnat träffas med ing. Hj. Nilsson har undertecknad fackförening med förbundets godkännande beslutat förklara allt byggnadsträarbete för nämnde arbetsgivare i blockad.

Blockaden kvarstår till dess uppgörelse blir träffad med undertecknad organisation, även om annan arbetsgivare övertager arbetet ifråga.

Filipstad den 23 maj 1933.

Svenska Byggnadsträarbetareförbundets
avdelning N:o 154.

Styrelsen.»

Detta tillkännagivande anslogs såväl å arbetsplatsen som på en mängd ställen i Filipstad samt infördes i fackpressen.

Man lägger här märke till den ohejdade hänsynslöshet och råhet som ligger bakom träarbetarförbundets handlingssätt. Man kan svårligen finna något annat skäl för blockaden än att träarbetareförbundet ville komma en misshaglig person — ingenjören Nilsson — till livs. Ingenjören Nilsson hade ju intet med byggnadsarbetet att skaffa, men även om så hade varit förhållandet: varom skulle »uppgörelse» träffas? Arbetsstyrkan var fulltalig och arbetarna voro organiserade — fast icke i socialdemokraternas organisation. Men å andra sidan: vad hade träarbetarförbundet (socialdemokraterna) med saken att skaffa? Här kan intet svar givas.

Det nu relaterade fallet är, som sagt, ingalunda ovanligt. Som hr justitieombudsmannen lär genom tidningspressen hava inhämtat förekomma rätt ofta än mera upprörande övergrepp från socialdemokraternas arbetarorganisationer.

I tal och skrift och med stora later uppträda socialdemokraterna såsom demokratiens vaktknektar och förkunna, att »demokratien är i fara», om socialdemokraterna och deras organisationer på något sätt hejdas i sin framfart. Det är således uteslutet, att de av egen drift skola upphöra med sin folkfientliga verksamhet. Man kan därför om dessa frihetsbröder med fullt fog fälla omdömet:

Förtrycket nämns försvar
och rätt är det som lyckas.

Jag är förvissad om att riksdagen behjärtar en framställning i nu ifrågavarande hänseende så mycket mera, som riksdagen innevarande år, trots ekonomiskt bekymmersamma förhållanden, av idel och upphöjd omtanke om rätt och rättfärdighet och om folkets välfärd till och med offrat mycken tid och i följd därav avsevärt penningbelopp för lagstiftning om färger och snittet på medborgarnes skjortor.

Karlstad den 15 augusti 1933.

Albert Nelson.

Arbetaren den 21 augusti 1933.

Monopolisternas skadegörelse.

En nazistisk stadsfiskal i Karlstad har i en skrivelse till J.O. framfört krav på lagstiftning mot arbetarorganisationerna och den rätt de hittills haft att i någon mån inverka på fastställandet av de villkor under vilka de skola sälja sin arbetskraft.

Detta krav är i och för sig ingenting nytt. Sådan lagstiftning ha borgarna strävat efter allt sedan arbetarrörelsens första framträdande. Det märkliga i stadsfiskal Nelsons skrivelse är dock det exempel »på de ohållbara förhållandena», som skall motivera hans begäran. En ingenjör i Filipstad har anställt en entreprenörfirma, som för hans räkning skulle uppföra en villabyggnad och ett garage. Entreprenörerna hade upprättat arbetsavtal med Filipstads Lokala Samorganisation, i vilket de bl. a. förbundit sig att »organiserade arbetare skola användas» vid deras arbeten. Sedan arbetet fortgått en tid hade emellertid Byggnadsträarbetareförbundets avd. 154 i Filipstad krävt att en av dess medlemmar skulle anställas. Entreprenörerna hade då svarat att arbetsstyrkan för tillfället var fulltalig, varför kravet inte kunde tillmötesgå. Följden blev att avdelningen blockerade byggherren, ing. H. Nilsson. Som motiv anfördes det i blockadmeddelandet, att uppgörelse ej kunnat träffas med ing. Nilsson.

På grund av de reformistiska organisationernas monopolistiska metoder uppstå alltsom oftast dylika tvister och monopolblockader. Kontroverser av denna art ha emellertid organisationerna hittills klarat upp själva och de komma säkerligen också att göra så i fortsättningen, utan någon som helst inblandning från nazistiska stadsfiskaler och från lagstiftarna.

För övrigt har stadsfiskalen fått fatt om en bakfot, när han vill låta påskina att denna blockad har till syfte att komma byggherrn till livs. I stället är det, som Social-Demokraten också i sitt lördagsnummer erkände, en blockad som utfärdats i »vanlig ordning». Alldeles riktigtigt, *det tillhör den vanliga ordningen att reformisterna utfärda monopolblockader, som endast och allenast ha till syfte att focka och utestänga syndikalisterna från arbetsplatserna. Så även i Filipstad. Vi syndikalister betacka oss emellertid för stadsfiskalens omtänksamhet, samtidigt som vi tvingas konstatera att reformisternas monopolaktioner ge arbetarrörelsens fiender vapen i hand. Det är en sak som vederbörande långt före detta borde ha insett.*

Som ett försvar för monopolaktionen i Filipstad anför Social-Demokraten: »Det är ju kutym inom byggnadsfacken över hela landet att icke godkända tillfälliga entreprenörer som arbetsgivare och avtalslutande part, då de icke kunna anses som självständiga företagare. I alla sådana fall blir beställaren den verkliga företagaren.» Hade entreprenörerna intagit avdelningens medlem i arbetet när krav därpå framställdes, då hade emellertid ingen blockad utfärdats. *Då hade man icke sagt att firman var tillfällig entreprenör, utan då hade den betraktats som »självständig företagare». Så förhåller det sig i verkligheten med reformistisk kutym och reformistiska principer i detta sammanhang.*

I fortsättningen heter det i Social-Demokraten: »Man kan ej erkänna särorganisationer som S.A.C., Arbetets Frihet eller J.R.F. som avtalslutande part. Genom avtal har man velat skapa ordning och reda på ar-

betsplatsen och arbetsmarknaden. — Ville ing. Nilsson främja reda och ordning så hade han kunnat förmå entreprenörerna att göra upp med Byggnadsträ i stället för S.A.C.» *Och nyss ha vi fått veta att kutym och princip förhindra reformisterna att göra upp med »tillfälliga och icke självständiga företagare», sådana som de här berörda. Oss förefaller det som om ordningen och redan i Soc.-Dem. vore ute på karusellåkning. I stället för att bortförklara de monopolistiska strävandena har man lyckats leda dem i bevis. Lyckats utomordentligt väl, förresten.*

Ordning och reda på arbetsplatsen är, enligt de reformistiska principerna, att endast de som kunna uppvisa medlemskap i till L.O. anslutna förbund skola få arbeta samt att andra organiserade arbetare skola utlämnas åt arbetslöshet och svält. *Det är visserligen en princip, det skola vi inte förneka, men en princip som dess anhängare gjorde klokast uti att inte skryta med. Den tillhör de mindre vackra.* Men, säger den citerade tidningen till sist: »såväl ing. Nilsson som S.A.C. få själva stå sitt kast då de komma i konflikt med denna av landsorganisationen knäsatta och även av samhället de facto erkända princip.»

Vi äro inte alls intresserade av ing. Nilsson, men beträffande S.A.C. så har den allt sedan sitt framträdande inom svensk arbetarrörelse fört en oförsönlig kamp mot den reformistiska monopolismen och om reformismen också tagit det borgerliga samhället till bundsförvant i sin utsvältnings- och tvångsorganiseringsverksamhet, så kommer dock den syndikalistiska rörelsen att även i fortsättningen bekämpa denna osunda och osocialistiska företeelse.

Vad det slutligen beträffar Soc.-Dem:s rubrik: »Stadsfiskal vill skydda S.A.C. för L.O.», så är tidningen medveten om att detta är en lögnaktig framställning av innehållet i och syftet med stadsfiskalens skrivelse till J.O. Däremot kan man utan vidare fastslå att de reformistiska monopolsträvandena faktiskt ge våra fiender argument i kampen mot arbetarnas organisationssträvanden. Det är heller inte i detta fall de aktioner som baseras på arbetarnas socialistiska strävanden, som få tjänstgöra som vapen emot arbetarrörelsen, utan *reformisternas rent kapitalistiska monopol- och roffarmetoder.*

Bil. 41.

Arbetaren den 22 augusti 1933.

Front mot reformistmonopol.

Nya Dagligt Allehanda har för en gångs skull rätt, när den skriver att socialdemokraterna äro »folkförtryckare»! Detta kanske de arbetslösa bäst kunna bevisa, i all synnerhet i de kommuner där socialdemokraterna ha majoritet i de kommunala institutionerna.

Vad historien från Filipstad beträffar, kunde hundratals sådana rullas upp, där de olika förbundsstyrelserna, som uteslutande bestå av rättrogna socialdemokrater, inte sky några medel när det gäller att utestänga olik-tänkande arbetare från arbetsplatserna. De vanligaste metoderna äro blockadbryteri, lönenedpressning och monopolblockader.

Att de genom detta sitt handlingssätt slagit in på en farlig väg, borde de nog bäst själva inse. I stället för att i dessa arbetslöshetstider fördela det arbete som finnes, göra de allt för att monopolisera det för vissa grup-

per av arbetare. Den International, till vilken även den svenska L.O. är ansluten, har nyligen på sin senaste kongress uttalat sig för en förkortning av arbetstiden, men hur tillämpas detta uttalande i praktiken. Vid avtalsförhandlingar nämns inte ett ord om arbetstidsförkortning, i stället införs i avtalen paragrafer, som ger arbetsköparen rätt att av varje anställd arbetare uttaga 200 övertidstimmar årligen och i samråd med det s. k. arbetsrådet ännu flera.

Om lagmakarna, vilket yrke även L.O:s ledare och socialdemokraterna med näbbar och klor eftersträva, genomförde en lag som förbjöde monopolisering av arbetsplatserna, så kanske dessa herrar, som eljest mycket villigt underordna sig alla klasslagar, komme att protestera.

Genom sitt tillvägagångssätt kommer den svenska L.O. och socialdemokraterna liksom i Tyskland att direkt släppa makten i händerna på fascisterna. Skall den svenska arbetareklassen undgå att dela de tyska klasskamraternas öde, gäller det att mera än någonsin tillförne vara på sin vakt. Därför gäller det för alla reflekterande arbetare, som inte tolerera klasslagar, monopolisering och förmyndarskap, att vända ryggen åt L.O. och ingå som medlemmar i den organisation som med alla till buds stående medel motarbetar dessa saker. Denna organisation heter Sveriges Arbetares Centralorganisation.

K. F-n.

Bil. 42.

Arbetaren den 22 augusti 1933.

Sillénarna i Horndal äro monopolsugna.

Utfärda blockad mot en arbetare.

Försök att jaga två syndikalister från ett egnahemsbygge.

Sillénkommunisternas i Horndal »revolutionära» verksamhet tog sig för omkring två månader sedan uttryck i bildandet av en avdelning av Grov- och Fabriksarbetareförbundet. Nu har denna avdelning hunnit så långt i sin verksamhet, att den utfärdat sin första monopolblockad. En stridsmetod, som kommunistiska och socialdemokratiska reformister äro lika varma anhängare utav. När kommunisterna gå i täten för dessa aktioner då är det »revolutionär taktik», men om utsvältningsaktionen iscensättes av de »ansvarskännande» socialdemokratiska reformisterna då kallas det i Soc.-Dem. »vanlig ordning».

En av Metallindustriarbetareförbundets medlemmar i Horndal har igångsatt ett egnahemsbygge. För grundgrävningen och gjutningen har han anställt ett par arbetare som äro syndikalistiskt organiserade och betalar dem efter i avtal fastställda löner. Nu fordra emellertid sillénreformisterna att egnahemsbyggare och andra arbetsköpare endast skola under-teckna avtal med deras avdelning och att allt arbete skall utföras av dess medlemmar. Skulle denna klick till äventyrs inte hinna med allt arbete, då är man nådig nog att överlåta resten åt de arbetare, vilka varit organiserade långt innan dessa »revolutionärer» hunnit skaffa sig nog förstånd att organisera sig.

L.S. medlemmar hade naturligtvis ingen anledning att släppa arbetsplatsen endast därför att sillénreformisterna behagat upphöja sig själva

till platsdiktatorer och monopoldirektörer i Horndal, och för detta brott mot den reformistiska grundlagen utfärdade avdelningen blockad mot byggherrn. Tänk så revolutionärt! Att blockera en fattig arbetare, som tänker bygga sig en liten stuga, och att försöka utestänga två syndikalister från ett arbete, vilket på sin höjd kunde räcka ett par veckor. Men man måste ju räkna med att personer som inhämta sina fackliga och strategiska kunskaper både från Vatikanen vid Barnhusgatan i Stockholm och från Moskwa ha skaffat sig både kompetens, förmåga och dristighet att ge sig i kast med dylika stora och »revolutionära» uppgifter. När det gäller de stora arbetsköparna, då har man emellertid inte kommit längre än till munvädersstadiet.

Arbetet vid ifrågavarande bygge ligger för närvarande nere, enär såväl byggherrn som ock arbetarna velat inhämta »Metalls» mening om sillénarnas »revolutionära» framstöt i grundropen i Horndal.

Arbetaren den 24 augusti 1933.

Monopolblockaden i Tullinge.

Reformistaktionen fördömes vid arbetaremöte i Tumba.

Söndagen den 20 dennes hade Tumba L. S. inbjudit trä- och grovarbetare till ett gemensamt möte i Folkets hus i Tumba, för att diskutera den blockad, som Stockholms Byggnadsfackföreningars Samorganisation utfärdat mot Nils Vester vid Wiréns och Johanssons villabyggnader i Tullinge.

Motivet för denna blockad uppgives vara att »gällande avtal icke tillämpas», men det är uppenbart att det verkliga motivet är reformisternas beta önskan att få monopolisera arbetet för egen räkning. För det första är icke Nils Vester byggmästare, som det uppgives i blockadmeddelandet, utan arbetet utföres av ett kooperativt lag och för det andra är det ingenting i samband med detta arbete, som strider mot avtalet.

Ombudsman Rosberg inledde frågan och redogjorde för det resultat, som murarnas, träarbetarnas och syndikatets mätningmän kommit till, vid den av dem företagna undersökningen och mätningen. Detta visade att den summa som laget erhållit för arbetet vid Wiréns bygge var högre än vad prislistan stipulerade. Innan mätning företogs lovade reformisternas ombudsmän, att därest det skulle visa sig att gällande priser icke understigits skulle blockaden hävas. Man har ännu inte infriat detta löfte.

Knut Vester, som är den drivande kraften bakom denna blockad, ville försvara Samorganisationens åtgärd, men han kunde icke förebbringa något motiv för blockaden, annat än »oordnade förhållanden på arbetsplatsen». Vari detta oordnade bestod kunde han emellertid inte förklara. De som arbetat vid bygget ha inte kunnat finna något att anmärka på. Men det är den omständigheten, att det var syndikalister som arbetade vid Wiréns bygge, som gjorde förhållandena oordnade i reformisternas ögon. Om reformisterna få deltaga i ett arbete och då stjäla överskottet från en syndikalistiskt organiserad kamrat, så som skett vid ett tillfälle, då anser man förhållandena synnerligen väl ordnade.

Sedan arbetet vid Wiréns bygge slutförts flyttade arbetslaget över till Johanssons villabyggnad. Det var den 17 juli. Där har laget skriftlig överenskommelse om att gällande avtalsbestämmelser skola tillämpas.

Men ändock är även denna arbetsplats blockerad. Denna blockad utfärdades den 30 maj, alltså innan Samorganisationen kunde ha en aning om att det kooperativa laget skulle utföra arbetet.

Med alla röster mot tre antog mötet följande uttalande:

»Den av byggnadsfackföreningarnas Samorganisation utfärdade blockaden mot byggmästare Nils Vester kan icke anses beröra det kooperativa arbetslag, som för närvarande arbetar på Wiréns och Johanssons villabyggnader.

Mötet konstaterar att f. d. byggmästare Vester icke utför något arbete såsom byggmästare. Han är numera organiserad arbetare och har följaktligen rätt att taga och utföra arbete tillsammans med andra arbetare. Blockaden mot Wiréns och Johanssons byggnader måste därför ha tillkommit efter felaktiga informationer och kan följaktligen ej respekteras. Mötet uttalar därför att blockaden omedelbart bör hävas, enär dess kvarstående är förvillande för allmänheten.»

Tro verkligen reformisterna i Tullinge att sunt tänkande arbetare skola kunna respektera dylika okynnes- och monopolblockader? Dessa åtgärder strida mot arbetarrörelsens socialistiska uppgift och tyda på en utpräglad kapitalistisk mentalitet, vilken för övrigt börjar göra sig allt mera bred inom den reformistiska rörelsen.

De arbetare som vilja frigöra sig från föråldrade skråjuntor och slaveri böra ansluta sig till den syndikalistiska rörelsen, inom vilken de ha samma rätt som alla andra arbetare att utföra det arbete de kunna samt där de ha rätt att bestämma över sin egen organisation och över förhållanden på arbetsplatserna.

Mas-Olle.

Arbetaren den 9 oktober 1933.

Socialdemokratin och fackföreningarna moraliskt nersuttna.

Vägrödjare för fascismen.

Bossarnas välde över arbetarna måste brytas innan det blir för sent.

(»Social-Demokraten» har icke ansett sig böra införa nedanstående. Denna vägran visar att Soc.-Dem. facklige redaktör solidariserar sig med den nersuttna moral, artikeln vänder sig emot.)

Social-Demokraten har vid några tillfällen talat om »syndikalistisk ogräsflora», »vettlösa tilltag» etc. i samband med konflikten på arbetsmarknaden. Utan att ingå på uttryckens berättigande i de speciella fallen bör anmärkas, att inom en organisation, bestående av c:a 35,000 medlemmar, ofrånkomligt förekomma fall som svårligen kunna försvaras. De kraftigt fördömande orden från Social-Demokraten fackliga penna ge emellertid hopp om att var helst ojusta metoder uppräda dessa ha att påräkna en rättvis och välbehövlig uppmärksamhet. Jag hoppas att följande lilla provbit på reformistiskt-fackliga metoder icke sätter hr redaktörens kända objektivitet på allt för hårt prov.

I Tullinge bedriver ett lag syndikalistiska arbetare kooperativt byggnadsarbete och deras arbeten ha under sommaren blockerats av byggnadsfackens samorganisation. Det officiella motivet avgavs vara att de

bedrevo arbetena till underpris. Vid en undersökning som S.A.C:s stockholmsdistrikts ombudsman företog konstaterades, att det kooperativa lagets priser mycket väl täckte det gamla byggnadsavtalets priser. Fackföreningarna underrättades härom och ombads att häva blockaden. Man svarade med att begära ett gemensamt möte med distriktsstyrelsen. Härunder vidhöll man sina påståenden och begärde att en objektiv och opartisk undersökning skulle företagas och att arbetet under tiden skulle ligga nere. Distriktsstyrelsen accepterade förslaget men krävde en försäkran, att därest det visade sig att arbetspriserna voro försvarbara, blockaden skulle hävas. Härom enades man också och överenskommelsen protokollfördes i vederbörlig ordning.

Byggnadsfackens samorganisation utsåg tvenne mätningmän från resp. murarnas och träarbetarnas organisation och distriktsstyrelsen, byggnadsyndikatets mätare, vilka tre gemensamt skulle företaga uppmätning och värdering av arbetena.

Den skriftliga och vederbörligen undertecknade rapporten från denna undersökningskommitté utvisar att arbetslaget har åtskilligt mera för sitt arbete än vad avtalet föreskriver. Enligt den träffade överenskommelsen skulle nu blockaden hävas, men vecka efter vecka rann bort — blockaden hävdes icke. Vid upprepade hänvändelser till byggnadsfackens samorganisations ordförande, parketläggare Carlsson, svarades att än den ene än den andre av vederbörande i styrelsen hade semester så det var svårt få samman en beslutsmässig församling.

Efter flera månader kröntes äntligen hr Carlssons anställningar med framgång. Det hela resulterade i att byggnadsfackens samorganisation bröt sin överenskommelse och blockaden skulle kvarstå, men nu med den motiveringen att arbetslagets kontrakt på arbetet med villaägaren icke skulle vara underskrivet den 25 maj, ty den 2 juni hade en ombudsman Olsson haft ett samtal med villaägaren och han hade vid detta tillfälle icke talat om att han undertecknat något kontrakt.

Nu saknar naturligtvis denna detalj fullständigt all betydelse, men för att täppa till även den minsta invändning från löftesbrytarnas sida, har undersökning på denna punkt verkställts.

Villaägaren är verkmästaren i stadens gatukontor H. Wirén och han har tillställt oss följande:

»Kontraktet med det kooperativa laget skrev den 25 maj 1933. Påståendet att det skulle ha tillkommit senare än den 2 juni är alltså sanningslöst. H. Wirén.»

Som vittnen å kontraktet stå verkmästaren Vilhelm Wilny och hans hustru. Båda ha på tillfrågan förklarat att de bevittnade kontraktet Kristi himmelfärdsdag, vilken inföll den 25 maj.

Reflektionerna med anledning av den här vackra historien skall vi be att få slippa göra, men motse med synnerligt intresse den facklige redaktörens.

För fullständighetens skull bör kanske tilläggas att villabyggnaden ifråga nu är färdigställd och bebos av ägaren och att blockaden överflyttats på en annan byggnad, som arbetslaget nu har under uppförande. Det är alltså tydligtvis meningen att blockaden skall följa laget hela livet igenom.

Algot Rosberg.

Industria den 23 september 1933.

Otillständigt hot.

I pressen meddelas om en uppmaning till skånska egnahemsbyggare från samverkande byggnadsarbetarnas organisation i Malmö att anförtro sina byggnadsarbeten endast åt organiserade byggnadsarbetare eller byggmästare med organiserad arbetskraft »för undvikande av merutgifter genom eventuella åtgärder från organisationens sida i de fall byggena överlämnas till oorganiserade byggnadsarbetare».

Det är tydligt att hotet är riktat mot tredje man, egnahemsbyggarna. Arbetsgivarparten i ett kollektivavtal med byggnadsarbetarna, när det en gång kommer till stånd, skyddas tillräckligt av avtalet genom rätten att använda både organiserade och organiserade. En organiserad byggherre kan däremot icke skyddas av ett avtal som han icke tillhör. Avtalen kunna icke växa ut till lagar till värn för medborgarna i allmänhet. Tredje man skall skyddas för utpressning av lagen. Och när den inte ger skydd, så blir det statsmakternas affär. *Videant consules ...*

Arbetaren den 13 november 1933.

Kapitalistisk-reformistisk fackföreningspolitik.

Den reformistiska fackföreningsrörelsen, dominerad som den är av socialdemokratien, gör anspråk på att betraktas som ett led i den stora socialistiska arbetarrörelsen. Dessvärre är den socialistiska idealism som spåras i den reformistiska fackföreningsrörelsens verksamhet synnerligen sparsamt förekommande och blir det mindre och mindre.

Det är icke tal om annat än att den reformistiska fackföreningsrörelsen på ett tidigare stadium genomgående var präglad av socialistisk idealitet. Denna idealitet har man emellertid i stor utsträckning tappat bort och den har ersatts av något annat, något som i många fall har en påfallande likhet med kapitalistisk mentalitet.

Denna förvandling kan förklaras men icke försvaras. Sedan det i den socialdemokratiska dogmatiken blivit fastställt, att de fackliga organisationerna icke ha någon egentlig socialistisk uppgift, och att den sociala omdaningsprocessen från kapitalism till socialism helt skall överlämnas till det socialdemokratiska partiet som det politiska uttrycket för den socialdemokratiska arbetarrörelsen, har fackföreningsrörelsen slutat upp med att syssla med socialistiska och idéella problem och blivit ett materialistiskt organ som uteslutande för kamp med arbetsköparna om förbättrade arbetsvillkor och ökad andel i produktionsresultatet. De fackliga organisationerna ha blivit sammanslutningar vilka så gott som uteslutande sysselsätta sig med »femörespolitik», i vilken det icke i synnerlig grad lämnats plats för socialistisk idealism.

Icke så, att det icke även i denna verksamhet skulle behövas eller finnas rum för socialistisk idealism. Tvärtom vore den just här av behovet. Kravet på social jämlikhet och socialistisk solidaritet mellan arbetarna borde exempelvis ta sig uttryck i den allmänna lönepolitiken till ett strä-

vande efter enhetslön, utjämning av löneskalorna såväl inom som mellan de olika facken och industrierna. Härav ser man mycket litet. Det har blivit så att man utan hänsyn till solidaritet och jämlikhetskrav gått upp i en strävan efter att förskaffa sig högsta möjliga inkomst varvid de grupper, som på grund av olika förhållanden haft lättast att förskaffa sig fördelar gjort detta utan hänsyn till sina klasskamrater inom andra arbetsområden, vilka utlämnats att klara sig bäst de kunna. Solidariteten har icke räckt ut över det egna arbetsområdet, det egna yrket eller industrin. En *egoistisk*, icke en social anda har småningom präglat den fackliga rörelsens verksamhet, en anda som icke har mycket gemensamt med socialismen men däremot åtskilligt gemensamt med kapitalismen.

Under efterkrigstiderna, som präglats av kapitalistisk kris och därmed sammanhängande omfattande arbetslöshet, har andan av egoism och bristande solidaritet ytterligare accentuerats och i vissa avseenden tagit sig synnerligen vidriga former. Hit hör exempelvis strävandet att *monopolisera arbetstillfällena*.

Att för sig själv monopolisera arbetstillfällena innebär att från samma arbetstillfällen utestänga andra arbetare. Man rycker brödet ur munnen på de andra för att helt tillägna sig det för egen räkning. Det behöver icke närmare utvecklas för att var och en måste ha klart för sig, att monopolisering av arbetet ingenting har med socialism och solidaritet att skaffa, utan att den tvärtom är fientlig till bådadera. Monopolisering av arbetet är ett *utslag av kapitalistisk individualism*. Saken förändras icke genom att denna monopoliseringsverksamhet bedrivs kollektivt av en grupp eller genom en organisation. Vad man avser att åstadkomma, är att de kollektivt uppträdande individerna skola sko sig på de andras bekostnad. Att själv komma i besittning av så mycket som möjligt, det är vad man syftar till. Om de andra duka under av hunger och svält bekymrar man sig föga om.

Landsorganisationen har på sina kongresser högtidligen tagit avstånd från monopolismen, men detta antimonopolistiska ståndpunktstagande inskränker sig närmast till ett politiskt paradnummer. Man måste ha en sådan paradresolution för att kunna hänvisa till, att huvudorganisationen ingenting har med monopoliseringssträvandena att skaffa; och så överlämnar man åt förbunden och de lokalt arbetande fackföreningarna att — utan hinder bedriva sin monopoliseringsverksamhet.

Den reformistiska fackföreningsrörelsens monopolism riktar sig i särskild grad mot de syndikalistiskt organiserade arbetarna. Otaliga äro de tillfällen då man sökt driva syndikalistiska arbetare från arbetsplatsen genom monopoliseringsblockader och i allt för stor utsträckning har denna politik lyckats. Har en arbetsplats förklarats i blockad, även om det skett i uppenbart monopoliseringssyfte, rygga arbetarna tillbaka för att bryta blockaden, hur orättfärdig, obefogad och fräck den än är. Man har ofta gått ända dithän i flathet för den monopolistiska plundringsverksamheten, att man lämnat arbetsplatserna och gjort sig själv brödlös för att låta reformisterna rycka in. Det är emellertid nu slut med denna självvuppigivelsepolitik.

En typisk monopoliseringsaffär är den, som de reformistiska organisationerna låtit komma sig till last i Tullinge och som för övrigt upprepade gånger påtalats i *Arbetaren*. Av här följande till Landsorganisationen ställda skrivelse frangår klart händelseförloppet i denna bedrövliga historia:

Landsorganisationen. Sekretariatet. Stockholm.

Tid efter annan har ledande män inom Landsorganisationen eller till densamma anslutna fackförbund uttalat, att svensk fackföreningsrörelse icke är sinnad tolerera övergrepp från anslutna medlemmar, och man har betecknat sin villighet att ingripa och beivra klart dokumenterade fall.

Genom en under lång tid samlad erfarenhet ha vi emellertid bibringats den uppfattningen att dylika uttalanden närmast tillkommit av politiska skäl och knappast äro avsedda att fastslå en inre ledande grundprincip för de till Landsorganisationen anslutna fackförbundens och medlemmar-
nas verksamhet.

Icke förty och av särskild anledning äro vi för dagen angelägna bringa ett synnerligen upprörande fall av övergrepp och löftesbrott till eder kännedom. Visserligen har fallet vid några tillfällen varit föremål för behandling i Arbetaren, men då det kan förutsättas att ni anser eder icke ha skyldighet ta befattning med offentligt påtalade fall, vilja vi här i korthet återgiva det väsentligaste.

Efter byggnadskonfliktens utbrott och i slutet av maj månad innevarande år bildade några till den syndikalistiska organisationen anslutna arbetare ett kooperativt arbetslag. De viktigaste bestämmelserna för lagets verksamhet innebar: 1) Arbets- och prisberäkning efter för Stockholm gällande prislistor. 2) Lika delning av förtjänsterna.

Lagets första arbete gällde uppförandet av en villabyggnad åt en verkmästare Wirén i Tullinge (anställd i Stockholms stads gatukontor). Kontrakt å arbetet skrevs den 25 maj och påbörjades omedelbart. Någon tid därefter blockerade Byggnadsfackens samorganisation i Sockholm arbetet under angivet motiv att avtalsenliga löner icke tillämpades. Blockaden utfärdades mot »byggmästare Nils Wester», men riktade sig mot arbetslaget vari Wester ingått sedan han slutat med byggmästeriet och ingått i vår organisation. Sedan vår organisation undersökt lagets priser och kontrakt och funnit att priserna fullt ut täckte de avtalsenliga och kontraktet icke i övrigt innehöll annat än beskrivning över arbetet, erhöilo medlemmarna tillstånd att arbeta. Sedan fruktlösa försök gjorts att stänga materialleveranser kom ett sammanträde till stånd mellan Byggnadsfackens samorganisation och S. A. C:s stockholmsdistrikts styrelse varunder man enade sig om en gemensam undersökning av priserna. Överenskommelsen innebar följande:

Murarnas, träarbetarnas och byggsyndikatets mätare skulle gemensamt uppmäta och värdera arbetet. Under tiden skulle arbetet ligga nere. Därest undersökningen visade att arbetslaget hade fullt betalt efter stockholmspriset skulle blockaden omedelbart hävas. I annat fall skulle arbetarna tvingas frångå arbetet.

Sedan omskrivna mätare fullgjort sitt uppdrag avlämnade de ett under-tecknat värderingsinstrument, som klart visade att arbetslaget hade mera betalt för arbetet än vad avtal och prislistor föreskriva.

Självfallet väntade vi att blockaden, *i enlighet med gjord utfästelse*, skulle hävas. Vid upprepade hänvändelser till Samorgansations ordf. G. Carlsson, skylldes på tusen och en saker. Slutligen meddelade man att det upptäckts att kontraktet icke skrivits den 25 maj utan senare. Vi ha icke kunnat få klart för oss vilken betydelse detta kunnat ha, men har för alla eventualiteter undersökt påståendet, som f. ö. saknar varje spår av bevis.

Verkmästaren vid stadens gatukontor H. Wirén har tillställt oss en

skrivelse vari han klart säger ifrån att kontraktet på arbetet undertecknades den 25 maj. Verkmästare Wilhelm Wilny och hans hustru, vilka bevittnat kontraktet, ha förklarat att deras vittnesmening påtecknats kristi himmelfärdsdag. Denna dag var den 25 maj. De ha stöd för minnet genom den särskilda helgdagen.

För var och en begåvad med ett oförvillat rättsbegrepp måste det stå klart att ett upprörande övergrepp begåtts mot det kooperativa arbetslaget. Lägges till själva sakförhållandet det klara löftesbrottet framstår hela handlingssättet i en vederstygglig dager, som man trodde skulle vara totalt främmande för socialistisk arbetarrörelse.

Vi avvakta med oändligt intresse eder mening om fallet.»

Med socialistisk hälsning.

Stockholm den 26 oktober 1933.

Sveriges Arbetares Centralorganisation,
Stockholmsdistriktet.

Styrelsen.

S. A. C:s stockholmsdistrikt har vänt sig till Landsorganisationen uppenbart i den förhoppning, att man härigenom skulle kunna vinna rättelse i detta synnerligen upprörande fall. Landsorganisationen har ju, som redan påpekats, officiellt uttalat sig mot monopoliseringen och man trodde väl, att det skulle ligga så pass mycket allvar och finnas så pass mycken hederlighet bakom, att den reformistiska huvudorganisationen ingrep mot sina avdelningar för att hävda en princip som klart fastställts genom officiellt kongressuttalande. Men man missräknade sig bitterligen. Ifrån Landsorganisationen bekom man följande svar:

Sveriges Arbetares Centralorganisation, Stockholmsdistriktet, Stockholm.

Vi erkänna mottagandet av Eder skrivelse av den 26 oktober angående en blockad mot ett villabygge i Tullinge och få till svar meddela, att vi icke taga någon befattning med sådana tvister med mindre ett till Landsorganisationen anslutet förbund påkallar vår medverkan.

Ni bör alltså tillskriva de förbund med vilka ni ha tvisten.

Med hälsning

Landsorganisationen i Sverige.

Landssekreterariatet.

Således — först när de monopoliserande organisationerna själva hos Landsorganisationen begära dess ingripande mot sin egen monopolblockad, först då kommer Landsorganisationen att ingripa.

Denna utomordentliga ridderlighet och rättrådighet är verkligen överväldigande.

Men är det utsikt till, att någon av de kapitalistiskt opererande organisationerna, som försöka röva andras arbete, skall bli så ångerköpt över sin egen tarvlighet och det kriminella tangerande verksamhet att den skall begära ett sådant ingripande? Naturligtvis inte!

Således kommer denna monopoliseringsblockad att kvarstå, som den står. Och den kommer att följas av flera.

De syndikalistiskt organiserade arbetarna ha naturligtvis ingen skyldighet att låta sig utsvältas och se sina barn hungra för att de monopolhungeriga skola få det så mycket bättre. För Stockholms vidkommande föreslogo syndikalisterna på sin tid arbetsfördelning genom av byggarbetarnas egna organisationer upprättat register. Här hade funnits en

väg för en åtminstone någorlunda rättvis fördelning av arbetstillfällena. De reformistiska organisationerna föredraga tydligen att monopolisera arbetet i stället för att söka åstadkomma en förnuftig ordning på arbetsmarknaden. Låt oss dock i detta sammanhang betona, att denna monopoliseringstrafik fördömes av många reformistiskt organiserade arbetare.

Om den reformistiska fackföreningsbyråkratin satte sig ned och tänkte fem minuter, så skulle den snart komma till det resultat, att detta tillstånd måste vara till skada för hela arbetarrörelsen. Det är övergrepp, sådana som monopoliseringsblockader och andra oförsvarliga tilltag, som reaktionen tar till intäkt för ropet om och slutligen också genomförandet av lagstiftning, som hotar att slå hela fackföreningsrörelsen i bojar. Att driva facklig monopolism är att arbeta reaktionen i händerna och att motarbeta socialismen.

Nya Norrland den 24 okt. 1933.

Fackföreningsordförande i Ådalen instämmd till tinget.

Två systrar Björner i Kramfors ha till Ångermanlands södra domsagas häradsrätt instämt ordföranden i Svenska Byggnadsträindustriarbetareförbundets avdelning 162 i Ådalen med yrkande om skadestånd för förluster, åsamkade genom att ett systrarna Björner tillhörigt bygge blockerats. Fröknarna Björner hade för ett och ett halvt år sedan beslutat sig för att uppföra ett hus i Kramfors. Grunden blev färdig och de övriga arbetena på byggnaden överlämnades på entreprenad åt en byggmästare tillhörig Kramfors L. S. Emellertid blockerades företaget omedelbart av Byggnadsträarbetareförbundets avdelning med yrkande om att avtalsenliga löner skulle utbetalas vid arbetet i fråga. Denna blockad har varit tills dato och är fortfarande i kraft, varför av bygget fortfarande endast grunden är färdig.

Arbetaren den 27 november 1933.

Förljugenheten frodas friskt i sossepressen.

Blockaden mot fr. Björner i Kramfors.

Monopolsträvarna söka avleda uppmärksamheten från sig själva.

Den hänsynslösa kamp som monopol- och ledarjuntan inom L. O. för mot oliktankande, har många gånger tagit de mest groteska former. Lögner och förljugenheten har länge suttit i högsätet hos denna »mäktiga» L. O. Vi ha också vid alla tillfällen påtalat och på det kraftigaste bränmärkt ett dylikt handlingssätt som monopoliserandet av arbetsplatsen. Detta monopoliserande av arbetsplatsen för sig själv och de sina, innebär inte mindre än att från samma arbetsplats utestänga andra arbetare. (I detta fall mena vi organiserade arbetare.) Och det hör i dag till ordningen för dagen, att arbetare med en annan uppfattning än den som hrr inom L. O. ha, dekreteras bort från arbetsplatserna, med hjälp av monopolparagrafen. Att ett dylikt handlingssätt inte är avsett att befrämja

arbetareklassens intressen utan kapitalismens, är ett faktum, som inte går att bortförklara.

Som nyss nämnts tar man de mest lumpna medel till hjälp för att komma oliktankande arbetare till livs. Vi skola för dagen relatera ett fall från Kramfors inom Gudmundrå kommun, som klart belyser den reformistiska mentaliteten.

Två fröknar Björner i Kramfors beslutade för c:a två år sedan att bygga ett bostadshus i Kramfors. Arbetarna, vilka sysselsattes med grundarbetet, voro organiserade dels i Kramfors L.S., dels i Grov-och Fabriks. Även den träarbetare som sysselsattes med formsättning var organiserad i Kramfors L.S. Betalningen för arbetet utgick enligt gällande avtal och prislistor. Arbetet med själva byggnationen lovades till en träarbetare som även var organiserad i Kramfors L.S. När nu inte avd. 162 av Byggnadsstrå fick sitt avtal undertecknat (detta innehåller även en paragraf, som säger, att endast medlemmar tillhörande avd. fick anställas o. s. v.) förklarades arbetsplatsen i blockad, denna blockad kvarstår fortfarande. Fr. Björner ha nu uttagit stämning på avd. 162, med yrkande om att avd. upphäver detta beslut om blockad. Orsakerna till denna blockad framställs fullständigt felaktigt i ett referat infört i Nya Norrland den 2 nov. samt i Soc.-Dem. den 4 nov.

I N. N:s referat heter det bl. a.: »Uppgörelse hade träffats med en byggnadsarbetare tillhörande Kramfors L.S. om utförande av byggnadsarbete vid nybygget för en timpenning som understeg vid den tidpunkten tillämpade avtalsenliga lönen på byggnadsmarknaden». Evad det gäller att arbete lovats till en träarbetare tillhörande Kramfors L.S. är tillfullo med sanningen överensstämmande. Men vad det sedan gäller betalningen är det en medveten lögn som avd. 162 gör sig skyldig till, när den påstår »att den understeg vid den tidpunkten tillämpade avtalsenliga lönen».

Rätta förhållandet är nämligen följande: Fr. Björner förelades att underteckna avd:s avtal, i detta avtal återfinnes en passus som säger »att endast medlemmar tillhörande avd. fick anställas o. s. v. Det var denna passus fr. Björner reagerade emot, och av denna anledning vägrade att underteckna avd:s avtal. Detta hade ju även beskurit dem rätten att anställa den arbetare de tidigare lovat arbete.

När så blockaden var ett faktum, kallades avd. 162 till underhandling hos fr. Björner, till denna underhandling hade även Kramfors L.S. kallats. Representanten från avd. 162 anlände till denna underhandling någon timma tidigare än den utsatta tiden, avlämnade sitt avtalsförslag, och försvann. Representanterna från Kramfors L.S. hade även sitt avtalsförslag med, detta förslag innehöll bl. a. följande passus:

»Att samtliga inom byggnadsfacket förekommande godkända avtal och prislistor tillämpas.» Detta torde väl jäva avdelningens påstående om den »träffade uppgörelsen till underpris». Vidare heter det i par. 2: »Endast fackligt organiserade arbetare anställas», vidare var par. 23 fullständigt utesluten ur L.S. avtal. I en skrivelse till L.S. dåvarande ordf. och undertecknad Maria Björner, heter det: »arbete har lovats en av era medlemmar och kommer avtalsenlig lön att utbetalas».

Att nu inte Kramfors L.S. avtal ändock blev undertecknat är inte beroende på fr. Björners ovilja att underteckna detsamma.

Man behöver inte ställa sig frågande vad avd. 162 åsyftar med denna strid. Vi ha med detta endast velat tillrättalägga avd. 162:s påstående om uppgörelser i lönedepressande syfte från Kramfors L.S. sida.

För Kramfors Lokala Samorganisation:
Styrelsen.

Falu Länstidning den 18 januari 1934.

En blockad föga värdig svensk bonde.

Jordbrukare i Hedemora klaga hos K. B.

R.L.F:s mjölkleveransblockad påtalas.

En del jordbrukare i Hedemora socken, vilka blivit utsatta för förföljelse av Riksförbundet Landsbygdens Folk och dess medlemmar i orten vädja i en skrivelse till länsstyrelsen om den hjälp och det stöd för utförande av deras näring, vartill de enligt svensk lag kunna vara berättigade.

Av skrivelsen framgår att klagandena sedan många år tillbaka hava försålt en del av mjölken från sina ladugårdar genom kringföring till enskilda personer i Hedemora stad. Sedan för länet bildats en sammanslutning av mjölkproducenter, vilka skulle tillförbinda sig att leverera all mjölk utöver egen konsumtion till länets mejeriförening, hava upprepade försök gjorts att förmå klagandena att ingå i denna sammanslutning. Då det ej varit möjligt att tillmötesgå dessa önsknings har klagandena fortsatt att till gamla kunder i staden utlämna mjölk direkt med påföljd att de förklarats i blockad av Riksförbundet Landsbygdens Folk. Blockaden har bekantgjorts för allmänheten bland annat genom anslående av meddelanden på eller invid de blockerades gårdar och vid kundernas bostäder. Dessutom hava ett 20 å 30-tal förbundsledamöter dagligen eskorterat de blockerade mjölkskjutsarna i avsikt att förlöjliga och häna leverantörerna. Klagandena säga sig genom blockaden hava blivit ekonomiskt ruinerade, enär kunder, som i tiotals år köpt sitt mjölkbehov av dem, på grund av hot uppsagt avtalet om vidare leveranser och blockaden dessutom haft till följd att kvarnägare i orten vägra att mala deras spannmål, ortens slaktare vägra att biträda vid slakt eller köpa deras slaktdjur o. s. v.

Utom att det relaterade förfarandet synes klagandena vara föga värdigt svenska bönder och »frihetens f. d. stamort på jorden», undra de huruvida det verkligen är möjligt enligt svensk lag och rättsuppfattning att en grupp medborgare opåtalat få ekonomiskt förgöra en annan grupp och yrka, att länsstyrelsen måtte häva den mot klagandena riktade blockaden eller på annat sätt ingripa, så att de kunna utan hinder av förbundet eller dess medlemmar utöva sin borgerliga näring.

Stockholms Stadsfullmäktige

Protokoll

1933

Måndagen den 15 maj

Nr 7

Protokoll, hållet vid Stockholms stadsfullmäktiges sammanträde i stadshuset måndagen den 15 maj 1933 kl. 18.

Interpellation med anledning av att en staden tillhörig fastighet förklarats i blockad.

§ 30. Företogs till behandling en av herr Hassler, jämlikt § 2 mom. 12

av stadsfullmäktiges arbetsordning, till stadskansliet ingiven framställning, så lydande:

»Vid exekutiv auktion våren 1932 måste Stockholms stad ropa in en fastighet i hörnet av Allhelgonagatan och Älvsborgsgatan av den anledningen, att byggmästaren, som uppfört fastigheten, och som fått lån av staden, råkat på obestånd. Fastigheten var emellertid besvärade av en blockad från byggnadsarbetarhåll. Denna blockad hade tillkommit, enligt vad som uppgivits, på den grund, att arbetarna icke skulle ha utfått visst tillgodohavande, vilket med ränta, 'väntetidsersättning' m. m. skulle uppgå till 7,200 kronor. Denna fordran bevakades i byggmästarens konkurs, men blev ogillad, då den icke kunde behörigen styrkas. Då staden övertog fastigheten, återstodo diverse ofullbordade arbeten, bland annat en trappbyggnad åt gårdssidan, iordningställande av gårdsplanen och en del invändigt arbete. Stadens vederbörande myndigheter beordrade kommunalarbetare att slutföra nämnda arbeten, men kommunalarbetarna vägrade att göra detta på grund av att fastigheten förklarats i blockad av de hos byggmästaren anställda arbetarna. Kommunala riksskiljenämnden har emellertid fastslagit, att sympatiåtgärder från kommunalarbetarnas sida vid strejker och blockader icke få äga rum.

Enligt uppgift har genom mellankomst av byggmästarens borgensmän trappbyggnaden och gårdsplanen iordningställts. Däremot lär en del invändigt arbete återstå ofullbordat.

Då sålunda kommunalarbetarnas sympatiåtgärder i detta fall synas vara avtalsstridiga och på grund därav vissa arbeten i fastigheten vänta på att bli fullbordade, varigenom stadens intresse såsom hyresvärd synes bli lidande, får jag härmed till vederbörande borgarråd framställa den frågan, huruvida han ämnar vidtaga åtgärder för att fastigheten snarast möjligt må sättas i behörigt skick?»

Sedan stadsfullmäktige medgivit, att ovannämnda fråga finge till vederbörande borgarråd framställas, innehades ordet av borgarrådet Sandberg och yttrade sig vidare herrar Hassler och Wistrand.

Stockholms Stadsfullmäktige

Yttranden

1933

Måndagen den 15 Maj

Häfte 7

Interpellation med anledning av att en staden tillhörig fastighet förklarats i blockad.

§ 30.

Borgarrådet Sandberg:¹ Såsom svar på den framställda interpellationen och för att man må kunna något så när bedöma ärendets utveckling, torde det vara erforderligt, att jag i korthet skildrar dess invecklade och onekligen även ganska kuriösa förhistoria.

Den 17 juni 1930 beslöto stadsfullmäktige på förslag av fastighetsnämnden att på s. k. billiga villkor till byggmästare Gustaf Niklasson försälja tomten n:r 7 i kvarteret Halvmilen. Köpeskillingen var 100,000 kronor, varav 50,000 kronor fick erläggas med en under vissa förutsättningar räntefri revers.

Sedan med fastighetsnämndens medgivande för byggnadens uppförande av Niklasson bildats ett aktiebolag och detta bolag i det närmaste färdig-

¹ Yttrandet ej granskat av talaren.

ställt fastigheten, beslöt fastighetsnämnden den 13 februari 1931 att fastställa ett fastighetsvärde av 555,000 kronor samt bemyndiga fastighetskontoret att enligt fastställda villkor utbetala utlovat sekundärlån.

Emellertid hade under tiden finansieringssvårigheter uppstått för byggnadsföretaget. Dessa ordnades i första hand upp på sådant sätt att företagets förläggare, direktör Ingmar Hammarberg, vilken för tillhandahållande av ytterligare erforderliga medel icke kunde av Niklasson erbjudas antaglig in-teckningssäkerhet, i stället, som vederlag för investering av ytterligare 24,000 kronor, erhöi fri hyresrätt under 10 år till vissa källarlokaler i fastigheten med rätt till servitutsin-teckning härför i fastigheten. Fastighetsnämnden lämnade sitt medgivande härtill den 20 februari 1931.

I slutet av april 1931 anhöi Niklassons byggnadsaktiebolag, för att komma i åtnjutande av stadens utlästa sekundärlån, att slutbesiktning måtte verkställas, trots att vissa mindre arbeten återstodo.

Husbyggnadsavdelningen företog därefter slutbesiktning och konstaterade därvid, att för byggets fullbordande återstodo vissa mindre arbeten, representerande ett värde av cirka 10,000 kronor.

Med anledning härav fordrade fastighetsnämnden, att betryggande garanti för fastighetens färdigställande skulle ställas, innan sekundärlånet utlämnades. Till följd härav överlämnades till staden av bolagets förlagsman, direktör Hammarberg, följande borgensförbindelse:

»Såsom säkerhet för färdigställandet av i ovanstående värderingsinstrument angivna återstående arbeten överlämnar undertecknad till Stockholms stads fastighetskontor två st. mig tillhöriga in-teckningar i fastigheten n:r 7 i kvarteret Halvmilen, beviljade den 15/12 1930 under §§ 82 och 83 för respektive 3,000 och 10,000 kronor och ikläder jag mig därjämte full borgen såsom för egen skuld för ifrågavarande arbetens fullgörande.»

De återstående arbeten, som i borgensförbindelsen avsågos, voro källar-lokalernas iordningställande samt ordnande av gård och förgård.

Härefter utlämnades det av staden utfästa sekundärlånet, 94,000 kronor, liggande inom 80 % av det av fastighetsnämnden uppskattade fastighetsvärdet.

Vid fullförandet av de arbeten, som erfordras för byggnadens färdigställande, uppkom emellertid sedermera tvist mellan Niklassons byggnadsaktiebolag och Hammarberg, med påföljd att bolaget inställde arbetena. Detta skedde i början av oktober 1931.

Den 10 december samma år gick byggnadsaktiebolaget Gustaf Niklasson i konkurs, varefter staden å exekutiv auktion den 17 december 1931 inropade fastigheten till bevakande av sin fordran för utlämnat sekundärlån (för ett belopp av kronor 486,914: 07 — frånsett den räntefria reversen —).

Dagen efter det att staden förvärvat fastigheten, eller den 18 december, förklarades densamma i blockad av Svenska murarförbundets Stockholmsavdelning och Stockholms grovarbetarfackförening. Orsaken till blockaden var följande.

De arbetare, vilka varit sysselsatta med fastighetens iordningställande, framställde krav på ersättning för förlorad arbetsförtjänst, då de ansågo sig hava erhållit löfte om att få fullborda de arbeten, som Niklasson genom iråkade ekonomiska svårigheter icke kunnat avsluta. Att så varit fallet har även skriftligen bekräftats såväl av en av dessa arbetare, K. J. Östlund som och av byggmästare Niklasson, vilken senare meddelat, att överenskommelse har träffats mellan byggnadsbolaget och nämnda arbetare om ersättning för väntetid med kronor 3: 60 per timme från den 2 oktober till

den 17 december 1931 (den dag då fastigheten förvärvades av staden). Att märka är, att ovannämnde arbetare intygat, att alla arbetarna erhållit full ersättning för det av dem verkliga utförda arbetet.

Nämnda ersättningskrav gjordes först gällande i byggnadsbolagets konkurs, varefter följde ovannämnda blockadförklaring.

En av de överenskommelser av ovan angiven innebörd, som ingåtts mellan byggnadsbolaget och arbetarna, är dagtecknad så sent som 3 dagar före bolagets konkurs. Vidare är det märkligt, att blockad förklarades först efter det att staden förvärvat fastigheten och icke under den tidrymd av 2 1/2 månader dessförinnan, varunder de utlovade arbetena varit inställda.

De från de båda blockadförklarande fackföreningarnas sida preciserade fordringarna för blockadens hävande, avseende ersättning till tre grovarbetare och en murare för utebliven arbetsförtjänst, angavos i april 1932 uppgå till kronor 7,753:47, jämte ränta härå från den 17 december 1931.

Genom ifrågavarande blockad har såväl staden som hyresgästerna i fastigheten förorsakats olägenheter. Förhållandet har ytterligare komplicerats därigenom, att stridiga meningar uppstått rörande vem som varit skyldig att fullborda de arbeten å fastigheten, som vid stadens övertagande av densamma ännu återstodo ofullbordade.

Såsom tidigare omförmälts, hade i samband med tillhandahållande av stadens sekundärlån åt Niklasson dennes förlagsman, direktör Hammarberg, iklätt sig borgen för de återstående byggnadsarbetenas fullgörande. Skyldigheten att ombesörja dessa måste följaktligen åvila honom.

Å andra sidan hade emellertid Hammarberg, som även nämnts, såsom vederlag för tillhandahållande åt Niklasson av visst byggnadskapital erhållit en 10-årig servitutsintecknad hyresrätt till vissa källarutrymmen i fastigheten. I kontraktet härom fanns stadgat, att hyresgästen skulle äga rätt att på hyresvärdens bekostnad iordningställa källarlokalerna för vissa angivna ändamål. Den situationen hade alltså uppkommit, att staden hade en fordran på Hammarberg att iordningställa huset (alltså även källarlokalerna) och denne senare en motsvarande fordran beträffande källarlokalerna på staden i dess egenskap av hyresvärd.

Med åberopande av bestämmelsen i nämnda hyreskontrakt vägrade Hammarberg att utföra de erforderliga arbetena, i varje fall i vad de avsågo källarlokalerna, och framställde i stället krav på skadestånd av staden, för det han förorsakats förluster genom att de av honom förhyrda källarlokalerna på grund av bristfälligheter icke kunnat till fullo ekonomiskt utnyttjas.

Sedan emellertid stadens biträdande ombudsman i yttrande den 19 maj 1932 förklarat sig anse att Hammarbergs anspråk icke kunde tillmätas vitsord gentemot staden, påfordrade fastighetskontoret i skrivelse den 28 maj 1932 fastighetens ofördröjligen färdigställande genom Hammarbergs försorg, samt förbehöll sig rätt att, därest arbetena ej påbörjats före den 10 juni 1932 genom annan färdigställda fastigheten och att av Hammarberg utkräva samtliga därmed förenade kostnader.

Hammarberg förklarade sig härefter beredd att iordningställa gårdsutrymmena och igångsatte även vissa arbeten härmed. Sedan uppkom emellertid ytterligare tvistigheter om vad som borde ankomma på Hammarberg att utföra enligt den ursprungliga borgensförbindelsen, varefter arbetena avstannade.

De arbeten, som nu återstå och som enligt min mening åligga Hammarberg, äro i huvudsak inredning av de källarlokaler, Hammarberg själv

disponerar till och med mars månad 1941 samt därjämte en inspektionsbrunn å förgården.

Sedan Hammarberg, som ovan nämnts, framställt krav på att staden skulle iordningställa källarlokalerna men icke lyckats vinna gehör för dessa krav, då han själv ju iklätt sig borgen för dessa arbetens fullbordande, har han nu överlåtit dispositionsrätten till dessa lokaler på en annan person, jägmästare Arvas, som den 2 mars innevarande år vid rådhusrätten uttagit stämning på staden under motivering att han (Arvas) tillskyndats avsevärda förluster genom stadens uraktlåtenhet att iordningställa källarlokalerna och med yrkande att staden skall till honom utbetala skadestånd efter 4,380 kronor per år från den 17 december 1931, intill dess ifrågavarande lokaler blivit försatta i fullbordat skick, ävensom ränta å nämnda belopp.

Emellertid har det under den senaste tiden visat sig, att inom byggnaden och de olika lägenheterna även förefinnas bristfälligheter, vilka få anses hava uppkommit efter byggnadens färdigställande och följaktligen äro att hänföra till underhållsarbeten, som det är stadens otvivelaktiga skyldighet i egenskap av fastighetsägare att utföra.

Sedan i anledning av dylika konstaterade bristfälligheter husbyggnadsavdelningen i oktober 1932 beordrat några vid avdelningen anställda snickare och timmermän att utföra vissa justeringsarbeten å fastigheten, vägrade dessa arbetare att taga befattning härmed, under motivering att huset vore blockerat. Denna arbetarnas vägran anmäldes, jämlikt kommunalarbetaravtalet, av fastighetskontoret i skrivelse till löneavtalsnämnden den 21 oktober 1932.

Den 3 november 1932 ägde ett sammanträde rum mellan representanter för löneavtalsnämnden, fastighetskontoret och kommunalarbetarförbundet. Då därvid från sistnämnda förbunds sida framhölls att kommunalarbetarnas medverkan ej vore att påräkna för utförande av de arbeten, vilkas verkställande åvilade Hammarberg, föreslogs av borgarrådet Björklund, att det arbete, som sammanhängde med nybyggnadsarbetets färdigställande, såsom iordninggörande av för uthyrning avsedda källarlokalerna, avskildes från det arbete, som vore hänförligt till underhåll av fastigheten, till vilken senare del dock måste räknas underhåll av ledningar även till den del, dessa voro dragna genom nyssnämnda källarlokalerna. De arbeten, som sålunda vore hänförliga till icke avslutat nybyggnadsarbete, skulle staden icke påfordra att kommunalarbetarna utförde, medan de arbeten, som vore hänförliga till fastighetens underhåll och som normalt tillkomme kommunalarbetarna, skulle utföras på vanligt sätt. Något positivt resultat ledde detta förslag dock ej till.

Då det emellertid syntes framgå, att snickeriarbetarna ej berördes av blockaden, anvisade fastighetskontoret efter samråd med löneavtalsnämnden på nytt några snickare att utföra vissa erforderliga arbeten inom fastigheten. Dessa vägrade emellertid ånyo, vilket förhållande anmäldes för löneavtalsnämnden den 15 december 1932.

Den 20 december 1932 behandlades ärendet i löneavtalsnämnden. Av det därvid förda protokollet framgick, dels att nämnden fortsatte försöken att få murar- och grovarbetarblockerna hävda för stadens del, dels ock att för andra arbetare än de nu nämnda någon blockad icke förelåg, och att arbetsvägran i sådana fall icke kunde få ifrågakomma.

Till följd av detta beslut anvisades åter vissa snickare att utföra arbeten i fastigheten. En del arbeten igångsattes även men försvärades av olika omständigheter. Sålunda sökte representanter för de blockerande

föreningarna förmå snickaren att upphöra med arbetet, och åtminstone i ett fall vägrades dessa tillträde till den lägenhet, som behövde repareras. Redan efter någon vecka avbrötos emellertid arbetena helt av den orsaken, att Stockholms byggnadsfackföreningars samorganisation den 24 januari 1933 förklarade samtliga arbeten inom fastigheten i blockad. Snickarna ansågo sig på grund av denna blockad ej kunna fortsätta.

Följande dag, eller den 25 januari, anmälde fastighetskontoret till löneavtalsnämnden, att arbetena på grund av sistnämnda blockad måst avbrytas.

Därefter upptogs ånyo förhandlingar mellan representanter för staden och kommunalarbetsförbundet samt de berörda fackföreningarna angående möjligheterna att häva blockaden eller åtminstone isolera densamma på sådant sätt, att staden skulle kunna utföra de erforderliga reparationsarbetena.

Av särskild betydelse härvidlag har varit ett av riksskiljenämnden den 14 februari 1933 avkunnat utslag rörande en av kommunalarbetsförbundets avdelning i Jönköping förklarad sympatiblockad mot arbeten å viss i nämnda stad belägen fastighet, vilken blockerats av byggnadsfackförbundets platsorganisation. Riksskiljenämnden förklarade i sitt utslag den vidtagna sympatiblockaden med därav följande arbetsvägran vara stridande mot den för städerna och kommunalarbetarna gällande förhandlingsordningen. Protokollet över nämnda utslag är dagtecknat den 10 mars 1933 och det kom löneavtalsnämnden tillhanda den 21 sistlidna april.

Sedan skiljedomsutslaget den 24 april översänts till fastighetsnämnden, beslöt nämnden den 25 i samma månad att hos löneavtalsnämnden hemställa om uttalande, huruvida sagda utslag kunde anses tillämpligt på konflikten vid fastigheten Halvmilen nr 7. Härpå har löneavtalsnämnden den 6 innevarande maj i en skrivelse som kom fastighetsnämnden tillhanda den 8, svarat att, så vitt nämnden kunnat finna, ifrågavarande skiljedom måste anses tillämplig även beträffande arbeten utförda av kommunalarbetare i Stockholm och således även rörande arbeten inom Halvmilen nr 7.

Svenska kommunalarbetsförbundet hade redan i början av januari 1933 i anledning av det åläggande, fastighetskontorets arbetare fått, sökt ordna upp saken genom ett sammanträffande mellan representanter för grovarbetsfackföreningen, murarfackföreningen och kommunalarbetarnas samorganisation. Detta sammanträde blev också utlyst genom respektive förbund. Till detta sammanträde infunno sig alla utom representanterna för de två blockerande fackföreningarna (grovarbetare och murare), varför någon överläggning och naturligtvis icke heller något resultat då kunde uppnås.

Sedermera har kommunalarbetsförbundet begärt landssekreteriatets ingripande och detta har numera beslutat ålägga de blockerande föreningarna att häva blockaden mot underhålls- och reparationsarbetena. Dessa arbeten komma således att nu omedelbart verkställas och hava även igångsatts i dag.

Situationen är sålunda för dagen den, att denna bedrövliga historia för stadens del borde vara ur världen. Det kan ju synas anmärkningsvärt, att en blockad, vilande på så lösa grunder som denna, ändock fått fortfara under så lång tid som nära 1 ½ år. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, torde detta dock ej kunna läggas de kommunala organen till last.

Man bör härvid ihågkomma, att skyldigheten att färdigställa fastigheten icke åvilade staden utan annan person. Det var då naturligt, att stadens organ i första hand inriktade sina åtgärder på att förmå denne att fullgöra sina skyldigheter i detta hänseende. Åtskilliga svårigheter och tidsutdräkt uppstodo härvid, men vissa positiva resultat nåddes dock. De olägenheter, som förorsakats av att vissa arbeten ej fullbordats, vidlådde för övrigt i huvudsak endast den åt Hammarberg uthyrda källarvåningen och endast i ringa mån huset i övrigt, vadan de erforderliga arbetenas slutförande icke kunde för stadens vidkommande anses vara någon angelägenhet av större vikt, vilken påkallade direkt ingripande.

Något annorlunda blev läget, sedan det (hösten 1932) visat sig att även arbeten av underhållsnatur voro erforderliga i fastigheten. Dessa arbetens utförande måste anses vara en staden ovillkorligen åvilande skyldighet, som icke fick eftersättas, särskilt med hänsyn till hyresgästernas berättigade anspråk på trevnad och lägenheternas hållande i acceptabelt skick.

Med hänsyn härtill inriktade stadens organ från denna tid i första hand sina åtgärder på att få blockaden hävd, åtminstone för stadens vidkommande. Som nämnts mötte härvid betydande svårigheter i form av arbetsvägran och nya blockadförklaringar.

Min mening om den blockad, som varit orsaken till alla dessa svårigheter, vill jag i detta sammanhang ingalunda fördölja. Jag finner det i själva verket ganska upprörande, att man på sätt, som här har skett, under så lång tid kunnat och fått hindra ett fullbordande av denna fastighet, till men för såväl myndigheter som enskilda medborgare. Hade man haft en fordran på grund av utebliven ersättning för utfört arbete, hade min inställning till deras handlingssätt givetvis varit ett annat, men det på så svaga grunder tillkomna krav på »väntetidsersättning», som nu av dem framställts, och som ligger till grund för blockaden, finner jag icke värt sådant hänsynstagande.

När därtill kommer att åtminstone en av dem, som rest detta krav — enligt vad jag så sent som i lördags kunnat konstatera — haft arbete på annat håll med en inkomst av 734 kronor 44 öre under den tid, som kravet på väntetidsersättning avser, så borde detta efter vad jag kan förstå för honom varit anledning nog att icke vidhålla sina krav.

Jag anser därför, att de, som här handlat å de berörda fackföreningarnas vägnar, handlat oklokt och kortsynt, när de auktoriserat dessa ersättningskrav och sedan envist fasthållit vid blockadernas upprätthållande. Genom sådana — jag tvekar ej kalla det — okynnesblockader riskerar man ju i själva verket att förslöa det för hela arbetarklassen så viktiga blockadvapnet. Detta bör användas med urskiljning, om det icke skall förlora sin kraft.

Vilka är det för övrigt som i själva verket skulle blivit mest lidande på ett fortsatt uppehållande av blockaden? Jo, de hyresgäster, vilka bebö lägenheterna i Halvmilen nr 7. Dessa äro genomgående mindre bemedlade personer, vilkas inkomster i regel understiga 3,000 kronor per år och som till stor del åtnjuta understöd från fattigvården. Kan det anses rimligt, att när staden har gjort stora uppoffringar genom nedläggning av tomtpris och på annat sätt för beredande av billiga bostäder åt mindre bemedlade, detta bostadssociala syfte då skall få mötverkas på detta sätt?

Jag kan i detta sammanhang även nämna, att tre av de arbetare, vilka det här gäller, även äro bosatta i den fastighet, som av dem blockerats.

Dessa arbetare hava sålunda, genom stadens förmedling, kommit i åtnjutande av den förmån, som en bostad i dessa billiga hus representerar, men detta har icke avhållit dem från att bereda staden och hyresgästerna i huset (alltså även sig själva) olägenheter, vilka blivit större ju längre blockaden pågått.

Så till sist, men icke minst viktigt, vill jag framhålla, att man i detta sammanhang icke bör glömma bort de »insatser», som byggmästare Niklasson och hans förläggare Hammarberg samt den sistkomne i konstellation Arvas gjort i denna historia. Jag tror det kan vara tillräckligt att man här om samtliga gör det uttalandet, att staden i fortsättningen betackar sig för deras s. k. tjänster, i vad angår bostadsproduktionen i Stockholm och vad därmed sammanhänger. Detta omdöme fäller jag i fullt medvetande om att jag själv varit med om att på sin tid tillstyrka försäljningen av tomt till Niklasson. —

Herr Hassler: Herr ordförande, stadsfullmäktige. Jag ber att få rikta ett tack till borgarrådet Sandberg för den klara och uttömmande redogörelse, som han har lämnat för denna saks förlopp, och jag ber också få tacka honom för att han så tydligt gav tillkänna sin ståndpunkt i fråga om det törfarande, som påkallat stadsfullmäktiges uppmärksamhet i detta fall.

Det var ju tillfredsställande att få höra av borgarrådet, att arbetena redan kommit i gång, och man får då hoppas att det icke dröjer alltför länge, innan de bliva slutförda.

Jag kan emellertid ej underlåta att säga, att jag tycker inte, att vi fått någon fullt nöjaktig förklaring till att denna sak tagit så lång tid som den faktiskt har gjort, att det fått förflyta så lång tid som ett år och fem månader, innan man verkligen gripit sig an på allvar med att sätta denna stadens fastighet i ordentligt skick.

Det var, såsom borgarrådet Sandberg anförde, den 17 december 1931 som staden på exekutiv auktion inropade huset ifråga. Jag har tyvärr tidigare fått en felaktig uppgift, som jag återgivit i min interpellationsskrivelse, i det att där står, att förvärvet skedde på våren 1932. Detta gör dock inte saken bättre, utan snarare tvärtom.

Det var alltså den 17 december 1931 som staden inköpte huset exekutivt, och den 19 december kom sedan blockadannonsen i Social-Demokraten. Jag finner, att även borgarrådet Sandberg har fått samma uppfattning som jag angående denna blockad, att den i själva verket icke förelåg, innan staden hade köpt huset. Jag har till yttermera visso genomforskat Social-Demokraten för den närmaste tiden före den 17 december, men icke funnit någon blockadannons. Borgarrådets uppfattning härutinnan torde således vara riktig. Det vill synas, som om blockad faktiskt åsatts huset först efter det staden köpt detsamma, medan blockad icke förut fanns offentliggjord. Jag förmodar, att anledningen till detta var dels att det icke lönade sig att blockera ett hus gentemot en insolvent byggmästare, som man ju icke kan få någonting utav, och dels att man inte ville skrämma bort eventuella spekulanter. Ingen köper gärna ett hus med blockad på, åtminstone får man då se till, att man får det billigt, för att göra sig betäckt för de kostnader och obehag, som följa med blockaden.

Denna taktik erinrar i själva verket slående om den, som användes i ett liknande fall, nämligen den på sin tid uppmärksammade affären med Kostadion. Där hölls blockaden hemlig, till dess en solid spekulant på denna visningsring infunnit sig, som sedermera fann blockad förklarad i tidningarna.

Det gäller för båda dessa fall, som äro parallella, att det är den full-

ständigt utanförstående, saklöse tredje mannen, som blir utsatt för blockad på grund av mellanhavanden mellan en fackförening och en byggnadsföretagare. I vårt fall var det Stockholms stad, som blev denna tredje man. De fackföreningar, det i detta fall gäller, äro murarna och grovarbetarna. Jag har uti handlingarna i målet i rådhusrätten sett, att även timmermännen hade bevakat en fordran i denna konkurs, men deras fackförening har icke varit med om blockaden av för mig okänd anledning. Samtliga fackföreningars fordringar blevo emellertid underkända då de bevakades i konkursen, och det förefaller vara ett ganska gott bevis på, att de voro ogrundade. Annars hade de ju gått ut med förmånsrätt i konkursen. Den svenska lagen ger ju arbetare en mycket gynnsam ställning, då arbetslön för de sista sex månaderna före konkursen har bästa förmånsrätt enligt 17 kapitlet 4 paragrafen Handelsbalken.

Men jag skall icke fördjupa mig i dessa förhållanden, ty jag anser det i själva verket icke betydelsefullt så mycket, om dessa fordringar voro grundade eller icke. Det är icke det väsentliga, utan det väsentliga är, att Stockholms stad såsom köpare av ett hus på exekutiv auktion rättsligen står alldeles utanför förhållandet mellan byggmästaren och arbetarna. Enligt svensk lag får en fastighet, som sålts exekutivt, icke besvärmas av några andra fordringar än dem, som äro upptagna i den s. k. borgenärsförteckningen, och detta tillämpas så strängt, att det finns prejudikat från högsta domstolen, att icke ens utskylder till kronan få mot en sådan köpare göras gällande. Det har till och med hänt, att fastigheten sålts exekutivt med förbehåll att ogulden skatt skulle betalas, men det fastslogs att köparen icke var skyldig att gälda denna skatt. Alltså, staten har icke rätt till sina utskylder. Men däremot kräver nu en fackförening att få på detta sätt taga ut en fordran, och man använder då tvångsmedel mot en ny ägare för att få ut en fordran, som han icke är skyldig att betala. Man sätter sig således över lagen, som är tillkommen för att skydda fastighetskrediten och därmed bostadsproduktionen och att tillgodose bostadsbehovet. Jag kommer alltså till samma sociala synpunkter här, som dem borgarrådet Sandberg framdrog.

Innebörden av ett sådant förfarande är i själva verket den, att man vid sidan av lagliga fordringar, som få göras gällande vid exekutiv auktion, stoppar in en helt annan fordran, som lagen aldrig har erkänt och som alltså icke kan lagligen göras gällande mot den nye ägaren. Detta är icke precis något egenmäktigt förfarande, ty egenmäktigt förfarande innebär, att man tager sig själv rätt, men här har man ingen rätt. Det finnes i själva verket ett annat namn på detta förfarande i svenska lagspråket. Om man söker tvinga en annan till att betala något, som han icke är lagligen skyldig att betala, så kallas det utpressning. Jag håller med borgarrådet om, att saken i själva verket är ganska upprörande. Tyvärr är vår strafflag så gammal och omodern, att man icke kan komma åt den sortens förfaranden, men regeringen har satt i gång en utredning om modernisering av bestämmelserna om utpressning, och när den utredningen blir färdig och resulterar i lagstiftning, tror jag att vi nog kunna hoppas att denna sorts tilltag icke längre komma att upprepas.

Jag går ut ifrån — och det är med glädje jag konstaterar att jag i detta fall har fullt medhåll av borgarrådet Sandberg — att den taktik, som här påtalas, på det bestämdaste ogillats av det stora flertalet arbetare och fackföreningsfolk här i landet. Det är min bestämda tro att så är fallet, och jag är övertygad om att också här i stadsfullmäktige finnes en stark majoritet, som bestämt underkänner berättigandet av sådana stridsmetoder.

Vad sedan angår frågan om den behandling, som stadens myndigheter ha underkastat detta förhållande, så gjorde borgarrådet Sandberg gällande, att det fanns en hel del förmildrande omständigheter, som han i det sammanhanget kunde anföra till försvar för att fastigheter efter så lång tid ännu icke blivit försatta i behörigt skick. Bland annat framhöll han, att det var en annan person, en direktör Hammarberg, som varit skyldig att göra en del av arbetena. Om detta kan man i korthet säga, att vad icke Stockholms stad kan åstadkomma gentemot en blockad, det kan väl icke en enskild person åstadkomma. Man måste haft klart för sig, att varje försök att förmå direktör Hammarberg att genomföra arbeten, som staden icke kan åstadkomma, måste varit ganska fruktlöst. Jag kan därför inte se, att det fanns så mycket anledning att besvära sig med saken. Det kunde ju ha den innebörden, att Hammarberg kunde befinnas skyldig ersätta vad det kostade att utföra dessa arbeten, men i den situationen som förelåg, tycker jag inte det förefaller vidare praktiskt, att man ville försöka få saken klarerad genom Hammarberg. Hade myndigheterna här sett praktiskt på saken, måste de ha sagt sig själva, att om något skall bli gjort, så måste det användas kraftigare medel än en enskild person kan åstadkomma i en situation som denna.

Beträffande sedermera de underhållsarbeten, som borgarrådet Sandberg talade om, så annoterade jag, att han för sin del ansåg det klart och tydligt, att det ålåg staden att utföra dessa, eller rättare att det icke var någon annan än staden som var ansvarig för dem. Jag kan emellertid, som sagt, ej underlåta att tycka att det ankommer på stadens myndigheter att sköta om såväl det ena som det andra och att det icke var av praktiska skäl betingat att göra någon skillnad härvidlag.

När man hörde borgarrådet Sandbergs redogörelse för ärendets behandling, kunde man ej underlåta att göra den reflexionen, att här är det väl ändå mycken onödig byråkratism, som fått göra sig gällande. Här har ärendet skickats fram och tillbaka mellan fastighetsnämnden och löneavtalsnämnden och andra instanser också. Jag skall gärna erkänna, att den behandling, som detta ärende har fått, visst icke är representativ för Stockholms kommunalförvaltning. Det brukar, som vi alla veta, inte gå till på det här sättet annars. Men det är nog något annat, som ligger bakom.

Jag vill också i detta sammanhang för min del säga, att det närmast ansvariga borgarrådet icke har haft och icke har det lätt. Hans ställning har icke varit behaglig. Han behöver i själva verket moraliskt stöd av stadsfullmäktiges majoritet, och det hoppas jag han skall få här i kväll. Får han det, så bringas nog, såsom vi alla hoppas, denna tråkiga sak ur världen snart nog, och får han det icke, så veta vi alla var ansvaret vilar.

Jag vill, herr ordförande, sluta med att uttala den förhoppningen, att vi icke vidare skola få anledning att debattera sådana här tråkiga saker i stadsfullmäktige. Jag har inte väckt denna interpellation för att komma åt någon eller några, vare sig stadens myndigheter eller andra, men vad det här gäller, låt vara att saken i sig själv icke förefaller att hava så stor omfattning, är i alla fall en utomordentligt viktig principfråga. Det gäller att hävda stadens och samhällets intresse gentemot mäktiga gruppintressen. Stockholms kommunalförvaltning får icke bli lekboll för sådana intressen, utan måste se till att myndigheterna energiskt och utan tvekan och klenmodighet stå på stadens rätt och bästa. Därmed bidrager man också till att skapa ordning och sundhet i de ekonomiska förhållandena här i landet.

Herr ordförande, jag skall ännu en gång ge borgarrådet Sandberg ett erkännande för att han så tydligt sagt ifrån sin mening i denna sak. Jag är övertygad att det kommer att ha gott med sig för framtiden, ty i denna sak måste man intaga en klar ståndpunkt för att förekomma ett upprepande av det, som nu har ägt rum. —

Herr Wistrand: Jag tror, herr ordförande, att de allra flesta, som äro närvarande här i denna sal, ha ett behov att betyga sin tacksamhet för de manliga, klara och bestämda ord, som borgarrådet Sandberg framförde i denna sak. Tacksamheten skulle emellertid, åtminstone från min sida, ha varit ännu större, om dessa ord hade fällts på ett tidigare stadium och också följts av ett säkrare handlande i denna fråga.

Det är dock en av de mest upprörande blockader man kan tänka sig, som här har förekommit. Det är en blockad, på sin tid åtminstone halvt om halvt överenskommen mellan vederbörande arbetsgivare och arbetarna. Det föreligger knappast något skäl för den, när den kommer till stånd, och den innebär krav på ersättningar, som, därest de överhuvud varit berättigade, ligga väsentligt över vad vederbörande arbetare på grund av sitt kollektivavtal voro berättigade till att få. Kraven gå ut på en väntetidsersättning på kronor 3: 60 i timmen, medan vederbörande enligt kollektivavtalet äro berättigade till en sådan ersättning, om sådan nu skulle hava utgått, på kronor 1: 45 eller kronor 1: 60 i timmen. Och blockaden kommer till två dagar, innan vederbörande arbetsgivare går i konkurs, och vinner fackföreningens stöd först två månader efter det arbetet har nedlagts.

Vilken ställning intager då kommunalarbetarförbundet gentemot en sådan blockad, när den blir aktuell för detta förbunds vidkommande? Jo, kommunalarbetarförbundet gör gentemot en sådan blockad precis det samma som mot vilken blockad som helst; dess ställningstagande är rent formellt, förbundet anser sig icke ha någon anledning se till, om denna blockad är berättigad i och för sig, förbundet bara effektuerar den. Man tycker dock att det är rätt egendomligt, att kommunalarbetarförbundet så kritiklöst och så blint följer solidaritetens bud uti ett sådant fall som just det föreliggande. Det är ju dock så, att kommunalarbetarna intaga inom arbetarklassen av många skäl en privilegierad ställning, som enligt min mening borde förplikta dem till ett mera kritiskt ställningstagande i fråga om sympatiåtgärder än vad de flesta arbetarförbund kanske skulle känna sig skyldiga att tillämpa. Kommunalarbetarförbundet har att göra med en arbetsgivare, som på grund av omständigheter, som ligga i sakens natur, i mycket hög grad är förhindrad att ingripa mot självsvåld och godtycke från arbetargrupper på samma sätt som en enskild arbetsgivare, som i sista hand kan möta med lockout, kan göra. Ock då kommunalarbetarna väl alldeles obestriddigt inte äro utan inflytande — långt därifrån — på samhällsmaktens utövande inom våra kommuner och allra minst i Stockholms kommun, borde det otvivelaktigt, finner jag, vara en skyldighet för dem att effektivt bidra till att sådana saker som denna icke skulle behöva komma upp och behandlingen av dem ej skulle behöva draga ut på det sättet som här har skett — i snart ett och ett halvt år — genom remisser och alla möjliga åtgärder, egentligen beroende på att alla skämmas för saken, men ingen vill göra någonting för att det skall kunna bli en bättring.

Det är väl i själva verket så, att hade icke denna Jönköpingsdom kommit räddande emellan här, så hade saken stått på samma bog ännu i dag och vi hade aldrig kommit ur detta utredningsvirrvarr och jag vet icke,

om vi under sådana omständigheter ens fått höra borgarrådet Sandbergs deklARATION.

Jag menar att vi måste se till för framtiden att sådana här saker icke upprepas. Det är en skandal — jag tror inte man överdriver, om man använder det ordet — att denna blockad har kunnat uppkomma och att den har kunnat hållas gående under så lång tid, som den har gjort, utan att staden effektivt har kunnat ingripa mot den, och jag hoppas att vad som har hänt skall bli en varning så att något sådant varken får eller kan upprepas inom Stockholms stad.

Social-Demokraten den 27 maj 1933.

Åke Hassler får lektion från L. O.

»Vi utfärda ej blockader.»

Professor mångsidigt okunnig om striden i Söderfastigheten.

Blockaden i kvarteret Halvmilen på Söder har som bekant blivit ett propagandanummer i högerpressen även efter behandlingen i stadsfullmäktige. Nu har professor Åke Hassler författat ett öppet brev till L. O:s ordf., Edvard Johansson, vari han anklagat L. O. för att direkt ha medverkat i blockaden. Soc.-Dem. har underställt hr Johansson professors brev, och han blir icke svaret skyldig, som framgår av det följande. Professorn får på köpet en lektion i mångahanda elementära ting, som han borde haft vetskap om innan han gav sig in på anklagelser. Prof. Hassler skriver:

»Vid sammanträde den 15 innevarande maj togo Stockholms stadsfullmäktige enhälligt avstånd från den blockad som murare- och grovarbetarefackföreningarna i Stockholm sedan december 1931 upprätthållit mot stadens hus i kvarteret Halvmilen på Söder.

Något meddelande om blockadens hävande har, såvitt jag kunnat finna, icke förekommit i pressen, och vid besök under gårdagen (23 maj) funnos blockadlapparna fortfarande kvar å fastigheten. Med anledning härav tillåter jag mig till eder rikta följande frågor:

Är blockaden hävd eller icke, och om så ej är fallet vad är orsaken därtill? Kan det ej anses tillräckligt att Landsorganisationens ledning i ett år och fem månader ställt sig solidarisk med ifrågavarande utpressningsaktion?

Om ledningen icke har befogenhet att häva blockaden vore jag förbunden för ett meddelande därom.»

L. O. har icke tagit del i konflikten.

Hr Edvard Johansson ger härtill följande svar:

Det torde vara känt för professor Hassler att i Landsorganisationens uppgifter icke ingår förande av konflikter. Detta är förbundens uppgifter, varmed Landsorganisationen icke tager någon befattning vid andra tillfällen än då förbunden påkalla hjälp från Landsorganisationen vid förhandlingar om upprättande av kollektivavtal, eller då förbunden inbördes kommit i tvist rörande någon avtals- eller konfliktfråga.

Professor Hassler utgår emellertid ifrån att Landsorganisationens ledning »under 1 år och 5 månader ställt sig solidarisk med ifrågavarande ut-

pressningsaktion». Landsorganisationen har icke utfärdat någon blockad mot det ifrågavarande bygget. Vi utfärda över huvud taget inga blockader. Landsorganisationen har ingen konflikt vare sig med Stockholms stad eller med vederbörande byggmästare.

Professor Hassler borde vidare veta att Landsorganisationen icke kan upphäva sig till att ersätta de skiljenämnder som parterna inom byggnadsindustrin tillsatt för behandling av uppkommande tvister. Om tvist föreligger mellan Stockholms stad och vederbörande medlemmar av Kommunalarbetarförbundet, så är i kommunalarbetaravtalets par. 15 överenskommet hur sådana tvister skola behandlas. I intet fall har man överlåtit åt Landsorganisationen att träffa avgörande om hur meningsskiljaktigheter rörande det träffade avtalet skola lösas.

Landsorganisationens ledning har icke haft anledning taga någon som helst befattning med ifrågavarande konflikt förrän Kommunalarbetarförbundet den 10 maj hemställde om Landssekreterariatets medverkan för lösande av mellan detta förbund och Murare- samt Grov- och fabriksarbetarförbundet uppkommen tvist rörande blockaden. Denna tvist avgjordes av Landssekreterariatet redan den 15 samma månad.

Då Landsorganisationen sålunda icke kan anses vara part i målet får professor Hassler rikta sin fråga till de organisationer som utfärdat blockaden.

Bil. 47.

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning den 22 juli 1933.

Hyresblockader hävas — mot 5,000 kr. kontant.

Hyresgäströrelsen vill ha sina böter betalda.

För att häva åtta stycken 3—4 år gamla hyresblockader mot husägare i olika delar av Göteborg kräver Hyresgästernas centralförsamling en kontant ersättning på över 5,000 kr.

Detta anspråk har, enligt vad H. T. erfarit, framställts vid förhandlingar som Fastighetsägarnas garantiförening den senaste tiden fört med centralförsamlingen i syfte att få dessa blockader — vilka samtliga föranletts av relativt obetydliga tvistepunkter — ur världen. Själva kravet på kontant ersättning förefaller ju, alldeles oavsett beloppet, anmärkningsvärt, och Garantiföreningen har tillmötesgått tidningens begäran att få ta del av detaljerna i ärendet.

I ett fall, som på sin tid lät mycket tala om sig, kräver hyresgästorganisationen en ersättning med 2,500 kr., varav sannolikt största delen avser att täcka kostnaderna för en process om blockadlappar, som i alla instanser gått hyresgästföreningen emot, och där utom böter även skadestånd till fastighetsägaren utdömts. I ett annat fall avser det belopp som kräves att täcka kostnaderna för den celebra »stämningmannaprocessen», i vilken en poliskonstapel ådömdes åtta dagars mistning av lön; även för den förlust som därigenom uppkommit för honom torde vara avsedd att täckas av det begärda beloppet. Här nedan följer en kort redogörelse för förspelet till var och en av de olika blockaderna samt de anspråk Hyresgästernas centralförsamling framställt.

Flyttning högre upp i huset uteblev — pris 150 kr.

En husägare är sedan 1929 blockerad, emedan han vägrat att upplåta en ledig lägenhet i tredje våningen åt en familj i första. Hyresgästen i fråga hade icke hänvänt sig till husvärden i denna sak, utan endast meddelat att hyresgästföreningen nog skulle driva igenom kravet. Året förut hade hyresgästen avböjt en erbjuden uppflyttning till tredje våningen.

Centralförsamlingen kräver ersättning med 150 kr. samt avbön.

En husvärd, som icke velat tillmötesgå en begäran från hyresgästföreningen, att han skulle avge en generell förbindelse att reparera lägenheterna i sina hus, är blockerad sedan 1930. Konflikten uppstod, då hyrorna i samband med en del reparationer reglerades. Hyresgästerna förklarade att föreningen icke tillät dem att skriva kontrakt på de högre hyrorna. Till historien hör att hyresgästföreningens representanter sedermera medgävo, att de begärda hyrorna voro skäligen, men de ville inte gå med på att uppgörelse om reparationer vid behov skulle träffas mellan husvärden och varje enskild hyresgäst.

Hyresgästföreningen kräver ersättning med 500 kr. och avhysning av tre blockadbrytare.

35 kr:s ersättning blev 200.

I ett av de blockerade husen sade en hyresgäst upp sig 1 mars till avflyttning 1 april, vilket värden gick med på sedan den avflyttande hyresgästen överlätit sitt kontrakt till en bekant. Den överlåtna lägenheten låg i tredje våningen, och en hyresgäst i första våningen, som skulle velat flytta upp i tredje, vände sig till hyresgästföreningen — men inte till värden — i denna angelägenhet. Då värden fick kännedom om önskemålet, var allt redan klart med inflyttning av den avflyttande hyresgästens bekanting. Blockaden har gällt sedan våren 1930.

Hyresgästföreningen krävde först 35 kr. i ersättning — för den missnöjde hyresgästens flyttningskostnader, han blev nämligen uppsagd till avflyttning i laga ordning — men sedan har detta belopp höjts till 200 kr. med hänvisning till föreningens blockadkostnader.

En byggnadsförening tillämpade en tid systemet att låta hyresgästerna själva bekosta nödiga reparationer, men av detta system hade man dåliga erfarenheter, och i samband med återgången till det allmänt vedertagna systemet höjdes hyrorna med 3 kr. i månaden, varmed 18 hyresgäster förklarade sig nöjda medan 1 flyttade och 6 opponerade sig. De sistnämnda, medlemmar i hyresgästföreningen, fingo sitt kontrakt med den lägre hyran prolongerat ett halvår, men sedan ville värden inte gå med på att vidare låta de sex betala billigare hyra än alla övriga i huset boende. Huset blockerades då, 1929.

Hyresgästföreningen begär 500 kr. samt företrädesrätt till tre lägenheter för de i fastigheten bosatta.

Felskriven uppsägning, 2 års förlängt kontrakt begärdes.

En fastighetsägare blockerades i februari 1930, sedan två hyresgäster motsatt sig den hyresförhöjning, som skulle genomföras samtidigt med att W. C. infördes i huset. De uppsades vid hyresbetalningen, men av misstag blev uppsägningen, som var avsedd att träda i kraft 1 april — daterad 1 dec. i stället för 30 nov. Med stöd härav påyrkade hyresgästerna två års förlängning av kontraktet (icke ett, som kontraktet juridiskt sett berättigade till) och dessutom begärde de ersättning för varje dag som

arbetare uppehöll sig i lägenheten för W. C.-installationen. Då värden ej gick med på dessa krav blockerades huset. För uppklistring av blockadlappar har ordföranden i distriktets hyresgästförening sedermera av Göteborgs rådhusrätt, Göta hovrätt och högsta domstolen dömts till 200 kr. böter, 280 i skadestånd samt ersättande av motpartens rättegångskostnader.

Hyresgästföreningen begär ersättning med 2,500 kr.

Det kan påpekas, att fastighetsägaren genom blockaden åsamkats en förlust på omkring 8,000 kr. på ett par butiker som fått stå outhyrda, då ingen vågat hyra dem av fruktan för repressalier.

En fru, som 1927 övertog ett hus, vilket var i stort behov av reparation, utförde på många ställen reparationer och ansåg sig med anledning därav ur stånd att sänka hyrorna. Två hyresgäster begärde genom sin hyresgästförening sänkning av hyran med 10 kr. i månaden. Efter långvariga förhandlingar gick husets ägarinna med på att sänka hyrorna med resp. 5 och 6 kr. i månaden. Hon sade därefter på inrådan av den gamla fastighetsägareföreningens ordiörande upp de båda hyresgästerna i laga ordning. Hon blockerades i januari 1930.

Hyresgästföreningen begär 200 kr. för att häva blockaden.

En hyresgäst fick 1924 löfte av sin värd att så snart tillfälle erbjöd sig flytta upp från bottenvåningen till andra eller tredje våningen. Då en lägenhet i tredje våningen år 1929 blev ledig, infriades löftet, och kontrakt skrevs om den nya lägenheten. Då framträdde en annan hyresgäst i bottenvåningen med anspråk att i stället bli uppflyttad, och han avstod inte från detta anspråk ehuru den andre redan hade kontrakt på sin lägenhet. Huset blockerades därefter i juli 1929, och dess två ägare fingo även var och en på sitt håll andra hus, som de ägde, blockerade. Den missnöjde hyresgästen fick sedermera vråkas för underlåtenhet att betala hyran.

Hyresgästföreningen önskar 400 kr. i ersättning samt dispositionsrätten till tio lägenheter i de båda ägarnas fastigheter.

Den blockerade måste skriva under hr Sven Petterssons förklaring.

Slutligen gällde de förhandlingar, som här behandlats även det bekanta huset Ståthållaregatan 7, blockerat emedan ägaren köpt det av den från alla håll och kanter blockerade byggmästaren Helmer Branding. Detaljerna i denna affär, där herrar Sven Pettersson och V. Hedlund, den förre stadsfullmäktig, den senare poliskonstapel, av den svårt sjuke husägaren skaffade sig en fullmakt att säga upp hyresgäster i huset — en fullmakt som de sedan begagnade bl. a. på så sätt, att den sjukpermitterade polis-konstapeln undertecknade uppsägningarna inte bara med sitt namn utan också med ordet »stämningmännen» under de båda namnen — äro allt för väl kända för att behöva upprepas.

Hyresgästföreningen kräver en ersättning av 700 kr. samt en förklaring av husägaren, att han instämmer i det bemötande hr Sven Pettersson fick infört i »Ny Tid» den 4 november 1930 med anledning av en artikel i »Göteborgs-Tidningen», där hela fallet relaterades.

I sin helhet slutar hyresgästorganisationens kontanta ersättningsanspråk på en summa av 5,150 kr., varjämte den önskar disponera ett trettiotal lägenheter i de blockerade fastigheterna för sina medlemmars räkning.

Bil. 48.

Nya Dagligt Allehanda den 17 augusti 1933.

Fackföreningsutpressning slutar med fängelsestraff.

Två byggnadsarbetare dömda för bedrägeri.

Blockadhot tvingade byggmästare betala 1,500 kr. för mycket.

Rådhusrätten meddelade på torsdagen utslag i målet mot två bröder, byggnadssnickarna Anton Emanuel och Lars Erik Pettersson, vilka gjort sig skyldiga till bedrägligt förfarande. Domen löd på 2 månaders fängelse. Bröderna hade tagit anställning hos en byggmästare efter lägre timpenning än avtalet stadgar. För att »skydda dem» mot fackföreningen hade denne godkänt felaktiga avlöningslistor med sammanlagt 1,590 kr. högre belopp än som betalats. Denna skillnad blev han sedermera krävd på av fackföreningen och genom blockad tvingad att betala, sedan han dock enligt uppgift överenskommit med de båda bröderna att de skulle återbetala beloppet till honom, sedan de utkvitterat detsamma på fackföreningen.

Bröderna bestredo emellertid att någon sådan överenskommelse träffats och förklarade, att de aldrig erbjudit sig att arbeta efter annat än avtalsenlig lön.

Bröderna skola återbetala beloppet samt ersätta rättegångskostnaderna.

Bil. 49.

Henning Andersson, Älvsjö, ./ David E. Olsson, Älvsjö.

(Målet anhängigt vid Stockholms Rådhusrätt sedan den 16 oktober 1933.)

1. Stämning:

Till Stockholms Rådhusrätt.

I samband med ett av undertecknad bedrivit husbygge vid Skolvägen i Älvsjö, här i staden, emottog jag i oktober månad 1932 av en person vid namn *David E. Olsson, boende Långbro 158, Skolvägen, Älvsjö* ett den 7 samma månad dagtecknat skriftligt anbud å utförande av diverse sprängnings- och gjutningsarbeten vid bygget ifråga. Totalkostnaden för samtliga dessa arbeten, vari bl. a. ingick en post å kr. 1,400:— för utförande av s. kal. plansprängning, uppgick till kr. 2,546:67. Anbudet accepterades av mig, varefter Olsson igångsatte arbetet med utförandet av ovannämnda plansprängning. För denna del av det kontrakterade arbetet erhöll Olsson under detsammas utförande i olika repriser likvid av mig med tillhoppa kr. 1,470:— d. v. s. kr. 70:— utöver den avtalade summan, kr. 1,400:—. Anledningen till sagda merbetalning var den, att Olsson antydde, att jag eljest riskerade komma i konflikt med vederbörande fackförening.

När emellertid Olsson slutfört arbetet med plansprängningen samt därför erhållit ovannämnda likvid, infann han sig hos mig den 1 december 1932 och anhöll, att kontraktet, i vad detsamma avsåge återstående arbeten, skulle annulleras, enär han icke vore i tillfälle utföra dessa. Jag biföll sagda framställning, vilket jämväl av oss båda samtidigt och i vittnens närvaro skriftligen bekräftades. Olsson tillade därvid muntligt, att han icke innehade någon som helst vidare fordran emot undertecknad.

Därefter avhörde jag icke Olsson förrän någon dag i mars månad inne-

varande år, då han i sällskap med ombudsmannen i Stockholms Grovarbetarefackförening infann sig hos mig samt därvid begärde att av mig utfå omkring kr. 295:— för arbeten, innefattande bl. a. schaktning och påbörjade av s. kal. ledningssprängning, vilka han påstod sig hava utfört vid mitt förenämnda bygge. Det muntligt framförda kravet upprepades vid ett senare besök å fackföreningsexpeditionen, där jag föranleddes infinna mig på grund av fackföreningens hot om blockad av mitt alltjämt pågående bygge. Jag vägrade vid båda ifrågakomna tillfällen att till Olsson utgiva det begärda beloppet. Anledningen härtill var helt enkelt den, att arbetena ifråga aldrig till någon del utförts av Olsson utan av mig och andra personer, varom bevisning kan av mig förebringas. Stockholms Grovarbetarefackförening förklarade härefter omedelbart grovarbetet vid mitt bygge i blockad på grund av, som det hette i blockadannonsen i pressen, »obetalda arbetslöner». Till följd av blockaden har ej heller mitt bygge sedermera kunnat färdigställas, varigenom jag givetvis tillskyndats avsevärda förluster. Gång efter annan har jag hos fackföreningen sökt få blockaden hävd samt till stöd för mina uppgifter angående mellanhavandet med Olsson företett en utförlig utredning. Denna har emellertid icke godtagits av vederbörande. Senast i skrivelse av den 14 september 1933 har fackföreningen i en svarsskrivelse till mig — på vanligt sätt utan att förebringa någon motivering — förklarat, att meromnämnda blockad komme att kvarstå.

Då det för mig givetvis är av största betydelse att få rättsförhållandet mellan mig och Olsson klarlagt — den sistnämnde har betecknande nog underlåtit att för sin påstådda fordran instämma mig till domstol — och därigenom möjligen kunna förmå fackföreningen att häva blockaden, återstår mig allenast att härmed vördsamt anhålla om laga kallelse och stämning å bemålde David E. Olsson, med yrkande, att rådhusrätten efter prövning av våra hittillsvarande ekonomiska mellanhavanden ville fastställa, att jag tills dato icke häftar i någon skuld till Olsson. Jag hemställer vidare om ersättning för mina rättegångskostnader med belopp, som sedermera skall av mig angivas.

Stockholm den 22 september 1933.

Henning Andersson
gm Sven Byström
enl. fullmakt.

2. Av käranden ingivna handlingar:

Anbud

på bergsprängning och cementgjutning till villgrund vid Skolvägen i Älvsjö

Bergsprängning.

Plansprängning	100.00 kvm.	14:—	kronor 1,400:—	
Ledningssprängning ...	21,00 kbm.	27:38	» 574:98	
Terrassmur			» 80:—	2,054:98

Cementgjutning.

Grundgjutning	30.00 »	12.42	» 372:60	
Valvgjutning	7.27 »	12.53	» 91:09	
Udergjutning av balkar	56.00 lm.	0.50	» 28:—	491:69

kronor 2,546:67.

Stockholm den 7 oktober 1932.

D. E. Olsson.

På egen begäran av herr D. Olsson, Långbro 158, Skolvägen, Älvsjö, att få avstå från alla återstående arbeten på tomten nr 6967 C i Brännkyrka, — måste omstående anbud med däri upptagna arbeten, samt motsvarande exemplar, vilket ovannämnda person innehar, upphör härmed från dato att gälla och varder härmed dödat.

Denna överenskommelse av vi undertecknade, egenhändigt underskriver och godkänner ovanstående förbindelse. Omförmälda arbete godkänt.

Älvsjö den 1 december 1932.

Henning Andersson.
Linboda 31, Skolvägen.

D. E. Olsson.

På en gång närvarande vittnen.

Gottfrid Karlsson.

Edvin Wibeck.

Till rådhusrätten.

Uti pågående mål mellan undertecknad, å ena, och bergssprängaren David E. Olsson, å andra sidan, får jag härmed i anledning av motpartens vid första rättegångstillfället ingivna *P. M.* för dagen anföra följande.

Det är oriktigt, att Olsson, såsom uppgivits, vid ifrågakomna anbuds överlämnande tillrätt undertecknad att infordra kostnadsberäkning jämväl av annan fackman.

Det är likaledes oriktigt, att det genom Olssons försorg utförda arbetet, d. v. s. plansprängningen, omfattat en tidrymd av »drygt sju veckor». Arbetet därmed påbörjades den 17 oktober 1932 samt upphörde den 15 nästföljande november.

Jag bestrider vidare till alla delar riktigheten av Olssons uppgifter i sagda *P. M.*, som angivas i den passus, vilken begynner med orden »Vid slutlikviden för plansprängningen» och slutar med orden »den resterande likviden för plansprängningen». Rätta förhållandet var, att när jag vid ett tillfälle under arbetets gång icke kunde till Olsson omedelbart utgiva en av denne påfordrad dellikvid, förklarade Olsson, att han icke under några omständigheter ville fullfölja det med mig kontrakterade arbetet, även om han, såsom han yttrade, därför finge betalt med tio kronor i timmen. Han begärde i samband därmed uttryckligen, att avtalet oss emellan skulle annulleras samt slutreglering ske för det utförda plansprängningsarbetet. Jag tillägger, att förenämnda dellikvid sedermera i samband med vår slutuppgörelse av mig till fullo erlades.

Vid sitt besök hos mig dagen efter slutlikvidens utanordnande framställde Olsson icke några som helst anspråk på ytterligare betalning. Han begärde vid sagda tillfälle allenast att få taga närmare del av den dagen förut skriftligt avfattade förklaringen om kontraktets annullering. Jag vidhåller, att Olssons ytterligare anspråk å ersättning av undertecknad, på sätt jag i stämningshandlingen uppgivit, blevo mig bekanta först under loppet av mars månad innevarande år.

Denna Olssons nya och oförmodade fordran, uppgående till sammanlagt 295 kronor, grundar sig på påstådda arbeten för utförande av *dels* ledningssprängning, *dels* jordschaktning, *dels* ock sönderslagning av procentsten (sparsten).

Vad angår arbetet med ledningssprängning, torde genom vittnesbevisning komma att styrkas, att Olsson och hans medhjälpare icke utfört nå-

gon del av sagda arbete. Enahanda är förhållandet med schaktningsarbetet och den uppgivna sönderslagningen av procentsten. Jag bestrider i första hand, att Olsson över huvud utfört dessa arbeten samt påpekar därjämte, att arbetena i fråga ej heller upptagits eller på något sätt omnämnts uti det av Olsson angivna skriftliga arbetsanbud, varå överenskommelsen oss emellan grundats. Olsson kan därför under inga förhållanden göra mig betalningsskyldig för sistsagda arbeten, med mindre särskild överenskommelse därom träffats mellan mig och honom. Jag bestrider på det bestämdaste, att så varit fallet.

Jag vill till sist framhålla, dels att jag vid vårt sammanträffande i vittnens närvaro den 1 december 1932 för kontraktets annullering uttryckligen framhöll för Olsson, att jag därmed avsåg en *slutreglering av samtliga våra mellanhavanden*, vari Olsson för sin del instämde dels ock att Olsson vid samma tillfälle *icke* framställde några som helst ytterligare anspråk mot mig — undantagandes att han under samtalets gång gjorde gällande, att jag bort med ett mindre belopp, troligen 20 eller 25 kronor, betala hyran för en stenkran, som Olsson lånat för att använda å arbetsplatsen. Sagda krav frånföll han emellertid vid fortsatt diskussion. Det förefaller mig uppenbart, att för den händelse Olsson vid vår uppgörelse ansett sig innehava en ytterligare fordran gentemot mig å ej mindre än 295 kronor, skulle han med all säkerhet givit detta till känna, så mycket mer som han vid tillfället uppträdde i hög grad aggressivt och bland annat hotade med att »rekommendera mig hos fackföreningen». Denna sin avsikt fullföljde han ju sedermera framgångsrikt, i det att Stockholms grovarbetarfackförening den 20 mars 1933 »på grund av obetalda arbetslöner» fann sig böra förklara mitt bygge i blockad. Jag tillägger, att när jag i sällskap med annan person i anledning av blockaden besökte nämnda fackförenings ombudsman, David Johansson, och för denne framhöll, att jag väl ej borde till annan utgiva betalning för arbeten, som jag själv eller tredje man utfört, erhöj jag alltjämt i vittnens närvaro det svaret, att »det finnes många villabyggare, som få betala, vad de själva utföra, och det är ej mer än rätt, att ni gör detsamma».

Stockholm den 11 november 1933.

Henning Andersson.
gm. Sven Byström
enl. fullmakt.

Till rådhusrätten.

Undertecknad får härmed uti anhängiga mål mellan mig, å ena, och bergsprängaren David E. Olsson, å andra sidan, till slutförande av min talan vördsamt framhålla följande.

Genom de vid föregående rättegångstillfälle såsom vittnen avhörda Gottfrid Karlssons och Edvin Wibecks berättelser torde vara till fullo styrkt, *dels* att svaren vid vår uppgörelse den 1 december 1932 icke framfört eller ens omnämnt de ytterligare krav om ersättning av undertecknad, som han sedermera sökt göra gällande, *dels ock* att sagda uppgörelse oss emellan å ömse sidor vid tillfället i fråga betraktades såsom en *slutreglering* av samtliga våra mellanhavanden på grund av ifrågakomma arbeten.

Jämväl av övriga i målet hörda vittnens utsagor — jag erinrar därvid särskilt om innehållet i vittnet Reinor A. Keyzers vittnesmål — framgår enligt mitt förmenande, att svarandens efter sagda uppgörelse gent-

emot undertecknad framställda krav äro till alla delar ogrundade. De borrhål i berget, vilka omnämnts i vittnet Olssons berättelse, kunna icke betraktas såsom del i någon påbörjad ledningssprängning, i vilket avseende jag hänvisar till innehållet i närslutna med *bil. 1* betecknade intyg. Jag framhåller i detta sammanhang ytterligare, att för den händelse svaranden verkligen ansett sig hava påbörjat ledningssprängningen, skulle krav om ersättning för sagda arbete med all säkerhet hava framförts till mig vid vår uppgörelse den 1 december 1932. Detsamma torde gälla angående ersättning för den påstådda schaktningen samt sönderslagningen av s. k. procentsten. Beträffande sistnämnda två arbeten, vill jag därjämte framhålla, att desamma icke innefattas eller omnämnas i det skriftliga kostnadsförslag och arbetsbeskrivning, som svaranden på sin tid avgav till mig och som sedermera tjänat till ledning för arbetet.

På ovan och tidigare i målet anförda skäl hemställer jag härmed vördsam och bifall till käromålet, varjämte jag yrkar åläggande för svaranden att ersätta mina rättegångskostnader med följande belopp, nämligen,

för lösen av stämmingsresolution	kronor	3
» stämningens upprättande och avskrift därav	»	15
» stämningens delgivning	»	7
» lösen av vittnesstämmingsresolution	»	3
» delgivning av sistnämnda resolution	»	15
» varje inställelse	»	25
» ombudsarvode	»	180

även som av mig förskjutna vittneslöner jämte lösen av rådhusrättens samtliga protokoll i målet.

Stockholm den 11 december 1933.

Henning Andersson.
gm Sven Byström
enl. fullmakt.

3. *Ar svaranden ingiven handling:*

P. M.

Henning Andersson. *David E. Olsson.*

Någon gång under sommaren 1932 uppmanades Olsson av Andersson att kostnadsberäkna sprängnings- och gjutningsarbetet för Anderssons planerade husbygge vid Skolvägen. Olsson svarade härtill, att han icke kunde åtaga sig ett sådant uppdrag, då han icke ville kostnadsberäkna andra arbeten än han själv sedermera finge utföra, och detta åter var honom omöjligt enär han för tillfället var upptagen av annat arbete. Det blev sedan icke vidare tal om saken förrän någon dag i början av oktober 1932, då Olsson vid ett tillfälligt sammanträffande med Andersson (de äro grannar) förfrågade sig om grunden var »utlämnad» till annan, och om i annat fall Olsson, som då var arbetslös, finge åtaga sig att kostnadsberäkna och utföra sprängnings- och gjutningsarbetet. Andersson svarade att alltjämt ingenting vore åtgjort åt grunden, och uppdrog åt Olsson att inkomma med kostnadsberäkning.

Efter en tillsammans med bergsprängaren C. A. Carlsson företagen approximativ uppmätning av den av Andersson tidigare utmärkta grun-

den, och efter en å Stockholms grovarbetar-fackförenings expedition uppgjord beräkning avgav Olsson den 7 oktober 1932 till Andersson ett skriftligt anbud å arbetet med sprängning, gjutning och terrassmurläggning, slutande på 2,546 kronor 67 öre. Arbetet med plansprängning (varmed förstås bergsprängning under 1 höjdmeter) upptogs i anbudet till 1,400 kronor, motsvarande ett pris av 14 kronor per kvadratmeter (grunden cirka 80, gårdsplanen 20 kvm.) eller ett 1 krona lägre å-pris än det i grovarbetar-fackförenings minimiprislista för motsvarande arbete upptagna. I priset ingick såväl arbetslön som kostnad för ammunition och övrig materiel.

Vid anbudets överlämnande tillrädde Olsson Andersson att infordra kostnadsberäkning även från annan fackman men fick till svar, att Andersson över huvud icke reflekterade på att anlita annan att utföra arbetet.

Arbetet igångsattes omedelbart och var vid detsamma sysselsatt, förutom Olsson, förenämnda bergsprängaren Carlsson. Samma dag arbetet påbörjades besökte Andersson arbetsplatsen. I ett hörn av grunden hade Andersson på ett område av cirka 1 kvm. bortschaktat därstädes befintlig jord (pinno) till ett djup av c:a 70 cm. På Olssons fråga förklarade Andersson att större djup inte vore erforderligt, utan att alltså sprängning av berggrunden skulle ske till 70 cm. djup. För arbetets ändamålsenliga utförande (»för att ha sprängplan») skedde emellertid sprängningen ned till cirka 80 cm. djup.

Arbetet med plansprängningen pågick drygt sju veckor. Vid ett tillfälle, då cirka tre fjärdedelar av arbetet utförts, framställde Andersson anmärkning att sprängningen skett till för ringa djup, och att han inte ville godkänna densamma. Olsson svarade härtill att sprängningen skett efter Anderssons egen anvisning, och att det icke kunde komma i fråga, att Olsson utan särskild ersättning skulle utföra en omsprängning av grunden, då redan så stor del av arbetet utförts.

Vid slutlikviden för plansprängningen gjorde Andersson sin betalning beroende av att Olsson avsåg sig vidare befattning med arbetet och kontraktet sålunda annullerades. Det var alltså icke så, som i stämningsansökningen göres gällande, att initiativet till kontraktets annullering togs av Olsson. Trots fackförenings erinran, att Olsson icke borde gå med på Anderssons ifrågavarande villkor, ansåg sig Olsson nödsakad att göra detta. Den närmaste orsaken härtill var, att Carlsson, Olssons arbetskamrat, var i trängande behov av pengar för reglerande av en hyres-skuld. Olsson hade också fått vidkännas förskottskostnader för ammunition o. d., och var på denna grund själv i behov av pengar. Slutligen medverkade till Olssons accepterande av Anderssons villkor om kontraktets annullerande Anderssons uttalade hot, att Olsson, därest han tredskades, icke skulle erhålla något som helst av den resterande likviden för plansprängningen.

Dagen efter det att denna likvid utbetalats besökte Olsson Andersson och erinrade om att i samband med plansprängningen vissa andra Olsson enligt kontraktet åliggande arbeten utförts, för vilka ersättning begärdes. Olsson hade för övrigt redan tidigare under de ganska utdragna förhandlingar, som föregingo kontraktets annullering och plansprängningsarbetets likviderande, gjort Andersson uppmärksam på dessa arbeten.

Ifrågavarande i plansprängningen icke ingående arbeten voro:

1) viss lednings-sprängning (för avloppsledning),

2) viss jordschaktning (av ovanpå berggrunden liggande jord) vilket arbete icke ingick i Olssons åliggande enligt kontraktet utan enligt särskild muntlig överenskommelse skulle utföras av Andersson själv (Andersson hade också, såsom ovan antydde, påbörjat detta arbete). Då sprängningsarbetet icke kunde utföras utan förutgången schaktning, var Olsson nödsakad att ombesörja denna, vilket dock utfördes först sedan Andersson uppmärksammats på saken och accepterat Olssons erbjudande att övertaga arbetet.

3) Sönderslagning av procentsten (sparsten), avsedd för grundgjutningen. Då även gjutningen ingick i kontraktet, ansågs det praktiskt att sönderslagning och uppläggning (runt grunden) av dylik sten skedde i samband med plansprängningen allteftersom denna fortskred, då den bortsprängda stenen ändå måste undanskaffas från grunden.

Det för ifrågavarande arbeten debiterade priset 295 kronor är det pris (räknat i underkant), vilket enligt tidlönsberäkning skall utgå.

Vad slutligen beträffar de 70 kronor, vilka utöver det avtalade priset debiterats för plansprängningen, ha dessa givetvis icke, såsom Andersson försåtligt gör gällande, avkrävts honom såsom ett godtyckligt pålägg genom hot om fackföreningsåtgärder. De avse ett i den kontrakterade plansprängningen icke ingående men för formsättning nödvändigt arbete med bortsprängning av en areal av 3 dm, runt (= utanför) grunden. Vid kostnadsberäkningen utgick Olsson, såsom anförts, från Anderssons tidigare markering av grunden, vilken markering emellertid skett utan hänsynstagande till ifrågavarande för formsättningen nödvändiga utrymme. Förevarande arbete utfördes efter mellan Andersson och Olsson särskilt träffad överenskommelse.

Svarandeombudet.

I målet ha från kändesidan avhörtts åtskilliga vittnen, vilka bestyrkt kändens egna uppgifter. Sålunda hava bland annat de två personer, vilka närvaro såsom vittnen vid kändens skriftliga uppgörelse med svaranden, nämligen Gottfrid Karlsson och Edvin Wibeck, inför rådhusrätten omvitnat, att förenämnda sammanträffande den 1 december 1932 haft karaktär av *slutuppgörelse* mellan parterna, att svaranden därvid icke framställt några krav å ytterligare ersättning samt att svaranden emellertid vid sammanträdet i fråga utan särskild motivering hotat kändanden med repressalier från vederbörande fackförening. Ett av vittnena intygade jämväl, att då kändanden i hans sällskap besökt fackföreningens expedition, hade ombudsmannen därstädes förklarat, att »det finnes många villabyggare, som få betala vad de själva utföra», och att det ej vore mer än rätt, att kändanden finge göra detsamma.

Nya Dagligt Allehanda den 14 januari 1934.

Hänsynsfulla bygglöner: 25 à 38 kr. pr dag.

De fackliga anspråken belysta i ett par rättegångar.

Fackföreningarna tillgodoräkna sig procentuella andelar av ackordsöverskotten.

I en cirkuläruppsats i de socialdemokratiska tidningarna har betonats, att borgerliga pressen saknar skäl att fortsätta med sin »hänsynslösa agitation» angående de höga lönerna inom byggnadsbranschen.

Det existerar tydligtvis på fackföreningshåll olika meningar om vad som är skäligt i fråga om byggnadsarbetarelöner, liksom ock angående förhållandet mellan hänsynslösheten i agitationen å ena sidan och hänsynsfullheten i de byggnadsfackliga aktionerna å andra sidan.

Timplönen inom byggnadsfacket för grovarbetarna i Stockholm har under senaste avtalsperiod varit 1: 60. Men detta hindrar icke, att lönerna i praktiken utkrävas med det dubbla, ja det tredubbla. Detta påstående kan verifieras med uppgifter, som hämtats från två nu pågående blockadmål, det ena inför Södertörns häradsrätt och det andra handlagt och dömt vid Stockholms rådhusrätt, sedermera överklagat i hovrätten, där nu avgörande väntar.

Det rör sig i båda fallen om mindre byggen, där vederbör. husbyggare överenskommit med de anställda arbetarna om arbetenas bedrivande mot timplön; i Södertörns målet en timplön av 1: 60 och i Stockholms målet (rörande bygge i Enskede) à 2 kr. pr timme. Dessa timplöner hade hållits till en tid. Men så helt plötsligt hade fackföreningarnas ombudsmän uppenbarat sig och dekreterat: Avlöningen skall betalas enligt ackordsberäkning. Och vad som med en sådan beräkning fordras av fackföreningarna, uppgår enligt protokollen från rättegångarna pr arbetstimme till kr. 3: 08 för husbyggaren i Södertörns målet och kr. 4: 75 för husbyggaren i Enskedemålet. Alltså i förra fallet en arbetslön pr 8-timmarsdag av 24: 64 och i senare fallet 38 kr. Det framhålles av fackföreningsparterna i de båda målen, att de beräknat denna lön enligt senast gällande kollektivavtal mellan Byggnadsindustriförbundet och fackföreningarna. Husbyggarna hade, som sagt, träffat avtal med sina arbetare på basis av den i samma kollektivavtal bestämda timplönen (i Enskedefallet 40 öre därutöver). Men detta godkände ej fackföreningen. För att pressa ut enligt fackföreningens beräkningsgrunder fordrade dubbla upp till flerdubbla belopp slogos husbyggarna i blockad.

Av utredningar i dessa mål får man klara fackföreningsbesked på vad som i praktiken menas med hänsynsfull facklig lönepolitik.

Det framgår också av dessa mål, att fackföreningarna i byggnadsbranschen icke respektera fria överenskommelser på grundval av kollektivavtalets timplön. Sådana husbyggare i mera anspråkslösa förhållanden, som till byggnadsarbetarna av fackföreningarna åläggas att utbetala löner, som flerdubbelt överstiga, vad de själva komma upp till, hava näppeligen anledning att rosa detta fackliga gynnande av vissa arbetaregrupper på andra ekonomiskt sämre ställda gruppers bekostnad. Och att systemet motverkar byggnadsföretagarskap och sålunda inskränker arbetstillfällena, ligger i öppen dag.

Det bör tilläggas, att arbetarna icke få behålla de stora överskotten ogra-

verade. Fackföreningarna och deras ombudsmän lägga beslag på vissa procent därav. Detta förklarar också, varför fackföreningarnas ombudsmän äro så angelägna om att pressa upp överskotten så långt de med sina maktmedel kunna det. De profitera själva på geschäftet.

Lex Bergendal skulle icke bereda skydd mot dylika organisatoriska aktioner för frampressande av arbetsfria förtjänster.

Bil. 51.

Avskrift.

Till Konungen.

Jag får härmed i underdånighet inför Eders Kungl. Maj:t andraga följande:

I egenskap av yrkesmässig fotograf i Kramfors municipalsamhälle av Västernorrlands län upptog jag, enär min rörelse jämväl omfattar fotografiskt reportage till tidningspressen, i samband med kravallerna i maj 1931, diverse bilder bl. a. av demonstrationen till Sandvikens Cellulosafabrik den 13 maj och uppträdet å ångaren »Milos» därstädes, samma dag. Sagda bilder tillställdes sedermera pressen och publicerades i ett stort antal tidningar av skilda politiska riktningar — bland dem jämväl kommunistorganet »Ny Dag». Jag anser mig i detta sammanhang böra särskilt framhålla, att jag icke i min yrkesutövning eller eljest vid ifrågavarande tidpunkt rönt något som helst ohägn därav att bildmaterialet togs i anspråk av tidningarna.

När sedermera den av Eders Kungl. Maj:t tillsatta s. k. Ådalskommissionen trätt i verksamhet, sammanträffade jag vid ett besök i huvudstaden med kommissionens ordförande, Justitierådet Lindhagen, varvid denne anhöll, att jag skulle ställa till kommissionens förfogande allt det bildmaterial — inklusive i pressen icke publicerade fotos — som jag förfogade över eller vore i tillfälle anskaffa.

Vid min återkomst till Kramfors uppsöktes jag av med Kramfors poliskår samarbetande polismän från annan ort, vilka begärde att utfå mitt bildmaterial. Polismännen framhöllo vid tillfället, att ett utlämnande till myndigheterna av fotografierna icke på något sätt skulle för mig medföra obehag, och försäkrade mig därjämte, att från myndigheternas sida garanterades, att bilderna icke skulle komma till allmänhetens eller utomståendes kännedom. Emellertid vägrade jag denna gång att utlämna mitt bildmaterial, enär jag fattat Justitierådet Lindhagens förenämnda hemställan såsom innebärande, att Ådalskommissionen önskade i första hand disponera över detsamma.

Några dagar senare, den 1 juni 1931, mottog jag från Justitierådet Lindhagen en telegrafisk anmodan att ställa fotografierna till t. f. Landsfogdens Ros' förfogande och efter ytterligare några dagar erhöll jag från den sistnämnde närslutna såsom *bilaga 1* betecknade handling, varefter bilderna mot kvitto av mig utlämnades till polisen.

När sedermera rannsaking ägde rum mot de för upploppet i Sandviken häktade Axel Nordström m. fl., råkade jag på anmodan av de tilltalades rättegångsbiträde till min olycka bliva instämnd såsom vittne i målet, varvid samtidigt som jag den 20 juli 1931 avgav mitt vittnesmål inför vederböran-

de Häradsrätt de av mig till polismyndigheten ingivna fotografierna av åklagaren i målet ingåvos till Rätten och därmed prisgåvos åt offentligheten i ett sammanhang, som jag för min del, såsom ovan påvisats, gjort det yttersta för att undvika. Att märka är, att bland de sålunda mot min vilja offentliggjorda bilderna funnos åtskilliga, som i sitt dåvarande skick icke tillställts tidningspressen.

Bildmaterialet och min befattning därmed aktualiserades ytterligare i det allmänna medvetandet, då sedermera några i målet mot Nordström m. fl. hörda vittnen, Lindahl och Svedberg, misstänktes för mened. I det i anledning därav mot nämnda personer anhängiggjorda rannsakningsmål, som första gången handlades inför Härnösands Rådstuvurätt den 2 september 1931, blev särskilt en av ifrågakomna bilder det avgörande bevismedlet mot de tilltalade, och Lindahl blev jämväl sedermera fälld i samtliga överinstanser, efter det båda tidigare blivit frikända vid Rådstuvurätten.

Det var vid denna tidpunkt, som en systematisk och ytterst ihärdig förföljelse mot mig vidtogs från vissa fackligt organiserade befolkningsgrupper i Ådalen. Sålunda förklarade Kramfors Lokala samorganisation på ett möte den 11 september mig och min yrkesverksamhet ställd »under offentlig bojkott», varom skriftliga meddelanden utdelades och anslogos på ett flertal platser i Kramfors med omnejd. Jämväl i ortstidningar, tillhörande arbetarpressen, infördes ett flertal tillkännagivanden av enahanda innebörd.

Endast den, som lärt känna arbetarbefolkningens mentalitet med det starka kommunistiska inslag, som särskilt å sistone alltmer gjort sig märkbart bland arbetarbefolkningen i Ådalen, kan bilda sig en uppfattning om den förödande inverkan en på ovan angivet sätt offentliggjord bojkottförklaring innebär för en enskild näringsidkare i dessa trakter, vilken råkat ut för vederbörande politiska eller fackliga sammanslutningars misshag.

Vad mig beträffar, har min fotografiska rörelse såsom en direkt följd av bojkotten lidit ett sådant avbräck, att fara föreligger, att mina möjligheter till utkomst bliva fullkomligt stängda. Kunder, vilka trots bojkotten dristat anlita mig ha blivit trakasserade. I ett fall har särskild blockad anordnats mot en kund och jämväl mot kundens arbetsgivare, det sistnämnda tydligen därför, att arbetsgivaren icke hållit tillräcklig uppsikt över sitt biträde, utan detta i ett obehövligt ögonblick kunnat smyga sig in i min blockerade fotografiateljé. Exemplet skulle kunna mångfaldigas.

Jämlikt hitintills gällande rättsbegrepp torde jag tryggt kunna påstå, att jag i denna sak icke företagit mig något annat än lojalt utövat mitt lovliga yrke. Att fotografera vad som händer och sker, är min rättighet, och upploppsmakare torde icke kunna göra anspråk på att därvidlag i förhållande till mig intaga någon privilegierad särställning.

Med den kännedom jag äger om de politiska förhållandena bland Ådalsbefolkningen, av vilken jag till stor del är beroende i min yrkesverksamhet, har jag, såsom ovan framgår, i det längsta sökt undvika att själv bliva indragen i de sociala och politiska stridigheter, som under senaste tid tagit sig uttryck i en serie ytterst allvarliga händelser. Å andra sidan har jag såsom lojal medborgare icke ansett, att jag kunde ställa mig helt avvisande mot myndigheternas krav på förfoganderätt över de av mig i lovligt syfte anskaffade bilderna. Jag förutsatte därvid, att jag fullt ut kunde lita på den skriftliga försäkran om diskretion, vilken t. f. lands-

fogden i länet givit mig. Då så emellertid icke blivit fallet, utan jag tvärtom genom min redobogenhet att underlätta myndigheternas förehanden till rättsordningens upprätthållande ser mig ställd inför ekonomisk ruin och utsatt för personligt lidande och obehag i största utsträckning, synes det mig icke vara obilligt, om jag ödmjukt hemställer om något bidrag av det allmänna, särskilt som i vårt land något skydd av utomstående tredje man vid arbetskonflikter ännu icke blivit anordnad. Även om jag i sammanhang med en ärekränkingsprocess för det tryckta blockadmeddelandet skulle kunna få något ersättningsbelopp utdömt, så lära utsikterna att av vederbörande kunna utfå någonting vara synnerligen små.

Med åberopande av det sagda vågar jag sålunda i djupaste underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t av nåd måtte tillerkänna mig ett bidrag till täckande av mina förluster å 6,000 kronor eller, om detta ej kan bifallas, det mindre belopp, som Eders Kungl. Maj:t kan pröva skäligt.

Bifogade handlingar åberopas.

Kramfors den 1 maj 1932.

Underdånigst

M. John Eriksson.

Rätt avskrivet betyga:

Sven Byström.

S. Otto.

Bil. 52.

I motion nr 129 till första kammaren år 1931 av hr Trygger m. fl. om värnande av arbets- och näringsfriheten etc. anfördes en del exempel på övergrepp däribland »Fallet Bergström—Sander». De däri relaterade förföljelserna mot Agda Bergström fortsattes på sätt som framgår av följande referat från rättegång och domslut.

Svenska Dagbladet den 11 oktober 1932.

Trakasserierna mot besvärliga vittnet näpsta.

Förtroendeman dömd för sina hämnreaktioner.

Svea hovrätt har nu avkunnat slutdom i det uppmärksammade målet angående hämnreaktionen mot ett för hotell- och restaurangpersonalförbundet besvärligt vittne vid arbetsdomstolen.

Fröken Bergström hade för två år sedan prickats och uteslutits ur Sveriges hotell- och restaurangpersonals förbund, avd. 48, med anledning av att hon i viss tvist, där fackförbundet var part, utfärdat ett vittnesintyg, vars innehåll icke kunde jävas i arbetsdomstolen, men som av fackförbundsledningen stämplades som osolidarisk handling. Hon hade sedan, för att undslippa förföljelser och för att få arbeta, begärt avbön och återinträde i fackförbundet. Hon hade också blivit lovad återinträde mot erläggande av böter till fackförbundet och även inbetalt viss del av summan,

men fick därefter besked om att återintagning ej kunde beviljas. I samband härmed blev hon såsom oorganiserad föremål för trakasserier, som gjorde henne arbetslös. Till sist hade fackförbundets förtroendeman, C. Bengtsson, i en till kaféidkareföreningen avgiven förklaring angående förföljelserna mot fröken Bergström framställt äreröriga tillvitelser mot henne bland annat för oärlighet, vilka för henne voro i hög grad kränkande samt till men för hennes goda namn och fortkomst. Genom intyg kunde bevisas, att påståendena voro grundlösa. Fröken Bergström hemställde, att hr Bengtsson måtte godvilligt taga tillbaka sina tillvitelser, vilket denne vägrade. Hon såg sig då ingen annan utväg för att få upprättelse än att gå till domstol med saken.

Förtroendeman Bengtsson dömdes av Stockholms rådhusrätt med anledning av sina beskyllningar mot fröken Bergström enligt strafilagens kap. 16 § 11 att böta 75 kronor, att i skadestånd till käranden erlægga 150 kronor samt att dessutom betala hennes rättegångskostnader.

Hovrätten har nu i avkunnad dom fastställt rådhusrättens utslag. Hovrättens dom får ej överklagas hos Kungl. Maj:t.

Kärandens talan har förts av advokat E. Werner, Stockholm.